

RAPORT ROCZNY 2008

Dowolny cel jest w naszym zasięgu, kiedy działamy razem.

SPIS TREŚCI

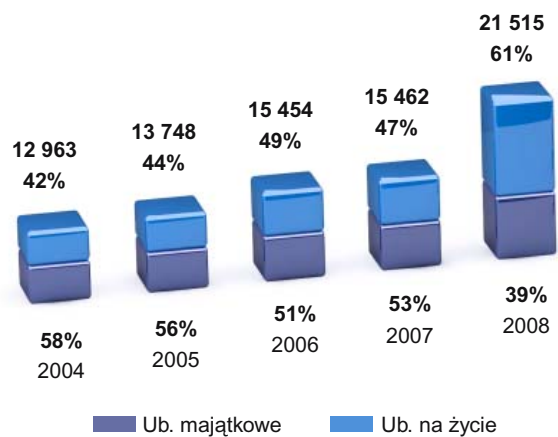
1.	PODSTAWOWE INFORMACJE O GRUPIE PZU	4
2.	LIST PREZESA ZARZĄDU PZU SA	7
3.	LIST PRZEWODNICZĄCEGO RADY NADZORCZEJ PZU SA	8
4.	CZYNNIKI MAJĄCE WPŁYW NA DZIAŁALNOŚĆ I WYNIKI GRUPY PZU W 2008 R.	12
4.1.	Otoczenie makroekonomiczne i rynkowe	12
4.1.1.	Gospodarka Polski	12
4.1.2.	Sytuacja na rynku finansowym w Polsce	16
4.1.3.	Rynek ubezpieczeniowy w Polsce	19
4.1.4.	Rynek funduszy emerytalnych	22
4.1.5.	Rynek funduszy inwestycyjnych	24
4.2.	Podstawowe czynniki mające wpływ na działalność i wyniki Grupy PZU w 2008 r.	26
4.3.	Działania Zarządów głównych spółek Grupy PZU w 2008 r.	26
5.	GRUPA PZU NA POLSKIM RYNKU UBEZPIECZENIOWYM	30
5.1.	Struktura Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej	30
5.2.	Główne jednostki biznesowe Grupy PZU – zakres działalności	31
5.3.	Akcjonariat	31
5.4.	Władze głównych spółek Grupy PZU	33
5.5.	Rozwój oferty produktowej Grupy PZU w 2008 roku	35
5.5.1.	Ubezpieczenia majątkowe	35
5.5.2.	Ubezpieczenia na życie	35
5.5.3.	Ubezpieczenia (bankowe) bancassurance	36
5.5.4.	Ubezpieczenia i produkty emerytalne	37
5.5.5.	Produkty inwestycyjne	37
5.6.	Sieć i kanały sprzedaży	37
5.7.	Marketing i reklama	38
5.8.	Pozycja rynkowa Grupy PZU	40
5.9.	Najważniejsze nagrody i wyróżnienia przyznane w 2008 r. spółkom Grupy PZU oraz oferowanym przez nie produktom i usługom	42
6.	ROZWÓJ ORGANIZACJI I INFRASTRUKTURY GRUPY PZU W 2008 R.	46
6.1.	Przedsięwzięcia rozwojowe w obszarach sprzedaży oraz likwidacji szkód i świadczeń	46
6.2.	Informatyzacja procesów w Grupie PZU oraz pozostałe inicjatywy biznesowe	47
7.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM I KAPITAŁEM W GRUPIE PZU	50
7.1.	Zarządzanie ryzykiem	50
7.1.1.	Zasady zarządzania ryzykiem	50
7.1.2.	Struktura zarządzania ryzykiem	50
7.1.3.	Obszary ryzyka w Grupie PZU	51
7.2.	Zarządzanie kapitałem	54
8.	RATING	55
9.	REASEKURACJA	55
10.	ZARZĄDZANIE AKTYWAMI	56
11.	INWESTYCJE ZAGRANICZNE GRUPY PZU	57
12.	KIERUNKI ROZWOJU GRUPY PZU	62
12.1.	Strategia Grupy PZU na lata 2009-2011	62
12.2.	Główne cele działalności spółek Grupy PZU w 2009 r.	63
12.3.	Opis czynników ryzyka i zagrożeń w 2009 r.	64

13. ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPOŁECZNA GRUPY PZU	68
13.1. Działalność prewencyjna	68
13.2. Działalność sponsoringowa	68
13.3. Fundacja PZU	69
13.4. Grupa PZU jako dobry pracodawca	69
14. OMÓWIENIE WYNIKÓW FINANSOWYCH GRUPY PZU I POSZCZEGÓLNYCH SPÓŁEK	74
14.1. Składka przypisana brutto	74
14.2. Odszkodowania i świadczenia	77
14.3. Koszty działalności ubezpieczeniowej	80
14.4. Wynik techniczny ubezpieczeń	83
14.5. Działalność lokacyjna	84
14.6. Wynik finansowy	86
14.7. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	88
14.8. Wskaźniki efektywności działania i bezpieczeństwa finansowego Grupy PZU	91
15. SPRAWOZDANIA FINANSOWE I OPINIE BIEGŁYCH REWIDENTÓW	96
15.1. Wstęp do skonsolidowanych danych finansowych	96
15.1.1. Skład Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej	96
15.1.2. Wstęp	99
15.1.3. Podstawowe zasady (polityka) rachunkowości	99
15.1.4. Zmiany w zasadach rachunkowości oraz w sposobie sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego	112
15.1.5. Znaczące zdarzenia dotyczące roku obrotowego, mające wpływ na istotną zmianę struktury pozycji bilansowych oraz wyniku finansowego	114
15.1.6. Znaczące zdarzenia dotyczące lat ubiegłych ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym	114
15.1.7. Znaczące zdarzenia po dniu bilansowym, nieuwzględnione w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym	114
15.1.8. Dane liczbowe zapewniające porównywalność danych wykazanych na początek 2008 roku z danymi wykazanymi na koniec 2007 roku	114
15.2 Skonsolidowane dane finansowe – Grupa PZU	115
Skonsolidowany bilans	117
Skonsolidowany techniczny rachunek ubezpieczeń na życie	122
Skonsolidowany techniczny rachunek ubezpieczeń majątkowych i osobowych	124
Skonsolidowany ogólny rachunek zysków i strat	125
Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych	127
Zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	130
15.3 Jednostkowe dane finansowe – PZU SA	132
Bilans	134
Techniczny rachunek ubezpieczeń majątkowych i osobowych	139
Ogólny rachunek zysków i strat	140
Rachunek przepływów pieniężnych	141
Zestawienie zmian w kapitale własnym	143
15.4 Jednostkowe dane finansowe – PZU Życie SA	145
Bilans PZU Życie SA	147
Techniczny rachunek ubezpieczeń na życie	152
Ogólny rachunek zysków i strat	154
Rachunek przepływów pieniężnych	155
Zestawienie zmian w kapitale własnym	158
15.5 Jednostkowe dane finansowe – PTE PZU SA	160
Bilans PTE PZU SA	162
Rachunek zysków i strat (wariant porównawczy)	166
Rachunek przepływów pieniężnych (metoda pośrednia)	168
Zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym	170
16. DANE TELEADRESOWE GRUPY PZU	172

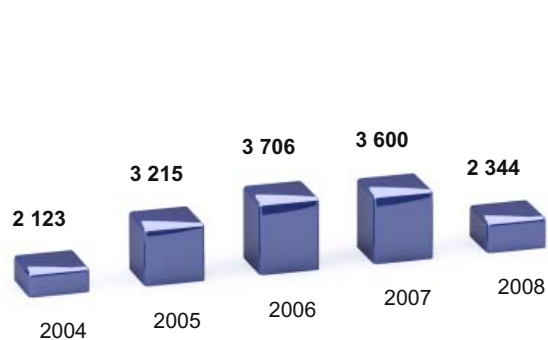

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O GRUPIE PZU

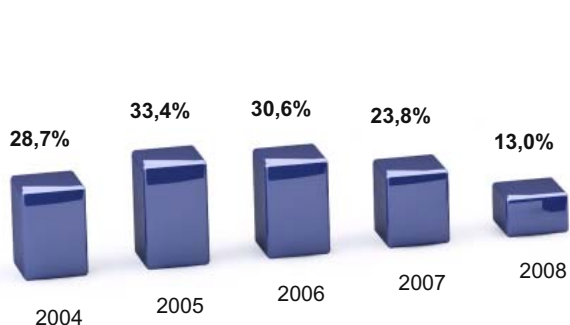
SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO (W MLN ZŁ, %)

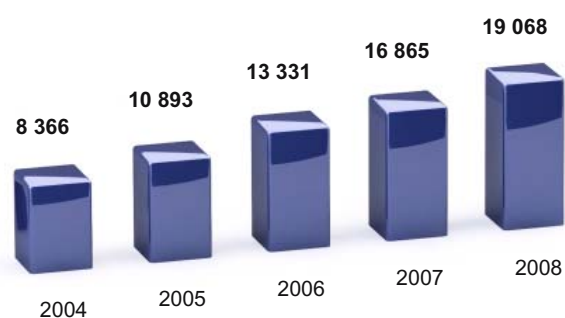
WYNIK FINANSOWY NETTO (W MLN ZŁ)

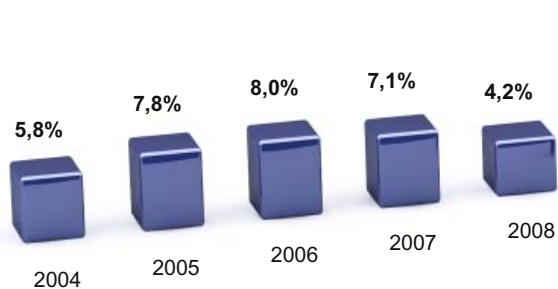
RENTOWNOŚĆ KAPITAŁÓW WŁASNYCH – ROE (%)

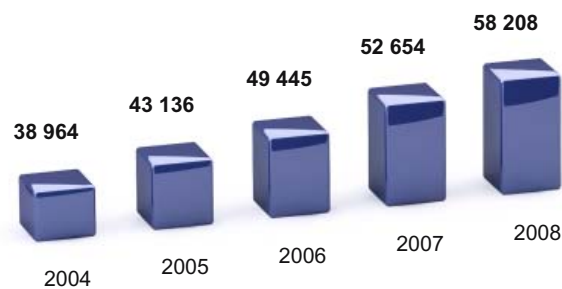
KAPITAŁY WŁASNE (W MLN ZŁ)

RENTOWNOŚĆ AKTYWÓW – ROA (%)

SUMA AKTYWÓW (W MLN ZŁ)

2008

**RATING SIŁY FINANSOWEJ (FSR) ORAZ RATING KREDYTOWY (CR) GŁÓWNYCH SPÓŁEK GRUPY PZU
(PZU SA I PZU ŻYCIE SA)**

	Standard & Poor's
Rating	A-
Outlook	stable

Informacja o najbardziej aktualnym ratingu dostępna jest na stronie www.standardandpoors.com
Ratingi nie są gwarancją siły finansowej ubezpieczyciela ani też nie stanowią rekomendacji towarzystwa ubezpieczeniowego.

NAJWAŻNIEJSZE CZYNNIKI, KTÓRE WPŁYŃĘŁY NA WYNIK FINANSOWY NETTO GRUPY PZU W 2008 R.

1. Wzrost składki przypisanej brutto o 39% r/r

- dynamiczny przyrost składki PZU Życie SA o 80% r/r (w tym: ubezpieczenia bankowe wzrost o 567% r/r)
- wzrost składki w rentownych segmentach

2. Kontrola kosztów

- zmiana struktury kosztów
- utrzymanie kosztów stałych na poziomie roku poprzedniego
- wzrost bezpośrednich kosztów akwizycji o 6% r/r – związany z rozwojem biznesu
- spadek kosztów administracyjnych o 3% r/r

3. Wzrost efektywności działania

- poprawa wskaźnika szkodowości brutto o 5 p.p. r/r, a wskaźnika szkodowości na udziale własnym o 6 p.p. r/r
- poprawa wskaźnika kosztów działalności ubezpieczeniowej o 6 p.p. r/r
- poprawa wskaźnika mieszanego dla PZU SA o 3 p.p. r/r

4. Dodatkowo dochody z działalności lokacyjnej pomimo kryzysu na rynku kapitałowym

- spadek dochodów o 67% r/r ze względu na złą sytuację na rynkach finansowych
- spadek rentowności lokacyjnej o 4 p.p. r/r

WYBRANE DANE FINANSOWE GRUPY PZU W 2008 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Grupa PZU		PZU SA		PZU Życie SA	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Składka przypisana brutto (w tys. zł)	21 515 419	15 462 027	8 217 789	7 981 990	13 082 075	7 265 830
Składka zarobiona na udziale własnym (w tys. zł)	21 238 025	15 034 813	8 028 557	7 590 398	13 040 247	7 258 933
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto (w tys. zł)	12 135 345	9 533 388	4 586 363	4 512 263	7 430 015	4 897 365
Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym (w tys. zł)	12 078 885	9 333 357	4 528 652	4 329 030	7 430 015	4 897 365
Wskaźnik odszkodowań i świadczeń netto (w %)	59,7	66,0	63,1	64,6	57,6	67,8
Koszty działalności ubezpieczeniowej (w tys. zł)	3 152 906	3 110 502	2 080 925	2 102 083	980 199	912 494
Koszty akwizycji brutto (w tys. zł)	1 625 074	1 489 526	1 230 011	1 115 203	356 450	328 864
Koszty administracyjne (w tys. zł)	1 614 637	1 659 314	939 278	1 022 369	623 749	583 630
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów (w tys. zł)	86 805	38 338	88 364	35 489	0	0
Wskaźnik kosztów działalności ubezpieczeniowej (w %)	14,8	20,7	25,9	27,7	7,5	12,6
Wskaźnik mieszany (w %)	x	x	89,0	92,3	x	x
Wynik techniczny (w tys. zł)	2 981 441	3 383 705	718 263	1 036 694	2 301 845	2 349 426
Dochody z lokat (w tys. zł)	847 912	2 559 876	2 794 899	1 081 891	203 093	1 566 590
Rentowność działalności lokacyjnej (w %)*	1,6	5,3	2,9	5,5	0,7	5,6
Wynik finansowy brutto (w tys. zł)	2 948 613	4 469 869	3 283 138	1 785 568	1 751 346	2 663 435
Wynik finansowy netto (w tys. zł)	2 344 449	3 600 445	3 026 798	1 430 088	1 419 146	2 177 253
Aktywa (w tys. zł)	58 208 424	52 653 897	32 725 514	30 046 996	31 346 243	29 312 911
Kapitały własne (w tys. zł)	19 067 881	16 864 989	19 151 579	17 017 442	5 934 705	6 697 157
Wysokość lokat (w tys. zł)	54 998 336	49 784 115	30 450 050	27 920 595	30 430 519	28 570 968
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto (w tys. zł)	37 579 795	34 040 285	12 659 941	12 217 050	24 744 157	21 675 897
Stopień pokrycia aktywami rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (w %)	x	x	190,9	180,9	112,8	116,8
Stopień pokrycia marginesu wypłacalności w ubezpieczeniach (w %)	x	X	1 241,3	1 165,6	322,6	424,2
ROE (w %)	13,0	23,8	16,7	9,4	22,5	38,8
ROA (w %)	4,2	7,1	9,6	5,1	4,7	7,6

Źródło: Grupa PZU, sprawozdania finansowe

* Grupa PZU – dochody z działalności lokacyjnej / średni stan lokat razem z aktywami netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający.
PZU SA – dochody z działalności lokacyjnej z wyłączeniem dywidendy otrzymanej z PZU Życie SA / średni stan lokat z wyłączeniem wyceny posiadanych akcji PZU Życie SA oraz otrzymanej dywidendy z PZU Życie SA.

2. LIST PREZESA ZARZĄDU PZU SA

Szanowni Państwo,

z przyjemnością przekazuję w Państwa ręce raport roczny Grupy PZU za rok 2008. Rok ten był niezwykle i przejdzie do historii gospodarczej świata jako czas dynamicznych procesów ekonomicznych, które ukształtują drugą dekadę XXI wieku. Upadłości znanych banków, spadek indeksu WIG20 do poziomu z 2003 roku czy nacjonalizacja wielu instytucji finansowych – takiego natężenia negatywnych zdarzeń na światowych rynkach nikt się nie spodziewał. Od kilkudziesięciu lat nie byliśmy świadkami zawirowań w światowej gospodarce na taką skalę.

Pomimo niekorzystnego otoczenia ekonomicznego Grupa PZU pozostała stabilną instytucją finansową. Odnotowaliśmy dodatni wynik finansowy netto w wysokości 2,34 mld złotych. Jest to jeden z najwyższych zysków w naszej historii. PZU na tle firm ubezpieczeniowych w Europie prezentuje się, pomimo kryzysu, znakomicie. Na uwagę zasługuje dynamiczny, blisko 40% wzrost przypisu składki, który osiągnął poziom 21,51 mld złotych. Dane te dowodzą, że nawet w trudnych czasach PZU pozostaje synonimem stabilności i bezpieczeństwa. To dobra nowina dla naszych Klientów i Akcjonariuszy.

Dla mnie najważniejszym wydarzeniem w 2008 roku było opracowanie i przyjęcie średnioterminowej strategii Grupy PZU na lata 2009-2011. Strategia definiuje nasze cele oraz misję. Zadeklarowaliśmy, że PZU będzie największą i najbardziej zorientowaną na klienta firmą ubezpieczeniową w Europie Środkowej i Wschodniej. Akcjonariusze, przyjmując tak określoną strategię, dali zarządowi zielone światło dla realizacji ambitnych planów dotyczących restrukturyzacji Grupy PZU, a także akwizycji.

Kryzys finansowy stworzył bowiem możliwości, o których kilka lat temu nikomu się nie śniło. Globalne instytucje finansowe popadły w tarapaty, co stworzyło możliwości inwestycyjne firmom, które obronną ręką wyszły z tych perturbacji. Dlatego też Grupa PZU zainicjowała w 2008 roku procesy, które w efekcie mają zakończyć się przejęciami firm ubezpieczeniowych w regionie Europy Środkowo-Wschodniej. To jeden z istotnych elementów przyjętej strategii.

W 2008 roku dokonaliśmy przeglądu portfela naszych produktów. W jego wyniku podjęliśmy decyzję o rezygnacji z nierentownych linii biznesowych. W roku 2009 podtrzymamy ten kierunek i skoncentrujemy się na rozwoju tego biznesu, który tworzy wartość dla naszej firmy i dla akcjonariuszy.

Według przyjętej na najbliższe lata strategii Grupa PZU ma dysponować wielokanałowym modelem obsługi Klienta. Dlatego uruchomiliśmy sprzedaż naszego sztandarowego produktu – ubezpieczeń komunikacyjnych – przez telefon i Internet. Co ważne, równoległe poczyniliśmy znaczące inwestycje w kanał agencyjny. Uważam, że sieć agentów PZU to ogromna wartość, którą powinniśmy pielęgnować i w nią inwestować. Sprzedaż ubezpieczeń za pośrednictwem agentów jest naszym priorytetem, co nie oznacza, że będziemy zapominać o innych kanałach sprzedaży.

W imieniu Zarządów spółek Grupy PZU chciałbym serdecznie podziękować wszystkim, bez których rok 2008 nie byłby tak udany. Przede wszystkim Klientom, którzy od lat nieustannie nam ufają, powierzając PZU swoje bezpieczeństwo i inwestycje. Pragnę także podziękować akcjonariuszom i członkom Rady Nadzorczej za konstruktywną i harmonijną współpracę. Dziękuję wszystkim pracownikom PZU oraz współpracującym z nami agentom. Bez Waszego zaangażowania nie moglibyśmy myśleć o sukcesie. Wierzę, że kolejny rok będzie dla naszej Grupy jeszcze lepszy.

Prezes Zarządu PZU SA

Andrzej Klesyk

3. LIST PRZEWODNICZĄCEGO RADY NADZORCZEJ PZU SA

Szanowni Państwo,

Raport roczny, który trafił do Państwa rąk, podsumowuje działalność Grupy PZU w 2008 roku. To czas, który upłynął pod znakiem kryzysu na rynkach finansowych i osłabienia wzrostu gospodarczego. Pomimo, iż kryzys ten realnie dotknął także Polskę, skonsolidowany wynik finansowy Grupy PZU jest imponujący. Możemy porównać go z wynikami najpotężniejszych polskich banków. To niewątpliwie zasługa Zarządu oraz wszystkich pracowników Grupy PZU.

Chciałbym przy tej okazji podziękować wszystkim, którzy do tego sukcesu się przyczynili. Wyrazy uznania należą się przede wszystkim pracownikom i Zarządom spółek Grupy PZU. W szczególny sposób jednak chciałbym podziękować panu Andrzejowi Klesykowi, Prezesowi Zarządu PZU SA, za jego wkład w podnoszenie wartości Grupy PZU. Pod jego kierownictwem powstał ambitny plan strategiczny na lata 2009-2011, a kierowany przez niego Zarząd podjął szereg działań restrukturyzacyjnych, poprawiających efektywność funkcjonowania PZU. Nie sposób nie dostrzec wysiłków w kierunku konsolidacji Grupy PZU w jeden, profesjonalnie i transparentnie zarządzany podmiot. Docenić należy także konstruktywną współpracę Zarządu i Rady Nadzorczej, która oparta była na poszanowaniu zasad ładu korporacyjnego.

Grupa PZU wychodzi wzmocniona z tego trudnego dla rynków okresu. Kryzys, który wpłynął niszcząco na wiele instytucji finansowych, sprawił, że względna pozycja PZU umocniła się. To otwiera drogę do wyjścia PZU poza Polskę. Jako Przewodniczący Rady Nadzorczej szczerze wspieram wyrażone w strategii Grupy PZU na lata 2009-2011 ambicje umocnienia PZU w roli lidera branży ubezpieczeniowej w tej części Europy. Ufam, że przyniesie to korzyści wszystkim akcjonariuszom.

Na zakończenie chciałbym w imieniu całej Rady Nadzorczej wyrazić nadzieję, że kolejne lata będą dla PZU jeszcze bardziej pomyślne. Jestem przekonany, że zarówno Zarząd, jak i wszyscy pracownicy spółki zrobią wszystko, co w ich mocy, aby zrealizować ambitne cele zapisane w strategii.

Przewodniczący Rady Nadzorczej PZU SA

dr hab. Tomasz Gruszecki

Gdyby Paul było filmem, to byłoby to mega produkcja.
 Podstawa byłby webandalny scenariusz,
 doskonały reżyser z zacięciem do opowiadania historii
 w starym stylu i młody operator z ciekawym okiem.
 Do tego oświetlenie, grafika, scenografia, kostiumografka
 i charakterystyka. No i trochę efektów specjalnych.
 Wąsy niekiedy by w, po w i jak strony były film
 o wielkim marce!

4. CZYNNIKI MAJĄCE WPŁYW NA DZIAŁALNOŚĆ I WYNIKI GRUPY PZU W 2008 R.

4.1. OTOCZENIE MAKROEKONOMICZNE I RYNKOWE

4.1.1. GOSPODARKA POLSKI

WZROST GOSPODARCZY

Rok 2008 był szóstym, kolejnym – i zarazem ostatnim – rokiem trwającego od 2003 roku ożywienia gospodarczego. Światowy kryzys finansowy, który rozpoczął się w 2007 roku w Stanach Zjednoczonych, przerodził się w jeden z najpoważniejszych globalnych kryzysów gospodarczych po II wojnie światowej. W IV kwartale 2008 roku spowodował on gwałtowne wyhamowanie wzrostu gospodarczego, praktycznie we wszystkich istotnych gospodarkach światowych, w tym także w gospodarce polskiej. Tempo wzrostu PKB w Polsce w 2008 roku zwolniło do 4,8% z 6,7% w roku 2007, przy czym po pierwszych trzech kwartałach ub.r. tempo wzrostu PKB utrzymywało się na ciągle wysokim poziomie (5,5% r/r).

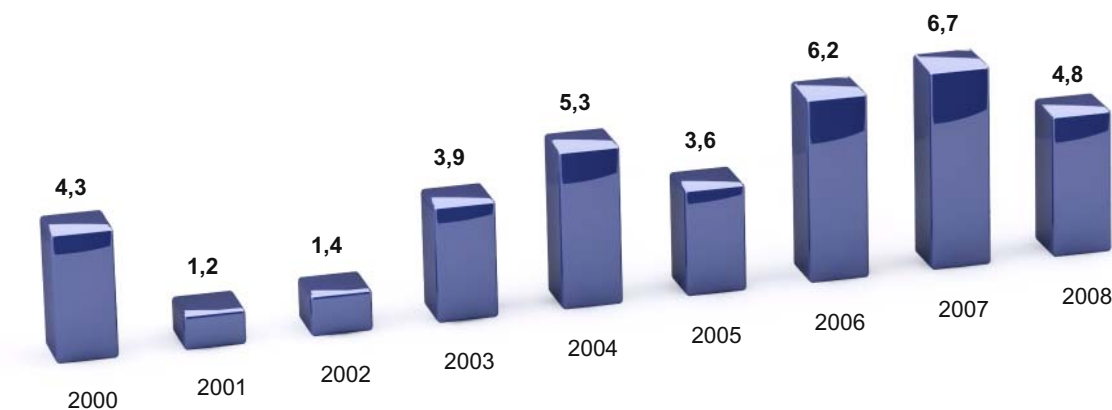
Głównym motorem wzrostu gospodarczego w 2008 r. była konsumpcja indywidualna (wzrost o 5,4% r/r), której sprzyjała korzystna sytuacja na rynku pracy. Dynamika konsumpcji indywidualnej pozostała wysoka nawet w ostatnim kwartale 2008 r. (5,2% r/r), w warunkach wzrostu stopy bezrobocia i zaburzeń na rynkach finansowych. Przyczyniło się do tego m.in. utrzymanie

stosunkowo wysokiego i stabilnego tempa wzrostu kredytów konsumpcyjnych.

Obniżenie tempa wzrostu PKB i popytu krajowego w 2008 r. dokonało się przede wszystkim w wyniku ograniczenia tempa wzrostu inwestycji – do 7,9% z 17,6 % w 2007 r., co nastąpiło jeszcze przed ujawnieniem się efektów kryzysu finansowego. W III kw. dynamika inwestycji spadła do zaledwie 3,5% r/r z ponad 15% r/r w I półroczu, utrzymując się na tym poziomie także w IV kw. 2008.

Po stronie podaży, spowolnienie wzrostu gospodarczego widoczne było zwłaszcza w przemyśle, gdzie wzrost wartości dodanej (3,7%) był w 2008 roku wyraźnie mniejszy niż w dwóch poprzednich latach (ok. 10%). Obniżenie tempa wzrostu wartości dodanej w sektorach zależnych przede wszystkim od popytu krajowego, tj. w budownictwie i usługach rynkowych, było w 2008 r. nieznaczne.

WYKRES 1. WZROST PRODUKTU KRAJOWEGO BRUTTO W POLSCE W LATACH 2000-2008
(REALNE ZMIANY W %)

Źródło: GUS

KONDYCJA FINANSOWA PRZEDSIĘBIORSTW

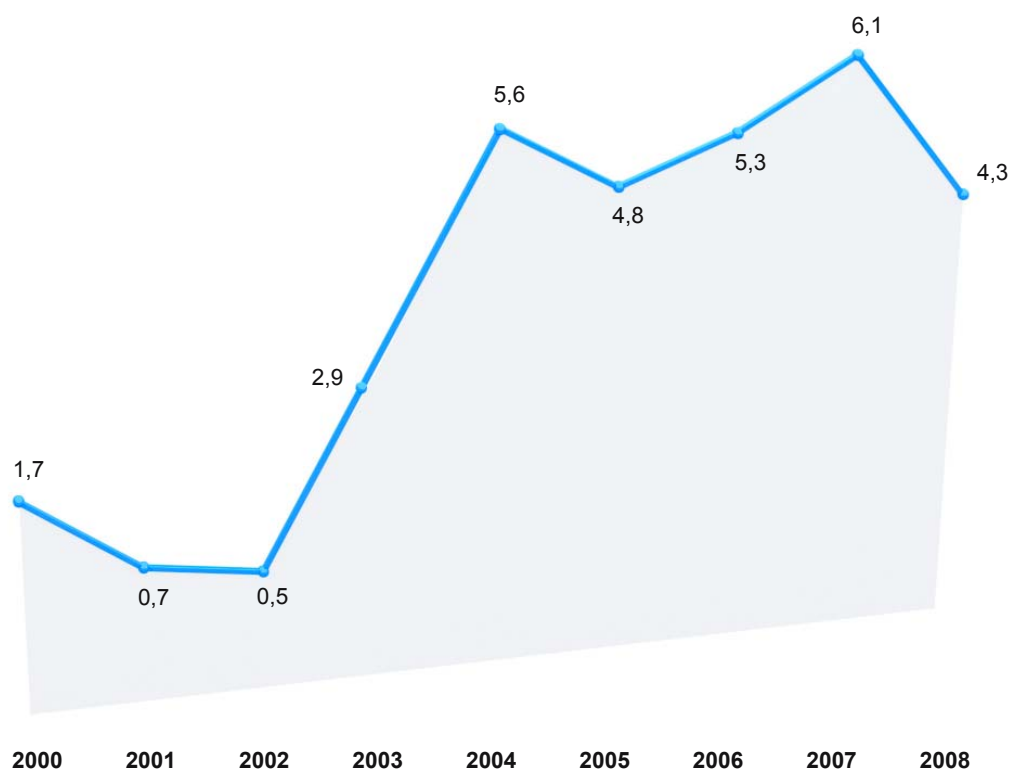
Spowolnienie wzrostu gospodarczego i wzrost presji kosztowej spowodowały wyraźne pogorszenie się osiągniętych w 2008 r. wyników finansowych przedsiębiorstw¹. Przychody przedsiębiorstw z działalności rosły w 2008 r. wolniej niż w roku 2007 (11% wobec 14,4%) i wolniej niż koszty ich uzyskania (13,3%).

W rezultacie wskaźnik poziomu kosztów wyraźnie się pogorszył w stosunku do 2007 r. (95,8% wobec 93,9%), wartość wyniku finansowego brutto zmniejszyła się o 23,8% wobec 2007 r., a rentowność obrotu brutto spadła do 4,2% z 6,1% w 2007 r. Wartość wyniku netto wyniosła 62,3 mld PLN i była mniejsza o 27% w sto-

unku do 2007 r. Rentowność obrotu netto obniżyła się do 3,3% wobec 5% przed rokiem.

Pogorszenie koniunktury gospodarczej w 2008 r. w różnym stopniu wpłynęło na sytuację finansową przedsiębiorstw w poszczególnych sektorach gospodarki. Wynik finansowy netto poprawił się w 2008 r. w budownictwie (o 16,6%), górnictwie (o 6,7%) i działalności usługowej (o 33,5%). Największe pogorszenie wyniku finansowego netto odnotowano w transporcie, gospodarce magazynowej i łączności (o 47,1%) oraz w przetwórstwie przemysłowym (o 33,5%) – szczególnie wrażliwym na wpływ osłabienia popytu na polski eksport.

WYKRES 2. RENTOWNOŚĆ OBROTU BRUTTO PRZEDSIĘBIORSTW W POLSCE W LATACH 2000-2008 (W %)

Źródło: GUS

¹ Cytowane dane GUS dotyczą przedsiębiorstw zatrudniających 50 i więcej osób.

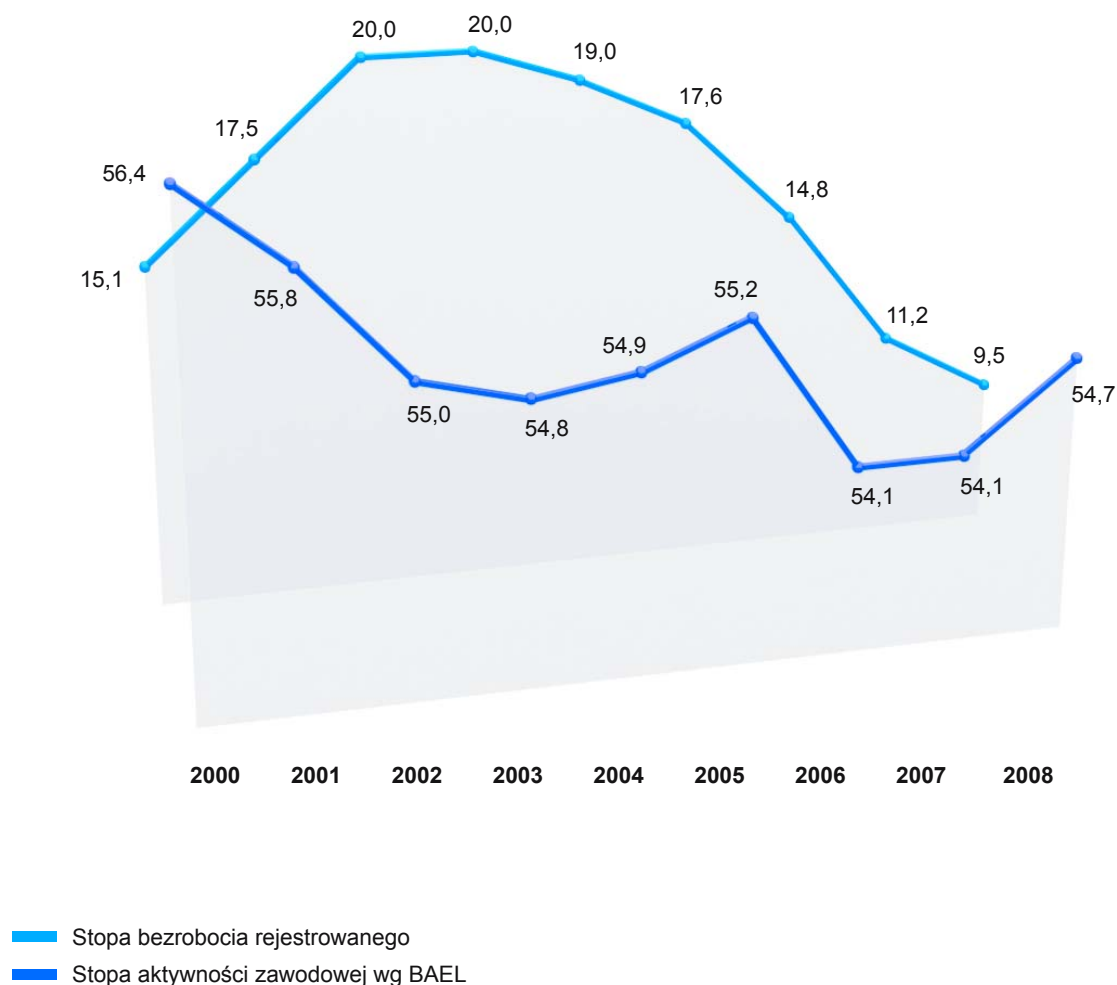
RYNEK PRACY

Stopa bezrobocia rejestrowanego obniżyła się z 11,2% w grudniu 2007 r. do 9,5% w końcu roku 2008. Stopa bezrobocia spadała do października (8,8%). W dwóch ostatnich miesiącach 2008 r. odnotowano już jednak wyraźny wzrost liczby osób bezrobotnych (o 121 tys.), którego nie da się wytłumaczyć jedynie czynnikami sezonowymi. Przez większą część 2008 r. kontynuowane były pozytywne tendencje z poprzedniego roku – bezrobocie malało, ponieważ rosła liczba osób pracujących, powiększał się odsetek aktywnych zawodowo, malała natomiast ilość osób wycofujących się z rynku pracy. W warunkach utrzymujących się problemów z pozyskiwaniem odpowiednich pracowników, przy ciągle dobrej sytuacji finansowej przedsiębiorstw, szybko rosły wynagro-

dzenia. W całym 2008 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce wzrosło o 10,2%.

Ujawnienie się globalnego kryzysu finansowego i w konsekwencji gwałtownego obniżenia tempa wzrostu gospodarczego w krajach rozwiniętych gospodarczo spowodowało zdecydowany spadek popytu na produkcję polskich firm i wymusiło na nich działania dostosowawcze. W ostatnim kwartale 2008 r. zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw obniżyło się już o 42 tys. osób (wobec wzrostu o 45 tys. w IV kw. 2007 r.). W tych warunkach stosunkowo szybko postępowało spowolnienie wzrostu płac – w przedsiębiorstwach do ok. 7,75% r/r, a w całej gospodarce do 6,8% r/r w IV kw. 2008 r.

WYKRES 3. STOPA BEZROBOCIA I AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ W POLSCE W LATACH 2000-2008 (W %)

Źródło: GUS

CENY

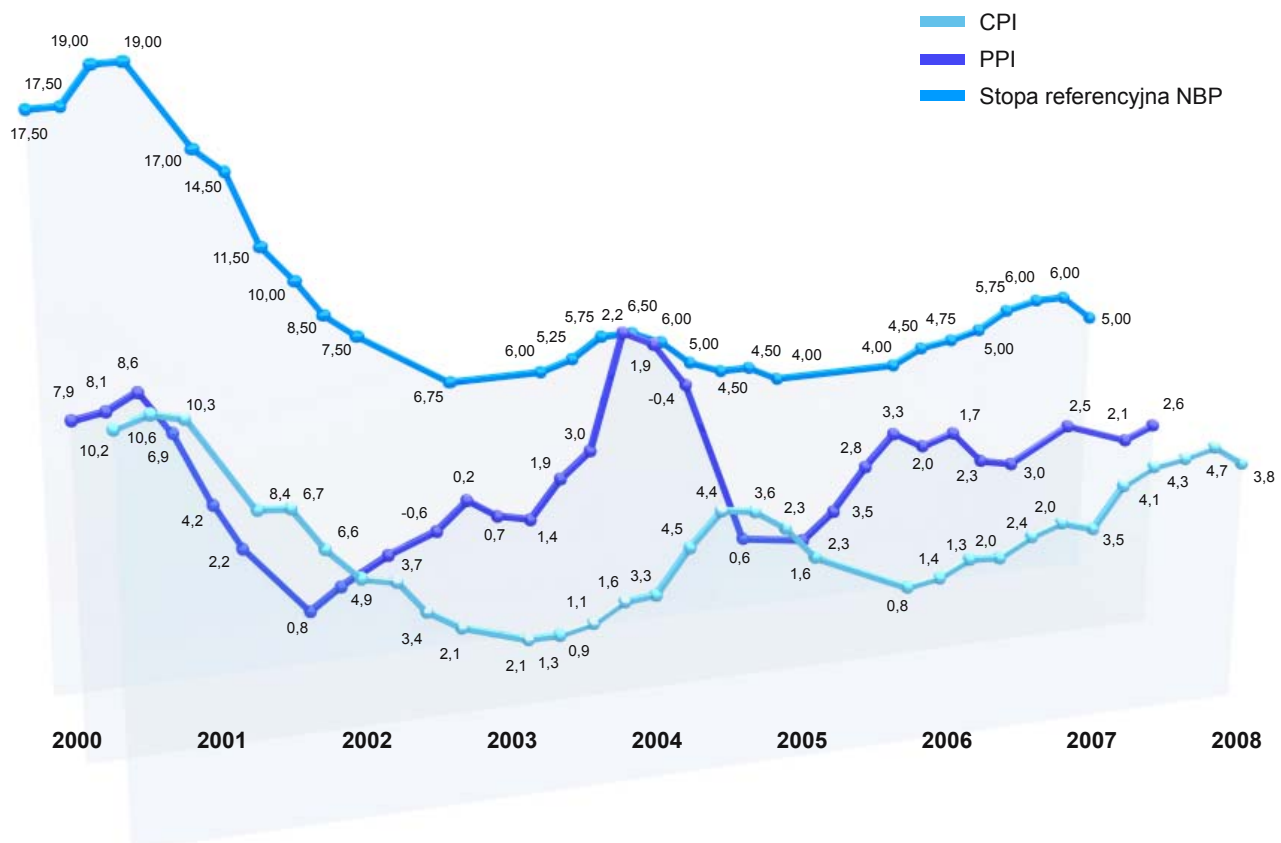
Kilkuletni okres silnego wzrostu gospodarczego w Polsce, owocujący dynamicznym wzrostem popytu, płac i jednostkowych kosztów pracy, w warunkach zdecydowanego trendu wzrostowego cen paliw, żywności i innych surowców, a także podwyżek cen regulowanych, doprowadził w 2008 r. do wyraźnego wzrostu inflacji.

Ceny dóbr i usług konsumpcyjnych (CPI) wzrosły średniorocznie do 4,2% z 2,5% w roku 2007. Inflacja (CPI) osiągnęła punkt szczytowy latem 2008 r. (4,8% r/r), by w kolejnych miesiącach

obniżyć się do 3,3% r/r w końcu roku. Najsilniej w 2008 r. wzrosły ceny w grupie „użytkowanie mieszkania i nośniki energii” – średniorocznie o 9,1%, co jest wynikiem podwyżek cen regulowanych. Silnie na ogólny wzrost cen wpływał także wzrost cen żywności (6,2%) i paliw (4,7%).

Ceny produkcji sprzedanej przemysłu (PPI) wzrosły w 2008 r. średnio o 2,2% wobec 2,0% w roku 2007. Zmniejszyła się natomiast skala wzrostu cen produkcji budowlano-montażowej – średnio w 2008 r. do 4,8% wobec 7,4% w 2007 r.

WYKRES 4. INFLACJA CPI I PPI ORAZ STOPA REFERENCYJNA W POLSCE W LATACH 2000-2008 (W %)

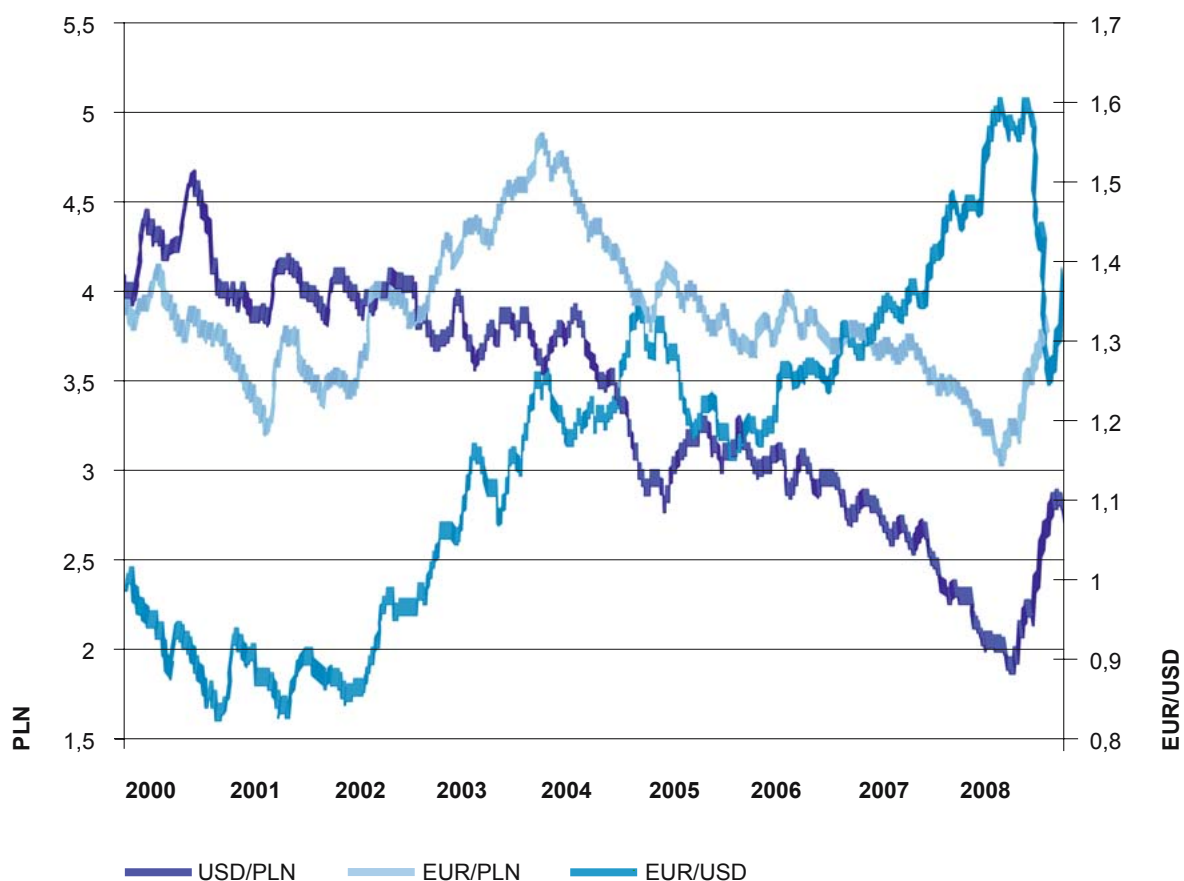
Źródło: GUS

4.1.2. SYTUACJA NA RYNKU FINANSOWYM W POLSCE

RYNEK WALUTOWY

W 2008 r. kurs złotego osłabił się o ok. 11,5% w stosunku do EUR i o ok. 20% w stosunku do USD. Do końca lipca 2008 złoty umacniał się (o ok. 11% w stosunku do EUR i o ponad 18% w stosunku do USD), natomiast z końcem lipca rozpoczęła się wyraźna tendencja spadkowa (wartość złotego względem EUR zmniejszyła się o ok. 28%, a wobec USD aż o ok. 43%). W tym samym okresie rosnąca awersja do ryzyka na światowych rynkach finansowych sprzyjała umacnianiu się dolara USA względem EUR.

WYKRES 5. KURS SPOT PLN WOBEC USD I EUR, KURS EUR WOBEC USD (2000-2008)

Źródło: Reuters EcoWin

2008

RYNEK PIENIĘŻNY I PAPIERÓW SKARBOWYCH

W I półroczu 2008 r. Rada Polityki Pieniężnej (RPP), reagując na zagrożenie inflacyjne, czterokrotnie podnosiła stopę referencyjną NBP z 5% w grudniu 2007 roku do łącznie 6% w czerwcu 2008 roku. Spadek inflacji i gwałtowne spowolnienie wzrostu gospodarczego w Polsce w ostatnich miesiącach 2008 r. przyczyniły się do rozpoczęcia przez RPP cyklu obniżek stóp procentowych – w październiku stopy zostały obniżone o 25 pkt bazowych, następnie w grudniu – aż o 75 pkt bazowych.

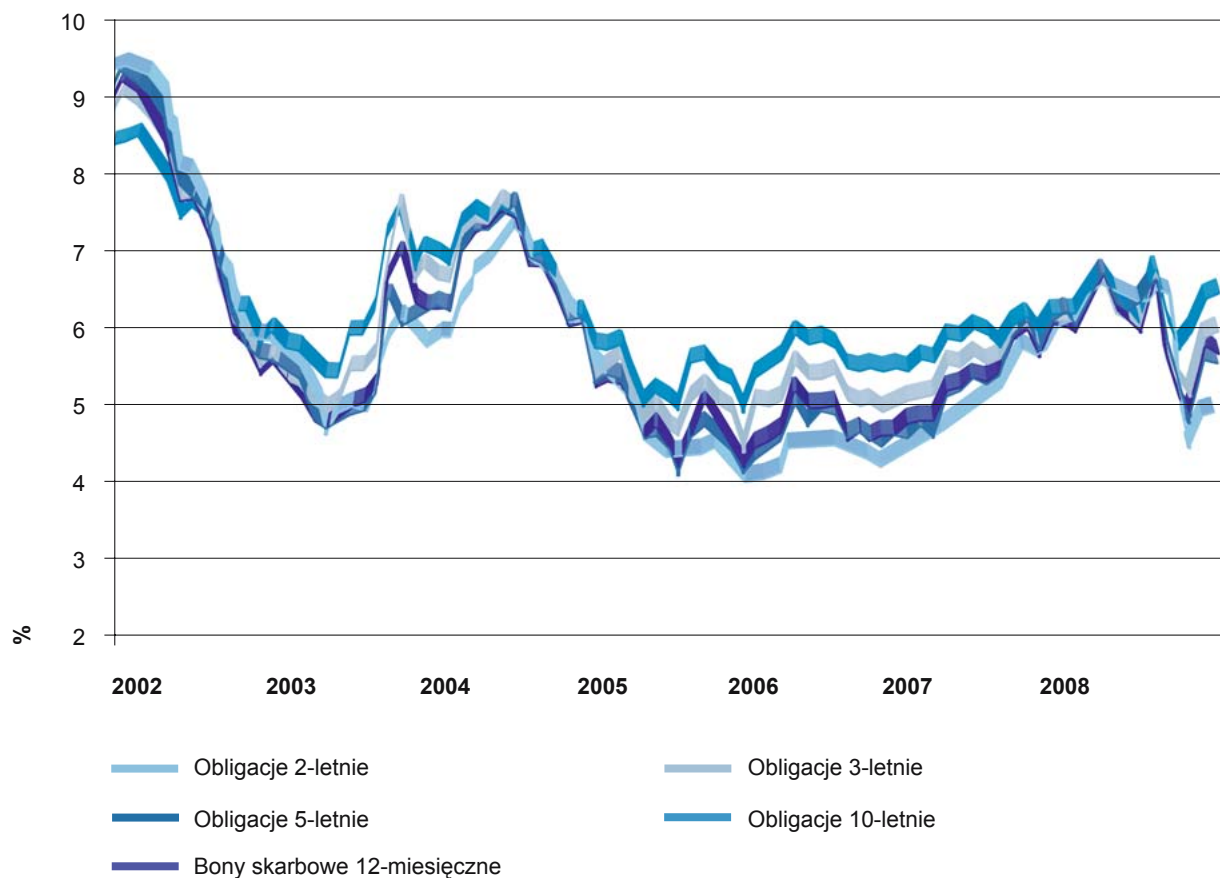
W warunkach zmniejszonego napływu kapitału zagranicznego i niechęci banków do wzajemnego pożyczania sobie pieniędzy, w ostatnich miesiącach 2008 roku wyczerpały się możliwości finansowania akcji kredytowej – poza pozyskiwaniem depozytów. Ponadto deprecjacja złotego przyczyniała się do powiększenia złotowego ekwiwalentu kredytów walutowych udzielonych przez banki i w konsekwencji do pogorszenia ich współczynników adekwatności kapitałowej. Koszt kredytów udzielanych podmiotom gospodarczym i gospodarstwom domowym w Polsce w ostatnich miesiącach 2008 r. znacznie wzrósł, a kredyt stał się trudniej do-

stępny. Opisane czynniki skutkowały znacznym wyhamowaniem akcji kredytowej w końcu 2008 roku.

Rok 2008 charakteryzował się bardzo silnymi wahaniami cen na rynkach finansowych. Rentowność obligacji w Polsce do połowy 2008 r. systematycznie rosła, odzwierciedlając tendencje globalne – silny wzrost cen ropy naftowej i innych surowców oraz obawy rynku przed wzrostem inflacji. Spadek rentowności obligacji w lipcu i sierpniu był skutkiem coraz bardziej widocznego spowolnienia w gospodarce światowej, obaw przed globalną recesją oraz odwrócenia trendu wzrostowego cen ropy naftowej.

Następnie w efekcie fali odpływu kapitału z „rynków wschodzących” i ograniczenia płynności na rynkach finansowych – rentowność obligacji w październiku silnie wzrosła. Po przejściu tej fali odpływu kapitału, przy coraz wyraźniejszej tendencji spadku inflacji i dynamiki PKB w Polsce oraz wobec rozpoczęcia cyklu obniżek stóp procentowych, rentowność obligacji zaczęła ponownie się obniżać.

WYKRES 6. RENTOWNOŚĆ OBLIGACJI SKARBOWYCH I OPROCENTOWANIE DEPOZYTÓW GOSPODARSTW DOMOWYCH W 2002-2008 R. (W %)

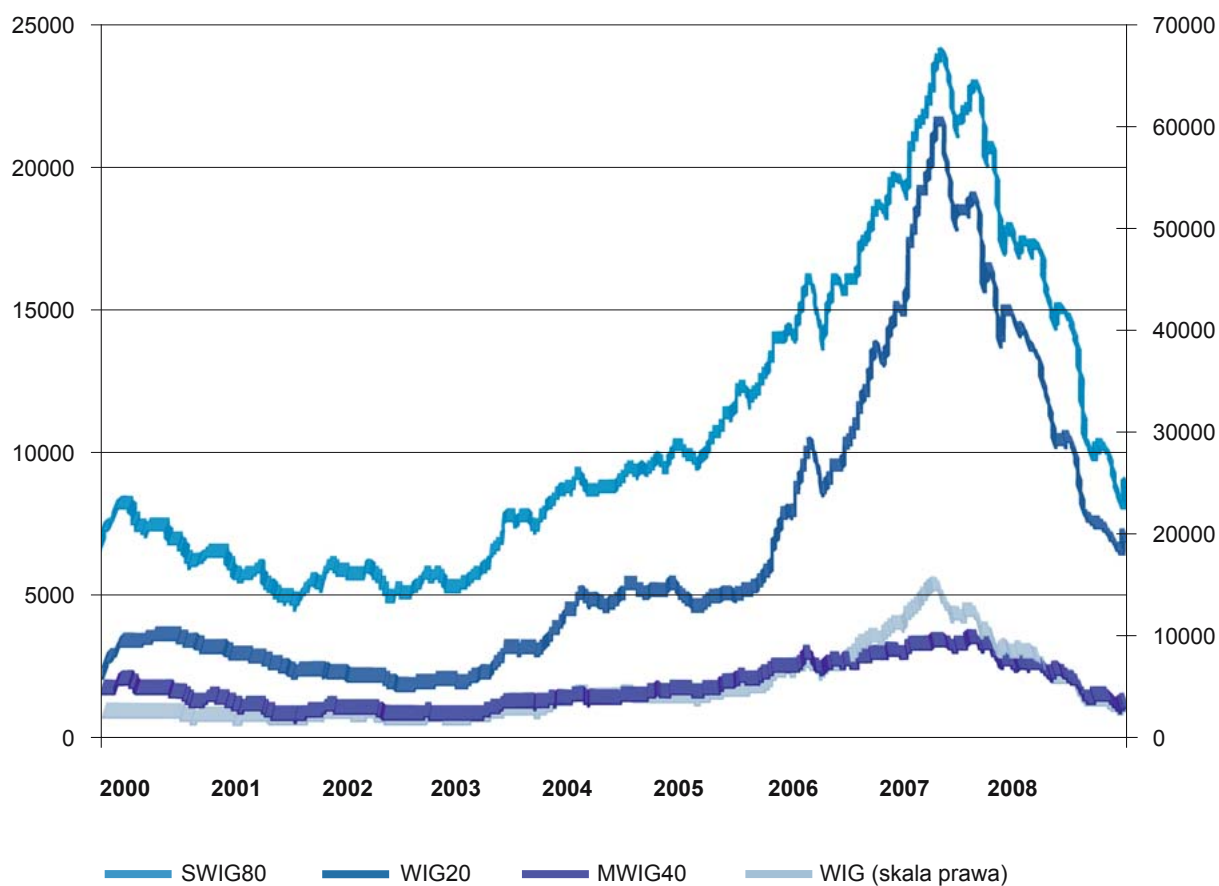
Źródło: Reuters EcoWin

RYNEK KAPITAŁOWY

W wyniku globalnego odwrotu inwestorów od ryzykownych aktywów i silnego spowolnienia wzrostu gospodarczego, ceny na rynku akcji w 2008 roku uległy silnemu spadkowi. W Polsce do spadku cen akcji przyczyniło się dodatkowo umarzenie jednostek uczestnictwa w funduszach akcyjnych przez inwestorów indywidualnych. Indeks WIG w końcu 2008 r. spadł w stosun-

ku do końca 2007 r. o 51%, a indeks WIG20 o 48%. Najbardziej obniżyły się ceny akcji średnich i małych spółek (MWIG40 – spadek o 62%, SWIG80 – spadek o 57%). Największe spadki cen akcji dotknęły sektor deweloperów, sektor spożywczy, budowlany i chemiczny. Najmniejsze spadki zanotował sektor telekomunikacyjny.

WYKRES 7. GIEŁDA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH W WARSZAWIE, INDEKSY WIG, SWIG80, WIG20 I MWIG40 W LATACH 2000–2008

Źródło: Reuters EcoWin

2008

4.1.3. RYNEK UBEZPIECZENIOWY W POLSCE

PODMIOTY RYNKU UBEZPIECZENIOWEGO

Na koniec 2008 r. zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej w Polsce posiadało 80 podmiotów, w tym 64 krajowe oraz 16 zagranicznych. Wśród nich były 32 zakłady ubezpieczeń na życie (dział I) oraz 48 zakładów ubezpieczeń pozostałych, osobowych i majątkowych (dział II).

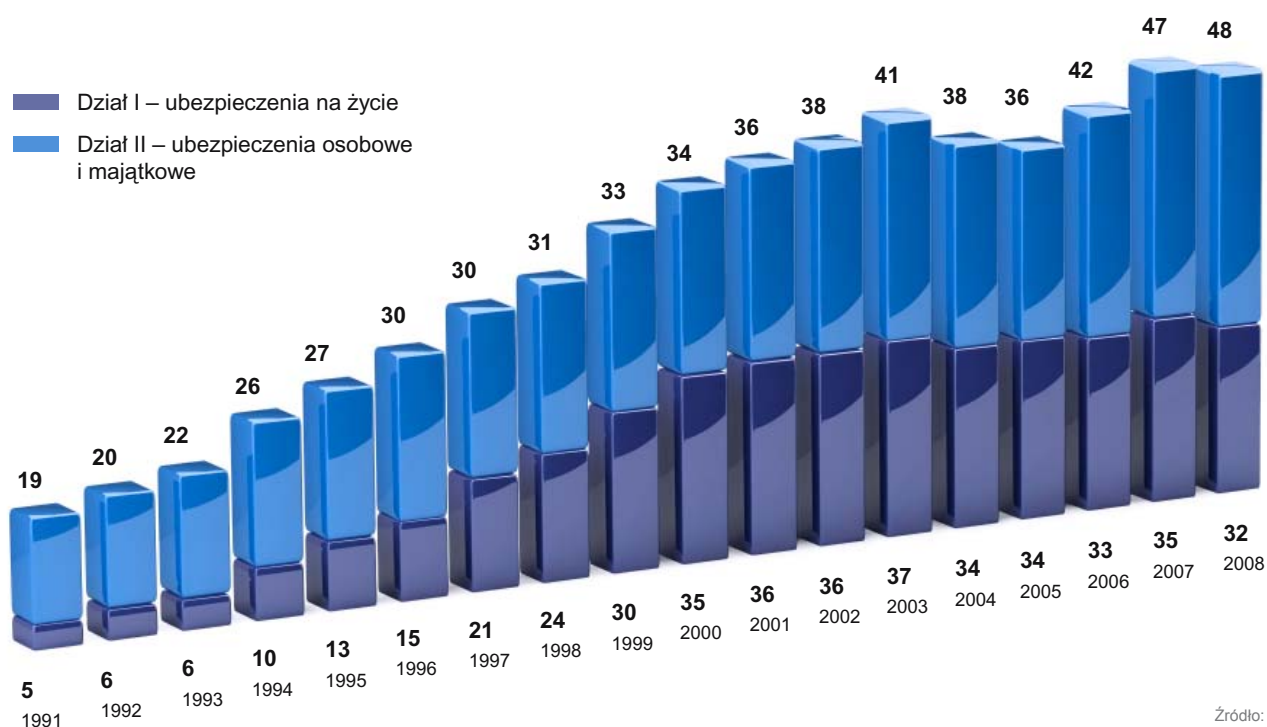
TABELA 1. ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ Z SIEDZIBĄ W POLSCE ORAZ ODDZIAŁY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ PAŃSTW CZŁONKOWSKICH UE ORAZ PAŃSTW CZŁONKOWSKICH EUROPEJSKIEGO POROZUMIENIA O WOLNYM HANDLU (EFTA) – STRON UMOWY O EUROPEJSKIM OBSZARZE GOSPODARCZYM (EEA) WG STANU NA KONIEC 2008 R.

Działalność	Zakłady ubezpieczeń z siedzibą w Polsce:			Oddziały zagraniczne			Ogółem podmioty krajowe i zagraniczne
	w formie S.A.	w formie TUV	razem	z UE/EFTA	z innych krajów	razem	
Dział I	28	2	30	2	0	2	32
Dział II	27	7	34	13	1	14	48
Razem	55	9	64	15	1	16	80

Źródło: KNF

W 2008 roku znacząco wzrosła liczba notyfikowanych w Polsce zakładów ubezpieczeniowych z państw UE i państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu. Do końca 2008 r. zamiar prowadzenia działalności ubezpieczeniowej w ramach zasad swobody świadczenia usług zgłosiły łącznie 502 podmioty (stan na koniec 2007 r. – 433 podmioty). W tym samym czasie 18 polskich zakładów zgłosiło zamiar sprzedaży ubezpieczeń na terytorium państw UE.

WYKRES 8. LICZBA ZAKŁADÓW UBEZPIECZENIOWYCH LICENCJONOWANYCH W POLSCE W LATACH 1991–2008

Źródło: KNF

UDZIAŁY RYNKOWE

Spośród działających w Polsce towarzystw ubezpieczeniowych w 2008 r. udział w rynku² zwiększyło 11 zakładów ubezpieczeń w dziale I – ubezpieczeń na życie (w 2007 r. – 17) oraz 22 zakłady ubezpieczeń w dziale II – ubezpieczeń osobowych i majątkowych (w 2007 r. – 20). Głównym podmiotem sektora ubezpieczeniowego pozostała Grupa PZU, której udział w dziale I wyniósł 33,6% wobec 28,5% w 2007 r., natomiast w dziale II 40,5% wobec 43,8% w 2007 r.

WYNIKI SEKTORA

Łączna składka przypisana brutto polskiego rynku ubezpieczeniowego za 2008 r. wyniosła ok. 59,3 mld zł. Stanowi to wzrost o blisko 36% w porównaniu z 2007 r.

W dziale I (ubezpieczenia na życie) składka przypisana brutto wzrosła o blisko 53% i osiągnęła poziom ok. 39 mld zł. Tempo wzrostu mniejszych firm było niższe niż w przypadku pięciu największych zakładów. W porównaniu z 2007 r. odwróceniu uległy proporcje w strukturze składki działu I – 58% składki zebranej pochodziło z ubezpieczeń grupowych wobec 45% w 2007 r., natomiast 42% stanowił przypis składki z tytułu ubezpieczeń

W 2008 r. w obydwu działach rynku ubezpieczeniowego występowała duża konkurencja, podobnie jak we wcześniejszych latach.

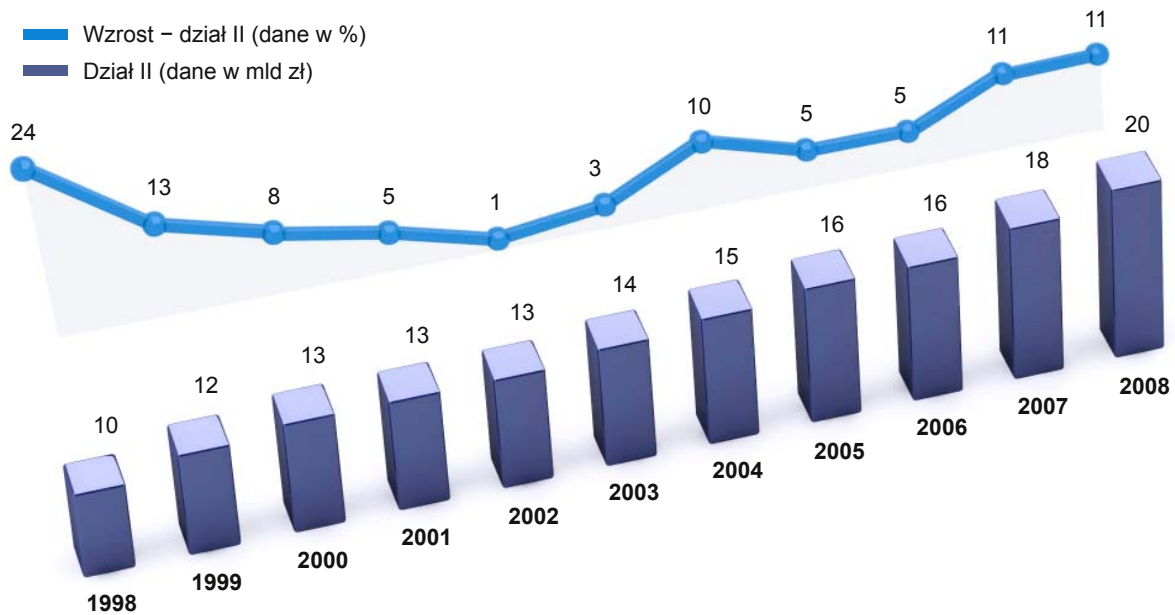
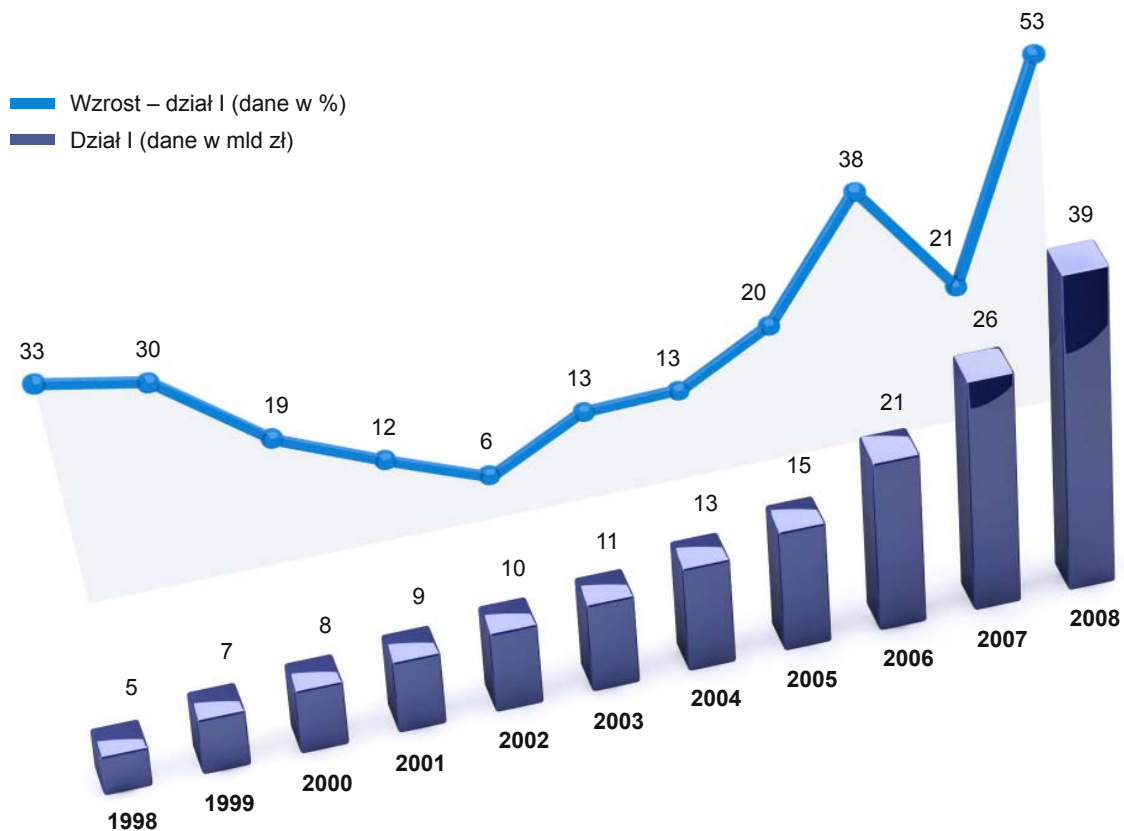
Składka przypisana brutto pięciu największych zakładów ubezpieczeń w 2008 r. stanowiła 68% składki w dziale ubezpieczeń na życie oraz 71,5% składki w dziale ubezpieczeń osobowych i majątkowych.

indywidualnych wobec 55% w 2007 r. W 2008 r. ubezpieczenia ze składką okresową stanowiły 35% składki ogółem, zaś ze składką jednorazową 65%. W 2007 r. relacje te kształtowały się odpowiednio na poziomie 54% oraz 46%.

Składka przypisana brutto z działu II w 2008 r. (pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe) była wyższa o 2 mld zł w porównaniu z 2007 r. i wyniosła przeszło 20 mld zł, co stanowi wzrost o 11% w stosunku do roku poprzedniego. W dziale ubezpieczeń majątkowych największe tempo wzrostu w 2008 r. zanotowały firmy spoza pierwszej piątki.

² Udział w składce przypisanej brutto danego działu.

WYKRES 9. ROZWÓJ RYNKU UBEZPIECZEŃ W POLSCE MIERZONY WIELKOŚCIĄ SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO W LATACH 1998–2008

Źródło: KNF

Podobnie jak w 2007 r., w 2008 r. w strukturze przypisu składki brutto sektora ubezpieczeń ogółem, składka zebrana z ubezpieczeń na życie była większa (66%) niż składka z ubezpieczeń majątkowych (34%).

Wynik techniczny całego sektora ubezpieczeń w 2008 r. wyniósł niecałe 4,2 mld zł i był o 11% niższy od wyniku technicznego w 2007 r.

W dziale ubezpieczeń na życie odnotowano wynik techniczny w wysokości 3,4 mld zł (spadek o 0,1% w stosunku do 2007 r.),

natomiast w dziale ubezpieczeń osobowych i majątkowych – zysk na poziomie 0,7 mld zł (spadek o 40% w stosunku do roku 2007).

Zagregowany wynik finansowy netto zakładów ubezpieczeń w 2008 r. wyniósł 5,9 mld zł i był wyższy od wyniku finansowego netto z 2007 r. o 12,3%.

W 2008 r. łączne aktywa wszystkich zakładów ubezpieczeń zarejestrowanych w KNF wyniosły blisko 138 mld zł, z czego 72% stanowiły lokaty. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe wszystkich zakładów wyniosły 97,8 mld zł.

4.1.4. RYNEK FUNDUSZY EMERYTALNYCH

PODMIOTY RYNKU OFE

W roku 2008 nastąpiło zmniejszenie liczby powszechnych towarzystw emerytalnych (PTE) i otwartych funduszy emerytalnych (OFE) z 15 do 14 podmiotów.

TABELA 2. RYNEK OTWARTYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH W POLSCE W LATACH 2000-2008

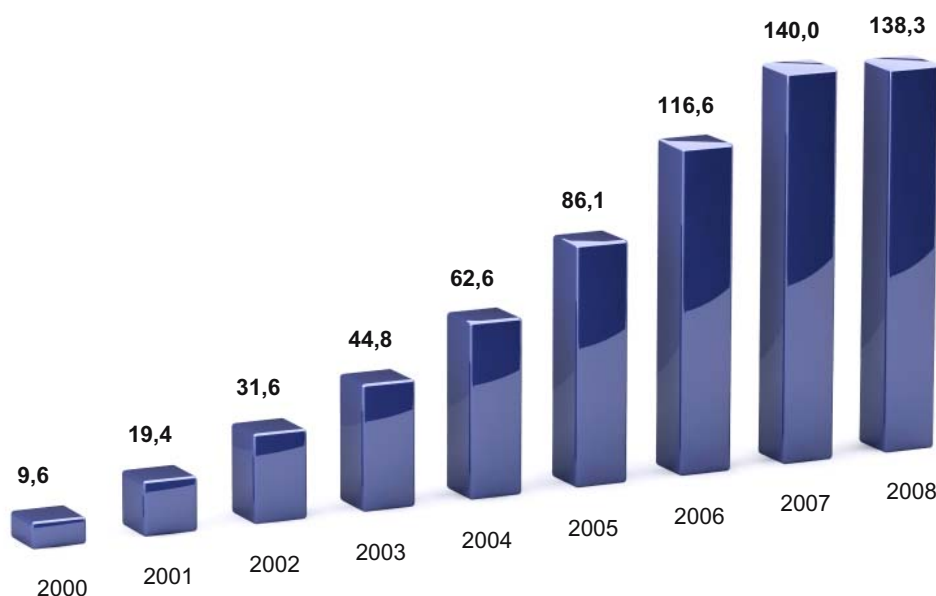
OFE	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba OFE	21	17	17	16	15	15	15	15	14
Liczba członków OFE (mln)	10,4	10,6	11,0	11,5	12,0	11,7	12,4	13,1	13,8
Aktywa netto (mld zł)	9,6	19,4	31,6	44,8	62,6	86,1	116,6	140,0	138,3

Źródło: KNF

AKTYWA NETTO

W ramach otwartych funduszy emerytalnych na koniec 2008 r. towarzystwa zarządzały aktywami netto o łącznej wartości 138,3 mld zł. Oznacza to spadek w stosunku do roku 2007 o 1,8 mld zł, tj. o 1,3%.

WYKRES 10. AKTYWA NETTO RYNKU OTWARTYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH W POLSCE W LATACH 2000-2008 (W MLD ZŁ)

Źródło: KNF

CZŁONKOWIE FUNDUSZY I TRANSFERY

Liczba członków wszystkich otwartych funduszy emerytalnych na koniec 2008 r. wyniosła 13,8 mln, tj. o blisko 702 tys. (5,3%) więcej niż rok wcześniej.

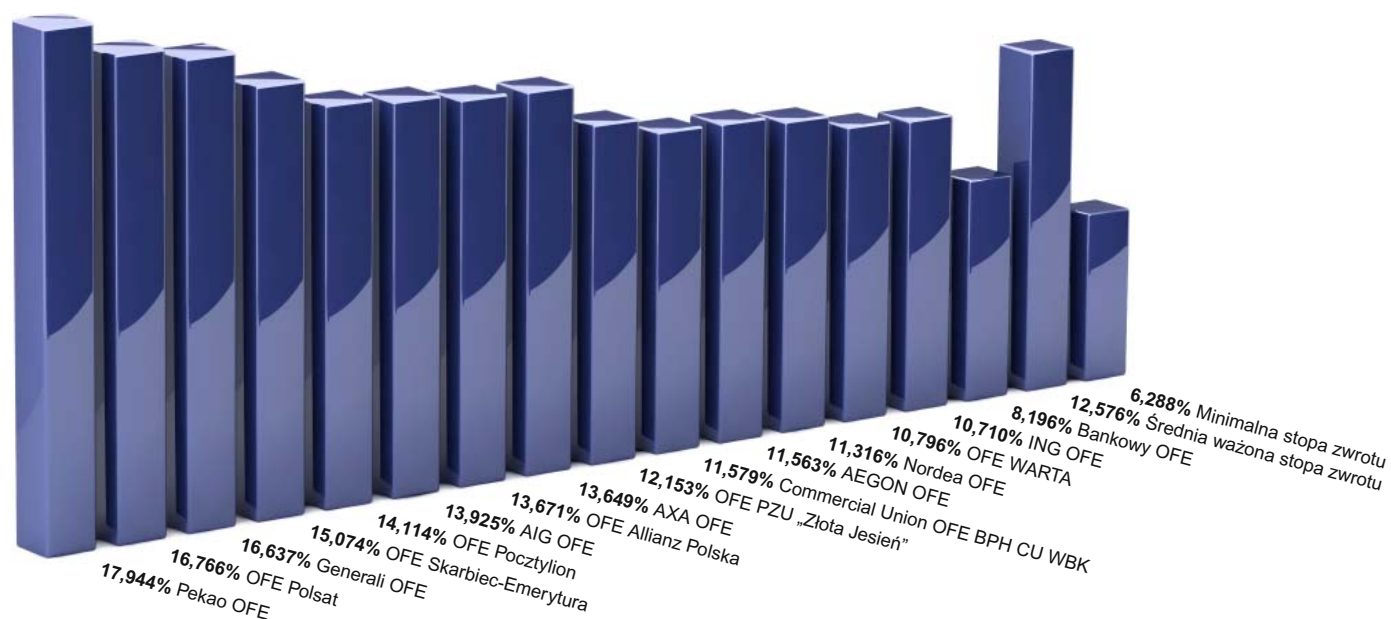
Podczas wszystkich sesji transferowych w 2008 r. fundusz emerytalny zmieniło 451,6 tys. osób, tj. 17,9% więcej niż rok wcześniej. Relacja liczby osób zmieniających fundusz w 2008 r. do liczby członków OFE na koniec roku poprzedniego wyniosła 3,3%.

EFEKTYWNOŚĆ DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ I STOPY ZWROTU

Średnia ważona wartość jednostki rozrachunkowej OFE na koniec 2008 r. wyniosła 24,51 zł, tj. o 14,2% mniej niż rok wcześniej.

Średnia ważona stopa zwrotu z 36 miesięcy dla wszystkich OFE, ogłoszona we wrześniu 2008 r., wyniosła 12,576% i była niższa od analogicznej średniej ogłoszonej rok wcześniej o ok. 40 p.p. Wszystkie fundusze przekroczyły minimalną wymaganą stopę zwrotu (6,288%), a różnica w wynikach osiągniętych pomiędzy najlepszym i najgorszym OFE wyniosła ok. 9,7 p.p.

WYKRES 11. OFE – TRZYLETNIE STOPY ZWROTU W OKRESIE OD 30 WRZEŚNIA 2005 R. DO 30 WRZEŚNIA 2008 R. (W %)

Źródło: KNF

WYNIKI FINANSOWE

Zysk netto PTE w 2008 r. wyniósł 730,9 mln zł³, co w porównaniu z 2007 r. oznacza wzrost o 34,6 mln zł (5%). Z wyjątkiem AXA PTE S.A., wszystkie PTE działające na rynku w 2008 r. wypracowały dodatni wynik netto.

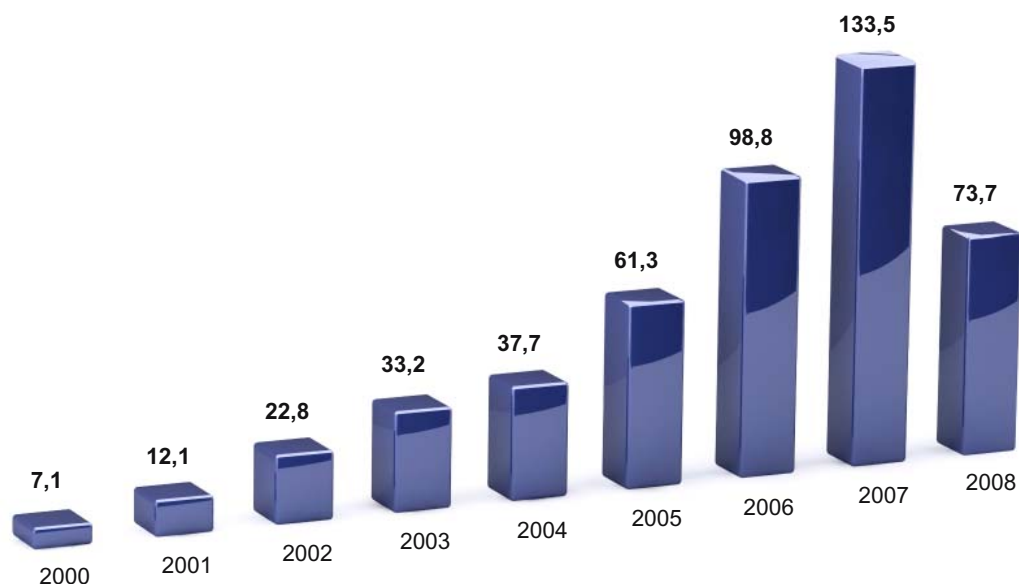
³ Nie obejmuje wyniku netto PTE Skarbiec-Emerytura S.A. (podmiot nie funkcjonował w dniu 31.12.2008, nie był zatem sporządzany jego bilans).

4.1.5. RYNEK FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH

TOWARZYSTWA DZIAŁAJĄCE NA RYNKU I AKTYWA FUNDUSZY

Na koniec 2008 r. na polskim rynku aktywnie działało 39 Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych, które zarządzały łącznie kilkuset funduszami inwestycyjnymi oraz subfunduszami. Rok 2008 był rokiem wyraźnego zahamowania rozwoju rynku funduszy inwestycyjnych. Aktywa netto funduszy inwestycyjnych obniżyły się do około 73,7 mld zł⁴, co stanowi spadek o 45% w stosunku do roku 2007 r.

WYKRES 12. AKTYWA NETTO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH W POLSCE W LATACH 2000–2008 (W MLD ZŁ)

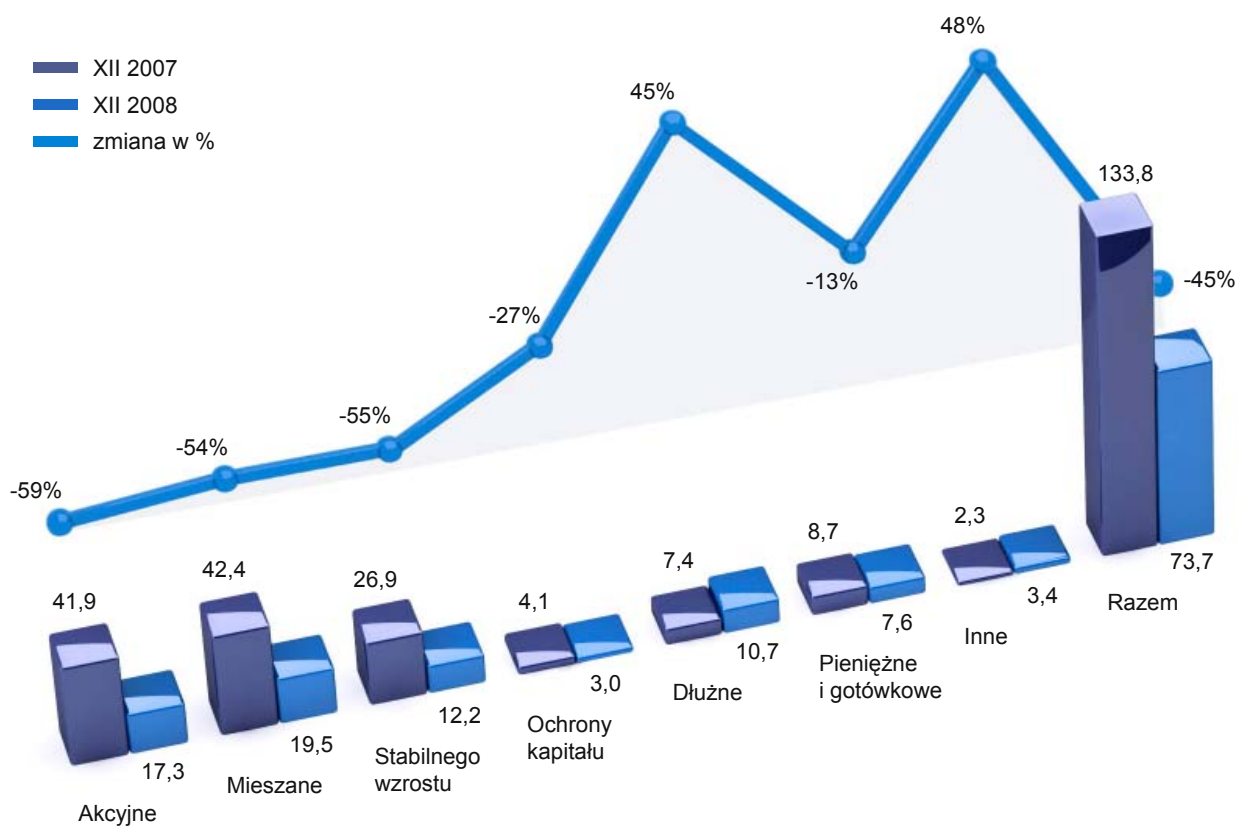

Źródło: Analizy online

⁴ Wartość aktywów z wyłączeniem środków zarządzanych przez fundusze inwestujące aktywa w jednostki uczestnictwa innych produktów zarządzanych przez to samo TFI.

W 2008 r. każdy z 9 segmentów rynku funduszy inwestycyjnych odnotował dwucyfrową dynamikę, przy czym w pięciu segmentach była to zmiana ujemna. Największą dynamiką wzrostu wartości aktywów charakteryzowały się fundusze nieruchomości (wzrost o 55%). Wysoki, 45% wzrost wartości aktywów odnotowano również w funduszach dłużnych. Największe spadki wartości aktywów dotknęły fundusze akcji (blisko 60%) oraz fundusze stabilnego wzrostu, których aktywa zmniejszyły się o 55%. Mimo głębokich spadków struktura wśród liderów na rynku polskim w stosunku do roku 2007 nie uległa zaburzeniu. Nadal największą wartość aktywów posiadały fundusze mieszane, na drugim miejscu znajdowały się fundusze akcyjne, a na trzecim stabilnego wzrostu.

WYKRES 13. AKTYWA NETTO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH W POLSCE W PODZIALE NA GRUPY NA KONIEC 2008 R. (W MLD ZŁ)

Źródło: Analizy online

4.2. PODSTAWOWE CZYNNIKI MAJĄCE WPŁYW NA DZIAŁALNOŚĆ I WYNIKI GRUPY PZU W 2008 R.

W 2008 roku największy wpływ na działalność spółek Grupy PZU miały następujące czynniki:

- rozwój krajowego rynku ubezpieczeniowego, przekraczający znacznie dynamikę wzrostu PKB, który przełożył się na dynamikę sprzedaży PZU SA – dynamika ta była jednak znacząco niższa od dynamiki rynku (co spowodowało dalszy spadek udziału w rynku);
- w segmencie ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych, wzrost szkodowości związany ze zjawiskami o charakterze katastroficznym, które mogą utrzymywać się w przyszłości w związku ze zmianami klimatycznymi; także obciążenie składek OC komunikacyjnych tzw. „podatkiem Religi”, który miał ogromny negatywny wpływ na wynik 2008 roku;
- w segmencie ubezpieczeń na życie, rozwój współpracy z dotychczasowymi partnerami bankowymi, przede wszystkim z Bankiem PKO BP S.A., Bankiem Millennium S.A., Deutsche Bankiem PBC S.A. oraz BOŚ S.A. Wszystkie produkty Grupy PZU oferowane były bezpośrednio w sieciach placówek bankowych;
- załamanie koniunktury giełdowej, głęboka przecena aktywów inwestycyjnych skutkująca zwiększonymi potrzebami kapitałowymi oraz znaczny wzrost ryzyka inwestycyjnego i rozliczeniowego – przełożenie na wyniki z działalności lokacyjnej Grupy PZU.

4.3. DZIAŁANIA ZARZĄDÓW GŁÓWNYCH SPÓŁEK GRUPY PZU W 2008 R.

DZIAŁALNOŚĆ PZU SA

W dniu 5 września 2008 roku, z inicjatywy Zarządu PZU SA powołana została Podatkowa Grupa Kapitałowa (PGK). W skład PGK wchodzi PZU SA i PZU Życie SA. Spółką dominującą i reprezentującą PGK jest PZU SA.

PGK powołana została na okres 3 lat – od roku 2009 do roku 2011. Zgodnie z art. 25 ust. 1 Ustawy z dnia 15 lutego 1992 roku o podatku dochodowym od osób prawnych (DzU nr 54, poz. 654), PGK rozliczać się będzie z Urzędem Skarbowym w cyklach miesięcznych.

W 2008 roku Zarząd PZU SA kontynuował działania mające na celu wzrost sprzedaży ubezpieczeń, m.in. poprzez modyfikację OWU i wprowadzanie nowych produktów.

W zakresie ubezpieczeń majątkowych dla klienta indywidualnego zapoczątkowano przebudowę oferty produktowej ubezpieczeń mieszkaniowych. Dotychczasowe trzy produkty zostały zastąpione dwoma kompleksowymi ubezpieczeniami: „PZU Dom” i „PZU Dom Plus”.

W segmencie klienta korporacyjnego w 2008 roku opracowano nowe OWU wszystkich ryzyk budowlano-montażowych oraz podjęto prace nad modyfikacją ubezpieczeń OC.

W zakresie ubezpieczeń komunikacyjnych w 2008 roku prowadzono działania mające na celu lepsze dostosowanie oferty do potrzeb klientów oraz kontynuowano politykę poprawy wyniku technicznego w rachunkach klientów korporacyjnych.

Ponadto w obszarze sprzedaży realizowane były liczne projekty rozwojowe, dotyczące m.in.:

- wdrożenia modelu zarządzania Agencjami Biurowymi,
- systemu motywowania sprzedawców ubezpieczeń komunikacyjnych w kanale dealerskim,
- wdrożenia systemu Titus Plus, wspierającego pracę agentów,

- wdrożenia nowoczesnego modelu segmentacji i zarządzania siecią agencyjną (projekt związany z wdrożeniem strategii Grupy PZU na lata 2008-2011),
- dopracowania modelu funkcjonowania placówek sprzedażowo-usługowych, wspólnych dla PZU SA i PZU Życie SA
- rozwoju kanału sprzedaży bezpośrednio (w 2008 rozpoczęto sprzedaż ubezpieczeń komunikacyjnych poprzez platformę internetową; jest to jeden z programów Strategii Grupy PZU),
- opracowania założeń i wdrożenia Nowej Ery Sprzedaży Korporacyjnej (NESK) w Centrali PZU SA, której głównym celem było zwiększenie efektywności sprzedażowej poprzez wyraźne oddzielenie funkcji sprzedażowych, underwritingowych i szeroko rozumianego wsparcia sprzedaży.

W obszarze likwidacji szkód w roku 2008 wprowadzono nowe rozwiązania systemowe dla obszaru likwidacji szkód osobowych i wdrożono je w poszczególnych jednostkach organizacyjnych PZU SA. W ramach zakończonego Projektu NOLS opracowano nowy proces likwidacji szkód osobowych z ubezpieczeń OC i NNW, wykorzystujący w swoich założeniach takie produkty, jak: Mobilny Ekspert, centralny system informatyczny SLS oraz Telecentrum. W obszarze likwidacji szkód komunikacyjnych udało się utrzymać korzystne warunki w umowach z warsztatami Sieci Naprawczej, co ma bezpośrednie przełożenie na wskaźnik szkodowości.

W sytuacji dekonunktury na rynkach finansowych w zakresie działalności lokacyjnej, Zarząd Spółki koncentrował się w 2008 roku na konsekwentnej i konserwatywnej polityce zarządzania inwestycjami, nieinwestowania w ryzykowne instrumenty pochodne związane z ryzykiem kredytowym i odpowiedniego reagowania na zmieniające się trendy. Na bieżąco monitorowano ryzyko rynkowe i kredytowe wszystkich inwestycji. Dzięki takim działaniom udało się uniknąć inwestycji w „toksyczne aktywa”, nie zanotowano żadnego ryzyka rozliczeniowego z instytucjami, które najbardziej ucierpiały w wyniku obecnego kryzysu finansowego.

DZIAŁALNOŚĆ PZU ŻYCIE SA

W obszarze bieżącej działalności ubezpieczeniowej w 2008 roku Zarząd kontynuował działania mające na celu:

- wzrost sprzedaży ubezpieczeń, m.in. poprzez wzrost efektywności sieci sprzedaży i wprowadzanie nowych produktów;
- optymalizację kosztów działalności;
- konsekwentną i konserwatywną politykę zarządzania aktywami.

Wdrożonych zostało szereg nowych produktów ubezpieczeniowych, m.in.:

- produkt strukturyzowany do dystrybucji przez sieć agencyjną i ladową „Świat Zysków”;
- produkt inwestycyjny na życie i dożycie z gwarantowaną stopą zwrotu „Pewny Zysk”;
- produkty inwestycyjne dystrybuowane przy współpracy z bankami, którym to produktom Spółka zawdzięcza sukces sprzedażowy odnotowany w roku 2008;
- ubezpieczenia dodatkowe zarówno do ubezpieczeń grupowych, jak i kontynuowanych, dystrybuowane także w formie bezpośredniej wysyłki do klientów.

Kluczowy dla osiągnięcia przez PZU Życie SA 80% wzrostu składki przypisanej brutto był znaczący wzrost sprzedaży ubezpieczeń bankowych ze składką jednorazową. Składka przypisana brutto pozyskana przez ten kanał była prawie sześciokrotnie wyższa niż w roku 2007. Tym samym Spółce udało się odwrócić negatywny trend utraty udziałów w rynku. Na koniec 2008 roku udział

DZIAŁALNOŚĆ PTE PZU SA

Podjęmowane przez Zarząd PTE PZU SA działania miały na celu m.in. utrzymanie kluczowej pozycji rynkowej Funduszu zarówno pod względem liczby członków, jak i wartości aktywów netto oraz utrzymywanie wzrostu wartości jednostki rozrachunkowej co najmniej na poziomie średniej zmiany wartości jednostek wszystkich funduszy emerytalnych ważonej ich aktywami. Przedmiotem szczególnego zainteresowania Zarządu w 2008 roku była ponadto dalsza poprawa standardów obsługi klientów i troska o utrzymywanie pozytywnych relacji z nimi, służących wzmocnieniu renomy marki PZU na rynku, a także ograniczanie kosztów działalności Towarzystwa poprzez ścisłe przestrzeganie ustalonej dyscypliny budżetowej.

Do Funduszu pozyskano prawie 73,5 tys. nowych członków na rynku pierwotnym. Znacznie przekroczony został plan zbioru składki z nowej sprzedaży, jak również roczny plan sprzedaży w zakresie wysokości aktywów transferowych oraz salda transferów.

PZU Życie SA w rynku ubezpieczeń na życie wzrósł do 33,6% (wobec 28,5% na koniec roku 2007).

W 2008 roku PZU Życie SA położył nacisk na utrzymanie udziału w rynku ubezpieczeń grupowych ochronnych, sprzedawanych w zakładach pracy. Wzrost składki w tej grupie ubezpieczeń wyniósł 5,2%. Spółka kontynuowała dynamiczny przyrost sprzedaży ubezpieczeń indywidualnych (wzrost o 13,5%) i indywidualnie kontynuowanych (wzrost o 3,6%). W 2008 roku Zarząd przeprowadził również szereg kluczowych inicjatyw i działań, które wpłyną na długofalowy rozwój Spółki. W 2008 roku Spółka rozpoczęła wdrażanie w zakładach pracy narzędzia informatycznego Rejestrator Ubezpieczeń Grupowych – eRU. Narzędzie to przeznaczone jest głównie dla osób obsługujących ubezpieczenia grupowe w zakładach pracy. Proponowany system obsługi ubezpieczeń jest nowatorską aplikacją na rynku ubezpieczeń w Polsce.

W sytuacji dekonunktury na rynkach finansowych w zakresie działalności lokacyjnej, Zarząd Spółki koncentrował się w 2008 roku na utrzymaniu konserwatywnej polityki zarządzania aktywami. Na bieżąco monitorowano ryzyko rynkowe i kredytowe wszystkich inwestycji. Dzięki takim działaniom udało się uniknąć inwestycji w ryzykowne instrumenty pochodne związane z ryzykiem kredytowym lub inne „toksyczne aktywa”. Nie zanotowano żadnego ryzyka rozliczeniowego z instytucjami, które najbardziej ucierpiały w wyniku obecnego kryzysu finansowego.

Aktywa netto Funduszu na dzień 31 grudnia 2008 roku wyniosły 18.952 mln złotych, co plasowało Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień” na trzecim miejscu wśród operujących na tym rynku funduszy. W 2008 roku wartość jednostki rozrachunkowej spadła o 14,15% – wynika to głównie z dekonunktury na rynku akcji.

Dzięki systemowi zarządzania siecią sprzedaży oraz prowadzonym kampaniom wspierającym akwizycję otwarto blisko 144 tys. nowych rachunków.

Istotnym przedsięwzięciem był również przeprowadzony w trakcie 2008 roku projekt wdrożenia i uruchomienia oprogramowania do kompleksowej obsługi wypłat emerytur kapitałowych, wycofania nienależnej składki do ZUS oraz obsługi transferu środków członka Funduszu do i ze Wspólnoty Europejskiej.

Gdyby P2U było książką, to można by ją czytać
w każdym momencie – nie nużyłaby przed osiągnięciem,
nie utrudniała skupienia i bramań, a
wciąż byłaby w czasie wakacji, a weekend
dawała relaks i uśmiech. Nigdy by nie nudziła
i chciałoby się do niej wracać.
Czytając ją, ludzie mieliby ochotę
o niej wspólnie rozmawiać.
Do głowy przychodzi mi John Irving.

5. GRUPA PZU NA POLSKIM RYNKU UBEZPIECZENIOWYM

5.1. STRUKTURA GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEGO ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPÓŁKI AKCYJNEJ

Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku w skład Grupy PZU wchodziły 23 jednostki w formie prawnej spółki akcyjnej lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Z punktu widzenia zakresu i sposobu włączania poszczególnych jednostek do skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy PZU za 2008 rok, jednostki te można podzielić na następujące kategorie:

Jednostki konsolidowane metodą pełną:

- Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna – jako jednostka dominująca;
- Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie SA – jednostka zależna;
- Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU SA – jednostka pośrednio zależna;
- PZU Tower Sp. z o.o. („PZU Tower”) – jednostka pośrednio zależna;
- Centrum Informatyki Grupy PZU SA („CIG PZU SA”) – jednostka pośrednio zależna;
- OJSC IC PZU Ukraine („PZU Ukraina”) – jednostka zależna;
- UAB DK PZU Lietuva („PZU Litwa”) – jednostka zależna;
- Ogrodowa – Inwestycje Sp. z o.o. (dawniej PZU International Sp. z o.o.) – jednostka zależna

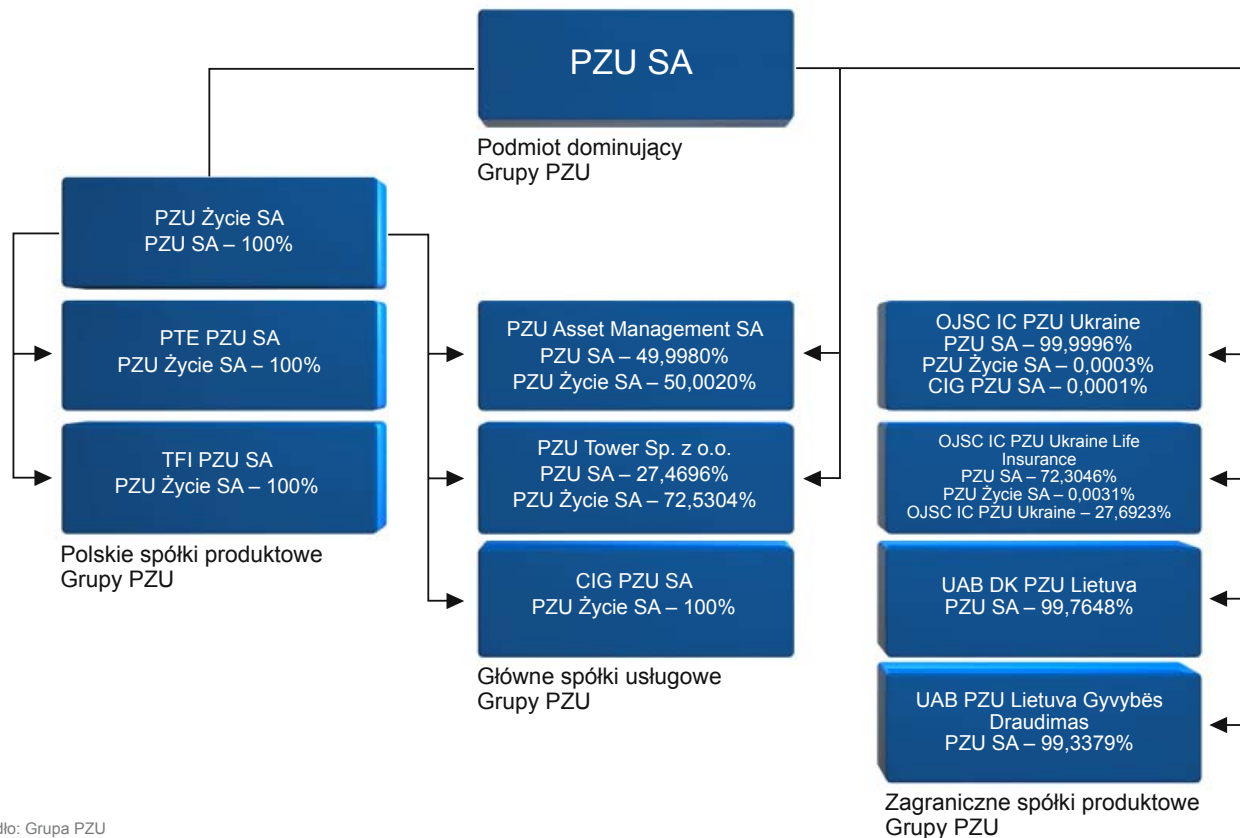
Pozostałe jednostki zależne, wycenione wg kosztu nabycia z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości:

- Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA („TFI PZU SA”);
- UAB PZU Lietuva Gyvybės Draudimas;
- OJSC IC PZU Ukraine Life Insurance;
- LLC SOS Services Ukraine;
- Company with Additional Liability Inter-Risk Ukraine;
- Międzyzakładowe Pracownicze Towarzystwo Emerytalne PZU SA;
- PZU Asset Management SA („PZU AM SA”);
- SYTA Development Sp. z o.o. w likwidacji;
- Sigma Investments Sp. z o.o.;
- Armatura Kraków S.A. (KFA S.A.);
- ICH Center S.A.

Jednostki stowarzyszone – wycenione wg kosztu nabycia z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości:

- Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka S.A.;
- Nadwiślańska Agencja Ubezpieczeniowa S.A.;
- Polskie Towarzystwo Reasekuracji S.A.;
- PPW Uniprom SA w upadłości;

WYKRES 14. STRUKTURA GRUPY PZU NA 31 GRUDNIA 2008 R.

Źródło: Grupa PZU

Prezentowane w raporcie wyniki poszczególnych spółek należących do Grupy PZU pochodzą ze sprawozdań jednostkowych. Wyniki Grupy PZU pochodzą ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy PZU. Raport omawia wyniki oraz działalność głównych spółek produktowych Grupy PZU.

5.2. GŁÓWNE JEDNOSTKI BIZNESOWE GRUPY PZU – ZAKRES DZIAŁALNOŚCI

Działalność Grupy PZU obejmuje kompleksową obsługę ubezpieczeniową. Podmioty Grupy oferują usługi w zakresie ubezpieczeń na życie, pozostałych ubezpieczeń osobowych i ubezpieczeń majątkowych oraz zarządzają aktywami klientów w ramach otwartego funduszu emerytalnego i funduszy inwestycyjnych.

Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA

PZU SA jest jednostką dominującą Grupy PZU. Domeną działalności Spółki są ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe. PZU SA – jako spółka akcyjna – prowadzi działalność ubezpieczeniową od 23 grudnia 1991 r., czyli od momentu przekształcenia z Państwowego Zakładu Ubezpieczeń (na mocy Ustawy o działalności ubezpieczeniowej z 28 lipca 1990 r., tekst jednolity, DzU z 1996 r. nr 11 poz. 62 z późn. zm.).

Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie SA

PZU Życie SA prowadzi działalność w zakresie ubezpieczeń na życie. W swojej ofercie posiada również ubezpieczenia posagowe, rentowe, wypadkowe i inwestycyjne, zawierane w postaci umów indywidualnych lub grupowych. PZU Życie SA jest spółką zależną kapitałowo od PZU SA. Spółka rozpoczęła działalność w 1991 r., w wyniku wydzielenia portfela ubezpieczeń na życie z Państwowego Zakładu Ubezpieczeń.

Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU SA

PTE PZU SA zarządza Otwartym Funduszem Emerytalnym PZU Złota Jesień w ramach II filaru systemu ubezpieczeń społecznych. PTE PZU SA powstało w 1998 r. Jest spółką zależną od PZU Życie SA.

Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA

TFI PZU SA zarządza jedenastoma otwartymi funduszami inwestycyjnymi o różnorodnych strategiach inwestycyjnych oraz jednym zamkniętym funduszem inwestycyjnym. Towarzystwo oferuje produkty i usługi inwestycyjne dla klientów zarówno indywidualnych, jak i instytucjonalnych oraz dodatkowe programy oszczędnościowe w ramach III filaru systemu ubezpieczeń społecznych. Spółka powstała w 1999 r. i jest zależna kapitałowo od PZU Życie SA.

PZU Asset Management SA

PZU Asset Management SA w strukturze Grupy PZU od 2001 r. W 2005 r. PZU Asset Management SA przejął funkcje związane

z zarządzaniem wybranymi portfelami aktywów spółek Grupy PZU: PZU SA, PZU Życie SA, TFI PZU SA oraz Międzyzakładowego Pracowniczego Towarzystwa Emerytalnego PZU S.A.

Centrum Informatyki Grupy PZU SA

CIG PZU SA to spółka utworzona w celu prowadzenia działalności pomocniczej, związanej z obsługą ubezpieczeń i funduszy emerytalno-rentowych. Prowadzi rejestry, rachunki i rozliczenia funduszy inwestycyjnych oraz emerytalnych. Świadczy także usługi związane z informatyką (m.in. doradztwo w zakresie sprzętu komputerowego, oprogramowania, analizy danych, budowania i przetwarzania baz danych), telefoniczną obsługą klienta, masowymi wydrukami, przetwarzaniem i archiwizowaniem dokumentów oraz wysyłką korespondencji. Spółka działa w strukturze Grupy PZU od czerwca 1998 r. i jest zależna kapitałowo od PZU Życie SA.

PZU Tower Sp. z o.o.

PZU Tower Sp. z o.o. była spółką zadaniową Grupy PZU, utworzoną w sierpniu 1998 r. Prowadziła działalność w zakresie nabywania i zbywania nieruchomości, świadczenia usług związanych z budową i zagospodarowaniem nieruchomości oraz administrowaniem nimi, a także wynajmowaniem powierzchni na cele biurowe. W 2008 miała miejsce restrukturyzacja PZU Tower Sp. z o.o. W dniu 1 grudnia 2008 r. pomiędzy PZU Tower Sp. z o.o. a PZU SA i PZU Życie SA została zawarta Umowa sprzedaży przedsiębiorstwa PZU Tower Sp. z o.o., na mocy której PZU SA wraz z PZU Życie SA nabyły na współwłasność (w następujących częściach ułamkowych: PZU SA – 665/1000 i PZU Życie SA – 335/1000) przedsiębiorstwo spółki PZU Tower Sp. z o.o. Jest to spółka zależna kapitałowo od PZU Życie SA.

UAB DK PZU Lietuva i UAB PZU Lietuva Gyvybės Draudimas

Na rynku litewskim Grupa PZU świadczy usługi z zakresu ubezpieczeń na życie oraz ubezpieczeń majątkowych, działając pod marką PZU Lietuva. Grupa PZU obecna jest na Litwie od lutego 2002 r. Spółki litewskie są spółkami zależnymi kapitałowo od PZU SA.

OJSC IC PZU Ukraine i OJSC IC PZU Ukraine Life Insurance

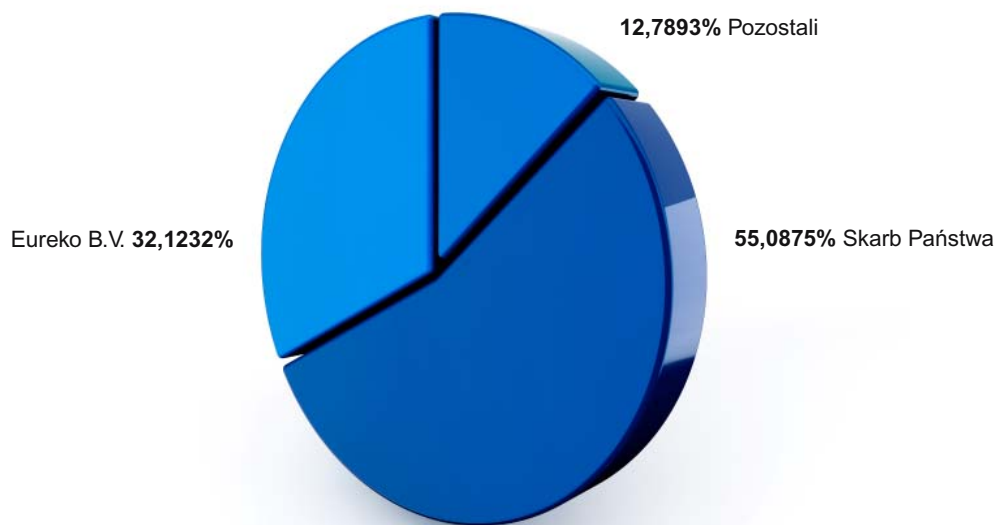
Od lutego 2005 r. Grupa PZU działa również na rynku ukraińskim. Spółki PZU na Ukrainie oferują ubezpieczenia majątkowe i na życie. Są to spółki zależne kapitałowo od PZU SA.

5.3. AKCJONARIAT

STRUKTURA AKCJONARIATU

Kapitał zakładowy PZU SA wynosi 86 352 300 zł i jest podzielony na 86 352 300 akcji imiennych serii „A” i „B” o wartości nominalnej 1 zł każda.

WYKRES 15. STRUKTURA AKCJONARIATU PZU SA NA 31 GRUDNIA 2008 R.

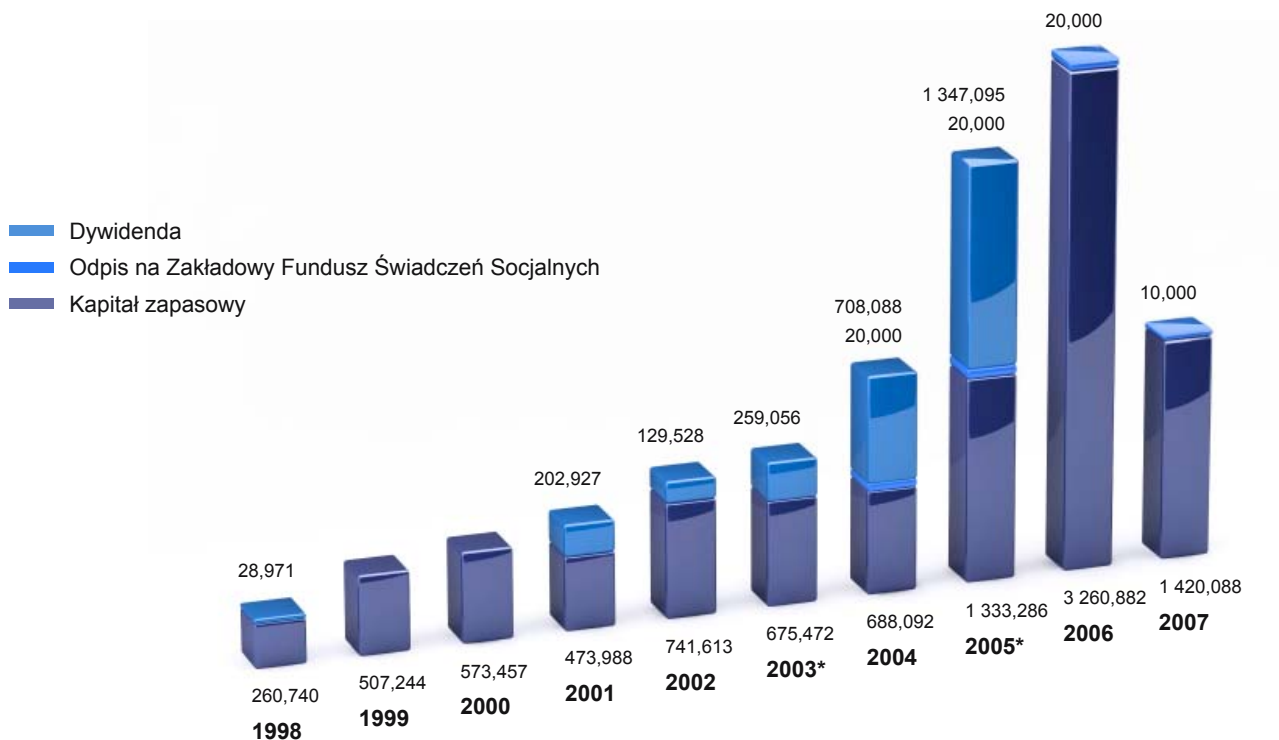
Źródło: Księga akcyjna PZU SA

INFORMACJA O PODZIALE ZYSKU

26 czerwca 2008 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie PZU SA postanowiło o podziale zysku netto PZU SA za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2007 roku w wysokości 1 430 088 366,56 zł w ten sposób, że:

- kwota 1 420 088 366,56 zł została przeznaczona na kapitał zapasowy,
- kwota 10 000 000,00 została przekazana jako odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

WYKRES 16. HISTORIA PODZIAŁU ZYSKU NETTO PZU SA ZA LATA 1998–2007 (W MLN ZŁ)

* Z uwzględnieniem niepodzielonego zysku z lat ubiegłych.

Źródło: PZU SA

2008

RELACJE INWESTORSKIE

Nadrzędnym zadaniem Zarządu PZU SA jest stosowanie zasad ładu korporacyjnego, ze szczególnym uwzględnieniem przestrzegania dobrych praktyk. Podstawowym elementem tych zamierzeń jest prowadzenie przejrzystej polityki informacyjnej.

Odpowiadając na rosnące zapotrzebowanie na informacje ze strony uczestników rynków kapitałowych, Zarząd PZU SA deklaruje chęć aktywnej współpracy z nimi. Dzięki rzetelnemu i sprawnemu informowaniu o działalności, wynikach i zamierzeniach, Grupa PZU pragnie zapewnić wszystkim uczestnikom rynku kapitałowego, akcjonariuszom oraz analitykom jak najlepsze warunki do pełnej oceny firmy i podejmowania związanych z nią decyzji. Zarząd PZU SA dąży do utrzymania bieżącego dialogu w zakresie rze-

telnego komentowania osiągniętych przez Grupę PZU wyników, organizując cykliczne spotkania i konferencje, poświęcone prezentacji działalności i jej rezultatów.

PZU SA przekazuje do publicznej wiadomości kwartalne i roczne dane finansowe spółek Grupy PZU. W serwisie internetowym Grupy PZU, na podstronie poświęconej relacjom inwestorskim, można znaleźć informacje na temat akcjonariatu, struktury Grupy PZU, działalności głównych spółek, ich wyników finansowych, przyznanego ratingu, a także prezentacje i inne informacje przydatne inwestorom, analitykom i akcjonariuszom. W 2008 roku została uruchomiona angielska wersja tego serwisu, która działa pod adresem <http://www.pzu.pl/ir>

STOSOWANIE ZASAD ŁADU KORPORACYJNEGO W PZU SA

Praktyką Zarządu PZU SA jest przestrzeganie zasad ładu korporacyjnego. Zarząd dokłada najwyższych starań w celu zapewnienia wszystkim akcjonariuszom równego dostępu do informacji o spółce i pełnego poszanowania praw akcjonariuszy, niezależnie od wielkości posiadanego przez nich pakietu akcji. Dążenie do zapewnienia pełnej przejrzystości działania i postępowania zgodnie z etyką biznesową podkreśla aspiracje Zarządu Spółki do stosowania w działalności PZU SA najlepszych praktyk rynkowych.

W 2008 roku dokonano przeglądu stosowania Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW w PZU SA/PZU Życie SA oraz pozostałych spółkach Grupy PZU.

W 2009 roku prowadzone będą dalsze prace mające na celu doskonalenie zasad ładu korporacyjnego w Grupie PZU. Działania te stanowią element umacniania transparentności Grupy PZU m.in. w zakresie standardów zarządczych i nadzorczych.

5.4. WŁADZE GŁÓWNYCH SPÓŁEK GRUPY PZU

W 2008 r. w skład władz głównych spółek Grupy PZU wchodziły następujące osoby:

Zarząd PZU SA

Andrzej Klesyk	– Prezes Zarządu
Magdalena Nawłoka	– Wiceprezes Zarządu (od 1 listopada 2008 r.)
Witold Jaworski	– Członek Zarządu
Rafał Stankiewicz	– Członek Zarządu

Rada Nadzorcza PZU SA

Tomasz Gruszecki	– Przewodniczący Rady Nadzorczej
Ernst Jansen	– Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
Marcin Majeranowski	– Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
Joanna Karman	– Sekretarz Rady Nadzorczej
Maciej Bednarkiewicz	– Członek Rady Nadzorczej
Michał Nastula	– Członek Rady Nadzorczej
Gerard van Olphen	– Członek Rady Nadzorczej
Alfred Bieć	– Członek Rady Nadzorczej (od 20 lutego 2008 r.)
Tomasz Przesławski	– Członek Rady Nadzorczej (od 20 lutego 2008 r.)

Eryk Zbigniew Pyra	– Członek Rady Nadzorczej (do 19 lutego 2008 r.)
Adam Kwiatkowski	– Członek Rady Nadzorczej (do 19 lutego 2008 r.)

Zarząd PZU Życie SA

Dariusz Krzewina	– Prezes Zarządu
Piotr Kuszewski	– Wiceprezes Zarządu
Rafał Grodzicki	– Wiceprezes Zarządu (od 12 sierpnia 2008 r.)
Mirosław Kozłowski	– Wiceprezes Zarządu (do 11 sierpnia 2008 r.)

Rada Nadzorcza PZU Życie SA

Andrzej Klesyk – Przewodniczący Rady Nadzorczej (od 17 kwietnia 2008 r., Członek Rady Nadzorczej od 7 kwietnia 2008 r.)
Joyce Deriga – Wiceprzewodnicząca Rady Nadzorczej
Jarosław Myjak – Sekretarz Rady Nadzorczej (od 29 września 2008 r., Członek Rady Nadzorczej od 25 czerwca 2008 r.)
Igor Chalupiec – Członek Rady Nadzorczej (od 7 kwietnia 2008 r.)
Frederik Hoogerbrug – Członek Rady Nadzorczej
Eugeniusz Kowalewski – Członek Rady Nadzorczej (Przewodniczący Rady Nadzorczej do 17 kwietnia 2008 r.)
Alan John Rae – Członek Rady Nadzorczej (od 4 grudnia 2008 r.)

Krystyna Gawlikowska-Hueckel – Członek Rady Nadzorczej (do 7 kwietnia 2008 r.)

Janusz Olędzki – Członek Rady Nadzorczej (do 7 kwietnia 2008 r.)

Józef Okolski – Członek Rady Nadzorczej (do 7 kwietnia 2008 r.)

Ane Ate Sijmsa – Członek Rady Nadzorczej (do 4 grudnia 2008 r.)

Zarząd PTE PZU SA

Andrzej Soldek – Prezes Zarządu (od 7 marca 2008 r., Wiceprezes Zarządu do 7 marca 2008 r.)

Stanisław Rataj – Wiceprezes Zarządu

Marek Sojka – Członek Zarządu (od 6 maja 2008 r.)

Jerzy Kochański – Prezes Zarządu (do 7 marca 2008 r.)

Sebastian Bogusławski – Wiceprezes Zarządu (do 7 marca 2008 r.)

Rada Nadzorcza PTE PZU SA

Ludwik Florek – Przewodniczący Rady Nadzorczej

Witold Jaworski – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej (od 5 września 2008 r., Członek Rady Nadzorczej od 1 lipca 2008 r.)

Piotr Kowalczewski – Sekretarz Rady Nadzorczej (od 1 lipca 2008 r., Członek Rady Nadzorczej do 1 lipca 2008 r.)

Wiktor Askanas – Członek Rady Nadzorczej (od 18 czerwca 2008 r.)

Krystyna Dziworska – Członek Rady Nadzorczej

Dariusz Krzewina – Członek Rady Nadzorczej

Beata Kozłowska-Chyła – Wiceprzewodnicząca Rady Nadzorczej (do 18 stycznia 2008 r.)

Jerzy Lipski – Sekretarz Rady Nadzorczej (do 25 kwietnia 2008 r.)

Marek Kalinowski – Członek Rady Nadzorczej (do 25 kwietnia 2008 r.)

Mirosław Kozłowski – Członek Rady Nadzorczej (do 25 kwietnia 2008 r.)

Zarząd TFI PZU SA

Piotr Góralewski – Prezes Zarządu (od 4 lutego 2008 r., Wiceprezes Zarządu do 4 lutego 2008 r.)

Maciej Rapkiewicz – Wiceprezes Zarządu (od 4 lutego 2008 r., Członek Zarządu do 4 lutego 2008 r.)

Dariusz Jesiotr – Prezes Zarządu (do 4 lutego 2008r.)

Rada Nadzorcza TFI PZU SA

Dariusz Krzewina – Przewodniczący Rady Nadzorczej

Witold Jaworski – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej (od 28 maja 2008 r., Członek Rady Nadzorczej od 1 kwietnia 2008 r.)

Rafał Grodzicki – Sekretarz Rady Nadzorczej (od 24 października 2008 r., Członek Rady Nadzorczej od 1 września 2008 r.)

Beata Kozłowska-Chyła – Wiceprzewodnicząca (do 18 stycznia 2008 r.)

Mirosław Kozłowski – Członek Rady Nadzorczej (do 26 sierpnia 2008 r, Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej do 24 kwietnia 2008 r., Członek Rady Nadzorczej do 4 lutego 2008 r.)

Jacek Dmowski – Członek Rady Nadzorczej (do 1 kwietnia 2008 r.)

Jerzy Glanc – Członek Rady Nadzorczej (do 1 kwietnia 2008 r.)

5.5. ROZWÓJ OFERTY PRODUKTOWEJ GRUPY PZU W 2008 ROKU

Grupa PZU posiada najszerszą na polskim rynku ofertę ubezpieczeń. Składają się na nią produkty ubezpieczeniowe dla klientów indywidualnych, sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MSP), a także klientów korporacyjnych. Obok ubezpieczeń majątkowych i ubezpieczeń na życie oferta Grupy PZU obejmuje również wiele atrakcyjnych produktów emerytalnych oraz inwestycyjnych.

5.5.1. UBEZPIECZENIA MAJĄTKOWE

PZU SA oferuje ubezpieczenia dla trzech podstawowych segmentów: klienta indywidualnego, małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) oraz klienta korporacyjnego. Spółka posiada w swojej ofercie produkty ze wszystkich 18 ustawowych grup ubezpieczeń, obejmujących m.in. ubezpieczenia komunikacyjne, majątkowe, rolne, odpowiedzialności cywilnej, wypadkowe i choro- bowe, turystyczne oraz finansowe.

Głównymi produktami oferowanymi przez PZU SA **klientom indywidualnym** pozostają ubezpieczenia komunikacyjne (OC i AC), mieszkaniowe oraz rolne. W czerwcu 2008 roku PZU SA wprowadziło zryczałtowane pakiety ubezpieczeń OC/AC dla pojazdów w pierwszym roku eksploatacji („pakiety”) w celu zatrzymania spadku udziałów w rynku ubezpieczeń zawieranych w kanale dealerskim. W efekcie ich wprowadzenia nastąpiło intensywne pozyskiwanie klientów kupujących pojazdy po pierwszym roku eksploatacji przez ofertę atrakcyjną zarówno dla klientów, jak i dealerów. Ponadto, 1 marca 2008 roku, weszło w życie nowe ubezpieczenie Minicasco, dzięki któremu PZU SA oferuje ostrożnym kierowcom atrakcyjny zakres ochrony, a także zapewnia ochronę klientom, którzy dotychczas nie posiadali ubezpieczenia AC.

W zakresie ubezpieczeń majątkowych dla klientów indywidualnych wprowadzono dwa kompleksowe ubezpieczenia: „PZU Dom” i „PZU Dom Plus”, których konstrukcja i szczegóły wynikają z przeprowadzonej segmentacji klientów.

W ciągu 2008 roku dokonano także modyfikacji dwóch produktów ubezpieczeniowych wchodzących w skład grupy ubezpieczeń rolnych:

- dotowanych ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, które zostały dostosowane do zapisów nowelizacji ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, uchwalonej przez Sejm 25 lipca 2008 roku (zmienione warunki obowiązują od dnia 1 października 2008 roku);
- ubezpieczeniu mienia ruchomego w gospodarstwach rolnych, które zostało zmodyfikowane pod kątem dostosowania zapisów do zaleceń Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zmienione warunki obowiązują od dnia 1 grudnia 2008 roku).

5.5.2. UBEZPIECZENIA NA ŻYCIE

PZU Życie SA posiada bardzo szeroką i zróżnicowaną ofertę ubezpieczeń na życie, zarówno o charakterze ochronnym, jak i oszczędnościowym oraz inwestycyjnym (wliczając w to ubezpieczenia podstawowe i dodatkowe). Spółka oferuje klientom produkty finansowe ze wszystkich ustawowych grup ubezpie-

Przeprowadzona została również bardzo głęboka modyfikacja trzech podstawowych produktów NNW (m.in. ubezpieczenia NNW jednostkowego i rodzinnego, ubezpieczenia NNW zbiorowego i Kompleksowego Ubezpieczenia „Bezpieczny Turysta”) – najistotniejsze zmiany to rozszerzenie zakresu odpowiedzialności i katalogu świadczeń oraz uproszczenie budowy taryfy składek.

W obszarze produktów dla **małych i średnich przedsiębiorstw (MSP)** w 2008 roku dokonano modyfikacji wielu produktów, m.in. PZU Doradca, Ubezpieczenia mienia od ognia i innych żywiołów dla MSP, Ubezpieczenia OC medyczne. Dostosowano je do aktualnych oczekiwań rynku poprzez rozszerzenie zakresu poszczególnych ubezpieczeń oraz wprowadzono zmiany taryfowe.

W 2008 roku wprowadzono też dwa nowe produkty przeznaczone dla segmentu MSP:

- grupowe ubezpieczenie od ognia i innych żywiołów dla przedsiębiorców – klientów banków,
- grupowe ubezpieczenie dla pracowników, funkcjonariuszy i żołnierzy.

W 2008 r. PZU SA kontynuował prace nad rozwojem i doskonaleniem oferty produktowej dla **klientów korporacyjnych**. W zakresie ubezpieczeń komunikacyjnych dokonano zmian w taryfach składek. Modyfikacje dotyczyły zarówno ubezpieczeń dla klientów flotowych, jak i zasad taryfikacji ubezpieczeń komunikacyjnych zawieranych w ramach leasingowych umów generalnych i polegały na dostosowaniu cen za ubezpieczenia do przebiegów szkodowych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów pojazdów. Zmiany te miały na celu poprawę rentowności wspomnianych produktów. Oferta ubezpieczeń pozakomunikacyjnych adresowana jest zarówno do klientów korporacyjnych działających w Polsce, jak i polskich przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą za granicą.

W ramach działań produktowych prowadzonych w roku 2008, opracowane zostały nowe ogólne warunki ubezpieczenia wszystkich ryzyk budowlano-montażowych. Podjęto również prace nad modyfikacją ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej.

czeń w formie produktów indywidualnych oraz grupowych. Rok 2008 był rokiem modernizacji i poszerzania portfela produktowego w odpowiedzi na rosnące oczekiwania klientów, wzrost konkurencji oraz zmieniającą się sytuacją m.in. na rynkach finansowych.

UBEZPIECZENIA GRUPOWE I INDYWIDUALNIE KONTYNUOWANE

Przez ostatnie kilka lat rynek ubezpieczeń grupowych ulegał daleko idącym zmianom. Główne zmiany wynikały z:

- reagowania ubezpieczycieli na często zmieniające się prawo ubezpieczeniowe oraz inne przepisy powiązane z rynkiem pracodawców;
- wymuszonego przez konkurencję wzbogacania oferty o kolejne ryzyka poszerzające zakres świadczeń w celu uzupełnienia oferty o ryzyka niewystępujące w portfelu, a posiadane przez konkurencję, bądź też wprowadzenie na rynek nowatorskiego rozwiązania, pozwalającego na, choćby krótkoterminowe, zdominowanie segmentu rynku.

W zakresie **ubezpieczeń grupowych** przez cały rok 2008 trwały intensywne prace nad dalszym poszerzeniem portfela **dotatkowych ubezpieczeń ochronnych**, które pozwoliłyby na utrzymanie atrakcyjności oferty PZU Życie SA. Do oferty Spółki wprowadzone zostały:

- ubezpieczenie dodatkowe Medyczny Ekspert Domowy, będące zmodyfikowanym i znacznie rozbudowanym ubezpieczeniem typu assistance;

UBEZPIECZENIA INDYWIDUALNE

W odpowiedzi na rosnące oczekiwania klientów oraz zmieniającą się sytuację na rynkach finansowych, w 2008 roku do oferty ubezpieczeń indywidualnych wprowadzono dwa nowe produkty:

- ubezpieczenie strukturyzowane *Świat Zysków* – pierwsze indywidualne ubezpieczenie strukturyzowane w postaci indywidualnego ubezpieczenia na życie i dożycie, skierowane do sprzedaży w kanale agencyjnym i „ładowym” (sprzedaż

UBEZPIECZENIA ZDROWOTNE

Prowadzone w 2008 roku prace w ramach rozwoju ubezpieczeń zdrowotnych związane były z wdrożeniem do sprzedaży indywidualnego ubezpieczenia szpitalnego, przygotowaniem produktów szpitalnych w formie grupowej, powtórna taryfikacją indywidual-

- ubezpieczenie dodatkowe z Kartą apteczną, pozwalające na bezpłatny zakup ubezpieczonemu, który przeszedł hospitalizację, leków w ramach określonego limitu;
- ubezpieczenie dodatkowe na wypadek utraty zdrowia przez dziecko.

W zakresie **ubezpieczeń indywidualnie kontynuowanych** w roku 2008 prowadzono prace mające na celu rozszerzenie oferty pod kątem nowych umów dodatkowych, zapewniających ubezpieczonemu coraz szerszą ochronę zdrowia i życia. Spółka wprowadziła do sprzedaży:

- ubezpieczenie dodatkowe na wypadek trwałego uszczerbku na zdrowiu ubezpieczonego spowodowanego nieszczęśliwym wypadkiem;
- ubezpieczenie z Kartą apteczną, zapewniające ubezpieczonemu świadczenie w przypadku leczenia szpitalnego następstw nieszczęśliwego wypadku lub operacji chirurgicznej (w sprzedaży na początku 2009 roku).

w jednostkach własnych). Do końca 2008 roku przeprowadzono cztery subskrypcje oparte na zróżnicowanych strategiach inwestycyjnych;

- polisę lokacyjną *Pewny Zysk*, oferowaną za pośrednictwem sieci Punktów Obsługi Klienta. Okres odpowiedzialności wynosi 18 miesięcy, suma ubezpieczenia zarówno z tytułu śmierci, jak i dożycia, jest równa sumie wpłaconej składki, powiększonej o gwarantowaną stopę oprocentowania.

5.5.3. UBEZPIECZENIA (BANKOWE) BANCASSURANCE

Rok 2008 charakteryzował się wzmocnieniem i rozwojem współpracy z dotychczasowymi partnerami bankowymi. Grupa PZU potwierdziła wiodącą pozycję na rynku bancassurance w Polsce. Osiągnięty przypis składki okazał się rekordowym w porównaniu z ubiegłymi latami.

Zapoczątkowany w 2007 roku globalny kryzys na rynku finansowym przełożył się w 2008 roku na istotny spadek sprzedaży produktów typu unit-linked. Dużym zainteresowaniem cieszyły się natomiast ubezpieczenia na życie i dożycie ze składką jednorazową (tzw. poliso-lokaty) gwarantujące, poza ochroną ubezpieczeniową, także uzyskanie określonej stopy zwrotu po zakończeniu okresu odpowiedzialności. PZU Życie SA wprowadził na rynek kilka tego typu produktów we współpracy z Bankiem Millennium S.A., PKO BP SA i Bankiem Ochrony Środowiska S.A.

nych produktów ambulatoryjnych oraz przygotowaniem pilotażu nowego modelu rozliczeń ze świadczeniodawcami. Wiele uwagi poświęcono także przygotowaniu niestandardowych ofert/umów ubezpieczenia dla Klientów korporacyjnych.

Produkty unit-linked, ze składką jednorazową, przygotowane i wdrożone wspólnie z Bankiem Millennium S.A., w których Klient może dokonać alokacji składki do kilkudziesięciu funduszy wyceńnianych w USD (28 funduszy) i EUR (34 fundusze), wybranych z oferty wiodących zagranicznych towarzystw funduszy inwestycyjnych, to pierwsze tego rodzaju produkty w Polsce, oferujące tak szerokie możliwości inwestowania środków w funduszach zagranicznych.

Dodatkowo w 2008 roku w ramach oferty bancassurance Grupa PZU wspólnie z PKO BP SA wdrożyła dwa ubezpieczenia majątkowe – jedno przeznaczone dla posiadaczy kart kredytowych oferowane pod nazwą „Ubezpieczenie na Szóstkę” oraz ubezpieczenie domów i lokali mieszkalnych dla kredytobiorców kredytów hipotecznych, oferowane pod nazwą „Superochrona Domów i Lokali Mieszkalnych”.

5.5.4. UBEZPIECZENIA I PRODUKTY EMERYTALNE

W roku 2008, podobnie jak i w latach poprzednich, PZU Życie SA utrzymało status lidera na rynku Indywidualnych Kont Emerytalnych. IKE PZU to doskonała oferta stworzona dla osób zainteresowanych długoterminowym oszczędzaniem środków na dodatkową, indywidualnie gromadzoną emeryturę w ramach III filaru systemu emerytalnego. Indywidualne Konto Emerytalne znajduje się również w ofercie TFI PZU SA.

Na uwagę klientów indywidualnych zasługuje również oferta PTE PZU SA, które zarządza OFE PZU Złota Jesień. Fundusz oferowany jest w ramach II filaru systemu emerytalnego, obowiązkowego dla osób urodzonych po 1968 r. Umowy członkostwa w OFE PZU Złota Jesień są zawierane z osobami, które podej-

mują swoją pierwszą pracę zawodową (rynek pierwotny) oraz z osobami, które rezygnują z członkostwa w swoim dotychczasowym OFE (rynek wtórny).

Grupa PZU oferuje swoim klientom również programy emerytalne, m.in. ubezpieczenie Pogodna Jesień oraz grupowe ubezpieczenie na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym Pogodna Przyszłość, będące formą PPE. Ubezpieczenia te od lat mają ugruntowaną pozycję na rynku produktów pozwalających na gromadzenie i korzystne pomnażanie środków. TFI PZU SA jest niekwestionowanym liderem na rynku pracowniczych programów emerytalnych w formie wnoszenia składek do funduszy inwestycyjnych.

5.5.5. PRODUKTY INWESTYCYJNE

Klienci indywidualni oraz korporacyjni Grupy PZU mogą korzystać z szerokiej gamy produktów inwestycyjnych oferowanych przez TFI PZU SA. Obecnie w ofercie znajduje się 11 funduszy inwestycyjnych otwartych o zróżnicowanej polityce inwestycyjnej, w tym fundusz parasolowy z wydzielonymi subfunduszami oferującymi ekspozycję na światowy rynek finansowy.

W 2008 roku TFI wprowadziło do oferty nowy fundusz otwarty – PZU FIO Bezpiecznego Inwestowania. Fundusz jest skierowany do inwestorów o niskiej skłonności do ryzyka, którzy cenią sobie bezpieczeństwo, a jednocześnie są zainteresowani zyskami z rynku akcji.

Dodatkowo przeprowadzone zostały zmiany w zakresie polityki inwestycyjnej funduszu parasolowego z wydzielonymi subfunduszami. W ramach PZU SFIO Globalnych Inwestycji oferowane są cztery subfundusze różniące się zakresem geograficznym inwestycji, umożliwiające uczestnikom efektywną dywersyfikację portfela.

W 2008 roku rozpoczął działalność fundusz zamknięty aktywów niepublicznych – PZU FIZ Sektora Nieruchomości, który został stworzony na potrzeby spółek Grupy PZU. Fundusz ten będzie dokonywał lokat w niepubliczne spółki celowe, których podstawowym składnikiem aktywów są nieruchomości.

5.6. SIEĆ I KANAŁY SPRZEDAŻY

Grupa PZU dysponuje najlepiej rozwiniętą siecią sprzedaży ubezpieczeń na polskim rynku. Na koniec 2008 roku Grupa PZU posiadała 9 oddziałów terenowych PZU SA i 9 oddziałów terenowych PZU Życie SA o pokrywających się zasięgach terytorialnych. Siedziby oddziałów znajdują się w następujących miastach: Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Szczecinie, Warszawie, Wrocławiu. Sieć sprzedaży Grupy PZU w 2008 roku stanowiło 356 placówek PZU SA (Inspektoraty – 115, Centra Obsługi Klienta – 38 i Punkty Obsługi Klienta – 203) oraz 374 Punkty Obsługi Klienta PZU Życie SA ulokowane na obszarze całego kraju.

W 2008 r. ubezpieczenia majątkowe oferowane były za pośrednictwem sieci blisko 7000 agencji działających na wyłączność oraz ponad 1800 multiagencji. Łączna liczba sprzedawców oferująca ubezpieczenia majątkowe w tych dwóch kanałach sprzedaży wyniosła na koniec roku 16 350 osób. W roku 2008 rozpoczęto wdrażanie projektu NES (Nowa Era Sprzedaży), którego najważniejszym założeniem jest opracowanie docelowego modelu współpracy z Siecią Agencyjną.

Oprócz kanału agencyjnego, sprzedaż ubezpieczeń komunikacyjnych PZU SA realizowana była za pośrednictwem sieci autoryzowanych dealerów samochodowych. PZU SA współpracował z 1050 dealerami i komisami samochodowymi. W 2008 roku wprowadzono dwa projekty przeznaczone dla kanału dealerskiego:

- spójny model współpracy Pionu Sprzedaży i Pionu Likwidacji Szkód,
- system motywacyjny przewidujący możliwość uzyskania dodatkowego wynagrodzenia w związku ze wzrostem sprzedaży czy zwiększenia udziałów PZU.

Dominującym kanałem sprzedaży dla klientów korporacyjnych byli brokerzy. W 2008 roku PZU SA współpracował z 838 brokerami ubezpieczeniowymi.

Aktywną sprzedaż ubezpieczeń na życie prowadziło blisko 3500 agentów ubezpieczeniowych na wyłączność i 45 multi-agencji. W procesie obsługi oraz działaniach akwizycyjnych w PZU Życie SA dużą rolę odgrywają osoby obsługujące ubezpieczenia w zakładach pracy.

W 2008 r. oferta bancassurance, przygotowana przez PZU, dostępna była m.in. w: Banku PKO BP S.A., Banku Millennium S.A., Deutsche Banku PBC S.A., Banku Ochrony Środowiska S.A. oraz Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. Wszystkie produkty Grupy PZU oferowane były bezpośrednio w sieciach sprzedażowych tych banków. Obsługa posprzedażowa Klientów realizowana była zarówno w jednostkach terenowych PZU SA, PZU Życie SA (dotyczy to przede wszystkim likwidacji świadczeń) oraz w jednostkach banków.

Zasięg sieci dystrybucyjnej ubezpieczeń bancassurance uzależniony jest od struktury sieci dystrybucyjnej banków, z którymi Grupa PZU współpracuje. W większości przypadków dotyczy obszaru całego kraju.

Ubezpieczenia bancassurance Grupy PZU tworzone są indywidualnie na potrzeby poszczególnych banków. Każda oferta jest przygotowywana zgodnie z wymaganiami banków i dostępna jest wyłącznie dla klientów danego banku.

W strukturach Biura Bancassurance nadal rozwijano Zespół wspierania sprzedaży ubezpieczeń bancassurance. Koordynatorzy ubezpieczeń intensywnie działali we wszystkich regionach sprzedażowych banków, współpracując z blisko 2 000 placówek.

PZU prowadzi aktywną działalność w zakresie akwizycji umów członkostwa Otwartego Funduszu Emerytalnego PZU „Złota Jesień”. W 2008 r. prawo wykonywania w imieniu PZU SA czyn-

ności akwizycyjnych posiadało 7 739 sprzedawców. Klienci mają również możliwość przystąpienia do Funduszu za pośrednictwem strony internetowej Grupy PZU.

TFI PZU SA realizowało sprzedaż poprzez kanały sprzedaży Grupy PZU. Towarzystwo dysponowało ogólnopolską siecią prawie 5 000 autoryzowanych przedstawicieli. W 2008 roku produkty TFI PZU SA dostępne były również za pośrednictwem banków internetowych z Grupy BRE, w sieciach doradców finansowych Elite Finance & Consulting oraz Expander, za pośrednictwem Domu Maklerskiego POLONIA NET S.A., Beskidzkiego Domu Maklerskiego, Krakowskiego Banku Spółdzielczego, International Risk & Corporate Advisory (IRCA), Doradcy 24, AZ Finanse, Vizjoner Investment, PH Maxim, Grupy Karlik oraz Secus Asset Management S.A.

Oprócz tradycyjnych kanałów sprzedaży Grupa PZU wchodzi na rynek nowoczesnych kanałów kontaktu z klientem. Od 18 grudnia 2008 roku klienci zainteresowani ubezpieczeniem komunikacyjnym oferowanym przez PZU mogą dokonać zakupu przez telefon lub internet. Uruchomienie sprzedaży polis przez internet i telefon to pierwszy krok w kierunku wdrożenia wielokanałowego modelu sprzedaży, zapowiedzianego w nowej Strategii Grupy PZU. Przez internet oferowane są obecnie ubezpieczenia komunikacyjne: OC, AC, NNW oraz Assistance. W najbliższym czasie do oferty produktów sprzedawanych tym kanałem dołączą ubezpieczenia: turystyczne Wojażer (dostępne przez telefon od 3 lat) oraz PZU DOM, oferowany obecnie w sprzedaży tradycyjnej.

5.7. MARKETING I REKLAMA

W 2008 r. Grupa PZU prowadziła głównie kampanie wspierające sprzedaż produktów. Dodatkowo w grudniu 2008 roku przeprowadzono (roku podobnie jak w innych latach) kampanię świąteczną Grupy PZU.

PROMOCJA UBEZPIECZEŃ MAJĄTKOWYCH

W 2008 r. prowadzone były kampanie produktowe zarówno bezpośrednio wspierające procesy sprzedażowe, jak i budujących przewagę jakościowe.

Tradycyjnie najsilniej prowadzone były działania reklamowe w segmencie ubezpieczeń komunikacyjnych. W 2008 roku PZU SA przeprowadził dwie duże kampanie reklamowe ubezpieczeń komunikacyjnych. Obie kampanie miały na celu budowanie przewagi jakościowych ubezpieczeń PZU SA nad konkurencją.

W pierwszej kampanii jakość świadczonych przez PZU usług była budowana poprzez użycie wizerunku znanych osób kompetentnych w dziedzinie motoryzacji.

Drugą kampanią ubezpieczeń komunikacyjnych (wrzesień – grudzień) miała na celu budowanie przewagi jakościowej poprzez ukazanie szybkiej i fachowej pomocy w likwidacji szkody: 440 mobilnych ekspertów, 880 warsztatów naprawczych. Kampania ta

Oprócz kampanii ogólnopolskich prowadzone były liczne działania reklamowe i promocyjne o mniejszej skali i zasięgu, jak również lokalne akcje sprzedażowe bazujące na sieci agencji oraz promocje wspierające sprzedaż poszczególnych produktów.

przeprowadzona była w TV i radiu oraz przy użyciu reklamy zewnętrznej i internetu.

W ramach kampanii ubezpieczeń komunikacyjnych działania wspierające sprzedaż nakierowane były na przedstawienie szerokiego wachlarza promocji cenowych adresowanych do różnych grup klientów.

Od października do grudnia 2008 roku prowadzona była kampania ubezpieczeń mieszkań i domów – PZU DOM. Kampania ta miała na celu przedstawienie szerokiego zakresu ubezpieczenia oraz poinformowanie o zniżce dla nowych klientów.

Wśród działań marketingowych dotyczących produktów znalazła się również kampania ubezpieczeń rolnych (w tym także i dotowanych), której celem była budowa świadomości w zakresie tej grupy produktów. Ze względu na specyfikę produktu położono nacisk na bezpośredni kontakt z grupą docelową.

W 2008 roku PZU SA prowadził także działania promocyjne, mające na celu wsparcie sprzedaży produktów adresowanych do sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Zorganizowano m.in. cykl 12 konferencji sprzedażowych pt. „Wszystko się zmienia, także ubezpieczenia?”. W 2008 roku kontynuowano zapo-

czątkowane w 2006 i 2007 roku działania marketingowe mające na celu budowanie świadomości o ofercie produktowej PZU w zakresie ubezpieczeń finansowych. W tym roku wszelką aktywność reklamową skupiono na promocji jednego produktu – gwarancji ubezpieczeniowych, skierowanego do firm i instytucji.

MARKETINGOWE WSPARCIE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW INWESTYCYJNYCH, UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE ORAZ POZOSTAŁYCH UBEZPIECZEŃ

Działania promocyjne PZU Życie SA koncentrowały się m.in. wokół atrakcyjnego opakowania oferty produktowej, wyposażenia sieci sprzedaży w profesjonalnie przygotowane materiały oraz budowania pozytywnych relacji z partnerami zewnętrznymi.

Działania reklamowe najbardziej intensywnie prowadzone były w następujących segmentach produktów:

- promocja produktów inwestycyjnych – na początku roku przeprowadzono akcję direct mailingową skierowaną do klientów Strefy Zysku, w maju wsparcie marketingowe towarzyszyło nowemu produktowi Świat Zysków, a na jesieni 2008 roku – produktowi – Pewny Zysk;
- promocja produktów medycznych – w szczególności indywidualnego ubezpieczenia szpitalnego Opieka Medyczna;

- promocja produktów dodatkowych do ubezpieczeń grupowych i kontynuowanych (na wypadek specjalistycznego leczenia, leczenia szpitalnego Plus i operacji chirurgicznych oraz programu dla współmałżonków i pełnoletnich dzieci do grupowego ubezpieczenia pracowniczego typ P Plus).

Wsparcie marketingowe w 2008 roku skierowane było nie tylko do obecnych i potencjalnych klientów, ale również do sił sprzedaży i obsługi oraz partnerów zewnętrznych PZU Życie SA (tj. agentów, osób obsługujących ubezpieczenia grupowe w zakładach pracy – program „Znamy się” czy brokerów).

Dla kanału agencyjnego we współpracy z biurami merytorycznymi przygotowano materiały pozwalające na analizę potrzeb klienta, która ma na celu ułatwienie agentom zdiagnozowania potrzeb klienta i zaproponowanie oferty najlepiej do nich dopasowanej.

OBECNOŚĆ W INTERNECIE

Intensywny rozwój rynku interaktywnego w Polsce w 2008 roku, znalazł swoje silne odzwierciedlenie w działaniach Grupy PZU w internecie. Działania umacniające pozycję PZU w internecie były podzielone na dwa obszary sprzedażowe: kampanie internetowe oraz rozwój portalu internetowego pzu.pl.

W 2008 roku uruchomiona została sprzedaż ubezpieczeń komunikacyjnych poprzez platformę internetową.

W ramach działań marketingowych przeprowadzono szeroko zakrojone kampanie internetowe wspierające sprzedaż ubezpieczeń komunikacyjnych, nieruchomości oraz turystycznych.

Dodatkowo z dużym zainteresowaniem internautów spotkała się kampania prewencyjna „Resztę opowiem, jak wrócę”. Jako działania dodatkowe przeprowadzono serię kampanii akwizycyjnych np. PZU DOM, budujących bazy danych potencjalnych klientów oraz wspierających sprzedaż kampanii reklamowych, a także działań wspierających pośredników sprzedaży i osoby obsługujące ubezpieczenia grupowe.

Do kluczowych działań rozwojowych portalu pzu.pl należy zaliczyć ciągłą optymalizację funkcjonalności portalu, w szczególności stworzenie angielskiej wersji serwisu relacji inwestorskich.

BADANIA I ANALIZY MARKETINGOWE

Badania marketingowe i analizy rynku prowadzone w 2008 roku przez PZU SA i PZU Życie SA skupiały się szczególnie na analizie potrzeb i preferencji konsumentów oraz na ocenie jakości obsługi i satysfakcji klientów.

Najważniejsze projekty dotyczyły badania poziomu obsługi klientów i obejmowały aspekty obsługi na wielu płaszczyznach. Dane uzyskane z badań były wykorzystywane do usprawniania bieżącej działalności firmy i tworzenia strategii działania w dłuższej perspektywie.

Badania służące optymalizacji działań marketingowych skupiały się na ocenie kreacji reklamowych oraz ocenie odbioru kampanii reklamowych. Diagnozowały też wrażliwość rynku na charakter i kierunek działań sponsoringowych i prewencyjnych. Z początkiem 2009 roku wprowadzono ciągły monitoring skuteczności kampanii reklamowych.

Systematycznie prowadzone były okresowe analizy rynku ubezpieczeń i na tym tle analiza pozycji rynkowej głównych spółek Grupy PZU.

5.8. POZYCJA RYNKOWA GRUPY PZU

W 2008 roku sektor ubezpieczeniowy w Polsce odnotował łączny wzrost przypisu składki brutto o 35,5% do 59 270,3 mld zł. Na rok 2009 prognozowane jest dalsze utrzymanie rozwoju rynku.

Zarówno PZU SA, jak i PZU Życie SA, są liderami na rynku ubezpieczeń majątkowych i życiowych. Jednak udział Grupy PZU na rynku ubezpieczeń, mierzony poziomem składki przypisanej, systematycznie maleje.

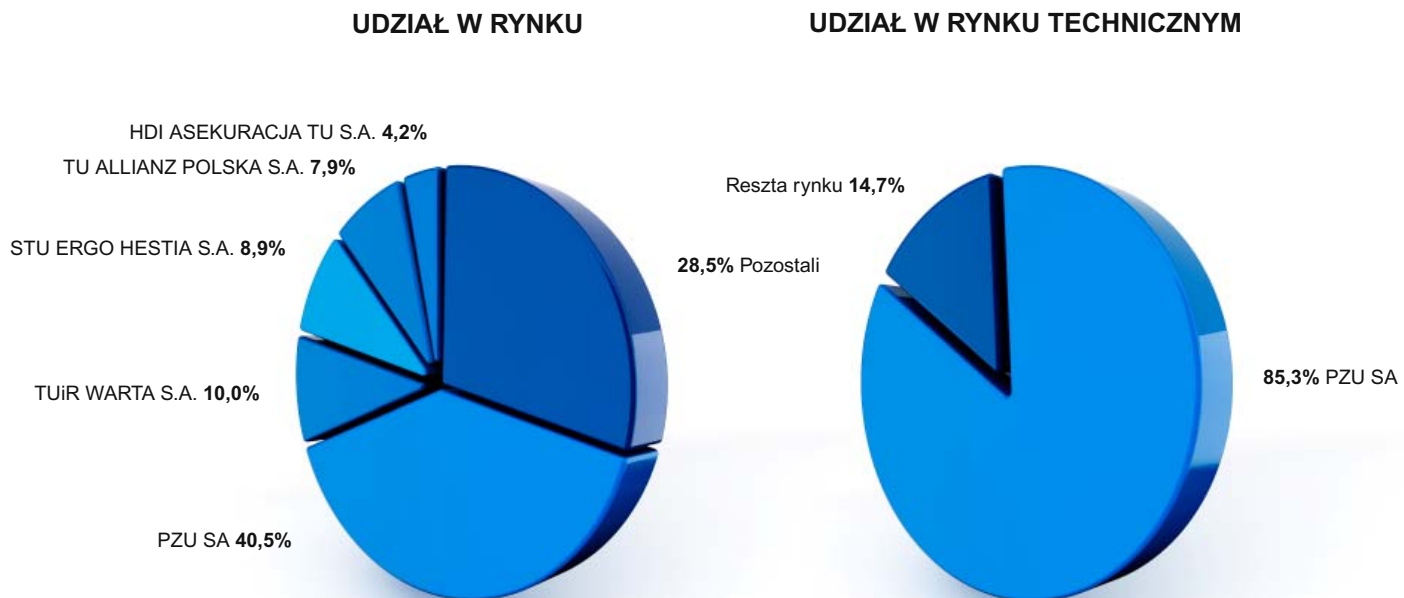
W 2008 roku rynek ubezpieczeń majątkowych i pozostałych ubezpieczeń osobowych, mierzony przypisem składki brutto wzrósł o 12,8%, co oznacza przyspieszenie tempa rozwoju rynku w stosunku do roku poprzedniego o 3,3 p.p. Najważniejszy segment tego działu – rynek ubezpieczeń komunikacyjnych – wzrósł w stosunku rocznym również o 3,3 p.p. i jego udział w całości rynku na koniec 2008 roku wynosił 61,5%. Na tak szybki rozwój rynku na dużym stopniu wpłynął przede wszystkim wzrost taryf komunikacyjnych (efekt wprowadzenia dodatkowych opłat na rzecz

NFZ w 2007 roku) oraz wysoka dynamika sprzedaży samochodów szczególnie w pierwszym półroczu 2008 roku. O 3,1 p.p. wzrosła dynamika rynku ubezpieczeń pozakomunikacyjnych – tu pozytywny wpływ na rozwój rynku miał m.in. wzrost popularności ubezpieczeń zdrowotnych, przejawiający się w większej liczbie sprzedanych polis NW i polis chorobowych.

Na rynku ubezpieczeń majątkowych w 2008 roku, podobnie jak w ostatnich latach, wystąpił efekt zmniejszania udziałów rynkowych przez największe podmioty na rzecz firm posiadających niewielkie udziały w rynku, co związane było z narastającą konkurencją cenową.

PZU SA poprawił dynamikę przypisu w całym 2008 roku. W szczególności odnotowano wzrost przypisu składki z ubezpieczeń OC komunikacyjnego o 6,4% w porównaniu z zanotowanym rok wcześniej spadkiem o 2,5%. Jednakże dynamika przypisu z ubezpieczeń Auto Casco była już niższa i wyniosła 0,3% w porównaniu do 4,9% wzrostu w 2007 roku.

WYKRES 17. UDZIAŁ PZU SA W RYNKU UBEZPIECZEŃ DZIAŁU II WG SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO ORAZ UDZIAŁ W WYNIKU TECHNICZNYM UBEZPIECZEŃ DZIAŁU II NA 31 GRUDNIA 2008 R.

Źródło: KNF

2008

W roku 2008 nastąpił dynamiczny wzrost rynku ubezpieczeń na życie, mierzony składką przypisaną brutto (o 52,8%). Został on osiągnięty głównie dzięki ubezpieczeniom ze składką jednorazową, dystrybuowanym przez kanał bankowy. Najwyższą dynamikę przypisu składki z tego typu ubezpieczeń uzyskały towarzystwa ubezpieczeniowe działające w ramach jednej grupy finansowej z bankami.

W 2008 roku istotnie zmniejszyła się dynamika przyrostu przypisu składki regularnej. Kwota składki tego segmentu uzyskana w 2008 roku jest nominalnie niższa o ok. 1% od wyniku uzyskanego w roku poprzednim.

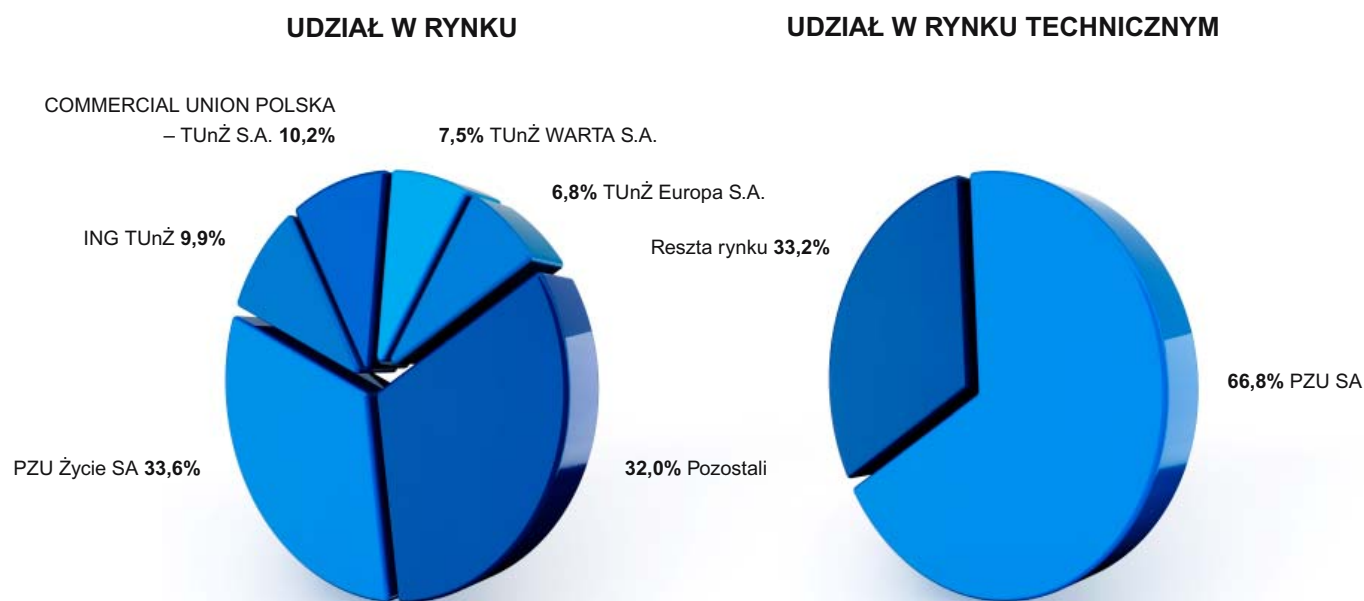
Rok 2008 przyniósł zdecydowany wzrost udziału rynkowego PZU Życie SA, wynikający z wyższego przypisu składki jedno-

razowej pozyskanego przez kanał bankowy. Udział w rynku mierzony przypisem składki brutto na rok 2008 wyniósł 33,6% dla PZU Życie SA i zwiększył się w stosunku do końca 2007 roku o 5,1 p.p.

PZU Życie SA pozostaje niekwestionowanym liderem kluczowego ze względu na rentowność rynku grupowych ubezpieczeń na życie, z udziałem w rynku na poziomie 44,2% na koniec 2008 roku.

Udział Spółki w rynku indywidualnych ubezpieczeń na życie na koniec 2008 roku wyniósł 19,0% i utrzymał się na poziomie zbliżonym do roku 2007 (udział na 31 grudnia 2007 wyniósł 19,2%). Na 31 grudnia 2008 roku PZU Życie SA zajmuje pierwsze miejsce w rynku ubezpieczeń ze składką okresową, z udziałem 44,6%.

WYKRES 18. UDZIAŁ PZU ŻYCIE SA W RYNKU UBEZPIECZEŃ DZIAŁU I WG SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO ORAZ UDZIAŁ W WYNIKU TECHNICZNYM UBEZPIECZEŃ DZIAŁU I NA 31 GRUDNIA 2008 R.

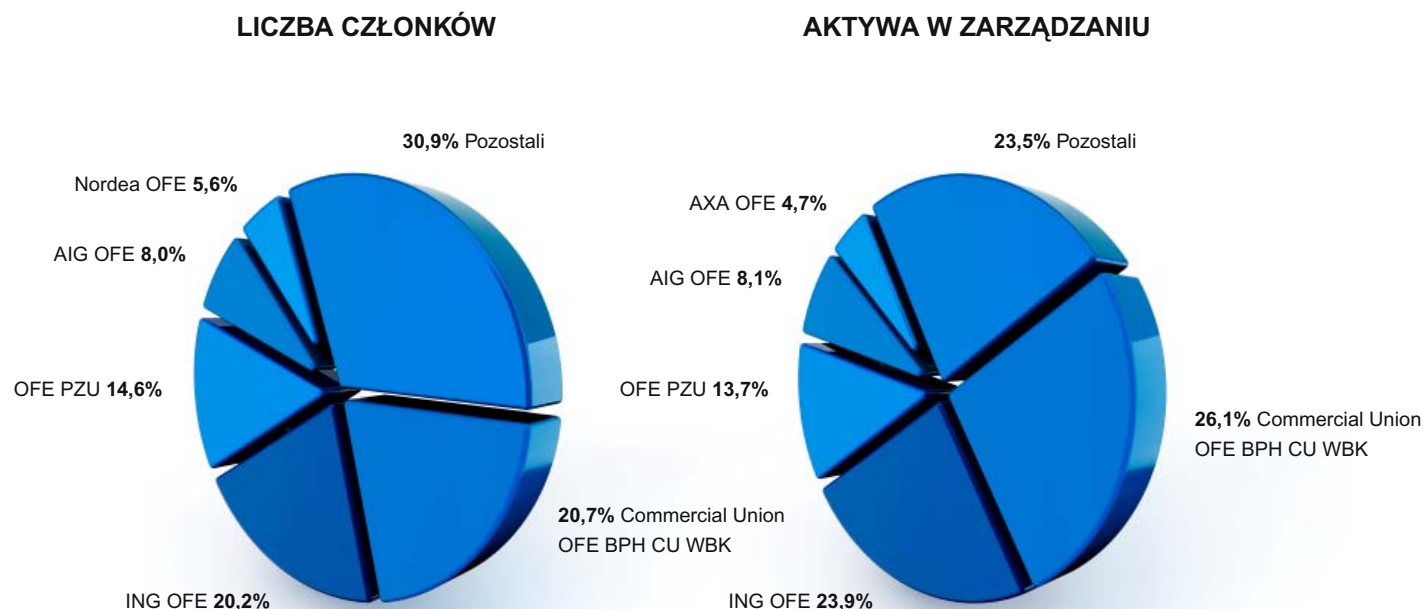

Źródło: KNF

W 2008 roku prowadzony przez PTE PZU SA Otwarty Fundusz Emerytalny PZU Złota Jesień zajmował trzecią pozycję (wśród operujących na tym rynku funduszy pod względem liczby członków) prowadząc 2.018.066 rachunków, co stanowiło 14,6% udziału w rynku. Aktywa netto Funduszu na dzień 31 grudnia 2008 roku wyniosły 18.952 mln złotych, co plasowało Otwarty

Fundusz Emerytalny PZU Złota Jesień na trzecim miejscu wśród operujących na tym rynku funduszy. Wartość aktywów netto, w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego, zmniejszyła się o około 349 mln zł, to jest o 1,81 p.p., a wartość jednostki rozrachunkowej spadła o 14,15% wobec zakładanego wzrostu o 0,81%.

**WYKRES 19. UDZIAŁ OFE PZU ZŁOTA JESIEŃ W RYNKU OTWARTYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH
WG LICZBY CZŁONKÓW OFE ORAZ WG AKTYWÓW NETTO FUNDUSZY W ZARZĄDZANIU NA 31 GRUDNIA 2008 R.**

Źródło: KNF

5.9. NAJWAŻNIEJSZE NAGRODY I WYRÓŻNIENIA PRYZNANE W 2008 R. SPÓŁKOM GRUPY PZU ORAZ OFEROWANYM PRZEZ NIE PRODUKTOM I USŁUGOM

Ugruntowana obecność Grupy PZU w Polsce – nie tylko na rynkach finansowych, ale także w życiu społeczno-gospodarczym i kulturalnym – owocowała licznymi nagrodami i wyróżnieniami dla spółek Grupy. Zostały one uhonorowane nagrodami za bieżącą działalność, aktywność marketingową oraz działania z obszaru społecznej odpowiedzialności biznesu.

WYRÓŻNIENIA ZWIĄZANE Z POZYCJĄ RYNKOWĄ

PZU w czołówce największych przedsiębiorstw

Grupa PZU zajęła wysokie 6. miejsce w rankingu Rzeczypospolitej. O miejscu w zestawieniu decydowała wartość przedsiębiorstwa. Od pierwszej edycji rankingu (w 2004 roku) PZU znajduje się w czołówce przedsiębiorstw o największej wartości.

PZU SA i PZU Życie SA laureatami nagrody „100 Największych Instytucji Finansowych w Polsce”

W rankingu organizowanym przez Gazetę Bankową w kategorii największych instytucji finansowych według poziomu przychodów, PZU SA i PZU Życie SA zajęły odpowiednio drugie i trzecie miejsce.

PZU SA i PZU Życie SA w gronie zwycięzców rankingu „100 Największych Instytucji Finansowych w Polsce” organizowanego przez Gazetę Finansową

Liderem rankingu jest PZU Życie SA, który zajął pierwsze miejsce pod względem wysokości przychodów w I półroczu 2008 r. Zestawienie dla Gazety Finansowej przygotowano na podstawie analiz Centrum Badań Społeczno-Finansowych (CBSF). Ranking podsumowuje wyniki finansowe największych w Polsce banków, towarzystw ubezpieczeniowych, PTE, domów maklerskich i firm leasingowych.

PZU Życie SA najlepszym towarzystwem ubezpieczeniowym na życie

Rzeczpospolita wybrała najlepsze instytucje finansowe po raz szósty. W zestawieniu zostały uwzględnione dane finansowe 547 instytucji.

WYRÓŻNIENIA PRYZNANE PRODUKTOM GRUPY PZU

EUROPRODUKT dla PZU SA

PZU SA otrzymał tytuł EUROPRODUKT za produkt: gwarancja ubezpieczeniowa zabezpieczająca projekty miękkie współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

PZU z najlepszą ofertą dla biznesu

Oferta PZU dla biznesu została uznana za najlepszą w 2008 roku wśród ubezpieczycieli i uhonorowana nagrodą Srebrny Parasol. Nagroda została przyznana przez miesięcznik gospodarczy Home&Market na podstawie badań przeprowadzonych przez Instytut Analiz Gospodarczo-Ekonomicznych.

UZNANIE DLA MARKI

PZU godny zaufania

Po raz ósmy zaufanie Polaków do PZU zostało potwierdzone w badaniach European Trusted Brands. Wynika z nich, że Powszechny Zakład Ubezpieczeń jest najbardziej godną zaufania firmą działającą na rynku ubezpieczeniowym w Polsce.

PZU najcenniejszą firmą ubezpieczeniową

PZU SA został uznany za najcenniejszą firmę w kategorii firm ubezpieczeniowych w rankingu organizowanym przez tygodnik Newsweek i firmę doradztwa strategicznego A.T.Kearney.

Marka PZU wyróżniona GOLD STANDARD

Grupa PZU otrzymała wyróżnienie w badaniu satysfakcji klientów GOLD STANDARD 2008 w kategorii motoryzacja – ubezpieczenia komunikacyjne. GOLD STANDARD jest niezależnym, certyfikowanym badaniem satysfakcji klientów przeprowadzonym przez TNS OBOP na zlecenie MMT Management.

PZU na liście najcenniejszych polskich marek

PZU po raz kolejny znalazł się w ścisłej czołówce rankingu mocy marek i został laureatem tytułu „Marqa 2008”. Wysokie pozycje osiągnęły też PZU Życie i PZU Złota Jesień. W rankingu marek według wartości PZU SA zajął w tym roku 4. miejsce i był jedyną firmą ubezpieczeniową w pierwszej piątce laureatów. Na uwagę zasługuje również PZU Życie, któremu w klasyfikacji przyznano 15. miejsce oraz PZU Złota Jesień na 117. pozycji.

POZOSTAŁE NAGRODY I WYRÓŻNIENIA

PZU na I miejscu rankingu społecznego zaangażowania przedsiębiorstw

Już po raz drugi doceniono zaangażowanie PZU w działania z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu. Ranking tworzony na podstawie Listy 500 dziennika „Rzeczpospolita” ocenia firmy najlepiej informujące o swoim społecznym zaangażowaniu w interesie.

PZU uhonorowany tytułem „Dobroczyńca Kultury Polskiej”

Działalność PZU jako mecenasa i sponsora kultury polskiej została uhonorowana przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego tytułem „Dobroczyńca Kultury Polskiej”.

„Laur dla Mecenasów” dla PZU Życie SA

PZU Życie SA zostało wyróżnione nagrodą „Laur dla Mecenasów” za wspieranie działań Willi Decjusza.

Gdyby P24 było miastem? Byłoby to miejsce, w którym
dobrze by się mieszkało i żyło, w którym ludzie chcieliby
się budzić i zasypiać. Takie miejsce, gdzie każdy - niezależnie
od swojej pozycji - mógłby znaleźć coś dla siebie i czuć się potrzebny.
Gdzie lato jest przyjemne, a zima męcząca, gdzie gdyby
się z oceanem. Miejsce nowoczesne, kulturalne, ekologiczne.
Tak Vancouver w Kanadzie!

6. ROZWÓJ ORGANIZACJI I INFRASTRUKTURY GRUPY PZU W 2008 R.

W 2008 roku inicjatywy rozwojowe prowadzone w spółkach Grupy PZU były bezpośrednią konsekwencją przyjętych kierunków strategicznych, przy czym wdrożenia projektów nabrały większego tempa niż w roku poprzednim. Założenia będące podstawą tych działań to wzrost na rynku krajowym i rynkach zagranicznych, odświeżenie wizerunku marki, rozwój sieci sprzedaży, inwestycje w nowoczesne technologie i kapitał ludzki.

6.1. PRZEDSIĘWZIĘCIA ROZWOJOWE W OBSZARACH SPRZEDAŻY ORAZ LIKWIDACJI SZKÓD I ŚWIADCZEŃ

PZU SA

W ramach inicjatyw rozwojowych najintensywniejsze prace dotyczyły się w **obszarze sprzedaży**, gdzie najważniejsze działania dotyczyły przeprowadzenia pilotażu i rozpoczęcia ogólnopolskiego wdrożenia nowoczesnego modelu segmentacji i zarządzania siecią agencyjną w ramach projektu Nowa Era Sprzedaży (NES), a także dopracowania modelu utworzenia i funkcjonowania placówek sprzedażowo-usługowych, wspólnych dla PZU SA i PZU Życie SA w ramach projektu Agencja Grupy PZU. Zakończono prace nad wdrożeniem modelu zarządzania Agencjami Biurowymi oraz prace nad programem motywowania sprzedawców ubezpieczeń komunikacyjnych w kanale dealerskim, który przełożył się na istotną poprawę wyników sprzedaży w tym kanale. W obszarze sprzedaży korporacyjnej opracowano założenia i wdrożenie Nowej Ery Sprzedaży Korporacyjnej (NESK) w Centrali PZU SA, której głównym celem było zwiększenie efektywności sprzedażowej poprzez wyraźne oddzielenie funkcji sprzedażowych, underwritingowych i szeroko rozumianego wsparcia sprzedaży. W zakresie rozwoju kanałów dystrybucji kontynuowano również działania w projekcie PZU Direct, w którym zakończono prace przygotowawcze i rozpoczęto sprzedaż ubezpieczeń komunikacyjnych poprzez platformę internetową.

Drugim obszarem, w którym prowadzone były inicjatywy rozwojowe, był **obszar obsługi i likwidacji szkód**, gdzie w ramach projektu Nowa Organizacja Likwidacji Szkód zakończono wdrożenie rozwiązań dla szkód majątkowych i rozpoczęto wdrożenie rozwiązań dla szkód osobowych opartych na systemie SLS. PZU SA kontynuował działania mające na celu dalszą poprawę rozwiązań zarówno proceduralnych, jak i systemowych w zakresie likwidacji szkód komunikacyjnych. Wprowadzono nową procedurę współpracy z zakładami naprawczymi (w tym zakładami Sieci Naprawczej) oraz procedurę technicznej likwidacji szkody,

dzięki czemu możliwe było uruchomienie kompleksowej obsługi klientów przez Mobilnych Ekspertów. Podpisano także nowe umowy likwidacyjne z przedstawicielami importerów pojazdów, regulujące zasady rozliczania szkód wybranych marek pojazdów osobowych (Opel, Chevrolet, Mercedes, Chrysler, Jeep, Dodge) i ciężarowych (Volvo, Scania).

W ramach prac Projektu Nowa Organizacja Likwidacji Szkód (NOLS) opracowano nowy proces likwidacji szkód osobowych z ubezpieczeń OC i NNW, wykorzystujący w swoich założeniach takie produkty, jak: Mobilny Ekspert, centralny system informatyczny SLS oraz Telecentrum. Prace te pozwoliły między innymi na centralizację zgłoszeń szkód (zgłoszenia telefoniczne i standaryzację obsługi klienta, automatyzację procesu likwidacji i poprawę skuteczności w przeciwdziałaniu przestępczości).

W 2008 roku prowadzone były również wstępne prace nad dalszymi udoskonaleniami procesu likwidacji, przewidzianymi do wdrożenia w kolejnych latach, z czego najistotniejsze to:

- uruchomienie systemu wymiany danych z zakładami naprawczymi,
- umożliwienie dołączania zdjęć i kopii dokumentów do internetowego zgłoszenia szkody,
- uruchomienie uproszczonej likwidacji dla szkód o małej wartości celem skrócenia czasu likwidacji,
- wprowadzenie elektronicznej weryfikacji kosztorysów i rachunków wpływających do PZU SA w procesie likwidacji szkód,
- umożliwienie zdalnej pracy dla Mobilnych Ekspertów,
- wprowadzenie tzw. negocjatora do procesu likwidacji szkód osobowych – negocjacje i zawieranie ugody w szkodach osobowych,
- wprowadzenie ryczałtu na koszty leczenia celem uproszczenia obsługi roszczeń.

PZU ŻYCIE SA

W **obszarze sprzedaży** kontynuowano działania w projekcie Rewitalizacji Sieci Agencyjnej, w którym trwały prace nad podniesieniem efektywności sieci agencyjnej oraz rozpoczęto przygotowania do wykorzystania koncepcji zastosowanej w spółce majątkowej. Przeprowadzono szczegółową analizę i wypracowano strategię rozwoju PZU na rynku ochrony zdrowia. Dodatkowo zakończono wdrożenie modelu obsługi ubezpieczeń szpitalnych i rozpoczęto ich sprzedaż.

W **obszarze likwidacji świadczeń** podjęto decyzję o centralizacji i dalszym usprawnianiu procesów w oparciu o system informatyczny wykorzystywany w spółce majątkowej.

Rozpoczęto unifikację funkcji w obszarze likwidacji i wypłaty świadczeń. Unifikacją objęto strukturę likwidacji na poziomie Centrali PZU SA i PZU Życie SA poprzez wyodrębnienie pracow-

ników i zadań związanych z obsługą świadczeń z Biura Operacji i włączenie w struktury unijnego Biura Likwidacji Szkód.

Rozpoczęto przygotowania do uruchomienia Projektu Nowa Organizacja Likwidacji Świadczeń. Celem przedsięwzięcia jest wypracowanie optymalnych procesów i organizacji likwidacji świadczeń spełniających trzy podstawowe założenia:

- obniżenie kosztów procesu likwidacji;
- utrzymanie/wzrost satysfakcji Klienta;
- optymalizacja wartości wypłacanych świadczeń poprzez zwiększenie kontroli nad procesem i ujednoczeniem procedur operacyjnych.

Dodatkowo, w ramach projektu Centralizacji Systemu Opinii i Orzeczeń Lekarskich, zakończono prace w zakresie analizy biznesowej dla rozwiązań standaryzujących te procesy w PZU Życie SA i PZU SA oraz wspierających pracę lekarzy orzeczników.

6.2. INFORMATYZACJA PROCESÓW W GRUPIE PZU ORAZ POZOSTAŁE INICJATYWY BIZNESOWE

Oprócz przedsięwzięć rozwojowych realizowanych w obszarze sprzedaży oraz obszarze likwidacji i obsługi szkód i świadczeń, w 2008 r. kontynuowane były również prace mające na celu informatyzację procesów w Grupie PZU.

W ramach inicjatyw skupionych przede wszystkim na **rozwój infrastruktury informatycznej**, w projekcie Modernizacji Sieci Rozległej zakończono prace nad integracją sieci teleinformatycznych PZU SA i PZU Życie SA, dzięki czemu obecnie funkcjonuje jedna wspólna sieć dla Grupy PZU. Aby ułatwić integrację systemów używanych w Grupie PZU, kontynuowane były prace w celu wdrożenia magistrali serwisowej, zainstalowana została platforma integracyjna oraz rozpoczęto prace analityczno-przygotowawcze do integracji systemów poprzez platformę.

Kontynuowane były prace w celu zapewnienia wsparcia merytorycznego, niezbędnej infrastruktury sprzętowej oraz zasobów dla wykorzystywanych systemów i aplikacji w ramach projektu Restrukturyzacja Wsparcia Aplikacji.

Dodatkowo zweryfikowano i zaktualizowano strategię zapewnienia ciągłości poszczególnych procesów krytycznych oraz procedurami zarządzania kryzysowego w ramach projektu Plan Zapewnienia Ciągłości Działalności.

Wiele inicjatyw biznesowych prowadzonych w 2008 r. opierało się na **wprowadzeniu bądź rozwoju systemów informatycznych**.

nych. Największa część tych inicjatyw dotyczyła wdrożenia lub rozwoju systemów wspierających procesy sprzedaży lub obsługi sprzedaży.

W ramach automatyzacji procesów sprzedaży czołową inicjatywą był projekt PZU Direct, w którym zakończono prace przygotowawcze i rozpoczęto sprzedaż ubezpieczeń komunikacyjnych poprzez platformę internetową. Dodatkowo wdrożono system Titus Plus wspierający pracę agentów majątkowych oraz opracowano plany dalszego rozwoju systemu. Trwały prace w projekcie Ubezpieczeń Finansowych, gdzie analizowano wymagania dla systemu do obsługi tych produktów. W PZU SA dodatkowo kontynuowano prace w ramach wdrażania systemu do obsługi klientów korporacyjnych, gdzie przeprowadzono weryfikację wymagań ze strony biznesu. W ramach informatyzacji procesów obsługi ubezpieczeń na życie przeprowadzono pilotaż systemu eRU oraz wdrożono go jako rozwiązanie dla grupowych ubezpieczeń ochronnych, a także rozpoczęto prace nad planem szerszego wykorzystania tego narzędzia.

W 2008 roku kontynuowane były także inicjatywy w zakresie funkcji wsparcia, m.in. w dziedzinie rozwoju narzędzi zarządzania zasobami ludzkimi, w ramach centralizacji procesów księgowych i kadrowo-płacowych oraz w obszarze zwiększenia efektywności procesów zakupowych. W celu poprawy systemu zarządzania kontynuowano prace w ramach implementacji zestandaryzowanego systemu raportowania w projekcie Management Information System (MIS).

Gdyby PZU było zwierzęciem, to byłoby psem
- a dokładnie berneńskim psem pasterskim.
To spore psy, zadaniowe, opiekuńcze,
pogodne, stworzone do stróżowania.
Bez ludzi popadają w apatię,
smutek i depresję.

7. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM I KAPITAŁEM W GRUPIE PZU

System zarządzania ryzykiem i kapitałem w Grupie PZU zapewnia podejmowanie kontrolowanego ryzyka i odpowiedni poziom kapitalizacji przy zachowaniu elastyczności finansowej pozwalającej na czerpanie zysków z atrakcyjnych możliwości biznesowych.

7.1. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Podejmowanie kontrolowanego ryzyka wymaga odpowiednich struktur i kompleksowych procedur zarządzania ryzykiem, umożliwiających jego identyfikację, pomiar oraz kontrolę ekspozycji Grupy PZU na ryzyko.

7.1.1. ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Zarządzanie ryzykiem w Grupie PZU jest oparte na trzech zasadach:

- Podejmowanie kontrolowanego ryzyka: siła finansowa i trwałe wzrost wartości są integralną częścią strategii biznesowej Grupy PZU. Aby osiągać te cele, Grupa PZU prowadzi działalność w obrębie wyraźnie zdefiniowanej polityki ryzyka i ram kontroli ryzyka.
- Jasno określona odpowiedzialność: Grupa PZU działa w myśl zasady przydziału zadań, kompetencji i odpowiedzialności.

Delegowani pracownicy są odpowiedzialni za ryzyko, jakie podejmują, a ich bodźce motywacyjne współgrają z celami biznesowymi Grupy.

- Elastyczność w podejściu do ryzyka: integralną częścią procesu kontroli ryzyka w Grupie PZU jest zdolność do reagowania na zmiany zachodzące w środowisku biznesowym. Grupa PZU upowszechniła proces dzielenia się wiedzą na poszczególnych szczeblach organizacji.

7.1.2. STRUKTURA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

W procesie zarządzania ryzykiem w Grupie PZU biorą udział następujące organy, komitety, jednostki i komórki organizacyjne:

- Rady Nadzorcze,
- Zarządy,
- Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy PZU,
- Komitet ds. Ryzyka Ubezpieczeń Finansowych i Gwarancji PZU SA,
- Biuro Skarbnika (PZU SA/PZU Życie SA),
- Biuro Ubezpieczeń Finansowych PZU SA,
- Biuro Reasekuracji PZU SA,
- Zespół Reasekuracji PZU Życie SA,
- Biuro Aktuarialne PZU SA,
- Biuro Aktuarialne PZU Życie SA,
- Biuro Zarządzania Produktami PZU SA,
- Biuro Zarządzania Produktami PZU Życie SA.

Rady Nadzorcze określają zasady i politykę zarządzania ryzykiem oraz zatwierdzają poziom tolerancji ryzyka Grupy PZU.

Zarządy ponoszą odpowiedzialność za wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem w oparciu o rekomendacje następujących komitetów:

- Komitetu ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy PZU, który stanowi rekomendacje dotyczące zarządzania strukturą bilansu w celu zapewnienia Grupie PZU i poszczególnym spółkom wchodzącym w skład Grupy właściwego poziomu

bezpieczeństwa, płynności i rentowności, jak również stanowi rekomendacje dotyczące dopuszczalnych rozmiarów ryzyka finansowego oraz wytycznych dla jednostek i podmiotów zarządzających aktywami w spółkach wchodzących w skład Grupy,

- Komitetu ds. Ryzyka Ubezpieczeń Finansowych i Gwarancji PZU SA, który określa strategię PZU SA w zakresie produktów należących do segmentu ubezpieczeń finansowych i gwarancji ubezpieczeniowych, przyznaje limity zaangażowania kredytowego oraz prowadzi monitoring działalności PZU SA w obszarze „dużych” ryzyk finansowych związanych z tymi ubezpieczeniami.

Poszczególne biura ponoszą odpowiedzialność za identyfikację, oszacowanie i kontrolę przydzielonych im ryzyk:

- ryzyko rynkowe – Biuro Skarbnika (PZU SA/PZU Życie SA),
- ryzyko kredytowe – Biuro Skarbnika (PZU SA/PZU Życie SA), Biuro Ubezpieczeń Finansowych PZU SA, Biuro Reasekuracji PZU SA i Zespół Reasekuracji PZU Życie SA,
- ryzyko w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych – Biuro Aktuarialne PZU SA, Biuro Zarządzania Produktami PZU SA, Biuro Reasekuracji PZU SA,
- ryzyko w ubezpieczeniach na życie i zdrowotnych – Biuro Aktuarialne PZU Życie SA, Biuro Zarządzania Produktami PZU Życie SA, Zespół Reasekuracji PZU Życie SA,
- ryzyko operacyjne – każda jednostka organizacyjna w zakresie swych działań i operacji.

Struktura zarządzania ryzykiem w Grupie PZU

7.1.3. OBSZARY RYZYKA W GRUPIE PZU

Zarządzanie ryzykiem – wbudowane w system zarządzania Grupą – jest konieczne dla planowania strategicznego w Grupie PZU. Oprócz ryzyka strategicznego w Grupie PZU wyróżnia się trzy kategorie ryzyk: ryzyka podstawowe (związane z prowadzoną działalnością ubezpieczeniową), ryzyka operacyjne i inne ryzyka.

Ryzyka podstawowe podzielone są na następujące kategorie:

- Ryzyko ubezpieczeniowe jest ryzykiem poniesienia straty finansowej lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych w związku z niewłaściwą wyceną składek ubezpieczeniowych, niewłaściwymi założeniami dotyczącymi

wyceny i tworzenia rezerw oraz możliwością wystąpienia zdarzeń natury katastroficznej.

- Ryzyko rynkowe jest ryzykiem niekorzystnego wpływu na wartość aktywów i/lub zobowiązań zmian cen na rynkach finansowych, tzn. zmian cen akcji, stóp procentowych, spreadów kredytowych, kursów walut, cen nieruchomości.
- Ryzyko kredytowe jest ryzykiem poniesienia strat finansowych na skutek obniżenia wiarygodności kredytowej (spadku ratingu kredytowego) i/lub niewykonania zobowiązania przez kontrahentów Grupy PZU i/lub kontrahentów beneficjentów gwarancji wystawionych przez Grupę PZU.

Klasyfikacja ryzyk w Grupie PZU

Ryzyka sklasyfikowane jako ryzyka operacyjne i inne ryzyka mają drugorzędne znaczenie i powstają w następstwie prowadzenia działalności gospodarczej.

Ryzyko operacyjne obejmuje potencjalne straty wynikające z niewłaściwych lub zawodnych procesów wewnętrznych, działań ludzi, systemów, zdarzeń zewnętrznych lub niezgodności z przepisami prawa, powodującej sankcje ze strony nadzorca, a także niezdolność do prawidłowego działania. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym ma na celu jego redukcję do akceptowanego poziomu, ponieważ dodatkowa ekspozycja na ryzyko operacyjne nie wiąże się bezpośrednio z możliwością osiągnięcia dodatkowego zysku.

Kategoria **inne ryzyka** obejmuje ryzyko finansowania i płynności oraz ryzyko reputacji.

Ryzyko finansowania i płynności jest ryzykiem niemożności uregulowania przez Grupę PZU krótkoterminowych zobowiązań lub

wzrostu kosztów pozyskania na rynku funduszy potrzebnych na sfinansowanie zobowiązań. Ryzyko finansowania i płynności może wynikać z większych niż oczekiwano wpływów lub mniejszych niż oczekiwano wpływów gotówki oraz ograniczonych możliwości osiągnięcia znacznego wzrostu wartości środków finansowych w krótkim terminie.

Ryzyko reputacji jest ryzykiem wystąpienia określonego zdarzenia bądź postępowania, które zaszkodzi opinii Grupy PZU wśród klientów i partnerów biznesowych, a tym samym osłabi zdolność firmy do efektywnej działalności.

Ponieważ utrzymanie dobrej reputacji jest kluczowe dla prowadzenia działalności w sektorze ubezpieczeniowym i finansowym, w Grupie PZU zdefiniowano zasady i wartości, których przestrzeganie ogranicza ryzyko utraty reputacji i jest wspomagane przez procedury umożliwiające wczesną identyfikację potencjalnych problemów.

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W GRUPIE RYZYK PODSTAWOWYCH

Apetyt na ryzyko i tolerancja ryzyka na poziomie Grupy PZU określone są w postaci limitów zatwierdzonych przez Rady Nadzorcze i Zarządy w oparciu o rekomendacje Komitetu ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy PZU oraz Komitetu ds. Ryzyka Ubezpieczeń Finansowych i Gwarancji PZU SA. Stosowne organy Grupy przydzielają wielkości limitów ryzyka niższym poziomom organizacji.

Zarządzanie ryzykiem ubezpieczeniowym

Ryzyko ubezpieczeniowe w Grupie PZU obejmuje trzy rodzaje ryzyk:

- ryzyko składek jest ryzykiem nieodpowiedniego oszacowania stawek taryfowych i możliwości odchyłeń przypisu składek od oczekiwanego poziomu,
- ryzyko rezerw jest ryzykiem nieodpowiedniego oszacowania poziomu rezerw techniczno-ubebezpieczeniowych, jak również możliwości fluktuacji faktycznych szkód wokół ich średniej statystycznej ze względu na stochastyczną naturę przyszłych wypłat odszkodowań,
- ryzyko katastroficzne jest ryzykiem wystąpienia zdarzeń natury katastroficznej, jak na przykład żywioły, pandemia, atak terrorystyczny.

Biuro Zarządzania Produktami PZU SA oraz Biuro Zarządzania Produktami PZU Życie SA ponoszą odpowiedzialność za konstrukcję produktów i taryfikację składek w oparciu o aktuarialną i rynkową ocenę ryzyka. Równolegle z opracowywaniem taryfy składek wykonywane są symulacje dotyczące prognozowanego wyniku ubezpieczeń w kolejnych latach. Ponadto Grupa PZU przeprowadza regularne analizy adekwatności składek oraz rentowności portfeli dla poszczególnych ubezpieczeń na podstawie różnego typu analiz i zestawień, w tym m.in. oceny wyniku technicznego na produkcie za dany okres sprawozdawczy, oceny rentowności produktu na podstawie wyceny portfeli ubezpieczeniowych w ramach kalkulacji Embedded Value. Częstość analiz zależy od wielkości produktu i możliwej fluktuacji wyniku. W przypadku niekorzystnego przebiegu ubezpieczenia podejmowane są działania mające na celu przywrócenie określonego poziomu rentowności, polegające na modyfikacji taryfy składek lub nawet na zmianie profilu ubezpieczanego ryzyka poprzez modyfikację odpowiednich zapisów ogólnych warunków ubezpieczenia.

Biuro Aktuariale PZU SA oraz Biuro Aktuariale PZU Życie SA zarządzają ryzykiem adekwatności rezerw techniczno-ubebezpieczeniowych poprzez ulepszanie metodologii ich obliczania, jak również kontrolę procesów związanych z ustalaniem rezerw. Polityka tworzenia rezerw w Grupie PZU opiera się na:

- konserwatywnym podejściu do określania wielkości rezerw techniczno-ubebezpieczeniowych,
- zasadzie kontynuacji, polegającej na tym, iż metodologia tworzenia rezerw techniczno-ubebezpieczeniowych nie powinna być zmieniana, chyba że nastąpią istotne okoliczności.

W Grupie PZU oszacowanie rezerw techniczno-ubebezpieczeniowych przeprowadzane jest pod nadzorem głównego aktuarusza. Ponadto w każdym roku niezależny zewnętrzny ekspert dokonuje przeglądu rezerw w celu sprawdzenia poprawności ich obliczenia bądź dokonuje wyceny portfeli ubezpieczeniowych w ramach kalkulacji Embedded Value.

Możliwość powstania szkód związanych z ryzykami o charakterze katastroficznym jest jednym z największych zagrożeń dla Grupy PZU. W celu ochrony przed stratami finansowymi wywołanymi zdarzeniami natury katastroficznej w Grupie PZU prowadzony jest monitoring obszarów, w których to zagrożenie występuje, a następnie podejmowane są adekwatne decyzje polegające między innymi na ograniczeniu portfela polis w danym obszarze geograficznym lub na wprowadzeniu zmian do polis (limity, franszyzy, wyłączenia odpowiedzialności) lub przez ograniczenie zakresu pokrycia w produkcie. Istotną rolę w zarządzaniu ryzykiem katastroficznym odgrywa optymalizacja programu reasekuracyjnego poprzez określenie poziomu zachowka i limitów reasekuracyjnych (pojemności umowy reasekuracyjnej) m.in. w oparciu o wyniki scenariuszy katastroficznych. Grupa PZU opracowała własny model szkód katastroficznych oraz wprowadziła procedury pozwalające na ewidencję w systemach dziedzinowych płatności związanych z występowaniem szkód o charakterze katastroficznym. Powstały model pozwala na monitorowanie na bieżąco ryzyka katastroficznego oraz kalkulację prawdopodobieństwa wystąpienia w przyszłości podobnych szkód.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym

Ryzyko rynkowe w Grupie PZU pochodzi z dwóch głównych źródeł:

- działalności lokacyjnej PZU Asset Management SA,
- wrażliwości obecnej wartości zobowiązań na zmiany poziomu stóp procentowych.

Standardy i zasady zarządzania ryzykiem rynkowym zdefiniowano w *Regulaminach działalności lokacyjnej* oraz w *Celach i wytycznych inwestycyjnych*. Dopuszczalne rozmiary ryzyka rynkowego określane są przez Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy PZU w postaci ogólnych limitów zaangażowania w instrumenty finansowe. Istotną rolę w procesie zarządzania ryzykiem rynkowym odgrywa Biuro Skarbnika (PZU SA/ PZU Życie SA), które zarządza strategicznymi portfelami dłużnych papierów wartościowych w celu ich dopasowania do terminów zapadalności i wysokości zobowiązań oraz sprawuje bieżącą kontrolę nad oceną ryzyka działalności lokacyjnej i określa wysokości limitów ostrożnościowych odnoszących się do aktywów dla PZU Asset Management SA. W oparciu o przyznane limity, PZU Asset Management SA definiuje strukturę limitów ryzyka dla swojej działalności lokacyjnej łącznie z mechanizmem ograniczającym straty – stop loss – w odniesieniu do portfeli, których benchmark jest oparty na absolutnej stopie zwrotu.

Jednostka zarządzająca aktywami Grupy PZU jest odpowiedzialna za pomiar ryzyka rynkowego, które generuje. Biuro Skarbnika codziennie sporządza raport o ponoszonym ryzyku i wynikach inwestycyjnych i przekazuje go Członkom Zarządu PZU SA i PZU Życie SA. Zarządy poszczególnych Spółek dokonują oceny ryzyka działalności lokacyjnej za pomocą modeli finansowych rekomendowanych przez Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy PZU, których celem jest określenie optymalnej struktury aktywów w oparciu o analizę pasywów z uwzględnieniem dopuszczalnych luk niedopasowania oraz ryzyka płynności, jak również określenie mierników ryzyka inwestycyjnego dla poszczególnych typów lokat.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Ekspozycja na ryzyko kredytowe Grupy PZU wynika bezpośrednio z działalności lokacyjnej Grupy, działalności w segmencie ubezpieczeń finansowych i gwarancji, a także umów reasekuracji. W Grupie PZU wyróżnia się trzy rodzaje ekspozycji na ryzyko kredytowe:

- ryzyko bankructwa emitenta instrumentów finansowych, w które Grupa PZU inwestuje lub którymi obraca, np. obligacje korporacyjne;
- ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta Grupy PZU, np. reasekuracja lub pozagiełdowe instrumenty pochodne;
- ryzyko niewykonania zobowiązania klienta PZU SA wobec osoby trzeciej, np. ubezpieczenia kredytu kupieckiego, gwarancje finansowe.

Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym wynikającym z działalności inwestycyjnej zostały zdefiniowane w *Regulaminach działalności lokacyjnej i Celach i wytycznych inwestycyjnych*. Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy PZU określa limity zaangażowania i limity ryzyka kredytowego dla portfeli ryzyka kredytowego oraz definiuje podmioty, z którymi lub za pośrednictwem których Grupa PZU może dokonywać transakcji wraz z przydzielonymi im limitami zaangażowania.

Przed zatwierdzeniem przez Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy PZU limitu kredytowego dla konkretnego podmiotu, Biuro Skarbnika (PZU SA/PZU Życie SA) gruntownie analizuje jego siłę finansową, pozycję w branży i wybrane czynniki jakościowe. Ponadto Biuro Skarbnika systematycznie i nie rzadziej niż raz na 3 miesiące dokonuje kontroli i oceny sytuacji

finansowej emitentów instrumentów finansowych znajdujących się w portfelach ryzyka kredytowego.

Członkowie Zarządów PZU SA i PZU Życie SA codziennie otrzymują przygotowany przez Biuro Skarbnika *Raport o ponoszonym ryzyku i wynikach inwestycyjnych*, w którym zawarta jest m.in. informacja na temat wykorzystania przyznaných limitów dla portfeli ryzyka kredytowego.

Ryzyko kredytowe wynikające z działalności w sektorze ubezpieczeń finansowych i gwarancji związane jest przede wszystkim z niebezpieczeństwem niewywiązania się klienta PZU SA ze zobowiązań wobec osoby trzeciej. Zagrożenie to na ogół może wynikać z niepowodzenia w realizacji przedsięwzięcia lub z niekorzystnego wpływu otoczenia gospodarczego. Dopuszczalne rozmiary ryzyka kredytowego związanego z działalnością Biura Ubezpieczeń Finansowych określane są przez Komitet ds. Ryzyka Ubezpieczeń Finansowych i Gwarancji PZU SA w postaci limitów zaangażowania kredytowego w podziale na ekspozycję, linie produktowe oraz jednostki terenowe PZU SA. Zadaniem Biura Ubezpieczeń Finansowych jest pomiar i kontrola podejmowanego ryzyka kredytowego poprzez kompleksową ocenę ryzyka podmiotu na etapie rozpatrywania wniosku w oparciu o analizę czynników ilościowych, jakościowych i ryzyka transakcji, jak również monitoring sytuacji finansowej klientów, którym udzielono gwarancji lub objętych ubezpieczeniem wierzycelności pieniężnych. Ponadto Biuro Ubezpieczeń Finansowych systematycznie przeprowadza monitoring portfela ubezpieczeń finansowych i gwarancji, m.in. w zakresie ekspozycji na ryzyko, koncentracji terytorialnej, zaangażowania w jeden podmiot i grupę kapitałową.

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM OPERACYJNYM

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym jest integralną częścią struktury zarządzania ryzykiem w Grupie PZU. W ramach kompetencji i operacji dokonywanych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych, jednostki te zarządzają ryzykiem operacyjnym.

7.2. ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM

Biuro Skarbnika jest odpowiedzialne za zapewnienie optymalnego wykorzystania zasobów finansowych Grupy PZU poprzez właściwą politykę zarządzania kapitałem Grupy. Priorytetem Grupy PZU jest posiadanie takiego poziomu kapitału, który pozwoli na zachowanie siły finansowej nawet po poniesieniu ol-

brzymiej straty oraz spełnienie wymagań kapitałowych przez poszczególne spółki wchodzące w skład Grupy. Biuro Skarbnika dąży do utrzymania optymalnej struktury kapitału Grupy PZU, umożliwiającej zachowanie elastyczności finansowej przy optymalnych kosztach finansowania.

ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA

W celu oceny adekwatności kapitałowej Grupa PZU szacuje wielkość kapitału ekonomicznego, tj. kapitału niezbędnego na pokrycie nieoczekiwanych strat oraz oblicza wysokość dostępnego kapitału zgodnie z metodologią QIS 4. Na dzień 31 grudnia 2008 roku

współczynnik adekwatności kapitałowej, będący ilorazem dostępnego kapitału i oszacowanego kapitału ekonomicznego, wyniósł 686% dla Grupy PZU, a dla PZU SA i PZU Życie SA – głównych spółek Grupy PZU – wyniósł odpowiednio 581% i 591%.

8. RATING

Główne spółki Grupy PZU posiadają rating siły finansowej (FSR) oraz rating kredytowy (ICR) nadany przez agencję Standard & Poor's. Współpraca z agencją została zapoczątkowana w roku 2004. 10 lipca 2008 r. agencja ratingowa Standard & Poor's podjęła decyzję o podniesieniu perspektywy ratingowej PZU SA i PZU Życie SA z negatywnej na stabilną (*stable*). Jednocześnie agencja utrzymała ocenę ratingową długoterminowej siły kredytowej i finansowej spółek ubezpieczeniowych Grupy PZU na poziomie „A”.

W raporcie analitycznym z dokonanej oceny agencja zwróciła uwagę na silną pozycję konkurencyjną Grupy PZU, bardzo dobre wyniki operacyjne oraz wysoką kapitalizację jako czynniki wzmacniające przyznany rating.

Stabilna perspektywa ratingowa wyraża przekonanie agencji o obniżeniu ryzyka ingerencji ze strony głównego akcjonariusza PZU SA w działalność operacyjną Grupy PZU. W ocenie agencji przekonanie o obniżeniu ryzyka bezpośredniej interwencji w działalność PZU ze strony największego udziałowca spółki wynika z rosnącej wagi przykładanej przez rząd polski do reform zorientowanych na potrzeby rynku oraz przyjęcie postawy wskazującej na chęć współpracy podczas toczących się negocjacji, zmierzających do rozwiązania sporu właścicielskiego z Eureka.

Wyraźny postęp we wdrażaniu głównych elementów programu modernizacyjnego, przy wsparciu realizacji tego programu ze strony głównego akcjonariusza, może spowodować dalsze polepszenie perspektywy ratingowej.

9. REASEKURACJA

POLITYKA REASEKURACYJNA GRUPY PZU

W 2008 roku zcentralizowane zostały prace dotyczące reasekuracji w PZU SA i PZU Życie SA, co pozwoliło na konstrukcję efektywnych programów reasekuracji chroniących portfele ubezpieczeniowe obu Spółek i zapewniło spójną kontrolę zarówno planistyczną, jak i wykonawczą w tym zakresie.

W 2008 roku program reasekuracyjny PZU SA konsekwentnie pełnił funkcję zabezpieczającą w stosunku do podstawowej działalności Zakładu, ograniczając ryzyko wystąpienia zjawisk o charakterze katastroficznym, mogących w negatywny sposób wpłynąć na pozycję finansową Spółki. Zadanie to było realizowane głównie poprzez obligatoryjne umowy nieproporcjonalne i umowy fakultatywne.

Program reasekuracyjny w 2008 roku składał się z 8 umów obligatoryjnych, kilkudziesięciu umów fakultatywnych i umowy serwisowej.

PZU SA, podobnie jak w latach ubiegłych, współpracował głównie z wiodącymi firmami reasekuracyjnymi (m.in.: Hannover Re, Munich Re, SCOR Re, Swiss Re i Lloyd's). Umowy reasekuracji

obligatoryjnej w 2008 roku zostały uplasowane w blisko 30 firmach reasekuracyjnych. Ponad 95% składki reasekuracyjnej cedowane było do reasekuratorów o ratingu Standard & Poor's na poziomie „A” i wyżej.

Koszt reasekuracji biernej w 2008 roku, liczony jako procent składki cedowanej do składki przypisanej brutto, został utrzymany na niskim poziomie i wyniósł 1,2%.

W 2008 r. reasekuracja w PZU Życie SA sprowadzała się do dwóch umów:

- umowa katastroficzna chroniąca portfel przed kumulacją ryzyk,
- umowa ekscedentowa stosowana do polis z wyższymi sumami ubezpieczenia.

W 2008 r. został rozpoczęty proces wdrażania nowych produktów ubezpieczeniowych przy wykorzystaniu know-how reasekuratorów. W związku z powyższym planowany jest wzrost liczby umów reasekuracyjnych.

RYZYKA KATASTROFICZNE

W ramach prac związanych z realizowanym w PZU SA projektem akumulacji ryzyk katastroficznym, w 2008 roku kontynuowano analizę skali narażenia portfela ubezpieczeniowego Spółki na ryzyka powodzi i huraganu. Wyniki prac wykorzystano w procesie odnowieniowym, dzięki czemu możliwe było wynegocjowanie korzystniejszych warunków umowy katastroficzej.

REASEKURACJA CZYNNA

W zakresie reasekuracji czynnej w 2008 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, PZU SA wspierał krajowe zakłady ubezpieczeń, zarówno poprzez reasekurację fakultatywną, jak i obligatoryjną. PZU SA udzielał wsparcia merytorycznego UAB DK PZU Lietuva oraz OJSC IC PZU Ukraine podczas negocjacji z reasekurato-

rami. Kontynuowano równocześnie zaangażowanie w programy reasekuracji spółek zależnych, w przypadku których PZU SA występuje w roli reasekuratora.

PZU Życie SA nie prowadził reasekuracji czynnej w 2008 r.

10. ZARZĄDZANIE AKTYWAMI

DZIAŁALNOŚĆ PZU ASSET MANAGEMENT SA W 2008 R.

Przedmiotem działalności PZU Asset Management SA jest:

1. prowadzenie działalności maklerskiej w rozumieniu ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, w tym zarządzanie portfelami inwestycyjnymi funduszy inwestycyjnych oraz
2. świadczenie usług zarządzania portfelami, w skład których mogą wchodzić:
  - nieruchomości, instrumenty finansowe lub prawa majątkowe w podmiotach inwestujących w sektorze nieruchomości,
  - niebędące w obrocie zorganizowanym instrumenty finansowe lub prawa majątkowe spółek,
  - fundusze lub inne podmioty lokujące swoje aktywa w prawa majątkowe lub instrumenty finansowe.

PZU Asset Management SA w roku 2008 prowadził jeden rodzaj działalności gospodarczej – zarządzanie aktywami. Świadcząc ten rodzaj usług wykonywał dwa rodzaje czynności maklerskich,

polegających na zarządzaniu portfelami oraz na mającej charakter pomocniczy wymianie walutowej w przypadkach, gdy było to związane z działalnością maklerską.

W ramach działalności operacyjnej PZU Asset Management SA zarządzał portfelami:

- PZU SA
- PZU Życie SA
- Funduszy TFI PZU SA
- Funduszu Międzyzakładowego Pracowniczego Towarzystwa Emerytalnego „Słoneczna Jesień”

W 2008 roku PZU Asset Management SA rozpoczął zarządzanie opracowanymi wspólnie z TFI PZU SA nowymi funduszami: PZU FIZ Sektora Nieruchomości oraz PZU FIO Bezpiecznego Inwestowania.

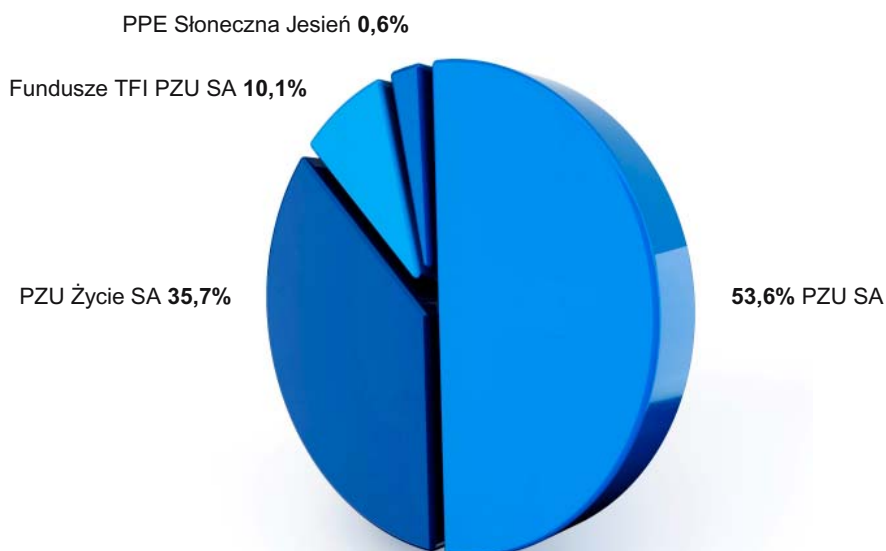
AKTYWA ZARZĄDZANE PRZEZ PZU ASSET MANAGEMENT SA

Na dzień 31 grudnia 2008 r. PZU Asset Management SA zarządzał aktywami o wartości 22,15 mld zł.

W ciągu 2008 r. wartość zarządzanych portfeli uległa zmniejszeniu o 13,6%, co jest następstwem niższych wycen instrumentów wchodzących w skład tych portfeli oraz wycofania przez klien-

tów części aktywów powierzonych w zarządzanie. W wyniku sytuacji na rynkach kapitałowych w 2008 roku portfele zarządzane przez PZU AM osiągnęły niskie nominalne stopy zwrotu lub przyniosły nominalne straty. Dla portfeli porównywanych do benchmarków rynkowych lub grupy porównawczej wyniki były z reguły dodatnie.

WYKRES 20. AKTYWA, KTÓRYMI ZARZĄDZA PZU ASSET MANAGEMENT SA WG STANU NA 31 GRUDNIA 2008 R.

Źródło: Grupa PZU

2008

11. INWESTYCJE ZAGRANICZNE GRUPY PZU

Grupa PZU rozpoczęła swoją działalność ubezpieczeniową na rynkach zagranicznych w lutym 2002 roku. Rok 2008 był okresem dalszej restrukturyzacji portfeli spółek działających na Litwie oraz na Ukrainie. Był to również czas początku kryzysu finansowego na rynkach lokalnych. Kryzys finansowy negatywnie wpłynął na wyniki zagranicznych spółek Grupy PZU, niemniej dla większości z nich czas ostatniego roku należy uznać za efektywnie wykorzystany.

Rygorystyczne procedury kontroli kosztów oraz praca nad poprawą jakości oferty i obsługi klienta umocniły konkurencyjność zagranicznych spółek Grupy PZU na rynkach lokalnych, co oznacza realizację głównych celów efektywnościowych postawionych Spółkom. Znaczące obniżenie przychodów z inwestycji oraz zafłamanie się popytu wewnętrznego w czwartym kwartale roku zostało odnotowane w osiągniętych wynikach rocznych litewskich i ukraińskich ubezpieczycieli.

DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA UAB DK PZU LIETUVA ORAZ UAB PZU LIETUVA GYVYBĖS DRAUDIMAS

W 2008 roku działania UAB DK PZU Lietuva oraz UAB PZU Lietuva Gyvybės Draudimas były konsekwentnie nakierowane na restrukturyzację i przywrócenie ich rentowności.

usprawnienia zarządzania długami od ubezpieczonych i rozwoju systemów IT.

W tym celu wprowadzono ścisłe procedury kontroli kosztów, nową politykę inwestycyjną oraz działania mające na celu dywersyfikację portfela ubezpieczeniowego i stabilizację wskaźników szkodowości. Przyspieszono proces restrukturyzacji sieci sprzedaży detalicznej oraz działania w zakresie wprowadzenia sprzedaży typu cross-selling oraz podjęto szereg inicjatyw w zakresie

Znaczne zmniejszenie przychodów z działalności lokacyjnej (strata na tej działalności) obniżyły wypracowane wyniki obydwu Spółek, aczkolwiek wpływ tego czynnika dotyczy wszystkich uczestników rynku. Punktem wyjścia i dobrym prognozą dalszego rozwoju działalności na rynku litewskim jest osiągnięcie drugiej pozycji na rynku ubezpieczeń nieżyciowych przez spółkę UAB DK PZU Lietuva.

WYNIKI FINANSOWE I POZYCJA RYNKOWA UAB DK PZU LIETUVA ORAZ UAB PZU LIETUVA GYVYBĖS DRAUDIMAS

UAB DK PZU Lietuva

Składka przypisana brutto w 2008 r. wyniosła 210,0 mln litów i była o 28% wyższa od składki zebranej w 2007 r. (163,2 mln litów).

Wynik finansowy netto w 2008 r. ukształtował się na poziomie -7,4 mln litów, podczas gdy w 2007 r. wyniósł 4,4 mln litów.

Udział w rynku na koniec 2008 r. wyniósł 14,4%, co dało spółce drugą pozycję na rynku ubezpieczeń majątkowych na Litwie.

UAB PZU Lietuva Gyvybės Draudimas

Składka przypisana brutto w 2008 r. wyniosła 19,5 mln litów i była o 38% wyższa od składki zebranej w 2007 r. (14,1 mln litów).

Wynik finansowy netto w 2008 r. ukształtował się na poziomie -0,5 mln litów, podczas gdy w 2007 r. wyniósł 4 mln litów.

Udział w rynku na koniec 2008 r. wyniósł 3,6%, co daje Spółce szóstą pozycję na rynku ubezpieczeń na życie na Litwie.

DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA OJSC IC PZU UKRAINE ORAZ OJSC IC PZU UKRAINE LIFE INSURANCE

W Spółkach Grupy PZU Ukraina w 2008 roku kontynuowana była zapoczątkowana w II połowie 2007 r. głęboka restrukturyzacja. Dotyczyła ona wszystkich elementów związanych z prawidłowym i efektywnym zarządzaniem, jak również utworzeniem rezerw finansowych, w tym podwyższeniem kapitału akcyjnego na poziomie gwarantującym spełnienie norm ostrożnościowych wymaganych prawem. Efektem podjętych w tym okresie działań jest postrzeganie Spółek Grupy PZU Ukraina przez Państwowy Nadzór Finansowy, organizacje branżowe, konkurencję oraz media zajmujące się tematyką ubezpieczeniową jako firm wiarygodnych i z dużym potencjałem w zakresie wzrostu sprzedaży.

Celem stawianym ukraińskim spółkom Grupy PZU na 2009 rok jest dynamiczny rozwój sprzedaży, którego wynikiem będzie co najmniej podwojenie udziału w rynku, przy wykorzystaniu zdobytego dotychczas doświadczenia oraz kapitału wiedzy i doświadczenia Grupy PZU.

WYNIKI FINANSOWE I POZYCJA RYNKOWA OJSC IC PZU UKRAINE ORAZ OJSC IC PZU UKRAINE LIFE INSURANCE

OJSC IC PZU Ukraine

Składka przypisana brutto w 2008 r. wyniosła 139,7 mln hrywien i była niższa o 9% od składki zebranej w 2007 r. (152,5 mln hrywien).

Wynik finansowy netto w 2008 r. ukształtował się na poziomie -81,3 mln hrywien, podczas gdy w 2007 r. wyniósł 1,6 mln hrywien.

Udział w rynku na koniec 2008 r. wyniósł 1,32%, co daje spółce 15. pozycję na rynku ubezpieczeń majątkowych na Ukrainie.

OJSC IC PZU Ukraine Life Insurance

Składka przypisana brutto w 2008 r. wyniosła 17,3 mln hrywien i była o 13% wyższa od składki zebranej w 2007 r. (15,2 mln hrywien).

Wynik finansowy netto w 2008 r. ukształtował się na poziomie -10 mln hrywien, podczas gdy w 2007 r. wyniósł -8,1 mln hrywien.

Udział w rynku na koniec 2008 r. wyniósł 1,7%, co daje Spółce 10. pozycję na rynku ubezpieczeń na życie na Ukrainie.

Gdyby PZU było dyscypliną sportową,
to mogłoby być praktycznie każdy z nich.
Nie ma już chyba sportu, w którym coś
zależy tylko od jednego człowieka.
Tak za drużyną, jak i za indywidualnym
zawodnikiem stoją trenerzy, medycy,
psychologowie i dietetycy, stratedzy i technicy.
Sukces bierze się z ich współpracy
połączonej z talentem zawodników.

12. KIERUNKI ROZWOJU GRUPY PZU

12.1. STRATEGIA GRUPY PZU NA LATA 2009-2011

W dniu 30 września 2008 roku Zarząd PZU SA przyjął nową Strategię Grupy PZU na lata 2009-2011, której główne założenia to wzrost na rynku krajowym, ekspansja zagraniczna oraz stworzenie ze spółek PZU zunifikowanej organizacji – zarówno jeśli chodzi o front-office, jak i działalność wewnętrzną.

Nowa strategia opiera się na wizji mówiącej, że PZU będzie dążyć do osiągnięcia pozycji największej i najbardziej zorientowanej na klienta firmy ubezpieczeniowej w Europie Środkowej i Wschodniej.

Według założeń tej strategii, Grupa PZU zamierza rosnąć na rynku krajowym przede wszystkim poprzez dynamiczny wzrost

w tych segmentach rynku, w których posiada udział niższy od średniego dla całej Grupy. W ubezpieczeniach komunikacyjnych oraz grupowych ubezpieczeniach na życie, w których od lat pozostaje liderem, Grupa będzie dążyła do zahamowania spadku udziałów w rynku przez najbliższe dwa – trzy lata, a po tym okresie planuje rosnąć co najmniej tak, jak rynek. W realizacji tych zamierzeń pomóc ma lepsza komunikacja z klientami w ramach Grupy, rozwój sieci sprzedaży oraz inwestycje w nowoczesne technologie. Istotnym elementem strategii jest zapowiedź inwestycji w kapitał ludzki. Grupa PZU zamierza przyciągać zdolnych ludzi, których zaangażowanie pozwoli szybko osiągnąć cele strategiczne.

Plan działań dla osiągnięcia postawionych celów i realizacji ambicji Grupy PZU podzielony został na trzy podstawowe filary. Określone zostały czynniki wspierające wdrożenie:

W ramach strategii przewidywany jest pakiet działań prowadzonych wspólnie przez podmioty Grupy PZU. Działania te zostały pogrupowane w tzw. inicjatywy strategiczne, a prace nad ich przygotowaniem lub ich wdrożenie rozpoczęto już w czwartym kwartale 2008. Główne inicjatywy odnoszące się do działalności Grupy PZU to:

- Zintegrowana Dystrybucja – program zmierzający do ujednoczenia i wzmocnienia sieci dystrybucji w Grupie PZU,
- Nowa Era Sprzedaży (NES) – pakiet działań służących poprawie efektywności zarządzania istniejącymi kanałami sprzedaży,
- Direct – program mający na celu wprowadzenie nowego kanału sprzedaży bezpośredniej (telefon i internet),
- Rozwój ubezpieczeń grupowych – program mający na celu intensyfikację rozwoju kluczowej linii biznesowej PZU Życie SA, w tym przy wykorzystaniu narzędzia eRU,

- Projekt Zdrowie – przygotowanie PZU Życie do sprzedaży produktów mających charakter ubezpieczeń zdrowotnych,
- Zintegrowane Operacje – program zmierzający do unifikacji i optymalizacji procesów obsługowych w Grupie PZU,
- Kultura organizacyjna zorientowana na wyniki – grupa projektów zmierzających do podniesienia jakości procesów zarządzających,
- Wdrożenie zrównoważonych kart wyników w celu uwzględnienia mierników związanych z klientami i z pracownikami,
- Odświeżenie marki – pakiet działań skupionych wokół wizerunku Grupy PZU i zarządzania kampaniami marketingowymi,
- Wspomagające działania IT – inwestycje po stronie infrastruktury IT, mające umożliwić skuteczne wdrożenie strategii.

12.2. GŁÓWNE CELE DZIAŁALNOŚCI SPÓŁEK GRUPY PZU W 2009 R.

Grupa PZU dążyć będzie do umocnienia swojej pozycji jako czołowej instytucji finansowej w Polsce oraz w Europie Środkowo-Wschodniej przez podtrzymanie dynamicznego wzrostu przychodów z działalności podstawowej, silnej pozycji kapitałowej i bezpieczeństwa finansowego.

Podstawowe cele działalności PZU SA w 2009 roku wynikające przede wszystkim z przyjętej w 2008 roku strategii, a także z bieżącej sytuacji rynkowej, to:

- zahamowanie spadku udziału w krajowym rynku ubezpieczeń (cel długoterminowy);
- wzrost sprzedaży, którego dźwignią mają być realizacja działań związanych z poprawą efektywności istniejących kanałów dystrybucji (przede wszystkim rewitalizacja sieci agencyjnej) oraz tworzenie nowych kanałów, a także zmiany istniejących i wprowadzenie nowych produktów;
- ograniczenie ryzyk związanych z portfelem ubezpieczeń finansowych w sytuacji kryzysu na rynkach finansowych;
- wzrost sprzedaży ubezpieczeń rolnych będący wynikiem założenia utrzymania dominującego udziału PZU w rozwoju dotychczasowych ubezpieczeń rolnych;
- utrzymanie rentowności w głównych liniach produktowych (OC i AC) przy rosnącej presji konkurencji, obniżenie wskaźnika szkodowości;
- utrzymanie konserwatywnej polityki lokacyjnej;
- utrzymanie dyscypliny kosztowej, spadek wskaźnika kosztów stałych do składki w 2009 r. oraz założenie niższego od planowanej inflacji wzrostu kosztów stałych.

Podstawowe cele działalności PZU Życie SA w 2009 roku wynikające przede wszystkim z przyjętej strategii, a także bieżącej sytuacji rynkowej, to:

- utrzymanie silnej pozycji na rynku ubezpieczeń grupowych i rozpoczęcie procesu „odzyskiwania” utraconego w poprzednich latach na rzecz zakładów konkurencyjnych segmentu rynku;
- modernizacja portfela produktowego oraz rozwój oferty produktowej przeznaczonej dla wszystkich kanałów sprzedaży

i ukierunkowanej na klienta średniozamożnego oraz masowego zarówno w ubezpieczeniach grupowych, jak i indywidualnych;

- rozszerzenie oferty i utrzymanie portfela dla klienta korporacyjnego;
- rozwój oferty w zakresie bancassurance w oparciu o istniejące i nowe ubezpieczenia we współpracy z dotychczasowymi i nowymi partnerami biznesowymi, przy jednoczesnej kontynuacji polityki związanej z ograniczaniem ryzyka koncentracji aktywów;
- wzrost sprzedaży ubezpieczeń zdrowotnych oraz rozwój współpracy ze świadczeniodawcami w zakresie usług medycznych;
- rozwój inicjatyw sprzedażowych, m.in. w ramach projektów Nowa Era Sprzedaży Życie oraz Agencja Grupy PZU;
- utrzymanie konserwatywnej polityki lokacyjnej;
- utrzymanie dyscypliny kosztowej.

Podstawowe cele działalności PTE PZU SA w 2009 roku to:

- kontynuacja prac zmierzających do wprowadzenia w Spółce systemu zarządzania uwzględniającego cele, który ma w założeniu zwiększyć świadomość załogi i jej zaangażowanie w proces realizacji wyznaczonych Spółce celów strategicznych i operacyjnych oraz zadań, w szczególności poprzez powiązanie możliwości uzyskania dodatkowych premii z wykonaniem zadań i celów Spółki;
- utrzymanie certyfikatu jakości oraz przygotowanie do wdrożenia Zintegrowanego Systemu Zarządzania Zasobami. Jednym z efektów wdrożenia tego systemu będzie pełniejsze wykorzystanie mocnych stron Spółki oraz jej możliwości w tym zakresie, jak również reagowanie na pojawiające się na rynku szanse i zagrożenia;
- realizacja polityki inwestycyjnej, mającej na celu wzrost wartości jednostki rozrachunkowej, w konsekwencji służącej zwiększaniu wartości środków finansowych członków Funduszu;
- zastosowanie nowoczesnych i szeroko dostępnych form komunikowania (internet, infolinia) w celu sprawnej komunikacji z członkami Funduszu.

PTE PZU SA przewiduje w najbliższych latach dalszą poprawę wyników finansowych. W dużym stopniu, tak jak w latach poprzednich, uzależnione to będzie od przekazywania składek oraz uregulowania wszelkich zobowiązań wobec członków Funduszu z tytułu przekazywania zaległych składek przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), jak również przestrzegania przez wszystkie komórki organizacyjne Spółki ustalonej dyscypliny budżetowej.

Wszelkie działania prowadzone przez Spółkę w 2009 roku będą miały na celu kontynuację utrzymania i wzmocnienie dotychczasowej pozycji rynkowej Otwartego Funduszu Emerytalnego PZU Złota Jesień.

12.3. OPIS CZYNNIKÓW RYZYKA I ZAGROŻEŃ W 2009 R.

Do czynników ryzyka mogących mieć wpływ na wyniki spółek Grupy PZU w 2009 roku należą przede wszystkim:

- zakładane spowolnienie rozwoju polskiej gospodarki, które może mieć istotny wpływ na popyt na produkty ubezpieczeniowe;
- wzrost stopy bezrobocia w 2009 roku – pogorszenie kondycji rynku pracy może ograniczyć popyt na produkty ubezpieczeniowe;
- oczekiwana niższa dynamika wzrostu inwestycji (efekt pogorszenia perspektyw popytowych, pogorszenia nastrojów przedsiębiorstw, pogorszenia wyników finansowych) oraz konsumpcji;
- prognozowany spadek poziomu inflacji, który może doprowadzić do obniżenia stóp bazowych przez RPP i przełożyć się na spadek oprocentowania papierów skarbowych;
- zachowanie się rynku kapitałowego w 2009 roku, a szczególnie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie – część dochodów z działalności inwestycyjnej Spółek jest uzależniona od trendów na tym rynku;
- zmienność rentowności skarbowych papierów wartościowych uzależniona od sytuacji gospodarczej Polski i krajów Unii Europejskiej, spadek rentowności papierów może wpłynąć na obniżenie rentowności lokat i potencjalną konieczność zmiany wysokości stosowanych w Spółce stóp technicznych;
- wzrastająca konkurencja i postępująca dekoncentracja rynku powodująca wzrost udziałów mniejszych podmiotów w rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych kosztów PZU SA oraz wzrost konkurencji produktowej w obszarze ubezpieczeń strukturyzowanych, będących alternatywą dla tradycyjnych produktów opartych na funduszach inwestycyjnych (PZU Życie SA);
- wzrost roli brokerów ubezpieczeniowych w sprzedaży ubezpieczeń grupowych, wzrost konkurencji w tym segmencie rynku;
- wzrost aktywności i konkurencyjności firm ubezpieczeniowych powiązanych kapitałowo z bankami w zakresie rozwoju bancassurance;
- zmiany w rynku pośrednictwa finansowego, zahamowanie wzrostu popularności niezależnego doradztwa finansowego, a tym samym ograniczenie liczby kanałów sprzedaży produktów Spółki.

Gdyby Bzu było całym światem - to myśle, że byłby to ktoś o ogromnej wiedzy i autorytecie.
Trochę mentor, trochę mądryciel. Świadom tego, co niesie życie.
Na pewno ktoś pełen entuzjazmu, deklaracji świata
i lucki. To w nich ten siła, z której można czerpać bez końca.
Pracę z kimś takim byłoby czuć niesłychanym.

13. ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPOŁECZNA GRUPY PZU

W działalności Grupy PZU nie można pominąć inicjatyw, które są dowodem na realizację zasad biznesu odpowiedzialnego społecznie (Corporate Social Responsibility – CSR). Inicjatywy te wpływają na kształtowanie przejrzystych relacji z różnymi grupami interesariuszy. Działania z zakresu CSR mają związek z prowadzoną przez Grupę PZU polityką personalną i strategią marketingową. Prospołeczna aktywność Grupy PZU to również działania na rzecz ochrony zdrowia, edukacji i bezpieczeństwa publicznego. Mecenat nad polską kulturą i sztuką pozosta-

je od lat strategicznym kierunkiem polityki sponsoringowej Grupy PZU.

Działania z zakresu społecznej odpowiedzialności realizowane są przez Grupę PZU w oparciu o fundusz prewencyjny, a częściowo również o środki sponsoringowe. Ważnym elementem społecznego zaangażowania Grupy jest Fundacja PZU, wspierająca działania na rzecz dobra publicznego w dziedzinie edukacji, kultury i sztuki, pomocy społecznej i ochrony zdrowia.

13.1. DZIAŁALNOŚĆ PREWENCYJNA

W ramach prowadzonej od wielu lat działalności prewencyjnej PZU SA i PZU Życie SA dbają w sposób szczególny o ograniczenie zagrożeń dla życia i zdrowia ludzi oraz ochronę ich mienia. Działalność prewencyjna PZU SA w 2008 roku koncentrowała się, wzorem lat ubiegłych, na poprawie bezpieczeństwa użytkowników polskich dróg, zarówno kierowców, jak i pieszych. Ważnym elementem działań prewencyjnych PZU Życie SA w roku 2008 była kontynuacja programu edukacyjnego „Aktywuj się z PZU Życie SA”. Jego celem jest promocja zdrowego stylu życia, zachęcenie Polaków do aktywnego spędzania czasu i edukacja na temat wpływu aktywności fizycznej na profilaktykę chorób przewlekłych.

Głównym działaniem prewencyjnym PZU obecnym w mediach (TV, radio, outdoor i internet) była w 2008 r. letnia (wakacyjna) kampania prewencyjna „Opowiedz wszystko po powrocie z wakacji. Jedź i wracaj bezpiecznie”, która w sugestywny sposób zwracała uwagę na kwestie bezpieczeństwa na drodze, szczególnie w okresie letnim. Jej celem było przeciwdziałanie niebezpiecznej jeździe kierowców, zmniejszenie liczby wypadków samochodowych i ograniczenie ich skutków. Kampanii medialnej towarzyszyły akcje niestandardowe, przeprowadzane na głównych trasach przelotowych oraz utworzenie serwisów internetowych, gdzie internauci pisali, o czym chcieliby opowiedzieć po powrocie z wakacji. Po raz kolejny przeprowadzone zostały działania mające na celu poprawę

bezpieczeństwa nad wodą. W 2008 r. zorganizowana została kolejna edycja programu „Bezpieczne lato z PZU”.

PZU SA rozpoczął II edycję programu prewencyjnego „Fleet Safety – bezpieczne auto firmowe”, realizowanego wspólnie przez PZU SA, wydawnictwo Internet Prasa Media oraz Polskie Stowarzyszenie Motorowe. Jest to projekt skierowany do flotowych klientów korporacyjnych PZU SA, polegający na organizacji kompleksowych szkoleń dla kierowców flotowych oraz konferencji nt. bezpieczeństwa ruchu drogowego.

W 2008 roku PZU SA i PZU Życie SA sfinalizowały I oraz rozpoczęły II edycję programu prewencyjnego „Blisko Boisko”. Jest to program prowadzony wspólnie z Ministerstwem Sportu i Turystyki, który obejmuje budowę boisk piłkarskich z trawy syntetycznej. Program ten ma na celu poprawę bezpieczeństwa w szkołach i innych placówkach oświatowych, propagowanie sportu jako czynnika niezbędnego dla rozwoju i wychowania młodych ludzi oraz wspieranie działań promujących zdrowy styl życia.

Działania prewencyjne prowadzone przez PZU SA i PZU Życie SA to również kontynuacja długoletniej współpracy z GOPR i TOPR. PZU, wzorem latach poprzednich, finansował ze środków funduszu prewencyjnego realizację celów statutowych GOPR-u i TOPR-u, nakierowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w górach.

13.2. DZIAŁALNOŚĆ SPONSORINGOWA

Jako spadkobierca ponad 200-letniej tradycji, w poczuciu społecznej odpowiedzialności biznesu, PZU jest sponsorem i partnerem najbardziej znaczących przedsięwzięć kulturalnych, edukacyjnych i chary-

tatywnych w całym kraju. Troska o polską kulturę i sztukę, wsparcie znaczących inicjatyw i instytucji kulturalnych jest jednym z najważniejszych aspektów prewencyjnej i sponsorskiej działalności firmy.

WSPARCIE TRADYCJI, KULTURY I SZTUKI POLSKIEJ

PZU SA od lat obejmuje swoją opieką Filharmonię Narodową (Strategiczny Mecenat Roku 2008), a mecenat PZU SA nad Zamkiem Królewskim w Warszawie ma już kilkunastoletnią tradycję. Firma wsparła również aktywnie liczne wydarzenia artystyczne: np. wystawy prac Alfonsa Muchy w Muzeum Narodowym w Warszawie czy Piknik Historyczny, organizowany przez Muzeum Historii Polski. PZU

Życie SA jako sponsor Muzeum Narodowego w Krakowie kontynuował mecenat nad obchodami Roku Stanisława Wyspiańskiego i patronował trzem wystawom tego wybitnego malarza, pisarza i inscenizatora. W 2008 roku Grupa PZU po raz kolejny współfinansowała Międzynarodowy Festiwal Wratlavia Cantans i patronowała Wielkanocnemu Festiwalowi Ludwiga van Beethovena.

ZAANGAŻOWANIE W KULTURĘ I SZTUKĘ WSPÓŁCZESNĄ

Poza długoletnim wsparciem dla instytucji kultywujących historię i tradycję kultury i sztuki polskiej, PZU angażuje się w przedsięwzięcia propagujące kulturę i sztukę nowoczesną. PZU Życie SA nieprzerwanie od trzech lat patronuje działalności Teatru Atelier im. Agnieszki Osieckiej w Sopocie.

Mecenat nad światową premierą filmu „Świadectwo” o życiu Jana Pawła II – która miała miejsce 16 października 2008 roku w Watykanie – był szczególnym wyróżnieniem dla zasług Grupy PZU na polu wspierania kultury i sztuki. W światowej premierze filmu, objętej patronatem przez papieża Benedykta XVI, udział

wzięło około 6 tysięcy osób z całego świata. W Polsce, tylko w ciągu dwóch pierwszych miesięcy od jego premiery, film obejrzało ok. 1,5 mln widzów.

Współczesność i uniwersalizm kultury, pozostające w kręgu zainteresowań PZU, znalazły wyraz w sponsoringu m.in. odbywającego się od trzech lat w Gdyni Festiwalu Kultur Świata Globaltica. PZU patronował także wystawie interaktywnej „Wadowice Karola Wojtyły” i kolejnej edycji Letniej Szkoły Wyszehradzkiej. Działalność sponsoringową w 2008 roku zamknięto patronatem nad koncertem formacji „Woody Allen and His New Orleans Jazz Band”.

MECENAT I RATOWANIE POLSKICH ZABYTKÓW

Ważne miejsce w strategii Grupy PZU zajmują działania mające na celu ratowanie polskich zabytków. PZU objął opieką Muzea Narodowe w Warszawie i Krakowie. Została w nich przeprowadzona modernizacja istniejących systemów zabezpieczeń oraz montaż systemu indywidualnej ochrony najcenniejszych

dzieł sztuki. PZU stworzyło możliwość otwarcia Pałacu Biskupa Erazma Ciołka – Oddziału Muzeum Narodowego w Krakowie. Ponadto w ramach programu „PZU dla kultury i sztuki” w zabytkowych drewnianych kościołach na terenie całego kraju instalowane są zabezpieczenia przeciwpożarowe i antywłamaniowe.

13.3. FUNDACJA PZU

Fundacja PZU została utworzona w celu wspierania działalności na rzecz dobra publicznego, prowadzonej przez organizacje pozarządowe.

Głównym działaniem Fundacji w 2008 roku było dofinansowanie projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe oraz inne jednostki organizacyjne, których cele statutowe mieszczą się w obszarach działalności Fundacji. Ponadto Fundacja PZU kontynuowała współpracę z cenionymi organizacjami społecznymi w ramach programów partnerskich. Z pomocy finansowej skorzystali także pracownicy Grupy PZU, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej.

W 2008 roku Fundacja PZU przyznała dotacje między innymi na:

1. w obszarze „Oświata i wychowanie”:
  - konkurs dotacyjny „Wzbogacanie oferty edukacyjnej na terenach wiejskich i w małych miastach”,
  - programy partnerskie – stypendia pomostowe dla studentów znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, przy

współpracy z Fundacją Edukacyjną Przedsiębiorczości,

- konkurs aktualny na najlepszą pracę magisterską i doktorską,
2. w obszarze „Kultura i sztuka”:
    - dofinansowanie zabezpieczenia i opracowania zbiorów Klasztoru oo. Kamedułów w Krakowie na Bielanach,
  3. w obszarach „Ochrona Zdrowia i Opieka Społeczna”:
    - konkurs dotacyjny „Rozwijanie aktywności społecznej niepełnosprawnych dzieci i młodzieży”,
    - konkurs dotacyjny „Wypoczynek z Fundacją”,
    - dotacje dla osób fizycznych, w tym pracowników PZU – w szczególności na sfinansowanie zabiegów domowej rehabilitacji, turnusy rehabilitacyjne, zakup sprzętu rehabilitacyjnego i medycznego.

W 2008 roku Fundacja PZU zakończyła współpracę z Caritas Archidiecezji Częstochowskiej w zakresie wsparcia finansowego na pomoc ofiarom trąby powietrznej, która miała miejsce na południu Polski w lipcu 2007 roku.

13.4. GRUPA PZU JAKO DOBRY PRACODAWCA

Grupa PZU jest jednym z największych pracodawców w sektorze usług finansowych w Polsce. W 2008 r. średnie zatrudnienie w Grupie PZU wyniosło 17 407 etatów. Zatrudnienie w PZU SA według stanu sprawozdawczego na 31 grudnia 2008 r. wyniosło 11 375,13 etatów, a w PZU Życie SA – 4 085,15 etatów.

SYSTEMY SZKOLEŃ I DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

W celu wsparcia zmian biznesowych zachodzących w spółkach Grupy PZU w 2008 r. kontynuowano system szkoleń nastawionych na podnoszenie kompetencji pracowniczych zarówno dla kadry kierowniczej, jak i pracowników niższych szczebli. Zakres merytoryczny szkoleń dotyczył między innymi zagadnień związanych z zarządzaniem zespołem oraz wdrażaniem zmian, usprawnieniem komunikacji w organizacji oraz doskonaleniem technik sprzedażowych i obsługi klienta.

W ramach kontynuacji prac w projekcie „Zintegrowany System Zarządzania Kompetencjami” zostało opisanych ponad 400 stanowisk w kluczowych obszarach, tj. Sprzedaży, Obsługi Klienta oraz Likwidacji Szkód. Zostały rozpoczęte prace w kierunku rozszerzenia projektu o nurty związane z rekrutacją i selekcją, oceną pracowniczą, ścieżkami karier, sukcesją oraz zarządzaniem wiedzą i talentami.

Podjęte zostały również działania mające na celu pozyskanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego do współfinansowania szkoleń dla pracowników Centrali PZU SA i PZU Życie SA. W ramach pilotażu zostało przeszkolonych 537 osób.

W grudniu 2008 r. rozpoczęła się druga edycja projektu „Akademia Umiejętności Menedżerskich”, w którym udział bierze średnia kadra menedżerska. Program szkoleniowy dla wyłonionej na podstawie testów kompetencyjnych grupy pracowników prowadzi Instytut Rozwoju Biznesu.

Ponadto prowadzone są działania, których celem jest wspomaganie edukacji pracowników poprzez dofinansowanie studiów oraz nauki języków obcych.

DODATKI RELOKACYJNE

W 2008 roku kontynuowana była polityka przyznawania dodatków relokacyjnych – dodatkowych rekompensat dla pracowników, którzy zmienili miejsce świadczenia pracy na skutek zmian organizacyjnych zainicjowanych przez pracodawcę. Pracownikom PZU SA i PZU Życie SA przyznano w 2008 r. odpowiednio 35 i 36 dodatków relokacyjnych.

EMERYTALNY PROGRAM DOBROWOLNYCH ODEJŚĆ

PZU SA w kwietniu i w maju 2008 r., a PZU Życie SA w sierpniu 2008 r. uruchomiły Emerytalny Program Dobrowolnych Odejść. Programy zostały skierowane do pracowników posiadających lub nabywających do dnia 31 grudnia 2008 roku uprawnienia do wcześniejszej, ustawowej, resortowej bądź branżowej emerytury. Poza świadczeniami wynikającymi z Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy lub ogólnych przepisów prawa, pracownicy, którzy zgłosili się do Programu, otrzymali jednorazowo dodatko-

we wynagrodzenie (od 2 do 3 pensji) oraz mogli nabyć na preferencyjnych warunkach prawo do nagrody jubileuszowej i wyższej odprawy emerytalnej.

Z Emerytalnego Programu Dobrowolnych Odejść w PZU SA skorzystało 454 osób, co stanowi blisko 60% uprawnionych, natomiast w PZU Życie SA – 69 osób, co stanowi blisko 40% uprawnionych.

KOMUNIKACJA WEWNĘTRZNA

W 2008 roku PZU kontynuował prace zmierzające do rozwoju narzędzi komunikacji wewnętrznej – portalu intranetowego PZU24 i spójnego z nim newslettera „Z pierwszej ręki” oraz gazety dla pracowników „Świat PZU”.

W ramach narzędzi możliwe jest planowanie i przeprowadzenie modelowej komunikacji strategicznych projektów oraz dostosowanie komunikatów do poszczególnych grup odbiorców – pracowników, kadry zarządzającej, agentów.

Portal wzbogacił się o nowe narzędzia i funkcjonalności, wzmacniając komunikację skierowaną do pracowników. Dzięki rozwo-

W 2008 r. rozpoczął się proces budowy kultury korporacyjnej, mający na celu wsparcie wdrożenia Strategii Grupy PZU na lata 2009-2011.

Chyba PZU było samochodem?
Kiedys mieli Ettore Bugatti, konstruując
swoje niesamowite samochody, pomysłowi,
że nic nie jest zbyt drogie i nic nie jest zbyt szybkie.
Skrajnie i indywidualistyczne.

Dzisiaj samochody są tworzone nie tylko przez zespoły konstruktorów
- do tworzenia zaproszani są także użytkownicy.
I to jest problem - być użytkownikiem i współtwórcą.

14. OMÓWIENIE WYNIKÓW FINANSOWYCH GRUPY PZU I POSZCZEGÓLNYCH SPÓŁEK

14.1. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO

Składka przypisana brutto Grupy PZU z ubezpieczeń na życie oraz pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych po uwzględnieniu korekt konsolidacyjnych wyniosła w 2008 roku 21 515,4 mln zł i była wyższa od analogicznej w 2007 roku

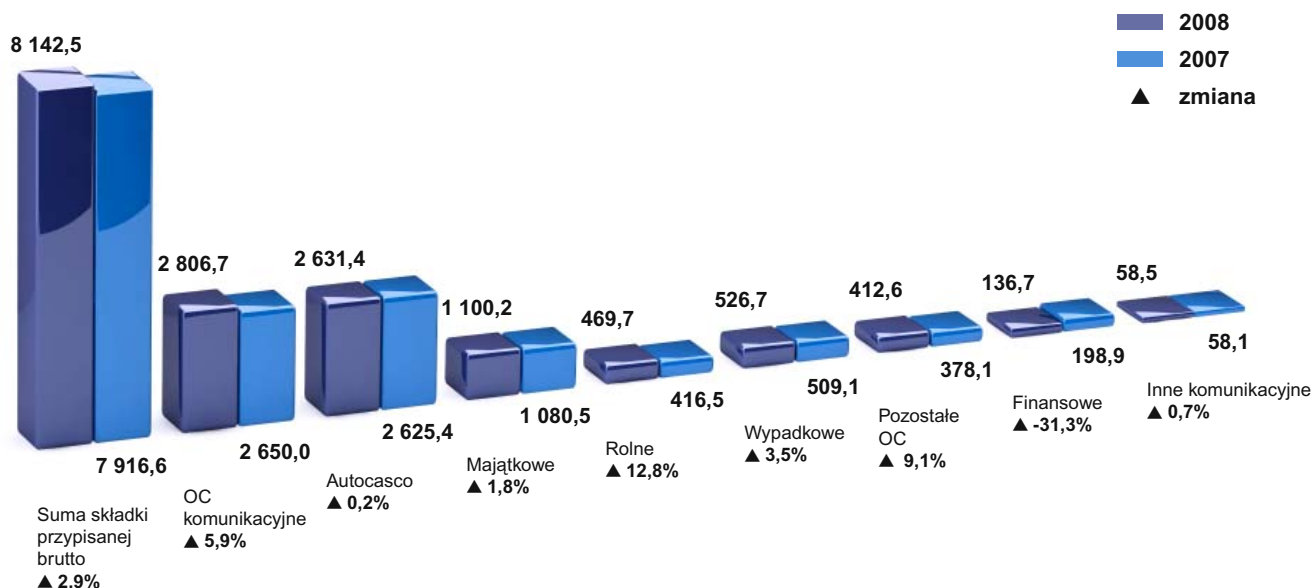
o 39,2%. Na wyższą składkę Grupy PZU złożyły się: wzrost przypisu w dziale pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych o 2,9% oraz wzrost przypisu w dziale ubezpieczeń na życie o 80,1%.

PZU SA

Łączny przypis składki brutto PZU SA wyniósł w 2008 roku 8 217,8 mln zł, co stanowi wzrost o 3,0%. Przypis składki z działalności bezpośredniej wyniósł 8 142,5 mln zł i był wyższy o 225,9 mln zł w stosunku do roku ubiegłego. Składka przypisana brutto PZU SA z reasekuracji czynnej wyniosła w 2008 roku 75,3 mln zł i była o 9,9 mln zł wyższa niż w 2007 roku.

Liczba zawartych ubezpieczeń spadła o 0,4% i wyniosła 44 980,3 tys. Najwyższy procentowo przyrost składki zanotowano w ubezpieczeniach rolnych, a liczby ubezpieczeń w grupie Pozostałe OC. Przeciętna składka w 2008 roku ukształtowała się na poziomie 181,0 zł, tj. o 3,2% więcej niż w roku poprzednim.

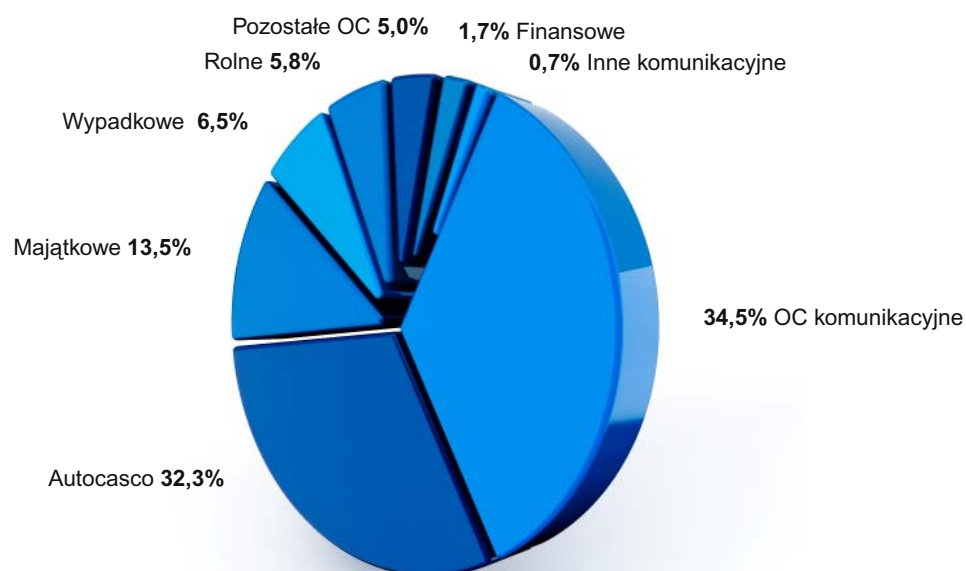
WYKRES 22. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO PZU SA Z UBEZPIECZEŃ BEZPOŚREDNIICH W PODZIALE NA GŁÓWNE GRUPY UBEZPIECZEŃ (W MLN ZŁ)

Źródło: opracowanie własne, Grupa PZU

W działalności bezpośredniej ubezpieczenia komunikacyjne stanowiły 67,5% zebranej składki, tj. o 0,1 punktu procentowego więcej niż w 2007 roku. Znaczący wzrost udziału w strukturze przypisu, w stosunku do 2007 roku, nastąpił w ubezpieczeniach OC komunikacyjnych, które zwiększyły swój udział z 33,5% do 34,5% składki ogółem. Ubezpieczenia majątkowe stanowiły 13,5%, a wypadkowe 6,5% składki przypisanej ogółem.

WYKRES 23. STRUKTURA SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO PZU SA WG GŁÓWNYCH GRUP UBEZPIECZEŃ NA 31 GRUDNIA 2008 ROKU (UBEZPIECZENIA BEZPOŚREDNIE)

Źródło: opracowanie własne, Grupa PZU

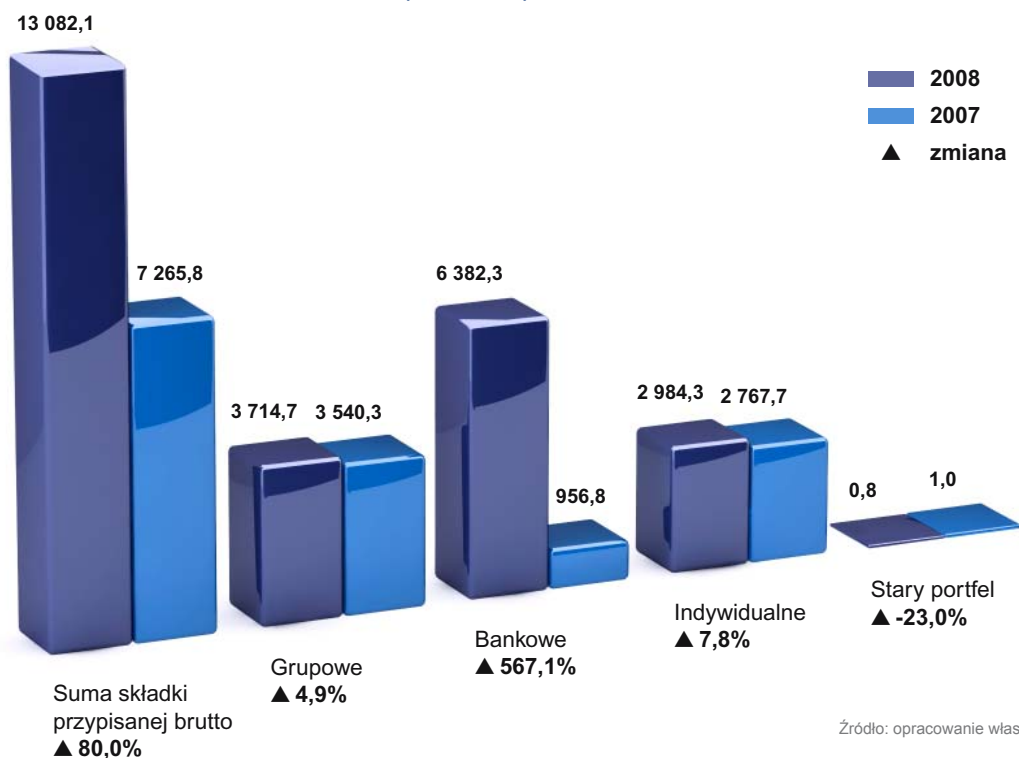
PZU ŻYCIE SA

Łączny przypis składki brutto PZU Życie SA wyniósł w 2008 roku 13 082,1 mln zł i wzrósł o 80,0% w porównaniu z wynikiem za 2007 rok. Rekordowy przypis składki brutto PZU Życie SA za 2008 rok wynika z dynamicznego rozwoju sprzedaży ubezpieczeń bankowych (wzrost o 567,0%) oraz utrzymania się

wysokiej dynamiki w ubezpieczeniach grupowych ochronnych (wzrost o 5,2%). W roku 2008 liczba osób ubezpieczonych w PZU Życie SA wzrosła nieznacznie w porównaniu z rokiem 2007. Największy wzrost odnotowano w grupie ubezpieczeń dystrybuowanych przez kanał bankowy.

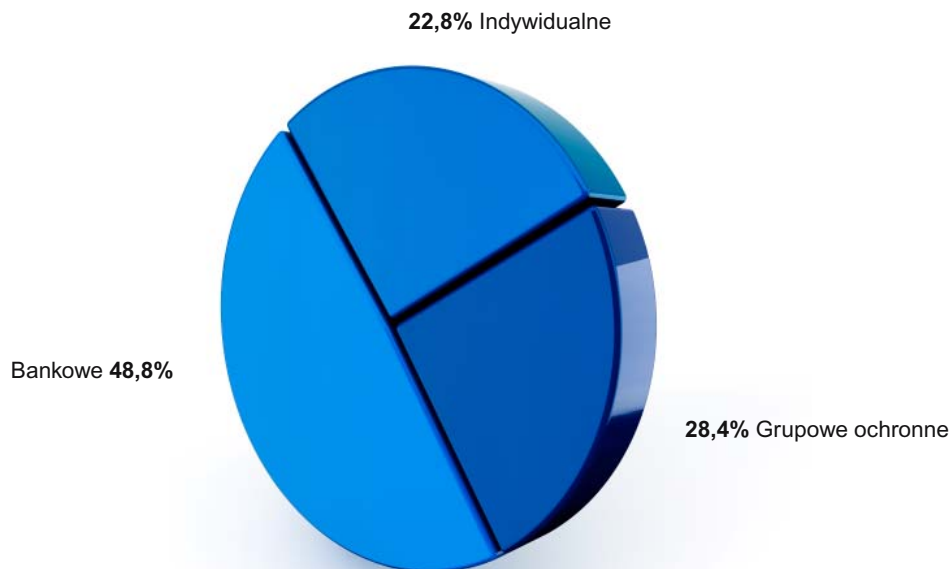

WYKRES 24. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO PZU ŻYCIE SA W PODZIALE NA GŁÓWNE GRUPY UBEZPIECZEŃ (W MLN ZŁ)

Największy udział w strukturze przypisu składki PZU Życie SA miały ubezpieczenia bankowe, których łączny przypis stanowił 48,8% składki ogółem. Indywidualne ubezpieczenia stanowiły 22,8% całości przypisu składki.

WYKRES 25. STRUKTURA SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO PZU ŻYCIE SA WG GŁÓWNYCH GRUP UBEZPIECZEŃ NA 31 GRUDNIA 2008 ROKU

Kluczową z punktu widzenia rentowności grupą ubezpieczeń są ubezpieczenia grupowe ochronne, dla których przypis stanowi 28,4% składki przypisanej brutto ogółem.

14.2. ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA

Odszkodowania i świadczenia brutto z ubezpieczeń bezpośrednich i reasekuracji czynnej, wypłacone przez Grupę PZU w 2008 roku, wyniosły 12 135,4 mln zł i były wyższe od wypłat dokonanych w 2007 roku o 27,3%. Na wzrost ten największy wpływ miały wzrosty wypłat w dwóch największych Spółkach Grupy

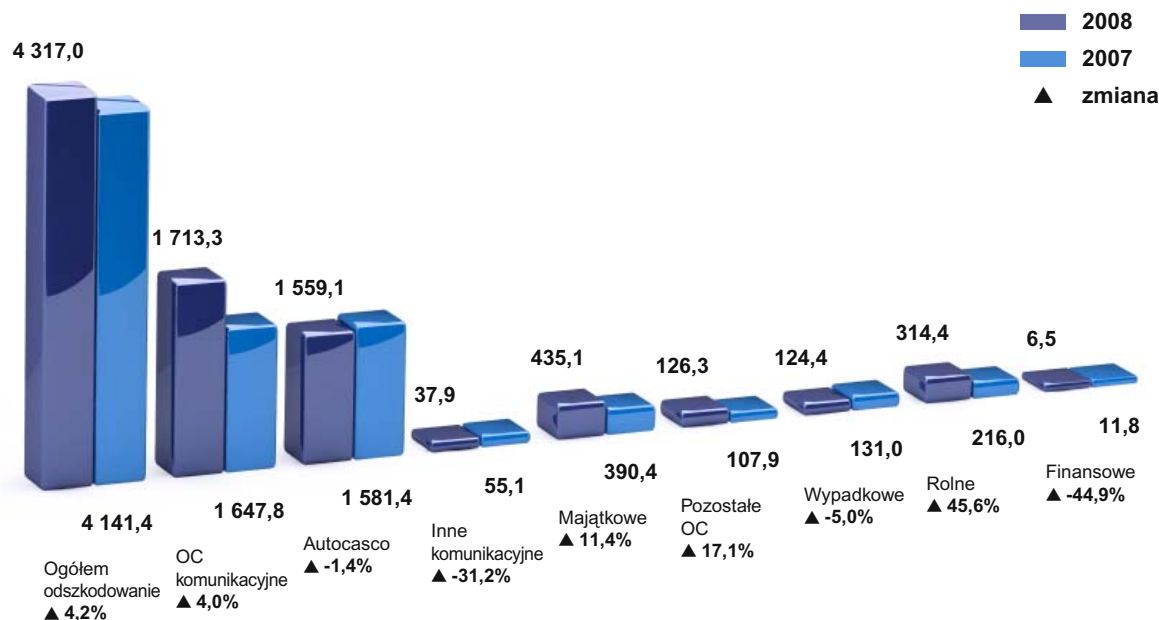
– PZU SA i PZU Życie SA. Na skonsolidowaną wartość odszkodowań i świadczeń w Grupie PZU złożyły się wypłaty: w dziale ubezpieczeń pozostałych i majątkowych w kwocie 4 705,5 mln zł (wzrost o 1,5%) i w dziale ubezpieczeń na życie w wysokości 7 429,9 mln zł (wzrost o 51,7%).

PZU SA

Odszkodowania i świadczenia brutto PZU SA, wraz z kosztami likwidacji szkód, wyniosły w 2008 roku 4 586,4 mln zł, z czego wypłaty samych odszkodowań i świadczeń brutto z ubezpieczeń bezpośrednich (bez kosztów likwidacji) stanowiły 4 317,0 mln zł. Oznacza to wzrost w stosunku do 2007 roku

o 4,2%. Najwyższy wzrost wypłat zanotowano w ubezpieczeniach rolnych, majątkowych i w grupie pozostałych OC. Było to spowodowane większą kwotą wypłat ze szkód masowych, pogodowymi zdarzeniami losowymi oraz wzrostem wartości ubezpieczonego mienia.

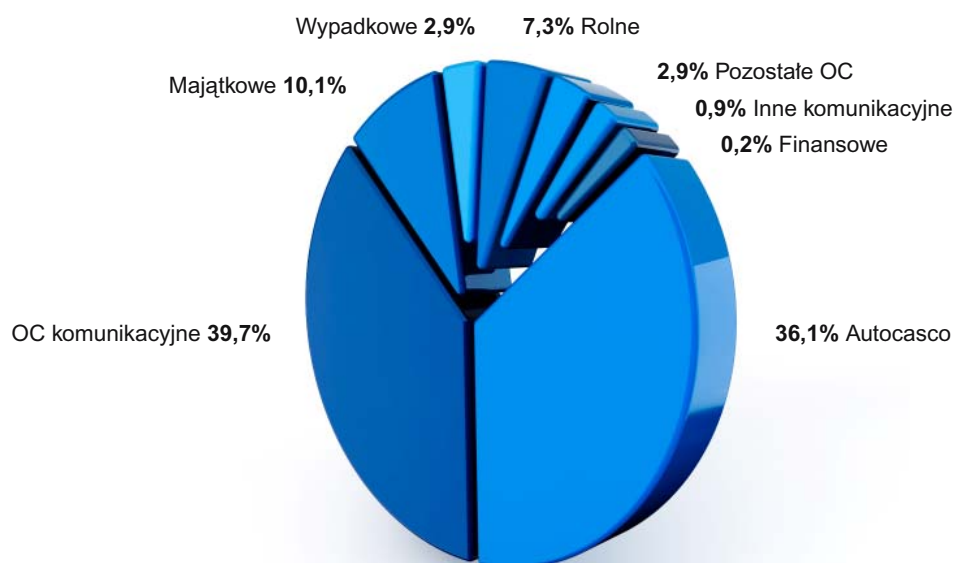
WYKRES 26. ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA WYPŁACONE BRUTTO Z UBEZPIECZEŃ BEZPOŚREDNICH (BEZ KOSZTÓW LIKWIDACJI I REGRESÓW) PRZEZ PZU SA W PODZIALE NA GŁÓWNE GRUPY UBEZPIECZEŃ (W MLN ZŁ)

Źródło: opracowanie własne, Grupa PZU

W strukturze wypłat dominowały ubezpieczenia komunikacyjne, stanowiące 76,7% ogółu wypłat, wypłaty z ubezpieczeń majątkowych stanowiły 10,1%, wypadkowych – 2,9%, rolnych – 7,3% ogółu odszkodowań i świadczeń brutto wypłaconych w 2008 roku.

WYKRES 27. STRUKTURA ODSZKODOWAŃ I ŚWIADCZEŃ WYPŁACONYCH BRUTTO Z UBEZPIECZEŃ BEZPOŚREDNICH (BEZ KOSZTÓW LIKWIDACJI) PRZEZ PZU SA WG GŁÓWNYCH GRUP UBEZPIECZEŃ NA 31 GRUDNIA 2008 ROKU

Źródło: opracowanie własne, Grupa PZU

Liczba szkód wypłaconych w 2008 roku wyniosła 1.162,2 tys. i była mniejsza niż w 2007 roku (o 8,3%). Wynika to m.in. z mniejszej niż w roku 2007 liczby szkód z ubezpieczeń majątkowych, mniejszej liczby szkód z ubezpieczeń rolnych oraz spadku liczby ubezpieczeń komunikacyjnych. Wartość przeciętnej szkody

ukszałtowała się na poziomie 3.581,9 zł, t.j. wyższym o 13,3% niż w roku poprzednim. Wzrost przeciętnej szkody w grupach ubezpieczeń majątkowych i rolnych wynikał z braku w 2008 roku dużej liczby małych szkód związanych ze zjawiskami katastroficznymi.

PZU ŻYCIE SA

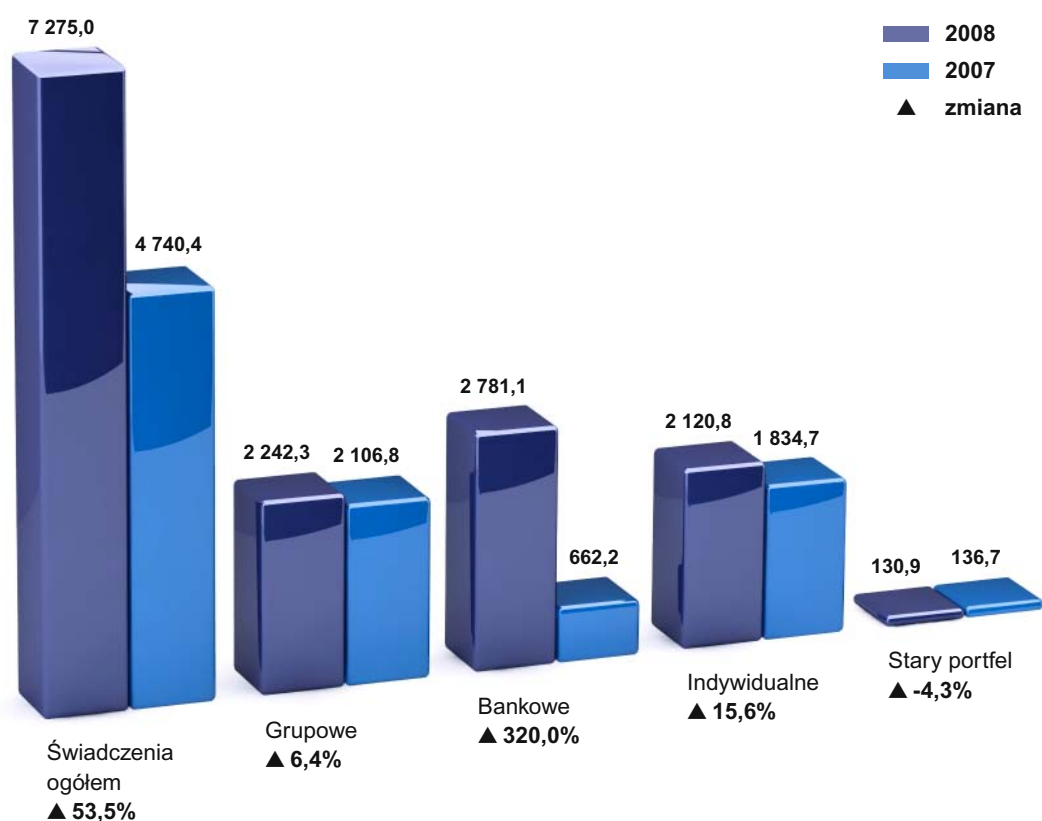
W 2008 roku poniesiony przez PZU Życie SA koszt z tytułu świadczeń wypłaconych brutto wyniósł 7 430,0 mln zł wobec 4 897,4 zł w 2007 roku, co stanowi wzrost o 51,7%. PZU Życie SA wypłaciło w 2008 roku z tytułu świadczeń kwotę 7 275,0 mln zł (bez kosztów likwidacji).

Wysoki przyrost wypłaconych świadczeń z ubezpieczeń bankowych związany jest z dynamicznym rozwojem tej grupy ubez-

pieczeń (zwłaszcza krótkoterminowych ubezpieczeń inwestycyjnych), jak też wyższymi kwotami wypłacanych świadczeń z tytułu końca okresu ubezpieczenia.

Głównym czynnikiem wzrostu kwoty świadczeń wypłacanych przez Spółkę w innych grupach produktów są przede wszystkim rosące sumy ubezpieczenia.

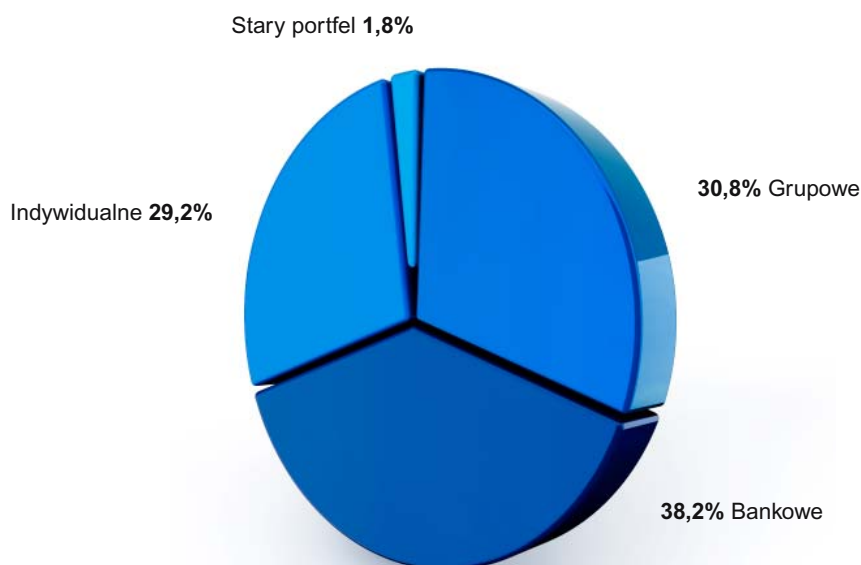
WYKRES 28. ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA WYPŁACONE BRUTTO (BEZ KOSZTÓW LIKWIDACJI) PRZEZ PZU ŻYCIE SA W PODZIALE NA GŁÓWNE GRUPY UBEZPIECZEŃ (W MLN ZŁ)

Źródło: opracowanie własne, Grupa PZU

W strukturze świadczeń wypłaconych znacznie zwiększył się udział świadczeń z ubezpieczeń bankowych inwestycyjnych (wzrost z 14,0% do 38,1%), których wypłata ma neutralny wpływ na wynik finansowy Spółki.

WYKRES 29. STRUKTURA ODSZKODOWAŃ I ŚWIADCZEŃ WYPŁACONYCH BRUTTO (BEZ KOSZTÓW LIKWIDACJI) PRZEZ PZU ŻYCIE SA WG GŁÓWNYCH GRUP UBEZPIECZEŃ NA 31 GRUDNIA 2008 ROKU

Źródło: opracowanie własne, Grupa PZU

14.3. KOSZTY DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ

Koszty działalności ubezpieczeniowej Grupy PZU, w skład których wchodzi koszty akwizycji, koszty administracyjne oraz pomniejszające je prowizje otrzymane od cedentów i udział w zyskach reasekuratorów, wyniosły w 2008 roku 3.152,9 mln zł i były wyższe od kosztów 2007 roku o 1,4%. Wzrost kosztów był niższy od wzrostu składki przypisanej, co spowodowało spadek wskaźnika kosztów (udział kosztów w składce zarobionej netto) z poziomu 20,7% w 2007 roku do poziomu 14,8% w omawianym okresie.

Spadek wartości wskaźnika kosztów działalności ubezpieczeniowej spowodowany był wyższym przypisem składki o 39,2% w porównaniu do roku ubiegłego, a szczególnie wzrostem przypisu składki z ubezpieczeń na życie (wzrost o 80,1%). Spadek kosztów administracyjnych w Grupie PZU w porównaniu do 2007 roku o 2,7%, powodowany niższymi kosztami stałymi (koszty osobowe, koszty IT, koszty administracji) w znacznym stopniu zniwelował przyrost bezpośrednich kosztów akwizycji (+6,0%) związanych ze wzrostem przypisu składki.

PZU SA

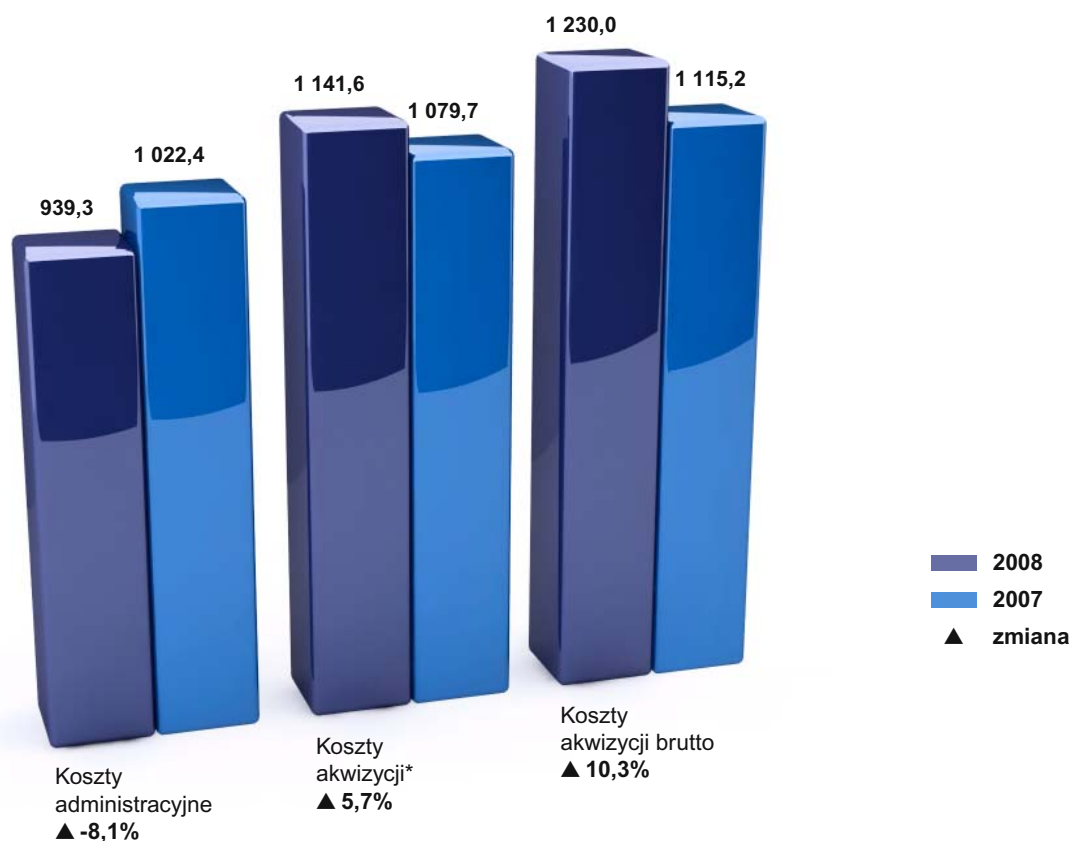
Koszty działalności ubezpieczeniowej PZU SA wyniosły w 2008 roku 2 080,9 mln zł, o 1,0% mniej niż przed rokiem. Spadek ten Spółka zawdzięcza dużo niższym kosztom administracyjnym, co zniwelowało przyrost bezpośrednich kosztów akwizycji związanych ze wzrostem przypisu składki.

Na wzrost kosztów akwizycji największy wpływ miał wzrost bezpośrednich kosztów akwizycji związanych z pozyskiwaniem składki (zmiana o 5,0%) i kosztów pośrednich (o 7,1%), jak również zmniejszenie tempa odraczania kosztów akwizycji w 2007 roku.

Niższe w stosunku do 2007 roku koszty administracyjne to przede wszystkim efekt znacznego spadku poziomu kosztów stałych. Koszty stałe na koniec 2008 roku były niższe w porównaniu do 2007 roku o ponad 46 mln złotych, głównie ze względu na spadek kosztów osobowych o 34,1 mln złotych oraz spadek kosztów informatycznych o 11,3 mln złotych, związany z renowacją umów i niższymi średniokresowymi kursami Euro.

Udział kosztów działalności ubezpieczeniowej w składce przypisanej brutto PZU SA w 2008 roku ukształtował się na poziomie 25,3%, co oznacza spadek o 1,0 p.p.

**WYKRES 30. KOSZTY DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ PZU SA
W PODZIALE NA KOSZTY ADMINISTRACYJNE I KOSZTY AKWIZYCJI (W MLN ZŁ)**

* Koszty akwizycji pomniejszone o prowizje reasekuratorów i udziały w zyskach reasekuratorów.

Źródło: Sprawozdanie finansowe PZU SA za 2008 rok

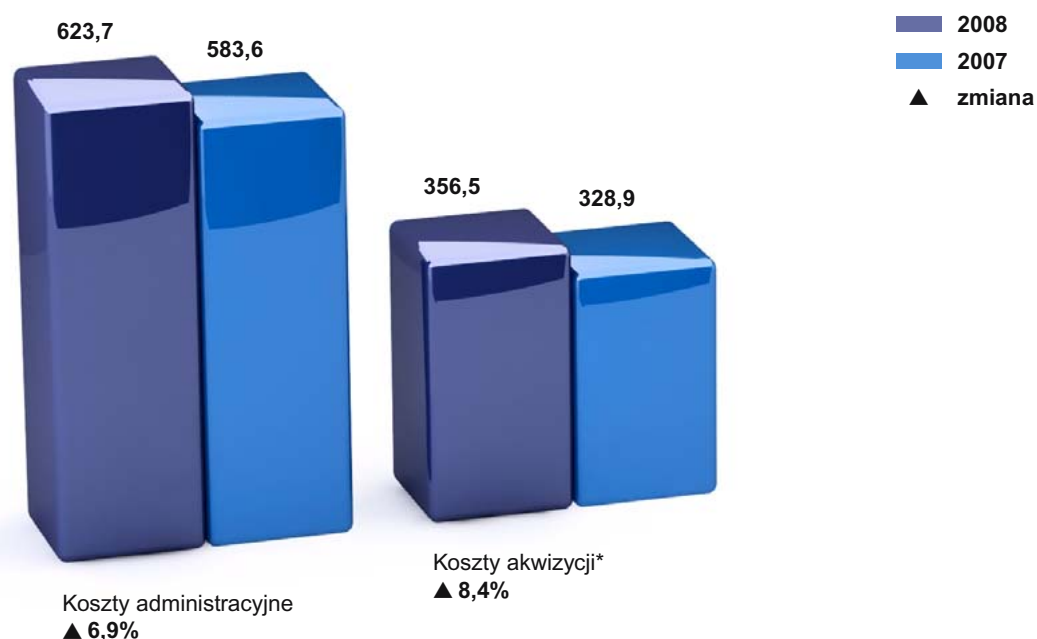
Wskaźnik mieszany dla PZU SA, w porównaniu do roku poprzedniego, spadł o 3,3 p.p. do poziomu 89,0%, co było efektem wyraźnie niższych wskaźników szkodowości i kosztów administracyjnych.

PZU ŻYCIE SA

Koszty działalności ubezpieczeniowej PZU Życie SA w 2008 wyniosły 980,2 mln zł i wzrosły w stosunku do 2007 roku o 7,4%. Wzrost ten spowodowany był zarówno wzrostem kosztów akwizycji, jak i kosztów administracyjnych. Wzrost kosztów akwizycji wynika głównie z przyrostu prowizji w ubezpieczeniach grupowych ochronnych. Był to efekt bardzo wysokiego po-

ziomu sprzedaży. Na wyższy poziom kosztów administracyjnych miał wpływ m.in. wzrost kosztów wynagrodzeń wynikający z wprowadzonej w roku 2008 indeksacji płac, umorzenie części nakładów inwestycyjnych poniesionych w 2007 roku, wzrost kosztów utrzymania nieruchomości i inwestycji w sieć placówek.

**WYKRES 31. KOSZTY DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ PZU ŻYCIE SA
W PODZIALE NA KOSZTY ADMINISTRACYJNE I KOSZTY AKWIZYCJI (W MLN ZŁ)**

* Koszty akwizycji pomniejszone zostały o prowizje reasekuratorów i udziały w zyskach reasekuratorów.

Źródło: Sprawozdanie finansowe PZU Życie SA za 2008 rok

Udział kosztów działalności ubezpieczeniowej PZU Życie SA w składce przypisanej brutto spadł w 2008 roku w porównaniu z rokiem poprzednim o 5,1 p.p. Na koniec 2008 roku wskaźnik ten wyniósł 7,5%.

14.4. WYNIK TECHNICZNY UBEZPIECZEŃ

Łączny wynik techniczny Grupy PZU, przeniesiony do skonsolidowanego ogólnego rachunku zysków i strat, wyniósł w 2008 roku 2 981,4 mln zł, o 11,9% mniej niż w 2007 roku. Spadek wyniku technicznego Grupy spowodowany był przez niższy rezultat

PZU SA i PZU Życie SA. Wynik techniczny z ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych osiągnął wartość 671,9 mln zł (spadek o 35,2%), zaś z ubezpieczeń na życie 2.309,5 mln zł (spadek 1,6%).

PZU SA

Działalność ubezpieczeniowa w 2008 roku zamknęła się wynikiem technicznym w kwocie 718,3 mln zł, tj. o 30,7% niższym niż w 2007 roku, głównie ze względu na zdarzenia o charakterze jednorazowym. Spadek wyniku technicznego spowodowany był przede wszystkim ponad dwukrotnym wzrostem pozostałych kosztów technicznych związanych z opłatami

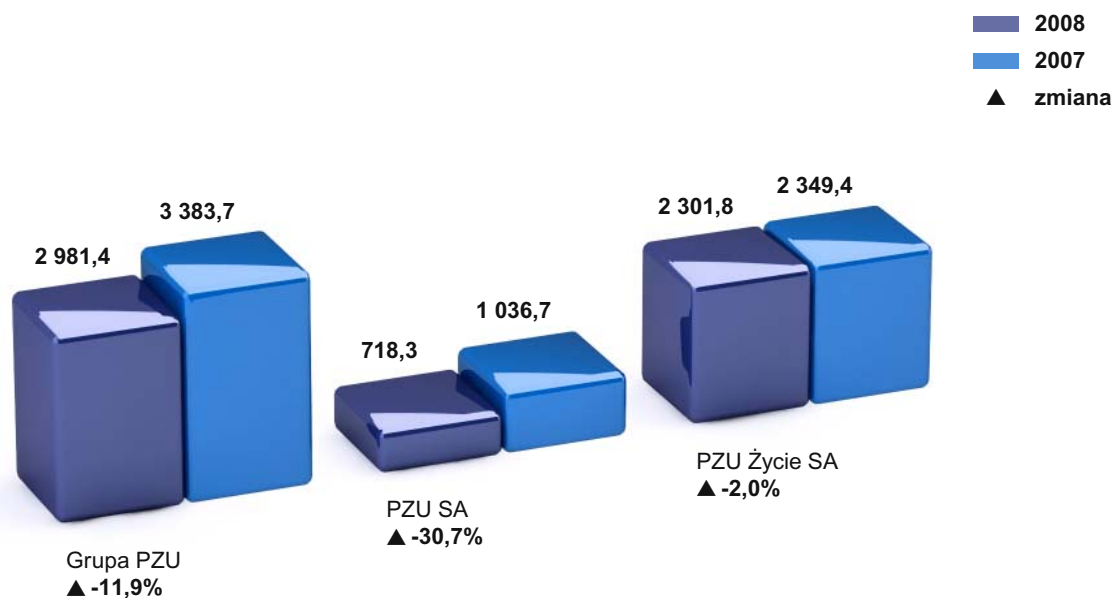
obowiązkowymi na NFZ, wyczerpaniem się rezerwy katastroficznej, której rozwiązywanie niwelowało wzrost szkodowości w roku 2007, oraz efektem wzrostu rezerw rentowych. Spadek produktowych wyników technicznych był szczególnie zauważalny w ubezpieczeniach OC komunikacyjnych, rolnych i majątkowych.

PZU ŻYCIE SA

W 2008 roku wynik techniczny w PZU Życie SA osiągnął wartość 2 301,8 mln zł, co oznacza niewielki spadek w porównaniu do roku ubiegłego (-2,0%). Poziom wyniku technicznego Spółki,

zblizony do roku poprzedniego, udało się osiągnąć dzięki poprawie rentowności ubezpieczeń, pomimo gorszych wyników z działalności lokacyjnej.

WYKRES 32. WYNIK TECHNICZNY GRUPY PZU, PZU SA ORAZ PZU ŻYCIE SA (W MLN ZŁ)

Źródło: sprawozdania finansowe Spółek Grupy PZU oraz sprawozdanie skonsolidowane za 2008 rok

14.5. DZIAŁALNOŚĆ LOKACYJNA

Dochody z działalności lokacyjnej Grupy PZU za 2008 rok osiągnęły wartość 847,9 mln zł, tj. 66,9% mniej niż za rok poprzedni. Głównym powodem spadku były zła sytuacja na ogólnosiwiatowych rynkach finansowych, w tym i na warszawskim rynku giełdowym, która przełożyła się na spadek wartości rynkowej papierów dłużnych w portfelach inwestycyjnych.

Pomimo gwałtownych spadków cen na większości rynków kapitałowych, Spółki Grupy PZU wykazały w 2008 rok zysk z działalności inwestycyjnej. Wynika to z prowadzenia konsekwentnej i konserwatywnej polityki zarządzania inwestycjami w Grupie PZU, co m.in. przejawia się w stosunkowo małym zaangażowaniu w akcje spółek giełdowych. Spółki nie posiadały w swym portfelu inwestycyjnym istotnych ekspozycji związanych z ryzykiem kredytowym, ryzykiem walutowym czy ryzykiem rozliczeniowym w stosunku do podmiotów dotkniętych przez kryzys finansowy.

Spółki Grupy prowadziły również restrykcyjną politykę w zakresie ryzyka kredytowego. Strategia Spółki ograniczała możliwości inwestowania w komercyjne dłużne papiery wartościowe wyłącznie do instrumentów, których emitenci lub gwaranci emisji posiadali rating inwestycyjny (co najmniej BBB- wg agencji ratingowej Standard&Poor's; w wypadku braku ratingu S&P brano się pod uwagę ratingi Fitch i Moody's) lub byli notowani na giełdzie papierów wartościowych (przy ograniczonych indywidualnych ekspozycjach). Projekty nabycia komercyjnych papierów wartościowych przechodziły wewnętrzny proces scoringowy.

PZU SA

Dochody z działalności lokacyjnej Spółki w 2008 roku (po wyeliminowaniu wpływu dywidendy otrzymanej z PZU Życie SA w 2008 roku w kwocie 2.167,3 mln zł), w porównaniu z dochodami z 2007 roku, uległy pogorszeniu odnotowując spadek o 42,0% (z 1.081,9 mln zł w 2007 roku do 627,6 mln zł w 2008 roku). Główną przyczyną pogorszenia dochodów z lokat były spadki cen akcji na WGPW – indeks WIG zanotował w 2008 roku spadek o 51%.

Działalność lokacyjna PZU SA w 2008 roku, podobnie jak w latach poprzednich, ukierunkowana była na właściwe dopasowanie struktury aktywów do struktury pasywów przy zapewnieniu wymaganego stopnia bezpieczeństwa, rentowności oraz właściwej płynności lokat.

W roku 2008, podobnie jak w latach ubiegłych, działalność lokacyjna PZU SA obejmowała przede wszystkim papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa, tj. obligacje i bony skar-

Spółki zarządzały także ekspozycją na ryzyko kredytowe wobec poszczególnych banków. Wartość depozytów w poszczególnych bankach była ograniczana limitami ustalonymi na podstawie wyników finansowych, ratingu i innych wskaźników charakterystycznych dla banków.

W 2008 roku Spółki Grupy PZU nie stosowały rachunkowości zabezpieczeń.

Zgodnie z polityką właściwego dopasowania struktury aktywów do struktury pasywów, przy zapewnieniu wymaganego stopnia bezpieczeństwa, rentowności oraz właściwej płynności lokat, działalność lokacyjna Spółek Grupy PZU obejmowała przede wszystkim papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa, tj. obligacje i bony skarbowe. Łączny udział procentowy tych instrumentów na koniec roku wyniósł 76,8% wartości portfela lokat wobec 80,7% na koniec 2007 roku. Spadek ich udziału spowodowany był m.in. wzrostem udziału polis-lokat w portfelu PZU Życie SA.

Spółki działały również aktywnie na rynku akcji i innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych, jednak udział procentowy tych instrumentów w portfelu Grupy PZU spadł w porównaniu z 2007 rokiem i wyniósł 4,4% wobec 8,0% rok wcześniej. Do spadku przyczyniła się dekonstrukcja na rynku akcji w 2008 roku, a także stopniowa redukcja portfela.

bowe. Łączny udział procentowy tych instrumentów na koniec roku wyniósł 68,6% wartości portfela lokat PZU SA wobec 63,1% na koniec 2007 roku.

Spółka działała również aktywnie na rynku akcji notowanych, jednak udział procentowy akcji notowanych w portfelu lokat PZU SA spadł w porównaniu z 2007 rokiem i wyniósł 2,4% wobec 5,6% rok wcześniej. Do spadku przyczyniła się dekonstrukcja na rynku akcji w 2008 roku, a także stopniowa redukcja portfela.

Dużą część portfela lokat PZU SA stanowią akcje i udziały w jednostkach podporządkowanych oraz pozostałe akcje i udziały, w tym akcje PZU Życie SA, których wartość na dzień 31 grudnia 2008 roku wynosiła 5.934,7 mln zł (co stanowiło 94,1% wartości portfela akcji nienotowanych i udziałów PZU SA). Na koniec 2008 roku udział akcji nienotowanych i udziałów w portfelu lokat spadł i wyniósł 20,7% (wobec 25,0% na koniec 2007 roku). Przyczyną był przede wszystkim spadek wyceny akcji PZU Życie SA.

W 2008 roku udział zaangażowania w dłużne nieskarbowe papiery wartościowe w portfelu lokat pozostał na niezmiennym poziomie w porównaniu do 2007 roku i wyniósł 0,8%.

Wartość lokat terminowych (depozyty bankowe i transakcje buy sell back) na koniec 2008 roku stanowiła 4,7% łącznej wartości portfela lokat (w 2007 roku odpowiednio 4,2%).

WYKRES 33. STRUKTURA LOKAT PZU SA NA 31 GRUDNIA 2008 ROKU

Źródło: opracowanie własne, Grupa PZU

PZU ŻYCIE SA

W 2008 roku Spółka zrealizowała przychody netto z lokat na poziomie 203,1 mln zł, czyli o 1 363,5 mln zł mniej niż w roku 2007 (łącznie z lokatami na ryzyko ubezpieczającego). Przychody netto bez uwzględnienia lokat na rachunek ubezpieczającego wyniosły 672,4 mln zł. Spadek przychodów netto z lokat spowodowany był obniżeniem się wyceny akcji notowanych i jednostek uczestnictwa akcyjnych TFI.

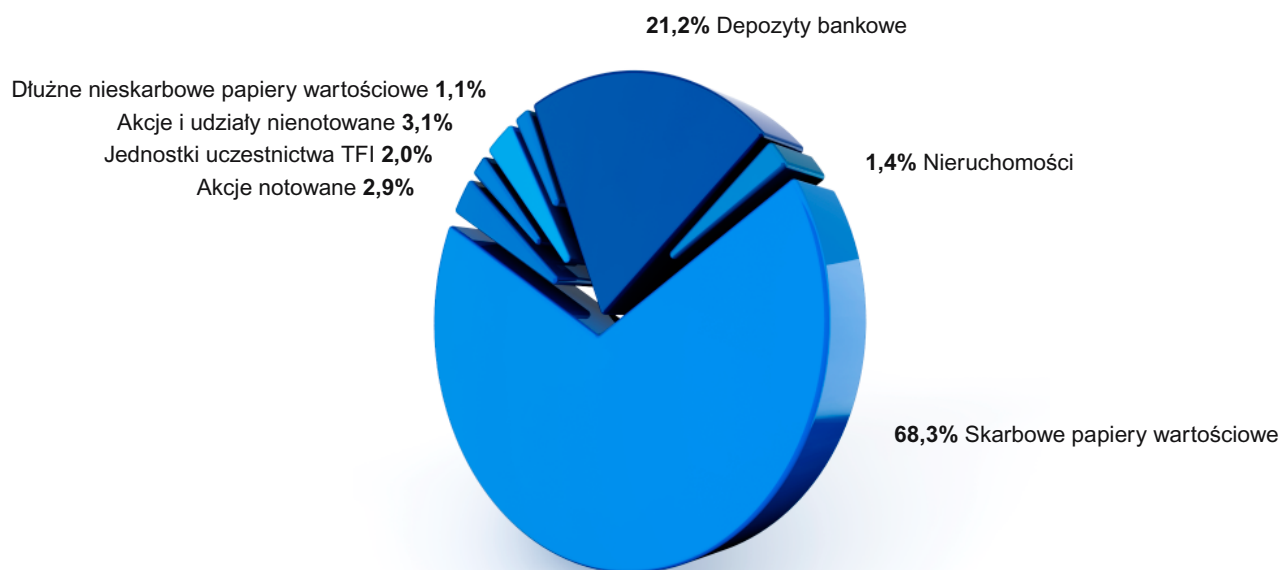
W roku 2008 działalność lokacyjna PZU Życie SA skoncentrowana była przede wszystkim na inwestycjach w papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa, tj. obligacje i bony skarbowe, które stanowiły największą część portfela lokat. Łączny udział procentowy tych instrumentów na koniec roku wyniósł 68,3% wartości portfela lokat PZU Życie SA wobec 77,7% na koniec 2007 roku. Spadek ich udziału spowodowany był przez konieczność sprzedaży części portfela w celu wypłaty dywidendy, a także z uwagi

na wzrost udziału produktów typu bancassurance w portfelu lokat (produkty te mają przede wszystkim formę depozytów).

Spółka działała również aktywnie na rynku akcji notowanych. Udział procentowy akcji notowanych w portfelu lokat PZU Życie SA (bez akcji Armatury Kraków S.A. ujętych jako akcje i udziały w jednostkach podporządkowanych) spadł i wyniósł 2,9% wobec 6,1% rok wcześniej. Do spadku przyczyniła się dekonunktura na rynku akcji w 2008 roku, a także stopniowe zmniejszanie ekspozycji w tych aktywach.

Wzrósł udział lokat terminowych (depozyty i transakcje warunkowe). Na koniec 2007 roku lokaty te stanowiły 7,7% łącznej wartości portfela lokat, podczas gdy na koniec 2008 roku udział ten wyniósł 21,2%. Zmiana ta była spowodowana dużym wzrostem wartości lokat typu bancassurance.

WYKRES 34. STRUKTURA LOKAT PZU ŻYCIE SA NA 31 GRUDNIA 2008 ROKU

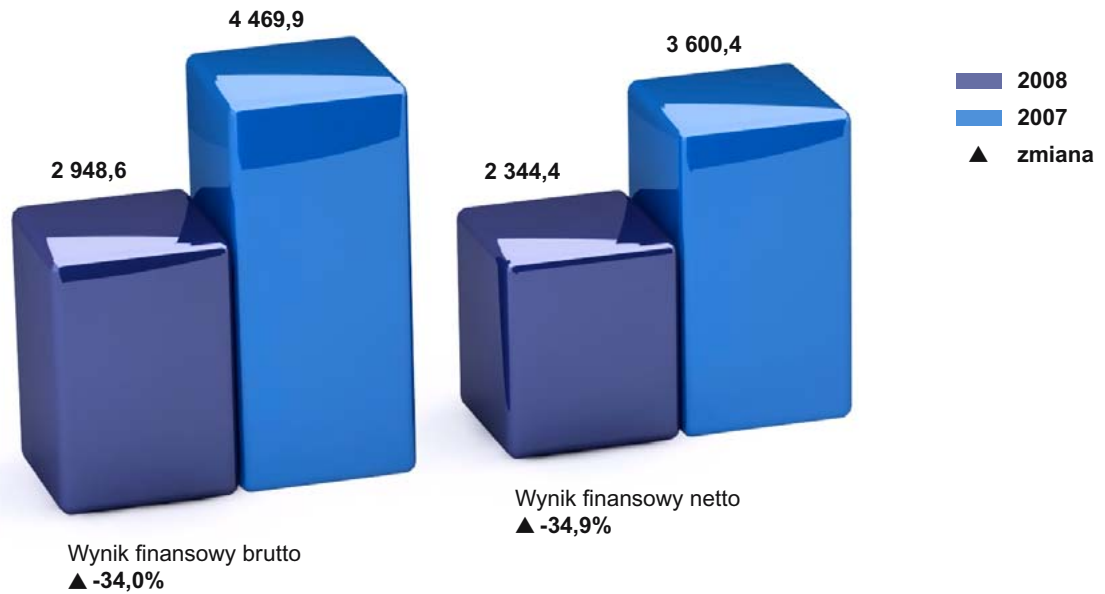
Źródło: opracowanie własne, Grupa PZU

14.6. WYNIK FINANSOWY

W porównaniu z rokiem poprzednim, wyniki finansowe osiągnięte przez Grupę PZU w 2008 roku uległy obniżeniu. Skonolidowany wynik finansowy Grupy PZU za 2008 rok osiągnął wartość 2.344,4 mln zł, t.j. o 34,9% mniej niż za rok poprzedni (3.600,4 mln zł). Spadek wyniku netto Grupy PZU spowodowany

jest przede wszystkim znacznie niższymi dochodami z lokat dwóch głównych Spółek ubezpieczeniowych Grupy PZU. Miała na to wpływ zła sytuacja na rynkach finansowych, która przełożyła się na spadek wartości rynkowej papierów dłużnych w portfelach inwestycyjnych.

WYKRES 35. WYNIKI FINANSOWE GRUPY PZU (W MLN ZŁ)

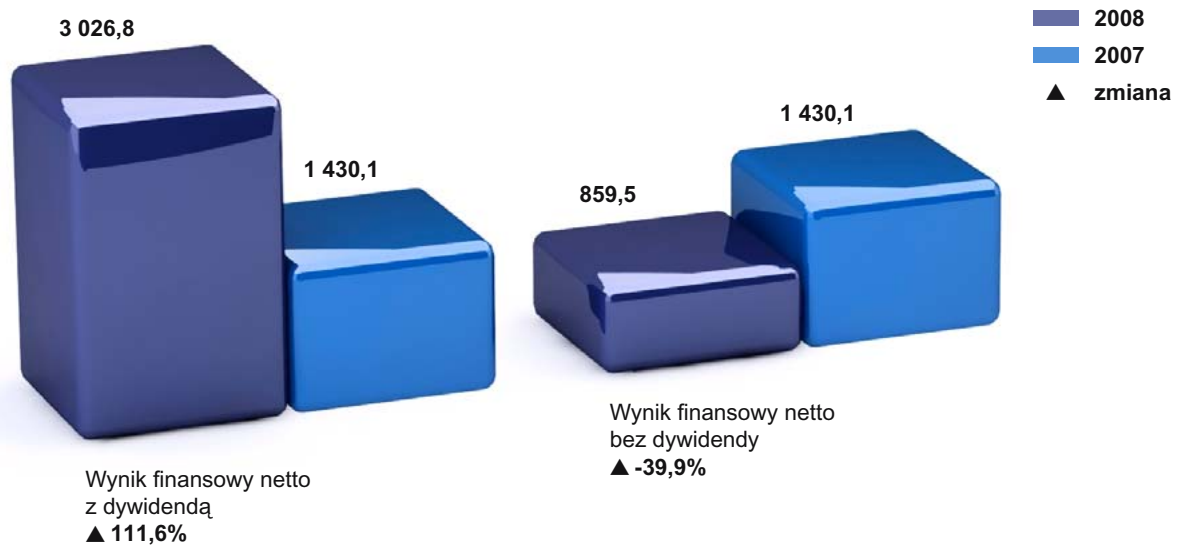
Źródło: Sprawozdanie skonsolidowane, Grupa PZU

PZU SA

W 2008 roku PZU SA osiągnął zysk netto na poziomie 3.026,8 mln zł w porównaniu do 1.430,1 mln zł w roku 2007. Bez uwzględnienia dywidendy otrzymanej z PZU Życie SA w kwocie 2.167,3 mln zł, wynik netto PZU SA za 2008 rok wyniósł 859,5 mln zł i był

niższy od wyniku 2007 roku o 39,9% (570,6 mln zł). Wynika to głównie z tytułu niższych o 454,2 mln zł dochodów z działalności lokacyjnej, a także niższego o 318,4, mln zł wyniku technicznego.

WYKRES 36. WYNIKI FINANSOWE PZU SA (W MLN ZŁ)

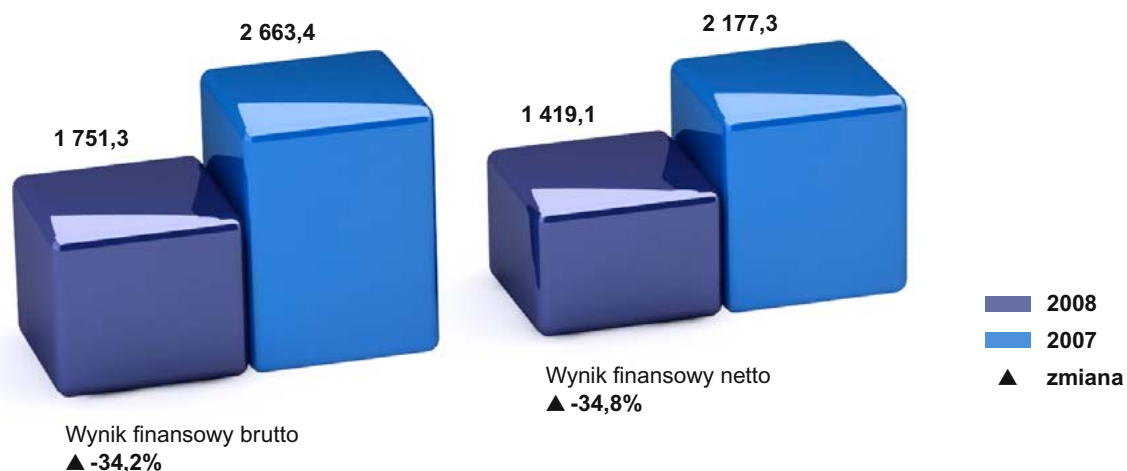

Źródło: Sprawozdanie finansowe PZU SA za 2008 rok

PZU ŻYCIE SA

Zysk netto wypracowany przez PZU Życie SA wyniósł w 2008 roku 1 419,1 mln zł (w 2007 roku 2 177,3 mln zł) i był o 34,8% niższy niż w 2007 roku. Pogorszenie wyniku netto jest głównie rezultatem istotnie niższych przychodów z działalności lokacyjnej.

WYKRES 37. WYNIKI FINANSOWE PZU ŻYCIE SA (W MLN ZŁ)

Źródło: Sprawozdanie finansowe PZU Życie SA za 2008 rok

PTE PZU SA

Poprawę wyniku netto zanotowało natomiast PTE PZU SA, zamykając 2008 rok zyskiem netto w wysokości 107,7 mln zł, co oznacza wzrost o 5,6% w stosunku do ubiegłego roku.

14.7. REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE

Politykę tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w Grupie PZU cechuje „ostrożne podejście”. Tworzone rezerwy spełniają wymogi polskiego prawa w zakresie zapewnienia pełnego pokrycia bieżących i przyszłych roszczeń oraz kosztów, jakie mogą wynikać z zawartych umów ubezpieczenia. Przy tworzeniu rezerw uwzględniane są również możliwe do przewidzenia zdarzenia, które mogą mieć wpływ na zwiększenie zobowiązań (m.in. rozwój świadomości ubezpieczeniowej, przyszłe zmiany ekonomiczne i legislacyjne).

Stan rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto Grupy PZU na koniec 2008 roku, z uwzględnieniem oszacowanych regresów

i odzysków, wyniósł 37 523,1 mln zł, tj. o 10,4% więcej w porównaniu ze stanem na początek okresu sprawozdawczego. Stan rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym wyniósł 36 618,0 mln zł, tj. o 11,1% więcej niż na początku okresu sprawozdawczego.

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto Grupy PZU stanowiły 64,5% sumy bilansowej (razem z rezerwą ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko inwestycyjne ponosi ubezpieczający oraz z oszacowanymi regresami i odzyskami brutto). Proporcja rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym do sumy bilansowej kształtowała się w granicach 63,0% sumy bilansowej.

PZU SA

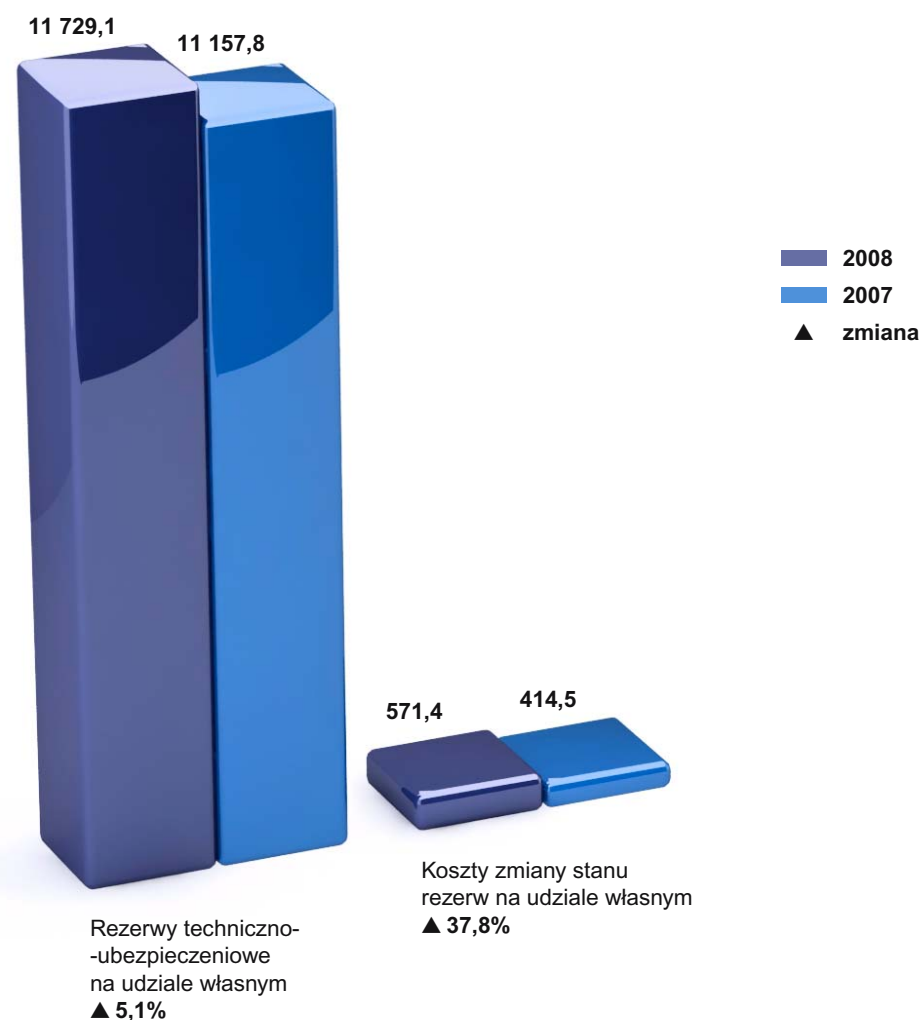
Stan rezerw techniczno-ubezpieczeniowych z uwzględnieniem oszacowanych regresów i odzysków PZU SA brutto na 31 grudnia 2009 roku wyniósł 12.607,4 mln zł, o 3,6% więcej w porównaniu ze stanem na początek okresu sprawozdawczego.

Większy wzrost nastąpił w przypadku stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym z uwzględnieniem oszacowanych regresów i odzysków PZU SA i wyniósł 11 729,1 mln zł

tj. o 5,1% więcej niż na początku okresu sprawozdawczego, co jest efektem zmian w programie reasekuracji.

Na stan rezerw na koniec 2008 roku wpływ miało również zmniejszenie z 0,5% do 0,0% (w 2007 roku z 1,0% do 0,5%) stopy technicznej używanej do wyliczania rezerwy na skapitalizowaną wartość rent. Stopień pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych aktywami zwiększył się ze 180,9% na koniec 2007 roku do 190,9% na koniec 2008 roku.

WYKRES 38. REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE NA UDZIALE WŁASNYM I KOSZTY ZMIANY STANU REZERW PZU SA (W MLN ZŁ)

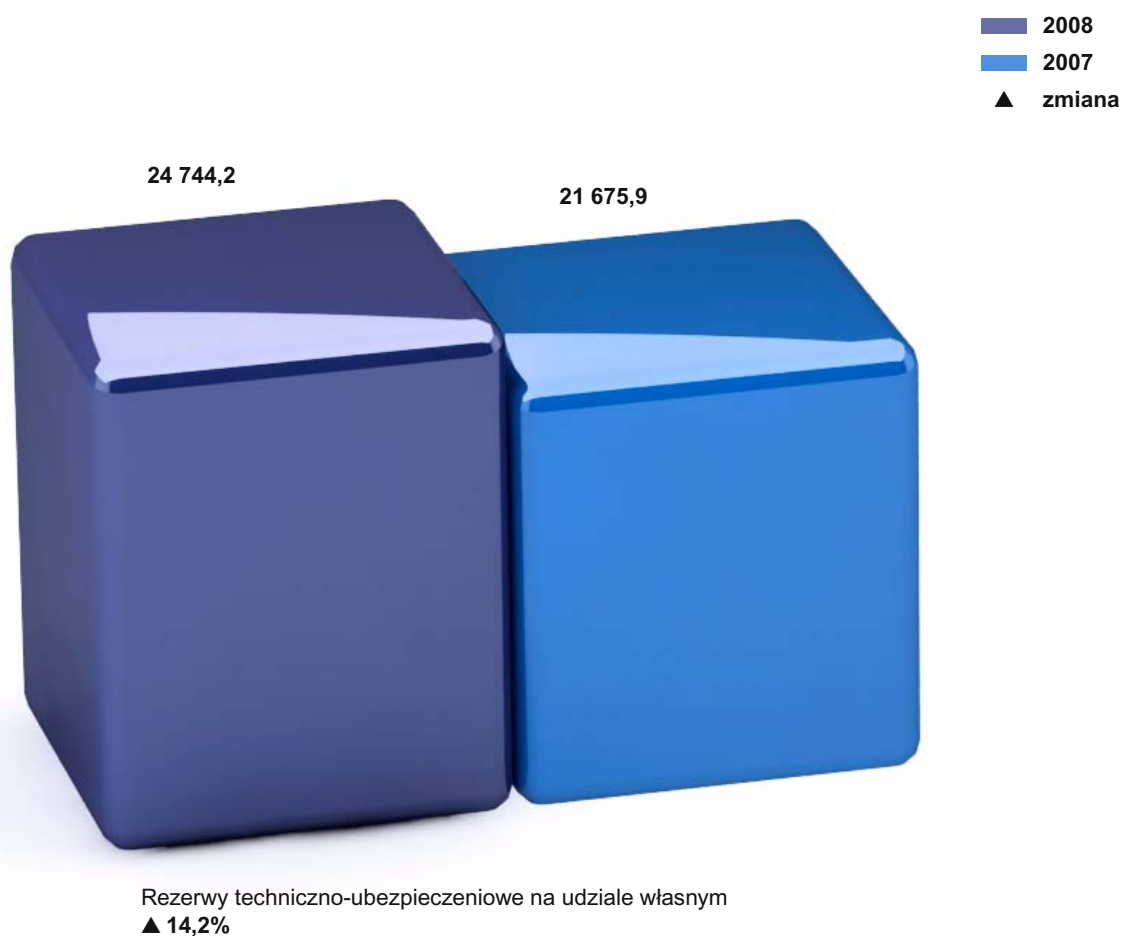
Źródło: Sprawozdanie finansowe PZU SA za 2008 rok

PZU ŻYCIE SA

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na rachunek zakładu ubezpieczeń oraz rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na rachunek ubezpieczonych były najbardziej istotnym elementem pasywów Spółki. Stan rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na dzień 31 grud-

nia 2008 roku wyniósł 24.744.157 tys. zł. Dla porównania na dzień 31 grudnia 2007 roku była to kwota 21.675.897 tys. zł. Wzrost rezerw ubezpieczeń na życie był następstwem wysokiej dynamiki przypisu składki z ubezpieczeń bankowych ze składką jednorazową.

WYKRES 39. REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE NA UDZIALE WŁASNYM PZU ŻYCIE SA (W MLN ZŁ)

Źródło: sprawozdanie finansowe PZU Życie SA za 2008 rok

2008

14.8. WSKAŹNIKI EFEKTYWNOŚCI DZIAŁANIA I BEZPIECZEŃSTWA FINANSOWEGO GRUPY PZU

TABELA 3. WSKAŹNIKI RENTOWNOŚCI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2007	Zmiana
Zwrot z kapitałów własnych (ROE) (w %) (wynik finansowy netto / średni stan kapitałów własnych) x 100%	13,0	23,8	-10,8 p.p.
Rentowność aktywów (ROA) (w %) (wynik finansowy netto / średni stan aktywów) x 100%	4,2	7,1	-2,9 p.p.
Rentowność działalności lokacyjnej (dochody z działalności lokacyjnej / średni stan lokat razem z aktywami netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko inwestycyjne lokaty ponosi ubezpieczający)	1,6	5,3	-3,7 p.p.
Rentowność działalności technicznej (w %) (wynik techniczny / składka zarobiona na udziale własnym) x 100%	14,0	22,5	-8,5 p.p.
Rentowność sprzedaży (ROS) (w %) (wynik finansowy netto / składka przypisana brutto) x 100%	10,9	23,3	-12,4 p.p.

Źródło: opracowanie własne, Grupa PZU

Kapitały własne Grupy PZU wzrosły do poziomu 19.067,9 mln zł na koniec 2008 roku. Wskaźnik zwrotu z kapitału (ROE) dla Grupy PZU osiągnął w omawianym okresie wysoką wartość 13,0%, wskaźnik zwrotu z aktywów (ROA) osiągnął 4,2%.

Obniżenie wartości wskaźników rentowności w porównaniu do ubiegłego roku wynika z relacji niższego wyniku netto

do znacznie wyższych kapitałów własnych i sumy aktywów Grupy PZU. Należy podkreślić, że pomimo obniżenia wskaźników rentowności, obie spółki Grupy PZU zachowały bardzo wysoki poziom bezpieczeństwa finansowego. Środki własne i margines wypłacalności stanowią podstawowe mierniki wypłacalności, a wymóg pokrycia marginesu wypłacalności środkami własnymi jest obligatoryjny.

TABELA 4. WSKAŹNIKI WYPŁACALNOŚCI I PŁYNNOŚCI – BEZPIECZEŃSTWA FINANSOWEGO

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2007	Zmiana
Margines wypłacalności w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych (w mln zł) (spółki dominującej)	1 338,8	1 271,0	5,3%
Margines wypłacalności w ubezpieczeniach na życie (w mln zł)	1 734,3	1 517,1	14,3%
Środki własne na pokrycie marginesu wypłacalności w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych (w mln zł) (spółki dominującej)	16 618,9	14 815,5	12,2%
Środki własne na pokrycie marginesu wypłacalności w ubezpieczeniach na życie (w mln zł)	6 435,3	5 594,2	15,0%
Wskaźnik pokrycia marginesu wypłacalności środkami własnymi w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych (w %) (spółki dominującej)	1 241,3	1 165,6	75,7 p.p.
Wskaźnik pokrycia marginesu wypłacalności środkami własnymi w ubezpieczeniach na życie (w %)	322,6	424,2	-101,6 p.p.
Kapitał gwarancyjny w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych (w mln zł) (spółki dominującej)	446,3	423,7	5,3%
Kapitał gwarancyjny w ubezpieczeniach na życie (w mln zł)	578,1	505,7	14,3%
Wskaźnik pokrycia kapitału gwarancyjnego środkami własnymi w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych (w %) (spółki dominującej)	3 724,0	3 496,9	227,1 p.p.
Wskaźnik pokrycia kapitału gwarancyjnego środkami własnymi w ubezpieczeniach na życie (w %)	967,7	1 272,6	-304,9 p.p.
Stoień pokrycia rezerw aktywami (w %) w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych (spółki dominującej) (aktywa na pokrycie rezerw/stan rezerw techniczno-ubezpieczeniowych) x 100%	190,9	180,9	10,0 p.p.
Stoień pokrycia rezerw aktywami (w %) w ubezpieczeniach na życie (aktywa na pokrycie rezerw/stan rezerw techniczno-ubezpieczeniowych) x 100%	112,8	116,8	-4,0 p.p.

Źródło: opracowanie własne, Grupa PZU

Podane wskaźniki pokazują wielokrotne pokrycie wymagań kapitałowych oraz wysoką nadwyżkę środków własnych, co obrazuje doskonałą pod względem bezpieczeństwa finansowego sytuację głównych spółek Grupy PZU. W obydwu spółkach ubezpieczeniowych poziom pokrycia marginesu wypłacalności środkami

własnymi utrzymuje się nadal na bardzo wysokim poziomie. W PZU SA wzrósł do 1.241,3%, a w PZU Życie SA wynosi 322,6%. Tak więc obie spółki ubezpieczeniowe posiadają środki własne gwarantujące pokrycie wszystkich zobowiązań wobec swoich klientów.

TABELA 5. WSKAŹNIKI SPRAWNOŚCI DZIAŁANIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2007	Zmiana
Wskaźnik odszkodowań i świadczeń brutto (prosty) (w %) (odszkodowania i świadczenia brutto/składka przypisana brutto)	56,4	61,7	-5,3 p.p.
Wskaźnik odszkodowań i świadczeń na udziale własnym (w %) (odszkodowania i świadczenia netto /składka zarobiona na udziale własnym)	59,7	66,0	-6,3 p.p.
Wskaźnik kosztów działalności ubezpieczeniowej (w %) (koszty działalności ubezpieczeniowej/składka zarobiona na udziale własnym)	14,8	20,7	-5,9 p.p.
Wskaźnik mieszany w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych (w %) (spółki dominującej) (odszkodowania i świadczenia netto + koszty działalności ubezpieczeniowej/składka zarobiona na udziale własnym)	89,7	92,6	-2,9 p.p.
Wskaźnik kosztów administracyjnych (w %) (koszty administracyjne/składka zarobiona na udziale własnym)	7,6	11,0	-3,4 p.p.

Źródło: opracowanie własne, Grupa PZU

Spadek wartości wskaźnika kosztów działalności ubezpieczeniowej spowodowany był wyższym przypisem składki o 39,2% w porównaniu do roku ubiegłego, a szczególnie wzrostem przypisu składki z ubezpieczeń na życie (wzrost o 80,0%).

Spadek kosztów administracyjnych w Grupie PZU w porównaniu do 2007 roku o 2,7%, powodowany niższymi kosztami stałymi

(koszty osobowe, koszty IT, koszty administracji), w znacznym stopniu zniwelował przyrost bezpośrednich kosztów akwizycji (+6,0%) związanych ze wzrostem przypisu składki.

Wskaźnik mieszany dla PZU SA, w porównaniu do roku poprzedniego, spadł o 3,3 p.p. do poziomu 89,0%, co było efektem wyraźnie niższych wskaźników szkodowości i kosztów administracyjnych.

Gdyby PZL było potrawą? Odpowiedź tak.
Kiedyś z przyzwyczajenia organizowaliśmy rodzaj zewadów.
Polegały one na tym, że każdy musiał przygotować
danie na zadany temat - np szpinak albo piekny, albo spaghetti.
Pełna dowolności. To były wspólnie wspólne uczy.
zobaczenie z wielu stron, które były jeden ruchy
i indywidualny smek każdego z kuchary.

15. SPRAWOZDANIA FINANSOWE I OPINIE BIEGŁYCH REWIDENTÓW

15.1. WSTĘP DO SKONSOLIDOWANYCH DANYCH FINANSOWYCH

15.1.1. SKŁAD GRUPY KAPITAŁOWEJ Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej

15.1.1.1. SKŁAD GRUPY KAPITAŁOWEJ Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej ORAZ ZAKRES I METODA KONSOLIDACJI

W skład Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej („Grupa PZU”) wchodzi:

- Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna („PZU”, „jednostka dominująca”) jako jednostka dominująca;
- Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie SA („PZU Życie”) jako jednostka zależna objęta konsolidacją metodą pełną;
- Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU SA („PTE PZU”) jako jednostka zależna objęta konsolidacją metodą pełną;
- PZU Tower Sp. z o.o. („PZU Tower”) jako jednostka zależna objęta konsolidacją metodą pełną;
- Centrum Informatyki Grupy PZU SA („CIG PZU”) – jako jednostka zależna objęta konsolidacją metodą pełną;
- Ogrodowa – Inwestycje Sp. z o.o. („Ogrodowa”), dawniej PZU

International Sp. z o.o. – jako jednostka zależna objęta konsolidacją metodą pełną od 1 stycznia 2008 roku;

- UAB DK PZU Lietuva („PZU Lietuva”) jako jednostka zależna objęta konsolidacją metodą pełną;
- OJSC Insurance Company PZU Ukraine („PZU Ukraine”) jako jednostka zależna objęta konsolidacją metodą pełną.

Pozostałe jednostki nie zostały objęte konsolidacją ani wyce-ną metodą praw własności z uwagi na fakt, że dane finansowe tych jednostek są nieistotne w stosunku do danych finansowych Grupy PZU, zgodnie z art. 4 ust. 1 i 4 Ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (DzU nr 76 z 2002 roku, poz. 694 z późn. zmianami, dalej „Ustawa o rachunkowości”).

15.1.1.2. JEDNOSTKA DOMINUJĄCA

PZU jest spółką akcyjną z siedzibą w Warszawie w al. Jana Pawła II 24. Powstał z przekształcenia Państwowego Zakładu Ubezpieczeń w spółkę akcyjną Skarbu Państwa, na mocy art. 97 Ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku o działalności ubezpieczeniowej – tekst jednolity DzU Nr 11 z 1996 roku, poz. 62 z późniejszymi zmianami. W dniu 30 kwietnia 2001 roku PZU został wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego w Sądzie Rejonowym dla

Miasta Stołecznego Warszawy, XIX (obecnie XII) Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 0000009831.

Podstawowym przedmiotem działalności PZU według Europejskiej Klasyfikacji Działalności są ubezpieczenia majątkowe i osobowe (EKD 66.03).

15.1.1.3 WYKAZ JEDNOSTEK WCHODZĄCYCH W SKŁAD GRUPY PZU ORAZ ICH PODSTAWOWE DANE FINANSOWE

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	udział w kapitale		udział w głosach		Przedmiot działalności
			31 grudnia 2008	31 grudnia 2007	31 grudnia 2008	31 grudnia 2007	
Jednostki zależne konsolidowane metodą pełną:							
1	PZU Życie SA	Warszawa	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia na życie.
2	PTE PZU SA	Warszawa	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Zarządzanie funduszami emerytalnymi.
3	Centrum Informatyki Grupy PZU SA	Warszawa	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Działalność pomocnicza związana z ubezpieczeniami i funduszami emerytalnymi.
4	PZU Tower Sp. z o.o.	Warszawa	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Nabywanie, eksploatacja, wynajem i zbywanie nieruchomości.
5	OJSC IC PZU Ukraine	Kijów (Ukraina)	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe.
6	UAB DK PZU Lietuva	Wilno (Litwa)	99,76%	99,72%	99,76%	99,72%	Ubezpieczenia majątkowe.
7	Ogrodowa – Inwestycje Sp. z o.o. (dawniej PZU International Sp. z o.o.)	Warszawa	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Nabywanie, eksploatacja, wynajem i zbywanie nieruchomości.
Jednostki zależne niekonsolidowane:							
8	SYTA Development Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Nabywanie i zbywanie nieruchomości, pośrednictwo w obrocie nieruchomościami, administrowanie nieruchomościami.
9	TFI PZU SA	Warszawa	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Tworzenie, reprezentowanie i zarządzanie funduszami inwestycyjnymi.
10	Sigma Investments Sp. z o.o.	Warszawa	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Działalność inwestycyjna. Nabywanie i zbywanie akcji spółek publicznych, obligacji oraz innych papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu.
11	PZU Asset Management SA	Warszawa	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Zarządzanie cudzym pakietem papierów wartościowych na zlecenie.
12	Biuro Likwidacji i Obsługi Szkód Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	–	100,00%	–	100,00%	Obsługa likwidacyjna szkód na zlecenie towarzystw ubezpieczeniowych.
13	Międzyzakładowe Pracownicze Towarzystwo Emerytalne PZU SA	Warszawa	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Zarządzanie pracowniczym funduszem emerytalnym.
14	OJSC IC PZU Ukraine Life Insurance	Kijów (Ukraina)	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia na życie.
15	LLC SOS Services Ukraine	Kijów (Ukraina)	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Usługi assistance.
16	Company with Additional Liability Inter-Risk Ukraine	Kijów (Ukraina)	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Usługi prawne.
17	UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas	Wilno (Litwa)	99,34%	99,34%	99,34%	99,34%	Ubezpieczenia na życie.
18	Krakowska Fabryka Armatur SA	Kraków	67,01%	67,01%	67,01%	67,01%	Produkcja baterii łazienkowych i kuchennych.
19	ICH Center SA	Warszawa	90,00%	56,00%	90,00%	56,00%	Obsługa likwidacji szkód w ramach Zielonej Karty.
Jednostki stowarzyszone:							
20	VIS Inwestycje SA	Warszawa	–	45,14%	–	45,14%	Produkcja narzędzi, aparatury, części zamiennych.
21	Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	Krynica	37,53%	37,53%	36,71%	36,71%	Prowadzenie wyciągów narciarskich i turystycznych.
22	Nadwiślańska Agencja Ubezpieczeniowa SA	Tychy	30,00%	30,00%	30,00%	30,00%	Obsługa ubezpieczeń.
23	Polskie Towarzystwo Reasekuracji SA	Warszawa	23,77%	23,77%	23,77%	23,77%	Organizowanie i prowadzenie pośredniej działalności ubezpieczeniowej (reasekuracji).
24	PPW Uniprom SA w upadłości	Warszawa	21,28%	21,28%	21,28%	21,28%	Działalność wydawnicza oraz usługowa związana z poligrafia.

Lp.	Nazwa jednostki	Zysk (strata) netto	Przychody ze sprzedaży i przychody finansowe	Suma aktywów	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	Kapitały własne
Jednostki zależne niekonsolidowane na dzień 31 grudnia 2008 roku:		47 920	325 227	364 638	108 009	213 611
1	SYTA Development Sp. z o.o. w likwidacji ¹	(180)	194	7 348	13 652	(6 304)
2	TFI PZU SA	9 220	43 226	47 732	12 747	34 985
3	Sigma Investments Sp. z o.o. ¹	(10)	–	50	2	48
4	PZU Asset Management S.A.	3 894	24 241	17 550	4 744	12 806
5	Międzyzakładowe Pracownicze Towarzystwo Emerytalne PZU SA	(1)	794	805	305	500
6	OJSC IC PZU Ukraine Life Insurance ⁵	(4 503)	9 677	24 038	1 326	6 945
7	LLC SOS Services Ukraine ^{1, 5}	266	2 491	681	388	293
8	UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas ^{2, 3, 4}	(485)	17 004	55 479	1 585	26 643
9	Company with Additional Liability Inter-Risk Ukraine ^{1, 5}	(6)	4	3	2	1
10	Krakowska Fabryka Armatur SA	38 360	222 471	205 529	72 669	132 860
11	ICH Center SA	1 365	5 125	5 423	589	4 834
Jednostki stowarzyszone niekonsolidowane na dzień 31 grudnia 2008 roku:		4 725	243 790	520 794	180 431	89 097
12	Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	3 714	13 737	44 648	7 867	36 781
13	Nadwiślańska Agencja Ubezpieczeniowa SA	422	2 693	3 502	568	2 934
14	Polskie Towarzystwo Reasekuracji SA ^{1, 2, 3, 7}	589	225 338	420 568	17 664	151 638
15	PPW Uniprom SA w upadłości ^{1, 6}	–	2 022	52 076	154 332	(102 256)
RAZEM		52 645	569 017	885 432	288 440	302 708

1. Dane niezbadane przez biegłego rewidenta.

2. Pozycja „Przychody ze sprzedaży” rozumiana jest jako suma składki przypisanej brutto oraz pozostałych przychodów technicznych na udziale własnym.

3. Pozycja „Przychody finansowe” rozumiana jest jako różnica pomiędzy pozycjami „Przychody z lokat” i „Niezrealizowane zyski z lokat” a „Koszty działalności lokacyjnej” i „Niezrealizowane straty na lokatach”.

4. Dane wg standardów rachunkowości obowiązujących na Litwie – dane wg standardów litewskich nie odbiegają istotnie od polskich standardów rachunkowości.

5. Dane wg standardów rachunkowości obowiązujących na Ukrainie.

6. Dane wg stanu na dzień 30 listopada 2004 roku.

7. Dane wg stanu na dzień 30 września 2008 roku

15.1.2. WSTĘP

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU za 2008 rok („skonsolidowane sprawozdanie finansowe”) zostało sporządzone zgodnie z Ustawą o rachunkowości oraz Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń (DzU Nr 248 z 2007 roku, poz. 1846 – „Rozporządzenie w sprawie rachunkowości ubezpieczycieli”).

Dane finansowe z jednostkowych sprawozdań PZU Tower, PTE PZU, CIG PZU, Ogrodowej, PZU Lietuva, PZU Ukraine zostały dla celów konsolidacji alokowane do odpowiednich pozycji w sprawozdaniu finansowym zakładu ubezpieczeń. O ile nie zaznaczono inaczej, wszystkie kwoty przedstawione w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu są wykazane w tysiącach złotych.

15.1.2.1 OKRES OBJĘTY SKONSOLIDOWANYM SPRAWOZDANIEM FINANSOWYM

Rok obrotowy jednostek, których sprawozdania finansowe zostały objęte konsolidacją, pokrywa się z rokiem obrotowym jednostki dominującej. Rok obrotowy objęty niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym rozpoczął się dnia 1 stycznia 2008 roku i zakończył dnia 31 grudnia 2008 roku.

15.1.2.2 ZAŁOŻENIE KONTYNUACJI DZIAŁANIA

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej PZU, objęte konsolidacją w dającej się przewidzieć przyszłości, tj. w okresie co najmniej 12 miesięcy po dniu bilansowym, czyli po dniu 31 grudnia 2008 roku.

Na dzień podpisania niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie istnieją fakty i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenie dla możliwości kontynuacji działalności przez spółki Grupy PZU objęte konsolidacją metodą pełną w okresie 12 miesięcy po dniu bilansowym na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia dotychczasowej działalności.

15.1.2.3 WYNIK Z DZIAŁALNOŚCI ZANIECHANEJ

W trakcie 2008 roku nie zaniechano żadnego rodzaju działalności i w roku kolejnym nie planuje się zaniechania, które mogłyby mieć istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.

15.1.2.4 POŁĄCZENIA SPÓŁEK HANDLOWYCH

W okresie objętym niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym nie wystąpiły transakcje łączenia się PZU z innymi spółkami.

15.1.3. PODSTAWOWE ZASADY (POLITYKA) RACHUNKOWOŚCI

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z przepisami Ustawy o rachunkowości, Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 roku w sprawie szczególnych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i prezentacji instrumentów finansowych (DzU nr 149 z 2001 roku, poz. 1674, z późniejszymi zmianami – dalej „Rozporządzenie w sprawie instrumentów finansowych”) oraz Rozporządzenia

w sprawie rachunkowości ubezpieczycieli. W sprawach nieuregulowanych Ustawą o rachunkowości zastosowano Krajowe Standardy Rachunkowości wydane przez Komitet Standardów Rachunkowości, a w przypadku braku odpowiedniego standardu krajowego Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej oraz związane z nimi interpretacje ogłoszone w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej („MSSF”).

15.1.3.1 ZASADY KONSOLIDACJI

Poszczególne pozycje niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego obejmują zsumowane odpowiednie pozycje sprawozdań finansowych jednostki dominującej oraz jednostek zależnych po dokonaniu właściwych korekt konsolidacyjnych.

W celu sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego dokonano następujących wyłączeń konsolidacyjnych:

- wartości bilansowych inwestycji jednostki dominującej w każdej z jednostek zależnych,
- kapitału podstawowego konsolidowanych jednostek zależnych,
- pozostałych kapitałów własnych jednostek zależnych, powstałych przed dniem zakupu,
- wzajemnych należności i zobowiązań jednostek objętych konsolidacją,
- przychodów i kosztów dotyczących operacji dokonywanych między jednostkami objętymi konsolidacją,

- niezrealizowanych z punktu widzenia Grupy PZU zysków lub strat powstałych na operacjach dokonanych między jednostkami objętymi konsolidacją, a zawartych w wartościach aktywów podlegających konsolidacji,
- dywidend pomiędzy spółkami Grupy PZU konsolidowanymi metodą pełną.

Aktywa i pasywa zagranicznych jednostek zależnych przelicza się na walutę polską po obowiązującym na dzień bilansowy średnim kursie ustalonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Pozycje skonsolidowanego rachunku zysków i strat przeliczane są po kursie stanowiącym średnią arytmetyczną średnich kursów na dzień kończący każdy miesiąc roku obrotowego. Powstałe na skutek tych przeliczeń różnice kursowe wykazuje się w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, w pozycji „Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych”. Do sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego przyjęto następujące kursy walutowe:

Kursy walutowe przyjęte do przeliczenia danych finansowych zagranicznych jednostek podporządkowanych

	LTL	UAH
Kurs zamknięcia na dzień 31 grudnia 2007 roku	1,0374	0,4814
Średni kurs za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2007 roku	1,0938	0,5456
Kurs zamknięcia na dzień 31 grudnia 2008 roku	1,2084	0,3730
Średni kurs za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2008 roku	1,0230	0,4525

15.1.3.2 WARTOŚCI NIEMATERIALNE I PRAWNE

Do wartości niematerialnych i prawnych zaliczane są w szczególności: oprogramowanie komputerowe, autorskie prawa majątkowe, licencje oraz koncesje.

Wartości niematerialne i prawne wyceniane są według ceny nabycia lub kosztów wytworzenia pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne, a także o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Wartości niematerialne i prawne amortyzowane są przy zasto-

sowaniu metody liniowej przez przewidywany okres ich ekonomicznej użyteczności. Oprogramowanie komputerowe, licencje oraz inne prawa majątkowe umarzane są w okresie od dwóch do dziesięciu lat.

Wartości niematerialne i prawne o wartości początkowej nieprzekraczającej 3.500 zł umarzane są jednorazowo w momencie przyjęcia do użytkowania.

15.1.3.3 WARTOŚĆ FIRMY Z KONSOLIDACJI

Wartość firmy z konsolidacji stanowi nadwyżkę kosztu nabycia nad udziałem jednostki przejmującej w wartości godziwej aktywów netto jednostki przejmowanej. Wartość firmy z konsolidacji jest od-

pisywana do skonsolidowanego ogólnego rachunku zysków i strat przez okres pięciu lat, począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym ustalono wartość firmy z konsolidacji.

15.1.3.4 LOKATY

15.1.3.4.1 LOKATY W NIERUCHOMOŚCI

Do lokat w nieruchomości zalicza się: grunty, prawo wieczystego użytkowania, budynki i budowle, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego lub użytkowego, inwestycje budowlane oraz zaliczki na poczet inwestycji budowlanych. Lokaty w nieruchomości wykazuje się według cen nabycia lub kosztu wytworzenia z uwzględnieniem aktualizacji wyceny, pomniej-

szonych o wartość naliczonego na dzień bilansowy umorzenia, z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości.

Nieruchomości, poza gruntami oraz inwestycjami budowlanymi i zaliczkami na poczet inwestycji, amortyzowane są przez przewidywany okres ich ekonomicznej użyteczności.

Spółki Grupy PZU stosują następujące roczne stawki amortyzacji dla nieruchomości podlegających amortyzacji:

Kategoria aktywów	Stawka
Prawo wieczystego użytkowania gruntów	10%
Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego	2,5%
Budynki i budowle	1,5 – 4,5%

15.1.3.4.2 UDZIAŁY LUB AKCJE W JEDNOSTKACH PODPORZĄDKOWANYCH

Udziały lub akcje w jednostkach podporządkowanych nieobjętych konsolidacją wyceniane są metodą praw własności, jeżeli spełniają warunki istotności określone w zasadach rachunko-

wości Grupy PZU. Udziały lub akcje w pozostałych jednostkach podporządkowanych wykazuje się według cen nabycia pomniejszonych o odpisy spowodowane trwałą utratą ich wartości.

15.1.3.4.3 INSTRUMENTY FINANSOWE

Instrumenty finansowe są klasyfikowane w dniu nabycia do następujących kategorii:

- aktywa finansowe przeznaczone do obrotu;

- aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności;
- pożyczki udzielone i należności własne;
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

15.1.3.4.3.1 AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU

Do aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu zalicza się aktywa nabyte w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych wynikających z krótkoterminowych zmian cen oraz wahań innych czynników rynkowych albo krótkiego czasu trwania nabytego instrumentu, a także instrumenty pochodne, o ile nie zostały uznane za instrumenty zabezpieczające.

Dłużne papiery wartościowe oraz akcje, udziały i instrumenty pochodne zaliczone do portfela aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu wycenia się w wartości godziwej, a gdy jej ustalenie w sposób wiarygodny nie jest możliwe – według wartości nabycia z uwzględnieniem trwałej utraty wartości. Aktywa finansowe zaliczone do przeznaczonych do obrotu nie są przekwalifikowywane do innych kategorii, natomiast aktywa fi-

finansowe zaliczone do innych kategorii można przekwalifikować do przeznaczonych do obrotu, pod warunkiem że istnieje duże prawdopodobieństwo osiągnięcia w krótkim terminie korzyści ekonomicznych.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych, takich jak kontrakty terminowe typu forward rate agreement (FRA) oraz kontrakty zamiany oprocentowania typu interest rate swap (IRS) ustalana jest metodą cost-to-close, czyli według kosztu zamknięcia danej pozycji na rynku na dzień bilansowy.

Instrumenty pochodne wykazywane są w skonsolidowanym bilansie w pozycji „Pozostałe lokaty” aktywów lub w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów.

15.1.3.4.3.2. AKTYWA FINANSOWE UTRZYMYWANE DO TERMINU WYMAGALNOŚCI

Do aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności zalicza się niezakwalifikowane do pożyczek udzielonych i należności własnych aktywa finansowe, dla których zawarte kontrakty ustalają termin wymagalności spłaty wartości nominalnej oraz określają prawo do otrzymania w ustalonych terminach korzyści ekonomicznych, na przykład oprocentowania, w stałej

lub możliwej do ustalenia kwocie, które jednostka zamierza i może utrzymać do czasu, gdy staną się one wymagalne. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są na dzień bilansowy według skorygowanej ceny nabycia oszacowanej za pomocą efektywnej stopy procentowej, z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości.

15.1.3.4.3.3. POŻYCZKI UDZIELONE I NALEŻNOŚCI WŁASNE

Do pożyczek udzielonych i należności własnych zalicza się, niezależnie od terminu ich wymagalności (zapłaty), aktywa finansowe powstałe na skutek wydania bezpośrednio drugiej stronie kontraktu środków pieniężnych.

danymi instrumentami finansowymi (w szczególności transakcje typu buy-sell-back).

Do pożyczek zalicza się także obligacje i inne dłużne instrumenty finansowe nabyte w zamian za wydane bezpośrednio drugiej stronie kontraktu środki pieniężne, jeżeli z zawartego kontraktu jednoznacznie wynika, że zbywający nie utracił kontroli nad wy-

pożyczki wykazane są w kwocie wymaganej zapłaty (skorygowanej cenie nabycia), z uwzględnieniem trwałej utraty wartości. Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych wykazywane są według wartości nominalnej. Naliczone do dnia bilansowego odsetki od lokat terminowych wykazywane są w pozycji „Zarachowane odsetki i czynsze” aktywów.

15.1.3.4.3.4. AKTYWA FINANSOWE DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY

Do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży zalicza się aktywa niezaklasyfikowane do kategorii przeznaczonych do obrotu lub utrzymywanych do terminu wymagalności oraz niezaklasyfikowane do pożyczek udzielonych i należności własnych.

W przypadku aktywów uwzględnianych przy ustalaniu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych skutki wyceny odnoszone są na skonsolidowany techniczny rachunek ubezpieczeń na życie (w przypadku ubezpieczeń na życie) lub na skonsolidowany techniczny rachunek ubezpieczeń majątkowych i osobowych (w przypadku ubezpieczeń majątkowych i osobowych).

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w wartości godziwej, a gdy jej ustalenie w sposób wiarygodny nie jest możliwe – według ceny nabycia z uwzględnieniem trwałej utraty wartości.

W przypadku wystąpienia trwałej utraty wartości składnika aktywów dostępnych do sprzedaży niezrealizowane straty, rozpoznane w kapitale z aktualizacji wyceny, odnosi się w ciężar rachunku zysków i strat.

Różnica pomiędzy wartością godziwą aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży a ich skorygowaną ceną nabycia (w przypadku instrumentów kapitałowych – ceną nabycia) odnoszona jest na kapitał z aktualizacji wyceny. Skutki przeszacowania instrumentów dłużnych zaliczonych do tej kategorii do skorygowanej ceny nabycia wykazywane są w przychodach z lokat.

W przypadku ustania przyczyny, dla której dokonano odpisu aktualizującego wartość składnika aktywów, równowartość całości lub odpowiedniej części uprzednio dokonanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

15.1.3.4.3.5. NALEŻNOŚCI DEPOZYTOWE OD CEDENTÓW

Depozyty u cedentów obejmują depozyty szkodowe i składkowe zatrzymane przez zakłady ubezpieczeń, którym PZU udziela pokrycia reasekuracyjnego. Stanowią one część składki należnej PZU, ale zatrzymanej jako zabezpieczenie roszczeń z tytułu odszkodowań.

Depozyty u cedentów wyceniane są w kwocie wymaganej zapłaty, określanej zgodnie z warunkami umowy reasekuracji, uwzględniającej, w przypadku gdy depozyt stanowi instrument finansowy, również wycenę tego instrumentu oraz ewentualne odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

15.1.3.4.3.6. AKTYWA NETTO UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE, GDY RYZYKO LOKATY (INWESTYCYJNE) PONOSI UBEZPIECZAJĄCY

W pozycji „Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający” prezentowane są aktywa netto ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych, obejmujące lokaty środków ubezpieczeń na życie, gdzie ryzyko ponosi ubez-

pieczający oraz środki pieniężne i należności, po pomniejszeniu o zobowiązania związane z wymienionymi lokatami. Lokaty, których ryzyko ponosi ubezpieczający, wyceniane są według wartości godziwej.

15.1.3.5 NALEŻNOŚCI

Na dzień bilansowy należności wykazywane są w kwocie wymaganej zapłaty, po pomniejszeniu o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Spółki Grupy PZU tworzą odpisy na należności nieściągalne lub wątpliwe w oparciu o analizę sytuacji majątkowej i finansowej dłużników, analizę struktury wiekowej należności oraz historii ściągальności należności, oceniając w ten sposób stopień prawdopodobieństwa zapłaty.

15.1.3.5.1 NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU UBEZPIECZEŃ BEZPOŚREDNICH

Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich obejmują należności od ubezpieczających z tytułu składek opłacanych ratalnie oraz składek zaległych, należności od pośredników ubezpieczeniowych, tj. brokerów ubezpieczeniowych oraz agentów. Odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich zalicza się do pozostałych kosztów technicznych.

15.1.3.5.2 NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU REASEKURACJI

Należności z tytułu reasekuracji obejmują należności z tytułu rozrachunków z cedentami, reasekuratorami oraz brokerami reasekuracyjnymi, wynikające z reasekuracji czynnej i biernej oraz retrocesji. Należności te dotyczą w szczególności udziału reasekuratorów w wypłaconych przez ubezpieczyciela odszkodowaniach i świadczeniach, prowizji reasekuracyjnych i udziałów w zyskach reasekuratorów. Odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu reasekuracji zalicza się do pozostałych kosztów technicznych.

15.1.3.5.3 INNE NALEŻNOŚCI

Do innych należności zalicza się w szczególności należności od budżetu oraz należności z tytułu wykonywania czynności komisarza awaryjnego. Odpisy aktualizujące wartość innych należności zalicza się do pozostałych kosztów operacyjnych.

15.1.3.6 RZECZOWE SKŁADNIKI AKTYWÓW

Rzeczowe składniki aktywów obejmują rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby spółek Grupy PZU. Rzeczowe aktywa trwałe wyceniane są według cen nabycia lub kosztów wytworzenia lub wartości przeszacowanej (po aktualizacji wyceny), pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne, a także o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Środki trwałe amortyzowane są przy zastosowaniu metody liniowej przez przewidywany okres ich ekonomicznej użyteczności.

Przykładowe roczne stawki amortyzacji środków trwałych:

Kategoria aktywów	Stawka
Urządzenia techniczne i maszyny	10% – 67%
Środki transportu	10% – 30%
Pozostałe środki trwałe	2,5% – 50%

Składniki majątkowe o wartości początkowej nieprzekraczającej 3.500 zł umarza się jednorazowo w momencie przekazania ich do użytkowania.

15.1.3.7 ŚRODKI PIENIĘŻNE

Środki pieniężne wykazuje się w wartości nominalnej.

15.1.3.8 ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE KOSZTÓW I PRZYCHODÓW

Do rozliczeń międzyokresowych zaliczane są poniesione i zarachowane koszty dotyczące w całości lub w części okresów przypadających po dniu bilansowym i obejmują w szczególności koszty związane ze składkami ubezpieczeniowymi, które zostaną zarobione w okresach późniejszych (tj. między innymi koszty akwizycji, koszty opłat obowiązkowych, o ile mogą wywierać istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe).

W przypadku ubezpieczeń majątkowych odraczaniu w czasie podlegają prowizje akwizycyjne, w przypadku osób zatrudnionych na umowę o pracę – wraz z narzutami (ZUS).

W przypadku ubezpieczeń na życie, dla umów ubezpieczeń indywidualnych z udziałem w zysku, koszty akwizycji podlegają rozliczaniu w czasie w oparciu o metodę Zillmera, natomiast dla umów ubezpieczeń grupowych i kontynuowanych, gdzie nie występuje istotna różnica między kosztami pierwszorocznymi a kosztami poniesionymi w kolejnych latach oraz dla ubezpieczeń, gdy ryzyko (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający, koszty akwizycji nie podlegają rozliczaniu w czasie.

Koszty opłat obowiązkowych ponoszonych zgodnie z wymogami przepisów prawa rozliczane są w czasie na zasadach obowiązujących przy tworzeniu rezerwy składek, współmiernie do osiągnięcia przychodów będących podstawą wymiaru opłaty, o ile mogą wywierać istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe. W szczególności odraczaniu w czasie podlega opłata ryczałtowa na rzecz Narodowego Funduszu Zdrowia („NFZ”), którą PZU zarachowuje i przekazuje na mocy art. 43a Ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (DzU Nr 124 z 2003 roku, poz. 1152) w stosunku do umów ubezpieczenia obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów

15.1.3.9 KAPITAŁY WŁASNE

Kapitał podstawowy ujmowany jest w księgach rachunkowych w wartości nominalnej. W pozycji kapitał z aktualizacji wyceny ujmowane są skutki przeszacowania aktywów finansowych zaliczonych do kategorii aktywów dostępnych w sprzedaży (o ile nie są uwzględniane przy ustalaniu wartości techniczno-ubezpieczeniowych) – po uwzględnieniu wartości odroczonego podatku dochodowego.

15.1.3.10 KAPITAŁY MNIEJSZOŚCI

Kapitał własny akcjonariuszy mniejszościowych to część aktywów netto jednostek zależnych konsolidowanych metodą pełną, które należą do akcjonariuszy spoza Grupy PZU.

mechanicznych zawartych po dniu wejścia w życie nowelizacji w/w ustawy, tj. po dniu 1 października 2007 roku.

Koszty prowizji akwizycyjnych wypłaconych za zawarcie umów o członkostwo w OFE PZU są rozliczane w okresie dwóch lat, począwszy od miesiąca zawarcia umowy z członkiem OFE PZU. Odroczone koszty akwizycji są wykazywane w pozycji „Inne rozliczenia międzyokresowe”. Na dzień bilansowy część odroczonej kosztów akwizycji, dotycząca umów, które nie przyniosą przychodów dla Grupy PZU w przyszłości, obejmowana jest odpisem aktualizacyjnym.

Do rozliczeń międzyokresowych zaliczane są koszty dotyczące bieżącego okresu sprawozdawczego ponoszone w okresie następnym, które nie zostały ujęte jako zobowiązania lub rezerwy, w tym w szczególności z tytułu kosztów akwizycji, opłat obowiązkowych oraz reasekuracji biernej. Do rozliczeń międzyokresowych zaliczane są między innymi kwoty przyszłych należności z tytułu zarachowanych przychodów z lokat terminowych i czynszów oraz zarachowane przychody z tytułu reasekuracji wynikające ze zdarzeń gospodarczych zaistniałych do dnia bilansowego, a których rozliczenie, zgodnie z warunkami umownymi, nastąpi w przyszłości. Rozliczenia międzyokresowe z tytułu reasekuracji obejmują zarachowane koszty wynikające ze zdarzeń gospodarczych zaistniałych do dnia bilansowego, a których rozliczenie, zgodnie z warunkami umownymi, nastąpi w przyszłości.

W ramach przychodów przyszłych okresów ujmowane są między innymi odroczone prowizje reasekuracyjne rozliczane współmiernie do składki zarobionej na udziale reasekuratorów oraz kwoty opłaconych składek dotyczące polis z okresem ubezpieczenia rozpoczynającym się po dniu bilansowym.

W kapitale z aktualizacji wyceny zostały ujęte skutki przeszacowania gruntów, budynków, budowli oraz rzeczowych aktywów trwałych, dokonanego przy użyciu stawek opublikowanych przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) w dniu 1 stycznia 1995 roku. Po sprzedaży lub likwidacji środka trwałego kwota pozostała w kapitale z aktualizacji wyceny jest przenoszona na kapitał zapasowy.

15.1.3.11 REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe tworzy się na pokrycie bieżących i przyszłych roszczeń oraz kosztów, jakie mogą wynikać z zawartych umów ubezpieczenia. Rezerwy są tworzone z zachowaniem zasady ostrożności. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe utworzone zostały zgodnie z obowiązującymi statutami jednostek ubezpieczeniowych

Grupy Kapitałowej PZU, Ustawą z dnia 22 maja 2003 roku o działalności ubezpieczeniowej (DzU Nr 124 z 2003 roku, poz. 1151 – „Ustawa o działalności ubezpieczeniowej”), Rozporządzeniem w sprawie rachunkowości ubezpieczycieli oraz wewnętrznymi regulaminami tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

15.1.3.11.1 REZERWA SKŁADEK

Rezerwę składek tworzy się jako składkę przypisaną przypadającą na następne okresy sprawozdawcze, proporcjonalnie do okresu, na jaki składka została przypisana. Rezerwa składek przeznaczona jest na pokrycie zobowiązań mogących powstać po końcu okresu sprawozdawczego, a wynikających z umów ubezpieczenia, w których okres ochrony rozpoczął się przed końcem okresu sprawozdawczego. Rezerwę składek ustala się metodą indywidualną, z dokładnością do jednego dnia, na ko-

niec każdego okresu sprawozdawczego. Dla grup ubezpieczeń, w których stwierdzono nierównomierny rozkład ryzyka w czasie, rezerwę składek tworzy się w wysokości zależnej od rozkładu tego ryzyka. Udział reasekuratorów w rezerwie składek ustala się zgodnie z uregulowaniami odpowiednich umów reasekuracyjnych, w wysokości proporcjonalnej do ochrony reasekuracyjnej, przypadającej na okresy po końcu danego okresu sprawozdawczego.

15.1.3.11.2 REZERWA W DZIALE UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE

Rezerwy ubezpieczeń na życie określane są metodami aktuarialnymi w następujący sposób:

- ubezpieczenia grupowe pracownicze i indywidualnie kontynuowane – rezerwa tworzona jest w oparciu o metodę aktuarialną, prospektywną, polegającą na ustaleniu rezerwy dla każdej umowy ubezpieczenia oddzielnie, w oparciu o określone dane statystyczne dotyczące osób objętych ochroną ubezpieczeniową,
- ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym – zbiorczo, jako procent wartości funduszu w celu pokrycia

ryzyka śmierci, zgodnie z warunkami ogólnymi dla tego typu ubezpieczeń,

- pozostałe ubezpieczenia – metodą aktuarialną prospektywną, indywidualnie dla każdej umowy ubezpieczenia.

Dla portfela ubezpieczeń jednostkowych oraz ubezpieczeń rentowych przejętych od PZU rezerwa ubezpieczeń na życie obejmuje również wpływ waloryzacji tych polis dokonanych przez PZU Życie.

15.1.3.11.3 REZERWY NA NIETYPLACONE ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA

15.1.3.11.3.1. DZIAŁ UBEZPIECZEŃ MAJĄTKOWYCH I OSOBOWYCH

Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia obejmuje rezerwę na niewypłacone odszkodowania i świadczenia za szkody i wypadki zaistniałe i zgłoszone, rezerwę na szkody i wypadki zaistniałe i niezgłoszone oraz rezerwę na koszty likwidacji szkód oraz rezerwę na skapitalizowaną wartość rent.

Rezerwa na szkody zgłoszone i nieuregulowane

Rezerwa na szkody zgłoszone, nieuregulowane (zwana dalej „I rezerwą”) jest ustalana w wysokości średniej szkody dla szkód nieoszacowanych przez likwidatora lub w wysokości określonej przez komórki likwidacji szkód. Utworzona rezerwa uwzględnia udział własny ubezpieczonego, oczekiwany wzrost cen towarów i usług naprawczych i nie może przekraczać sumy ubezpieczenia lub sumy gwarancyjnej.

Rezerwa jest uaktualniana niezwłocznie po uzyskaniu informacji mających wpływ na jej wysokość metodą indywidualnej oceny lub szacunku szkód i świadczeń.

Rezerwa na szkody i wypadki zaistniałe i niezgłoszone

Rezerwa na szkody i wypadki zaistniałe i niezgłoszone (zwana dalej „IBNR” lub „II rezerwą”) tworzona jest na szkody i świadczenia, które zaistniały i nie zostały zgłoszone do dnia, na który tworzona jest rezerwa, przy wykorzystaniu metod analizy trójkątów szkód: uogólnionej metody Chain Ladder, Cape Code oraz metody Bornhuettera-Fergusona, w podziale na rok powstania szkody.

Rezerwa na koszty likwidacji szkód

Rezerwa na koszty likwidacji szkód jest ustalana na koniec każdego okresu sprawozdawczego jako suma rezerwy na bezpośrednie i pośrednie koszty likwidacji szkód. Rezerwa na bezpośrednie koszty likwidacji szkód tworzona jest zarówno dla szkód już zgłoszonych (metoda indywidualna), jak i dla szkód niezgłoszonych (metoda ryczałtowa – udział w rezerwie IBNR). Rezerwa na pośrednie koszty likwidacji szkód tworzona jest jako procent sumy rezerwy na szkody zgłoszone, nieuregulowane i rezerwy na szkody i wypadki zaistniałe i niezgłoszone oraz rezerwy na bezpośrednie koszty likwidacji szkód.

Szacunek regresów i odzysków przy ustalaniu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Ustalając wartość przyszłych wypłat odszkodowań i świadczeń, PZU szacuje wartość przewidywanych przyszłych zwrotów kosztów poniesionych przez PZU na skutek przejścia roszczeń wobec osób trzecich (regresy), praw własności do ubezpieczonego majątku (odzyski) oraz dotacji na pokrycie części odszkodowań należnych producentom rolnym ze szkód spowodowanych przez suszę, należnych PZU, zgodnie z postanowieniami ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (DzU Nr 150 z 2005 roku, poz. 1249 z późniejszymi zmianami). Przy szacowaniu wielkości regresów, odzysków i dotacji uwzględnia się koszty windykacji regresów i odzysków oraz koszty związane z pozyskaniem dotacji.

Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych

Udział reasekuratorów w rezerwach na niewypłacone odszkodowania i świadczenia ustalany jest w wysokości zgodnej z warunkami odpowiednich umów reasekuracyjnych.

15.1.3.11.3.2. DZIAŁ UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia, w tym rezerwa na skapitalizowaną wartość rent

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia tworzona jest niezależnie dla:

- świadczeń zgłoszonych, niewypłaconych,
- świadczeń zaistniałych, niezgłoszonych.

Rezerwa na świadczenia zgłoszone, niewypłacone tworzona jest dla świadczeń zgłoszonych i nieuregulowanych do ostatniego dnia okresu sprawozdawczego. Rezerwa na świadczenia zgłoszone, niewypłacone tworzona jest metodą indywidualną lub,

Skapitalizowana wartość rent z ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej

Rezerwa na skapitalizowaną wartość renty wyliczana jest indywidualnie, jako wartość obecna renty (dożywotniej lub czasowej), płatnej z góry. Na koniec każdego okresu sprawozdawczego tworzona jest również rezerwa na skapitalizowaną wartość rent, ze szkód zaistniałych po 31 grudnia 1990 roku i do dnia bilansowego nieujawnionych jako renty (IBNR rentowy). Na koniec każdego okresu sprawozdawczego ustalana jest wysokość dodatkowej rezerwy, przeznaczonej na pokrycie zobowiązań wynikających z podwyższania świadczeń rentowych pochodzących z tzw. starego portfela. Doszacowanie dokonywane jest dla tych rentobiorców, dla których wyliczono analogiczną rezerwę na koniec 1997 roku, a których świadczenie nie osiągnęło na koniec danego okresu satysfakcjonującej wysokości. Satysfakcjonującą wysokość świadczeń przyjęto jako ustalony procent średniej obecnej wartości wynagrodzeń w latach 1960-1990. Dla różnicy pomiędzy świadczeniami satysfakcjonującymi a świadczeniami faktycznymi obliczana jest, zgodnie z obowiązującymi zasadami, skapitalizowana wartość renty.

w przypadku braku możliwości oceny wysokości świadczenia, jeżeli występowanie świadczeń jest zjawiskiem masowym, metodą średniej wysokości świadczenia z ostatniego kwartału poprzedzającego okres sprawozdawczy.

Rezerwa na świadczenia zaistniałe, niezgłoszone do dnia bilansowego tworzona jest dla każdego rodzaju świadczeń metodą ryczałtową, jako procent świadczeń wypłaconych za okres ostatnich dwunastu miesięcy.

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia obejmuje również rezerwę na koszty likwidacji świadczeń.

15.1.3.11.4 POZOSTAŁE REZERWY TECHNICZNO – UBEZPIECZENIOWE

15.1.3.11.4.1. DZIAŁ UBEZPIECZEŃ MAJĄTKOWYCH I OSOBOWYCH

Rezerwy na ryzyka niewygasłe

Rezerwę na ryzyka niewygasłe tworzy się jako uzupełnienie rezerwy składek, na pokrycie przyszłych odszkodowań, świadczeń i kosztów w odniesieniu do umów ubezpieczenia, które nie wygasają z ostatnim dniem okresu sprawozdawczego.

Rezerwa na ryzyka niewygasłe ustalana jest dla wszystkich grup (rodzajów) ubezpieczeń, dla których wskaźnik szkodowości okresu obrotowego jest większy od 100%, jako różnica pomiędzy iloczynem rezerwy składek i wskaźnika szkodowości danego roku obrotowego a rezerwą składek – dotyczącymi tego samego okresu ubezpieczenia.

Ostateczna wysokość rezerwy na ryzyka niewygasłe ustalana jest po przeprowadzeniu testu adekwatności składki. Udział reasekuratorów w rezerwie na pokrycie ryzyka niewygasłego ustala

się zgodnie z uregulowaniami odpowiednich umów reasekuracyjnych.

Rezerwa na wyrównanie szkodowości (ryzyka)

Rezerwę na wyrównanie szkodowości (ryzyka) tworzy się w wysokości mającej zapewnić wyrównanie przyszłych wahań współczynnika szkodowości na udziale własnym, zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie rachunkowości ubezpieczycieli.

Rezerwa na szkody katastroficzne i ryzyka wyjątkowe

Rezerwa na szkody katastroficzne i ryzyka wyjątkowe przeznaczona jest na pokrycie szkód powstałych w wyniku zjawisk o charakterze katastroficznym i masowym oraz na pokrycie szkód będących ryzykiem wyjątkowym.

Od 1 lipca 2004 roku PZU zaprzestał tworzenia tej rezerwy.

15.1.3.11.4.2. DZIAŁ UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający
Rezerwy ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający, tworzy się w wysokości sumy wartości udziałów w funduszu znajdujących się na rachunkach ubezpieczonych wycenianych według wartości godziwej na dzień bilansowy.

Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe określone w statucie PZU Życie

Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe określone w statucie PZU Życie obejmują:

- rezerwę na rewaloryzację świadczeń z ubezpieczeń jednostkowych na życie i rent przejętych z PZU (tzw. stary portfel);
- rezerwę na prowadzone procesy sądowe oraz świadczenia w związku z orzeczeniami sądowymi wydanymi na podstawie art. 3581 § 3 Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks Cywilny (DzU Nr 16/1964, poz. 93 z późniejszymi zmianami – dalej „Kodeks Cywilny”) w sprawie zmiany wysokości lub sposobu spełnienia świadczenia pieniężnego – odpowiadające przewidywanej wartości dodatkowych świadczeń, wynikających z postępowań spornych, w oparciu o posiadane przez PZU Życie informacje dotyczące trendów zawartych ugod i zakończonych procesów sądowych;

- rezerwę na wypadek wystąpienia niskich stóp procentowych związanych z przychodami z lokat funduszu ubezpieczeniowego dla ubezpieczeń z gwarantowaną stopą zwrotu – związaną z przewidywanym obniżeniem się rentowności z lokat funduszu ubezpieczeniowego, w przypadku ubezpieczeń jednostkowych na życie, jednostkowych z rosnącą sumą i składką, ubezpieczeń grupowych typu Firma oraz ubezpieczeń rentowych tworzoną metodą aktuarialną, indywidualnie dla każdej umowy ubezpieczenia w wysokości odpowiadającej różnicy pomiędzy:

- wysokością rezerw matematycznych ustalonych przy użyciu odpowiednich formuł matematycznych i zastosowaniu zmodyfikowanych stóp technicznych uwzględniających ich obniżkę w przyszłości oraz
- wysokością rezerw matematycznych ustalonych zgodnie z obowiązującymi regulaminami tworzenia rezerw, przy oryginalnej stopie technicznej, jaka miała zastosowanie w taryfikacji tych produktów.

Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych

Rezerwa odpowiada przewidywanym wysokościami udziałów w zyskach zakładu ubezpieczeń zarachowanych na dzień bilansowy, które zostaną przyznane ubezpieczonym po zakończeniu okresu rozliczeniowego.

15.1.3.12 POZOSTAŁE REZERWY

W pozycji „Pozostałe rezerwy” wykazuje się rezerwy na wynikające z przeszłych zdarzeń, pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa, przyszłe zobowiązania, których kwota lub termin zapłaty są niepewne, ale których kwotę można w wiarygodny sposób oszacować. W szczególności rezerwy tworzy się na nagrody jubileuszowe, odprawy emerytalne, na niewykorzystane urlopy, na straty z transakcji gospodarczych w toku, udzielonych

poręczeń i gwarancji, straty z tytułu toczących się postępowań i roszczeń stron trzecich.

Koszty utworzenia rezerw zalicza się odpowiednio do pozostałych kosztów technicznych na udziale własnym, pozostałych kosztów operacyjnych, pozostałych kosztów finansowych lub kosztów administracyjnych, zależnie od rodzaju przyszłego zobowiązania.

15.1.3.12.1 REZERWA NA NAGRODY JUBILEUSZOWE I ODPRAWY EMERYTALNE

Zgodnie z zasadami wynagradzania obowiązującymi w spółkach Grupy PZU, mających siedzibę w Polsce, pracownicy mają prawo do nagród jubileuszowych po osiągnięciu określonej liczby lat pracy oraz odpraw emerytalnych w momencie przejścia na emeryturę. Wysokość świadczenia jest uzależniona od długości okresu zatrudnienia i średniego miesięcznego wynagrodzenia.

Zyski i straty aktuarialne rozpoznawane są w całości w okresie, w którym wystąpiły.

W przypadku nagród jubileuszowych koszty przeszłego zatrudnienia, w rozumieniu MSR 19, rozpoznawane są natychmiast w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

Koszty nagród jubileuszowych oraz odpraw emerytalnych oszacowane metodami aktuarialnymi są rozpoznawane przy zastosowaniu metody prognozowanych uprawnień jednostkowych.

Rezerwy na nagrody jubileuszowe i świadczenia emerytalne wyceniane są w wartości godziwej przyszłych świadczeń, które można przyporządkować dotychczasowemu zatrudnieniu, po skorygowaniu o nieujęte koszty przeszłego zatrudnienia.

15.1.3.12.2 REZERWA NA NIETYKORZYSTANE URLOPY

Wartość rezerwy na niewykorzystane urlopy ustalana jest w oparciu o różnicę pomiędzy faktycznym stanem wykorzystania urlopów przez pracowników a stanem, jaki istniałby, gdyby urlopy były wykorzystywane proporcjonalnie do upływu czasu w okresie, za które te urlopy przysługują pracownikom zgodnie z obowiązującymi przepisami.

15.1.3.12.3 REZERWA NA ODPRAWY POŚMIERTNE I ŚWIADCZENIA PO OKRESIE ZATRUDNIENIA

Na mocy przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku Kodeks Pracy (tekst jednolity – DzU Nr 21 z 1998 roku, poz. 94 z późn. zmianami – „Kodeks Pracy”) w razie śmierci pracownika w czasie trwania stosunku pracy lub w czasie pobierania zasiłku z tytułu niezdolności do pracy wskutek choroby, rodzinie przysługuje od pracodawcy odprawa pośmiertna, której wysokość jest uzależniona od okresu zatrudnienia pracownika u danego pracodawcy i stanowi równowartość wynagrodzenia za okres od 1 do 6 miesięcy. Na mocy ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (DzU

Nr 43 z 1994 roku, poz. 163 z późniejszymi zmianami) oraz Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych PZU, do korzystania ze świadczeń i usług finansowanych z funduszu uprawnionymi są między innymi emeryci i renciści (byli pracownicy PZU) oraz ich rodziny.

Rezerwy na odprawy pośmiertne oraz rezerwy na świadczenia po okresie zatrudnienia wyceniane są w wartości godziwej przyszłych świadczeń, które można przyporządkować dotychczasowemu zatrudnieniu.

15.1.3.13 ZOBOWIĄZANIA

Zobowiązania wykazywane są w kwocie wymagającej zapłaty.

15.1.3.14 FUNDUSZE SPECJALNE

W pozycji „Fundusze specjalne” wykazuje się stan Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych („ZFŚS”) oraz funduszu prewencyjnego. ZFŚS tworzy się zgodnie z odpowiednimi przepisami o ZFŚS w ciężar kosztów oraz z zysku netto na mocy uchwał Walnego Zgromadzenia. Fundusz prewencyjny tworzy

się z odpisów w ciężar kosztów, zgodnie z zasadami określonymi w Ustawie o działalności ubezpieczeniowej. Stan funduszy specjalnych powiększają wszelkie dochody z lokowania środków tych funduszy, a pomniejszają środki wykorzystane zgodnie z odpowiednimi regulacjami wewnętrznymi.

15.1.3.15 PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY USŁUG UBEZPIECZENIOWYCH

Przychody z tytułu przypisu składek ubezpieczeniowych brutto rozpoznawane są od dnia rozpoczęcia ochrony ubezpieczeniowej wynikającej z zawartej umowy ubezpieczenia. Kwoty opłaconych składek związane z umowami, dla których ochrona ubezpieczeniowa rozpocznie się po dniu bilansowym, wykazywane

są w przychodach przyszłych okresów. Udział reasekuratorów w składce ustalony został dla tych grup ubezpieczeń, dla których istnieje pokrycie reasekuracyjne, w takiej części, w jakiej składka podlega cesji zgodnie z odpowiednimi umowami reasekuracyjnymi obowiązującymi w danym okresie ubezpieczeniowym.

15.1.3.16 PRZYCHODY I KOSZTY DZIAŁALNOŚCI LOKACYJNEJ

15.1.3.16.1 PRZYCHODY Z NIERUCHOMOŚCI I KOSZTY ICH UTRZYMANIA

Przychody z nieruchomości stanowiących lokaty, takie jak otrzymane opłaty dzierżawne, czynsze z tytułu najmu oraz inne przychody związane z gospodarowaniem nieruchomościami, wykazywane są w pozycji „Przychody z lokat w nieruchomości” w skonsolidowanym ogólnym rachunku zysków i strat lub w skonsolidowanym technicznym rachunku ubezpieczeń na życie.

w skonsolidowanym technicznym rachunku ubezpieczeń na życie lub w skonsolidowanym ogólnym rachunku zysków i strat.

Koszty utrzymania nieruchomości przeznaczonych na cele inwestycyjne wykazywane są w pozycji „Koszty utrzymania nieruchomości”

Koszty utrzymania nieruchomości wykorzystywanych na własne potrzeby spółek są wykazywane w skonsolidowanym technicznym rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz w skonsolidowanym technicznym rachunku ubezpieczeń na życie w pozycji „Koszty administracyjne” w proporcji wynikającej z wykorzystywanej powierzchni przez daną spółkę Grupy PZU.

15.1.3.16.2 PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

Wynik z wyceny dłużnych papierów wartościowych do wysokości skorygowanej ceny nabycia zalicza się do przychodów z dłużnych papierów wartościowych.

Różnicę pomiędzy wartością godziwą na dzień bilansowy a wartością według skorygowanej ceny nabycia ujmuje się:

- w przypadku dłużnych papierów wartościowych (nieuwzględnianych przy ustalaniu wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz premii i rabatów) zaliczonych do lokat

dostępnych do sprzedaży – w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny”,

- w przypadku dłużnych papierów wartościowych zaliczonych do lokat przeznaczonych do obrotu – w pozycji „Niezrealizowane zyski” bądź „Niezrealizowane straty na lokatach”.

Zrealizowane zyski/straty z tytułu sprzedaży/wykupu dłużnych papierów wartościowych wykazywane są w pozycji „Wynik dodatni/ujemny z realizacji lokat”.

15.1.3.16.3 PRZYCHODY I KOSZTY Z UDZIAŁÓW LUB AKCJI

Przychody i koszty z tytułu wyceny akcji zakwalifikowanych do portfela lokat przeznaczonych do obrotu rozpoznawane są w wysokości różnicy pomiędzy wartością godziwą a ceną nabycia lub wartością bilansową na koniec poprzedniego roku obrotowego (w przypadku, gdy walory te zostały zakupione w poprzednich latach) w pozycji „Niezrealizowane zyski/straty z lokat”.

Przychody i koszty z tytułu wyceny akcji zakwalifikowanych do portfela lokat dostępnych do sprzedaży (nieuwzględnianych przy ustalaniu wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych) ujmowane są w kapitale z aktualizacji wyceny.

Zyski/straty z tytułu sprzedaży akcji ewidencjonowane są w pozycji „Wynik dodatni/ujemny z realizacji lokat”.

Odpisy z tytułu trwałej utraty wartości lokat utworzone w okresie sprawozdawczym wykazywane są w pozycji „Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat”, a przychody z tytułu rozwiązania odpisów utworzonych w poprzednich okresach wykazywane są w pozycji „Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat”.

Przychody z dywidend są ewidencjonowane w wartości brutto z datą powstania prawa do dywidendy.

15.1.3.16.4 PREZENTACJA PRZYCHODÓW Z LOKAT W DZIALE UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE

W dziale ubezpieczeń na życie zarówno zrealizowane, jak i niezrealizowane przychody z lokat oraz koszty działalności lokacyjnej (z wyłączeniem przychodów i kosztów odnoszonych na kapitał z aktualizacji wyceny) prezentuje się w skonsolidowanym technicznym rachunku ubezpieczeń na życie. Przychody z lokat wolnych środków, pomniejszone o koszty działalności lokacyjnej

związanej z tymi przychodami, są przenoszone ze skonsolidowanego technicznego rachunku ubezpieczeń na życie do skonsolidowanego ogólnego rachunku zysków i strat. Przychody i koszty z lokat, gdzie ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający, wykazywane są w skonsolidowanym technicznym rachunku ubezpieczeń na życie.

15.1.3.16.5 PREZENTACJA PRZYCHODÓW Z LOKAT W DZIALE UBEZPIECZEŃ MAJĄTKOWYCH I OSOBOWYCH

Przychody z lokat uwzględniane w wyliczeniu rezerwy na skapitalizowaną wartość rent oraz rezerwy na premie i rabaty są przenoszone ze skonsolidowanego ogólnego rachunku zysków i strat do skonsolidowanego technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych.

W związku z łącznym inwestowaniem (lokowaniem) środków własnych ubezpieczyciela i środków funduszu ubezpieczeniowe-

go oraz brakiem rozgraniczenia tych lokat, wartość przychodów z działalności lokacyjnej do przeniesienia ze skonsolidowanego ogólnego rachunku zysków i strat do skonsolidowanego technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych ustala się jako iloczyn stanu rezerwy na skapitalizowaną wartość rent na początek miesiąca i uzyskanej w tym miesiącu rentowności obligacji Skarbu Państwa utrzymywanych do terminu wymagalności, z uwzględnieniem odpowiednich kosztów działalności lokacyjnej.

15.1.3.16.6 PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK OD DEPOZYTÓW W INSTYTUCJACH KREDYTOWYCH

Przychody z tytułu odsetek od depozytów w instytucjach kredytowych rozpoznaje się na zasadzie memoriałowej, zgodnie z którą wykazuje się wszystkie odsetki dotyczące danego okresu sprawozdawczego, niezależnie od terminu ich otrzy-

mania. Jeżeli termin wygaśnięcia lokaty następuje po dniu bilansowym, odsetki nalicza się memoriałowo, proporcjonalnie do upływu czasu od dnia otwarcia lokaty do dnia bilansowego łącznie.

15.1.3.17 KOSZTY ODSZKODOWAŃ I ŚWIADCZEŃ WYPŁACONYCH

W kosztach okresu sprawozdawczego ujmowane są wszelkie koszty wypłaconych odszkodowań i świadczeń za szkody i wypadki powstałe w okresie sprawozdawczym i w okresach ubiegłych, wraz z bezpośrednimi i pośrednimi kosztami likwidacji szkód oraz zmiana stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia, po pomniejszeniu o wszelkie otrzymane regresy, odzyski i dotacje, a także zmianę stanu oszacowanych regresów, odzysków i dotacji. Udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach ustalony został dla tych grup ubez-

pieczeń, dla których istnieje pokrycie reasekuracyjne, w takiej części, w jakiej reasekuratorzy uczestniczą w odszkodowaniach i świadczeniach zgodnie z odpowiednimi umowami reasekuracyjnymi obowiązującymi w danym okresie.

Koszty likwidacji szkód i świadczeń obejmują bezpośrednie i pośrednie koszty związane z wykonywaniem czynności, które zmierzają do rozpatrzenia i zamknięcia spraw zgłoszonych lub wspierają czynności zmierzające do rozpatrzenia i zamknięcia tych spraw.

15.1.3.18 KOSZTY DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ

Koszty akwizycji to bezpośrednie i pośrednie koszty związane z zawieraniem i odnawianiem umów ubezpieczenia. Do bezpośrednich kosztów akwizycji zalicza się między innymi koszty prowizji pośredników ubezpieczeniowych, koszty związane z wynagrodzeniami pracowników związanych z zawieraniem umów ubezpieczenia, koszty atestów, ekspertyz, badań związanych z przyjmowanym przez zakład ubezpieczeń ryzykiem. Do pośrednich kosztów akwizycji zalicza się koszty związane z kosztami reklamy i promocji produktów ubezpieczeniowych i koszty ogólne związane z badaniem wniosków i wystawianiem polis.

pierwszorocznymi a kosztami ponoszonymi w kolejnych latach oraz dla ubezpieczeń, gdzie ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający, koszty akwizycji nie podlegają rozliczeniu w czasie.

Koszty administracyjne obejmują koszty działalności ubezpieczeniowej, niezaliczone do kosztów akwizycji, odszkodowań i świadczeń lub kosztów działalności lokacyjnej, związane z inkasem składek, zarządzaniem portfelem umów ubezpieczenia, umów reasekuracji oraz ogólnym zarządzaniem zakładem ubezpieczeń.

Dla zachowania współmierności przychodów i kosztów akwizycji, w ciężar kosztów akwizycji nalicza się prowizje dotyczące składki przypisanej bieżącego roku, które zostaną poniesione w przyszłości oraz odracza się poniesione i zarachowane koszty akwizycji dotyczące następnych okresów sprawozdawczych. Koszty prowizji ujmowane są w okresie, w którym należna jest składka stanowiąca podstawę wypłacenia prowizji. Wartość kosztów akwizycji korygowana jest o zmianę stanu aktywowanych kosztów akwizycji.

Koszty działalności ubezpieczeniowej korygowane są o wartość otrzymanych od brokerów i reasekuratorów, w ramach reasekuracji biernej i retrocesji, prowizji reasekuracyjnych i udziałów w zyskach reasekuratorów i retrocesjonariuszy. Wartość otrzymanych lub należnych prowizji reasekuracyjnych korygowana jest o wysokość odroczonej prowizji reasekuracyjnych, w części dotyczącej przyszłych okresów sprawozdawczych.

Dla umów ubezpieczeń grupowych i kontynuowanych (w PZU Życie), gdzie nie występuje istotna różnica między kosztami

W szczególności, PZU Życie zalicza do kosztów administracyjnych całość kosztów usług świadczonych przez osoby trzecie obsługujące grupowe ubezpieczenia pracownicze.

15.1.3.19 PRZYCHODY I KOSZTY ZWIĄZANE Z DZIAŁALNOŚCIĄ TOWARZYSTWA EMERYTALNEGO

15.1.3.19.1 OPŁATA ZA ZARZĄDZANIE OFE PZU

PTE PZU za zarządzanie OFE PZU otrzymuje wynagrodzenie w wysokości ustalonej w statucie OFE PZU, z uwzględnieniem limitów określonych w ustawie z dnia 28 sierpnia 1997 roku o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (DzU Nr 159 z 2004 roku, poz. 1667 z późn. zmianami – dalej „Ustawa o funduszach emerytalnych”).

15.1.3.19.2 OPŁATA MANIPULACYJNA

PTE PZU pobiera opłatę manipulacyjną od składek przekazanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych („ZUS”) do OFE PZU w wysokości określonej w statucie OFE PZU, z uwzględnieniem limitów określonych w ustawie o funduszach emerytalnych. Opłata manipulacyjna jest rozpoznawana jako przychody PTE PZU w miesiącu wpływu do OFE PZU składki, od której jest należna.

15.1.3.19.3 OPŁATY Z TYTUŁU DOKONANYCH WYPŁAT TRANSFEROWYCH W PTE PZU

Opłaty z tytułu dokonanych wypłat transferowych pobierane są zgodnie z postanowieniami statutu OFE PZU i wykazywane w miesiącach, w których przypadają terminy rozliczenia wypłat transferowych.

15.1.3.19.4 KOSZTY AKWIZYCJI NA RZECZ OFE PZU

Koszty poniesione w związku z akwizycją na rzecz OFE PZU rozliczane są w okresie dwóch lat od podpisania umowy i obciążają pozycję „Pozostałe koszty operacyjne” w skonsolidowanym ogólnym rachunku zysków i strat. Odroczone koszty ujmowane są w skonsolidowanym bilansie w pozycji „Inne

rozliczenia międzyokresowe”. Wszelkie pozostałe koszty oraz przychody związane z działalnością PTE PZU wykazywane są w skonsolidowanym ogólnym rachunku zysków i strat w pozycjach „Pozostałe koszty operacyjne” oraz „Pozostałe przychody operacyjne”.

15.1.3.19.5 FUNDUSZ GWARANCYJNY – CZĘŚĆ PODSTAWOWA

PTE PZU jest zobowiązane do dokonywania wpłat do części podstawowej Funduszu Gwarancyjnego w wysokości 0,1% wartości aktywów netto OFE PZU. Na poczet każdej kolejnej wpłaty zaliczane są poprzednie wpłaty, powiększone o pożytki z ich lokowania i pomniejszone o opłaty należne Krajowemu Depozytowi Papierów Wartościowych („KDPW”) za administrowanie częścią podstawową Funduszu Gwarancyjnego. Nadpłata w części

podstawowej Funduszu Gwarancyjnego jest zwracana do PTE PZU. Ze środków podstawowej części Funduszu Gwarancyjnego jest dokonywana wypłata na rzecz otwartego funduszu, w którym wystąpił niedobór w zakresie, w jakim środki części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego są niewystarczające do pokrycia tego niedoboru, a także są pokrywane szkody, za które powszechnie towarzystwo nie ponosi odpowiedzialności.

15.1.3.19.6 FUNDUSZ GWARANCYJNY – CZĘŚĆ DODATKOWA

Zgodnie z Ustawą o funduszach emerytalnych PTE PZU jest zobowiązane do przekazywania środków na rachunek części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego stanowiącej część aktywów OFE PZU. Wysokość środków przechowywanych na rachunku części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego wynosi nie mniej niż 0,3% i nie więcej niż 0,4% wartości aktywów netto OFE PZU.

Ze środków części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego pokrywany jest niedobór w otwartym funduszu w przypadku, gdy środki zgromadzone na rachunku rezerwowym są niewystarczające do pokrycia tego niedoboru. Niedobór w otwartym funduszu występuje w przypadku, gdy stopa zwrotu tego funduszu za okres 36 miesięcy jest niższa od minimalnej wymaganej stopy zwrotu.

15.1.3.19.7 WPLĄTY NA RACHUNEK PREMIOWY/RACHUNEK REZERWOWY

Środki zgromadzone na rachunku premiowym, do których PTE PZU nabyło uprawnienie do wycofania, zgodnie z ustawą o funduszach emerytalnych, są niezwłocznie przenoszone na rachunek rezerwy. Środki na rachunku rezerwowym stanowią część aktywów OFE PZU i są przeliczane na jednostki rozrachunkowe.

PTE PZU może wycofać środki zgromadzone na rachunku rezerwowym w ostatnim dniu roboczym kwietnia lub ostatnim dniu roboczym października, pod warunkiem osiągnięcia stopy zwrotu funduszu, wg zasad określonych w ustawie o funduszach emerytalnych.

15.1.3.19.8 OPŁATY DLA KDPW

PTE PZU jest zobowiązane do dokonywania na rzecz KDPW opłaty z tytułu refundacji kosztów za wykonanie czynności związanych z obsługą wypłat transferowych w wysokości 1% kwoty minimalnego wynagrodzenia, określonego w przepisach odrębnych, od każdej rozliczonej wypłaty transferowej.

15.1.3.19.9 OPŁATY DLA ZUS

PTE PZU jest zobowiązane do dokonywania opłat do ZUS z tytułu poniesionych kosztów poboru i dochodzenia składek.

Wysokość należności ZUS ustala się corocznie w ustawie budżetowej. W roku 2007 i 2008 wysokość opłat pobieranych przez ZUS wynosiła 0,8% przekazywanych składek.

PTE PZU zobowiązane jest również do uiszczania na rzecz ZUS opłaty z tytułu refundacji kosztów za wykonanie czynności związanych z przystąpieniem członka do otwartego funduszu w wysokości 1% kwoty minimalnego wynagrodzenia, określonego w przepisach odrębnych, od każdej zarejestrowanej umowy o członkostwo osoby przystępującej do OFE PZU.

15.1.3.20 TRANSAKCJE W WALUTACH OBCYCH

Wyrażone w walutach obcych składniki aktywów i pasywów podlegają przeliczeniu na dzień bilansowy według kursu średniego NBP obowiązującego na ten dzień.

Wyrażone w walutach obcych operacje sprzedaży lub kupna walut oraz zapłaty należności lub zobowiązań ujmowane są w księgach rachunkowych po kursie kupna lub sprzedaży wa-

lut stosowanym przez bank, z którego usług korzystają spółki Grupy PZU.

W przypadku pozostałych operacji spółki Grupy PZU stosują średni kurs ustalony przez NBP dla danej waluty na dzień przeprowadzenia operacji, chyba że w zgłoszeniu celnym lub innym wiążącym dokumencie ustalony został inny kurs.

15.1.3.21 OPODATKOWANIE

Podatek dochodowy wykazany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat obejmuje część bieżącą i część odroczoną.

Podatek bieżący

Bieżące zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych są naliczane zgodnie z przepisami prawa podatkowego.

Podatek odroczony

W związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i pasywów a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do odliczenia w przyszłości, spółki Grupy PZU tworzą rezerwę i ustalają aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, którego są podatnikami.

Wartość podatkowa aktywów to kwota wpływająca na pomniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przypadku uzyskania z nich, w sposób pośredni lub bezpośredni, korzyści ekonomicznych. Jeżeli uzyskanie korzyści ekonomicznych z tytułu określonych aktywów nie powoduje pomniejszenia podstawy obliczenia podatku dochodowego, to wartość podatkowa aktywów jest ich wartością księgową. Wartością podatkową pasywów

jest ich wartość księgowa pomniejszona o kwoty, które w przyszłości pomniejszą podstawę podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego spółki Grupy PZU ustalają w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia, ustalonej przy uwzględnieniu zasady ostrożności.

Rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego spółki Grupy PZU tworzą w wysokości kwoty podatku dochodowego, wymagającej w przyszłości zapłaty, w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych, powodujących zwiększenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przyszłości. Wysokość rezerwy i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustalane są przy uwzględnieniu stawek podatku dochodowego obowiązujących w roku powstania obowiązku podatkowego.

Rezerwa i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, dotyczące operacji rozliczanych z kapitałem własnym, odnoszone są również na kapitał własny.

15.1.4. ZMIANY W ZASADACH RACHUNKOWOŚCI ORAZ W SPOSOBIE SPORZĄDZANIA SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

W trakcie roku 2008 nie dokonano żadnych zmian zasad rachunkowości i metod wyceny składników aktywów i pasywów, które mogłyby mieć wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe. Poniżej zaprezentowano dokonane zmiany w sposobie sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

15.1.4.1 ZMIANA PREZENTACJI WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH I PRAWNYCH W BUDOWIE

W celu zapewnienia lepszej prezentacji danych w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym dokonano przeniesienia wartości niematerialnych i prawnych w budowie z „Rzeczowych składników aktywów” do „Innych wartości niematerialnych i prawnych i zaliczek na poczet wartości niematerialnych i prawnych”.

Dane na 31 grudnia 2007 roku zostały doprowadzone do porównywalności, co spowodowało wzrost „Innych wartości niematerialnych i prawnych i zaliczek na poczet wartości niematerialnych i prawnych” i jednocześnie spadek „Rzeczowych składników aktywów” o kwotę 30.535 tys. zł.

15.1.4.2 ZMIANA PREZENTACJI WYBRANYCH DANYCH FINANSOWYCH W SKONSOLIDOWANYM RACHUNKU PRZEPIŹYWÓW PIENIĘŻNYCH

W części przepłyów środków pieniężnych z działalności operacyjnej w rachunku przepłyów środków pieniężnych, PZU Życie dokonał reklasyfikacji wybranych wydatków z pozostałej działalności operacyjnej, m.in. do wydatków z tytułu akwizycji, wydatków o charakterze administracyjnym oraz do składek zapłaconych z tytułu reasekuracji.

Skonsolidowany rachunek przepłyów pieniężnych	1.01–31.12.2007 (dane historyczne)	Korekta	1.01–31.12.2007 (dane porównywalne)
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
I. Wpływy	16 610 355	-	16 610 355
II. Wydatki	14 549 226	-	14 549 226
1. Wydatki z tytułu działalności bezpośredniej oraz reasekuracji czynnej	12 953 128	(6 795)	12 946 333
1.1. Zwroty składek brutto	130 288	-	130 288
1.2. Oszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	9 108 948	-	9 108 948
1.3. Wydatki z tytułu akwizycji	1 198 061	(10 697)	1 187 364
1.4. Wydatki o charakterze administracyjnym	2 091 353	3 902	2 095 255
1.5. Wydatki z tytułu likwidacji szkód i windykacji regresów	304 591	-	304 591
1.6. Wypłacone prowizje i udziały w zyskach z tytułu reasekuracji czynnej	2 163	-	2 163
1.7. Pozostałe wydatki z działalności bezpośredniej oraz reasekuracji czynnej	117 724	-	117 724
2. Wydatki z tytułu reasekuracji biernej	200 228	1 978	202 206
2.1. Składki zapłacone z tytułu reasekuracji	163 244	1 978	165 222
2.2. Pozostałe wydatki z tytułu reasekuracji biernej	36 984	-	36 984
3. Wydatki z pozostałej działalności operacyjnej	1 395 870	4 817	1 400 687
3.1. Wydatki z tytułu czynności komisarza awaryjnego	90 728	-	90 728
3.2. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych składników aktywów trwałych innych niż lokaty	181 492	4 054	185 546
3.3. Pozostałe wydatki operacyjne	1 123 650	763	1 124 413
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I-II)	2 061 129	-	2 061 129

15.1.4.3 OBJĘCIE OGRODOWEJ KONSOLIDACJĄ OD 1 STYCZNIA 2008 ROKU

Dane finansowe Ogrodowej podlegają konsolidacji metodą pełną począwszy od 1 stycznia 2008 roku. W okresach poprzednich jednostka ta nie podlegała konsolidacji z uwagi na nieistotność jej danych finansowych w stosunku do danych finansowych Grupy PZU.

15.1.5. ZNACZĄCE ZDARZENIA DOTYCZĄCE ROKU OBROTOWEGO, MAJĄCE WPŁYW NA ISTOTNĄ ZMIANĘ STRUKTURY POZYCJI BILANSOWYCH ORAZ WYNIKU FINANSOWEGO

15.1.5.1. Utworzenie odpisu z tytułu trwałej utraty wartości aktywów niestanowiących pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, znajdujących się w portfelu aktywów dostępnych w sprzedaży

Szczegółowe informacje o utworzonym odpisie z tytułu trwałej utraty wartości aktywów finansowych znajdują się w punkcie VIII.3. skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy PZU za rok 2008.

15.1.6. ZNACZĄCE ZDARZENIA DOTYCZĄCE LAT UBIEGŁYCH UJĘTE W SKONSOLIDOWANYM SPRAWOZDANIU FINANSOWYM

Do dnia sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie wystąpiły znaczące zdarzenia dotyczące lat ubiegłych, które nie zostały, a powinny być ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2008. W roku 2007 oraz w latach poprzednich w Grupie PZU nie wystąpiły błędy podstawowe, które wymagałyby korekt w księgach rachunkowych 2008 roku.

15.1.7. ZNACZĄCE ZDARZENIA PO DNIU BILANSOWYM, NIEUWZGLĘDNIONE W SKONSOLIDOWANYM SPRAWOZDANIU FINANSOWYM

Do dnia sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie wystąpiły istotne zdarzenia, które nie zostały, a powinny być ujęte w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

15.1.8. DANE LICZBOWE ZAPEWNIAJĄCE PORÓWNYWALNOŚĆ DANYCH WYKAZANYCH NA POCZĄTEK 2008 ROKU Z DANYMI WYKAZANYMI NA KONIEC 2007 ROKU

Dane liczbowe wykazane na początek roku 2008 są porównywalne z danymi wykazanymi na koniec 2007 roku.

15.2 SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE – GRUPA PZU

Ernst & Young Audit sp. z o.o.
Rondo ONZ 1
00-124 Warszawa
Tel. +48 22 557 70 00
Faks +48 22 557 70 01
warszawa@pl.ey.com
www.ey.com/pl

**OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA O SKRÓCONYM
SKONSOLIDOWANYM SPRAWOZDANIU FINANSOWYM**

Dla Rady Nadzorczej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej

Przeprowadziliśmy badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej („Grupa”), której jednostką dominującą jest Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna („Spółka”) z siedzibą w Warszawie, Al. Jana Pawła II 24 („pełne skonsolidowane sprawozdanie finansowe”), na podstawie którego Zarząd Spółki sporządził załączone skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku („skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe”). Pełne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadami rachunkowości określonymi w ustawie z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości i wydanymi na jej podstawie przepisami oraz na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych.

Badanie pełnego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, na podstawie którego sporządzono skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe, przeprowadziliśmy stosownie do obowiązujących w Polsce postanowień rozdziału 7 ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości oraz normami wykonywania zawodu biegłego rewidenta, wydanymi przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów i w dniu 15 kwietnia 2009 roku wydaliśmy opinię bez zastrzeżeń o tym sprawozdaniu finansowym.

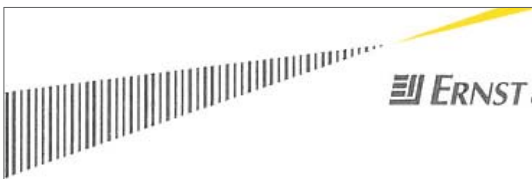
Naszym zdaniem załączone skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest zgodne, we wszystkich istotnych aspektach, z pełnym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, na podstawie którego zostało ono sporządzone.

Dla lepszego zrozumienia sytuacji majątkowej i finansowej Grupy na dzień 31 grudnia 2008 roku oraz jej wyniku finansowego za okres od dnia 1 stycznia 2008 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku, jak również zakresu naszego badania, załączone skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe

1

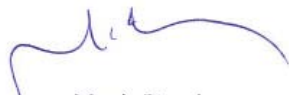
ERNST & YOUNG W POLSCE JEST CZŁONKIEM GLOBALNEJ PRAKTYKI ERNST & YOUNG
Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. KRS. 000006468
NIP 526-020-79-76, Kapitał zakładowy: 5 210 500 zł

należy czytać łącznie z pełnym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, na podstawie którego zostało ono sporządzone, oraz z opinią niezależnego biegłego rewidenta o tym sprawozdaniu finansowym.

w imieniu
Ernst & Young Audit sp. z o.o.
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa
nr ewidencyjny 130

Marcin Dymek
Biegły rewident nr 9899

Dominik Januszewski
Biegły rewident nr 9707

Warszawa, dnia 20 sierpnia 2009 roku

ERNST & YOUNG
AUDIT sp. z o.o.
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa
-72-

SKONSOLIDOWANY BILANS

AKTYWA (w tys. złotych)	31.12.2008	31.12.2007
A. Wartości niematerialne i prawne	69 090	122 565
1. Wartość firmy	–	–
2. Inne wartości niematerialne i prawne i zaliczki na poczet wartości niematerialnych i prawnych	69 090	122 565
B. Wartość firmy jednostek podporządkowanych	5 118	11 874
C. Lokaty	52 427 196	46 005 868
I. Nieruchomości	1 067 234	1 094 614
1. Grunty własne oraz prawo wieczystego użytkowania gruntu	167 429	167 025
2. Budynki, budowle oraz spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu	852 176	888 909
3. Inwestycje budowlane i zaliczki na poczet tych inwestycji	47 629	38 680
II. Lokaty w jednostkach podporządkowanych, w tym:	197 189	231 087
1. Udziały lub akcje w jednostkach podporządkowanych	197 002	205 936
2. Pożyczki udzielone jednostkom podporządkowanym oraz dłużne papiery wartościowe emitowane przez te jednostki	187	25 151
3. Pozostałe lokaty	–	–
III. Inne lokaty finansowe	51 150 426	44 676 418
1. Udziały, akcje oraz inne papiery wartościowe o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych	2 299 541	3 666 545
2. Dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu	40 940 819	37 719 117
3. Udziały we wspólnych przedsięwzięciach lokacyjnych	–	–
4. Pożyczki zabezpieczone hipotecznie	–	–
5. Pozostałe pożyczki	440 742	1 818 583
6. Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	7 443 360	1 423 777
7. Pozostałe lokaty	25 964	48 396
IV. Należności depozytowe od cedentów	12 347	3 749
D. Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	2 571 140	3 778 247

AKTYWA (w tys. złotych)	31.12.2008	31.12.2007
E. Należności	1 476 261	1 299 669
I. Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	1 153 879	1 060 795
1. Należności od ubezpieczających, w tym:	1 080 851	1 031 794
1.1. Od jednostek podporządkowanych	106	83
1.2. Od pozostałych jednostek	1 080 745	1 031 711
2. Należności od pośredników ubezpieczeniowych, w tym:	26 855	26 116
2.1. Od jednostek podporządkowanych	–	–
2.2. Od pozostałych jednostek	26 855	26 116
3. Inne należności	46 173	2 885
3.1. Od jednostek podporządkowanych	1 628	1 638
3.2. Od pozostałych jednostek	44 545	1 247
II. Należności z tytułu reasekuracji, w tym:	30 421	23 708
1. Od jednostek podporządkowanych	–	191
2. Od pozostałych jednostek	30 421	23 517
III. Inne należności	291 961	215 166
1. Należności od budżetu	32 029	653
2. Pozostałe należności, w tym:	259 932	214 513
2.1. Od jednostek podporządkowanych	2 355	1 718
2.2. Od pozostałych jednostek	257 577	212 795
F. Inne składniki aktywów	729 697	707 670
I. Rzeczowe składniki aktywów	183 109	238 042
II. Środki pieniężne	542 093	465 105
III. Pozostałe składniki aktywów	4 495	4 523
G. Rozliczenia międzyokresowe	929 922	728 004
I. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	34 995	9 570
II. Aktywowane koszty akwizycji	454 198	452 230
III. Zarachowane odsetki i czynsze	149 552	11 532
IV. Inne rozliczenia międzyokresowe	291 177	254 672
Aktywa, razem	58 208 424	52 653 897

PASYWA (w tys. złotych)	31.12.2008	31.12.2007
A. Kapitał własny	19 067 881	16 864 989
I. Kapitał podstawowy	86 352	86 352
II. Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	–	–
III. Akcje własne (wielkość ujemna)	–	–
IV. Kapitał zapasowy	14 478 547	13 058 343
V. Kapitał z aktualizacji wyceny	158 345	277 405
VI. Pozostałe kapitały rezerwowe	–	–
VII. Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych	(15 058)	(12 445)
1. Dodatnie różnice kursowe	4 520	–
2. Ujemne różnice kursowe	(19 578)	(12 445)
VIII. Zysk (strata) z lat ubiegłych	2 015 246	(145 111)
IX. Zysk (strata) netto	2 344 449	3 600 445
X. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	–	–
B. Ujemna wartość firmy jednostek podporządkowanych	–	–
C. Kapitały mniejszości	164	141
D. Zobowiązania podporządkowane	–	–
E. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	37 579 795	34 040 285
I. Rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	4 126 583	3 969 376
II. Rezerwa ubezpieczeń na życie	20 773 185	16 485 953
III. Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	8 862 657	8 378 098
IV. Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	1 553	1 474
V. Rezerwy na wyrównanie szkodowości (ryzyka)	510 733	491 406
VI. Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe określone w statucie	733 944	935 731
VII. Rezerwa ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	2 571 140	3 778 247
F. Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych (wartość ujemna)	(905 154)	(1 037 059)
I. Udział reasekuratorów w rezerwie składek i w rezerwie na pokrycie ryzyka niewygasłego	(65 041)	(66 410)
II. Udział reasekuratorów w rezerwie ubezpieczeń na życie	–	–
III. Udział reasekuratorów w rezerwie na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	(840 113)	(970 649)
IV. Udział reasekuratorów w rezerwie na premie i rabaty dla ubezpieczonych	–	–
V. Udział reasekuratorów w pozostałych rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	–	–
VI. Udział reasekuratorów w rezerwie ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	–	–
G. Oszacowane regresy i odzyski (wielkość ujemna)	(56 648)	(52 087)
I. Oszacowane regresy i odzyski brutto	(57 630)	(52 832)
II. Udział reasekuratorów w oszacowanych regresach i odzyskach	982	745
H. Pozostałe rezerwy	538 944	667 838
I. Rezerwy na świadczenia emerytalne oraz inne obowiązkowe świadczenia pracowników	300 039	303 257
II. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	3 125	175 196
III. Inne rezerwy	235 780	189 385

PASYWA (w tys. złotych)	31.12.2008	31.12.2007
I. Zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	56	56
J. Pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	1 260 674	1 354 813
I. Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	369 757	333 479
1. Zobowiązania wobec ubezpieczających, w tym:	241 332	209 047
1.1. wobec jednostek podporządkowanych	–	2
1.2. wobec pozostałych jednostek	241 332	209 045
2. Zobowiązania wobec pośredników ubezpieczeniowych, w tym:	77 191	78 379
2.1. wobec jednostek podporządkowanych	–	–
2.2. wobec pozostałych jednostek	77 191	78 379
3. Inne zobowiązania z tytułu ubezpieczeń, w tym:	51 234	46 053
3.1. wobec jednostek podporządkowanych	1 146	963
3.2. wobec pozostałych jednostek	50 088	45 090
II. Zobowiązania z tytułu reasekuracji, w tym:	28 809	31 997
1. Wobec jednostek podporządkowanych	–	53
2. Wobec pozostałych jednostek	28 809	31 944
III. Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych oraz pobranych pożyczek, w tym:	–	–
1. Zobowiązania zamienne na akcje zakładu ubezpieczeń	–	–
2. Pozostałe	–	–
IV. Zobowiązania wobec instytucji kredytowych	8 013	14 393
V. Inne zobowiązania	632 549	719 408
1. Zobowiązania wobec budżetu	109 309	524 595
2. Pozostałe zobowiązania	523 240	194 813
2.1. wobec jednostek podporządkowanych	1 674	1 694
2.2. wobec pozostałych jednostek	521 566	193 119
VI. Fundusze specjalne	221 546	255 536
K. Rozliczenia międzyokresowe	722 712	814 921
I. Rozliczenia międzyokresowe kosztów	450 605	587 292
II. Ujemna wartość firmy	–	–
III. Przychody przyszłych okresów	272 107	227 629
Pasywa, razem	58 208 424	52 653 897
Wartość księgową	19 067 881	16 864 989
Liczba akcji	86 352 300	86 352 300
Wartość księgową na jedną akcję (w zł)	220,81	195,30
Rozwodniona liczba akcji	86 352 300	86 352 300
Rozwodniona wartość księgową na jedną akcję (w zł)	220,81	195,30

POZYCJE POZABILANSOWE (w tys. złotych)	31.12.2008	31.12.2007
1. Należności warunkowe, w tym:	6 098 064	4 403 198
1.1. Otrzymane gwarancje i poręczenia	3 699	5 840
1.2. Pozostałe	6 094 365	4 397 358
2. Zobowiązania warunkowe, w tym:	1 000 077 289	106 233
2.1. Udzielone poręczenia i gwarancje	6 599	8 531
2.2. Weksle akceptowane i indosowane	–	–
2.3. Aktywa z zobowiązaniem odsprzedaży	–	–
2.4. Inne zobowiązania zabezpieczone na aktywach lub na przychodach	98	98
3. Zabezpieczenia z tytułu reasekuracji ustanowione na rzecz zakładu ubezpieczeń	–	–
4. Zabezpieczenia z tytułu reasekuracji ustanowione przez zakład ubezpieczeń na rzecz cedentów	–	–
5. Obce składniki aktywów nieujęte w aktywach	229 879	215 051
6. Inne pozycje pozabilansowe (wg rodzaju):	634	64 107
– zabezpieczenia ustanowione na aktywach zakładu	–	62 700
– pozostałe	634	1 407

DANE DOTYCZĄCE WYPŁACALNOŚCI JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ	31.12.2008	31.12.2007
Wysokość środków własnych	16 618 912	14 815 493
Wysokość marginesu wypłacalności	1 338 798	1 271 014
Nadwyżka (niedobór) środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	15 280 114	13 544 479
Wysokość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	12 607 404	12 164 918
Wysokość aktywów stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	24 062 266	22 010 171
Nadwyżka (niedobór) aktywów na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	11 454 862	9 845 253

SKONSOLIDOWANY TECHNICZNY RACHUNEK UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
I. Składki	13 040 248	7 258 933
1. Składki przypisane brutto	13 082 075	7 265 830
2. Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	7 307	9 047
3. Zmiana stanu rezerw składek i rezerwy na ryzyko niewygasłe brutto	34 520	(2 150)
4. Udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw składek	–	–
II. Przychody z lokat	1 724 549	1 802 766
1. Przychody z lokat w nieruchomości	39	362
2. Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych	12 557	15 548
2.1. Z udziałów lub akcji	12 287	115
2.2. Z pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	270	15 433
2.3. Z pozostałych lokat	–	–
3. Przychody z innych lokat finansowych	1 453 011	1 153 656
3.1. Z udziałów, akcji, innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	59 925	59 552
3.2. Z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	1 178 039	1 059 856
3.3. Z lokat terminowych w instytucjach kredytowych	215 047	33 587
3.4. Z pozostałych lokat	–	661
4. Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	24 846	39 605
5. Wynik dodatni z realizacji lokat	234 096	593 595
III. Niezrealizowane zyski z lokat	168 408	435 427
IV. Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	50 321	39 608
V. Odszkodowania i świadczenia	7 517 192	4 918 579
1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym	7 429 873	4 897 063
1.1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	7 429 873	4 897 063
1.2. Udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach wypłaconych	–	–
2. Zmiana stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia na udziale własnym	87 319	21 516
2.1. Rezerwy brutto	87 319	21 516
2.2. Udział reasekuratorów	–	–

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
VI. Zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym	2 946 342	198 629
1. Zmiana stanu rezerw w ubezpieczeniach na życie na udziale własnym, w tym:	4 287 232	(289 527)
1.1. Rezerw brutto	4 287 232	(289 527)
1.2. Na udziale reasekuratorów	–	–
2. Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym dla ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	(1 207 107)	616 597
2.1. Rezerw brutto	(1 207 107)	616 597
2.2. Na udziale reasekuratorów	–	–
3. Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych przewidzianych w statucie na udziale własnym	(133 783)	(128 441)
3.1. Rezerw brutto	(133 783)	(128 441)
3.2. Na udziale reasekuratorów	–	–
VII. Premie i rabaty łącznie ze zmianą stanu rezerw na udziale własnym	1 870	1 403
VIII. Koszty działalności ubezpieczeniowej	972 590	907 890
1. Koszty akwizycji, w tym:	356 172	328 280
– zmiana stanu aktywowanych kosztów akwizycji	8 106	10 696
2. Koszty administracyjne	616 418	579 610
3. Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach	–	–
IX. Koszty działalności lokacyjnej	675 915	237 015
1. Koszty utrzymania nieruchomości	1 096	1 228
2. Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	21 304	31 821
3. Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	91 994	9 382
4. Wynik ujemny z realizacji lokat	561 521	194 584
X. Niezrealizowane straty na lokatach	1 086 251	569 392
XI. Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym	46 635	82 647
XII. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione do skonsolidowanego ogólnego rachunku zysków i strat	(572 818)	273 827
XIII. Wynik techniczny ubezpieczeń na życie, w tym:	2 309 549	2 347 352
– wynik techniczny ubezpieczeń na życie jednostek podporządkowanych	2 309 549	2 347 352

SKONSOLIDOWANY TECHNICZNY RACHUNEK UBEZPIECZEŃ MAJĄTKOWYCH I OSOBOWYCH

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
I. Składki	8 197 777	7 775 880
1. Składki przypisane brutto	8 433 344	8 196 197
2. Udział reasekuratorów w składce przypisanej	123 088	171 340
3. Zmiana stanu rezerw składek i rezerwy na ryzyko niewygasłe brutto	111 201	283 737
4. Udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw składek	(1 278)	34 760
II. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione ze skonsolidowanego ogólnego rachunku zysków i strat	219 426	209 698
III. Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	57 970	85 138
IV. Odszkodowania i świadczenia	5 171 283	4 999 273
1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym	4 649 012	4 436 294
1.1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	4 705 472	4 636 325
1.2. Udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach wypłaconych	56 460	200 031
2. Zmiana stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia na udziale własnym	522 271	562 979
2.1. Zmiana stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto	390 697	363 714
2.2. Udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	(131 574)	(199 265)
V. Zmiany stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym	(68 003)	(312 712)
1. Zmiany stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, brutto	(68 003)	(312 712)
2. Udział reasekuratorów w zmianie stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	–	–
VI. Premie i rabaty na udziale własnym, łącznie ze zmianą stanu rezerw	350	2 939
VII. Koszty działalności ubezpieczeniowej	2 180 316	2 202 612
1. Koszty akwizycji, w tym:	1 268 902	1 161 246
– zmiana stanu aktywowanych kosztów akwizycji	(7 481)	(55 630)
2. Koszty administracyjne	998 219	1 079 704
3. Prowizje reasekuracyjne i udział w zyskach reasekuratorów	86 805	38 338
VIII. Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym	500 130	226 108
IX. Zmiany stanu rezerw na wyrównanie szkodowości (ryzyka)	19 205	(83 857)
X. Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych, w tym:	671 892	1 036 353
– wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych jednostek podporządkowanych	(48 561)	(1 708)

SKONSOLIDOWANY OGÓLNY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
I. Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych lub ubezpieczeń na życie	2 981 441	3 383 705
II. Przychody z lokat	1 394 885	1 432 680
1. Przychody z lokat w nieruchomości	19 448	21 648
2. Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych	227	655
2.1. Z udziałów lub akcji	227	655
2.2. Z pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	–	–
2.3. Z pozostałych lokat	–	–
3. Przychody z innych lokat finansowych	1 312 766	1 000 803
3.1. Z udziałów, akcji, innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	52 194	50 065
3.2. Z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	1 143 442	885 927
3.3. Z lokat terminowych w instytucjach kredytowych	82 464	15 722
3.4. Z pozostałych lokat	34 666	49 089
4. Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	1 158	356
5. Wynik dodatni z realizacji lokat	61 286	409 218
III. Niezrealizowane zyski z lokat	31 461	167 607
IV. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione ze skonsolidowanego technicznego rachunku ubezpieczeń na życie	(572 818)	273 827
V. Koszty działalności lokacyjnej	318 047	196 525
1. Koszty utrzymania nieruchomości	14 912	11 501
2. Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	13 043	17 102
3. Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	106 927	89
4. Wynik ujemny z realizacji lokat	183 165	167 833
VI. Niezrealizowane straty na lokatach	391 178	275 672
VII. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione do skonsolidowanego technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych	219 426	209 698
VIII. Pozostałe przychody operacyjne	361 456	345 746
IX. Pozostałe koszty operacyjne	312 371	444 696
X. Zysk (strata) z działalności operacyjnej	2 955 403	4 476 974
XI. Zyski nadzwyczajne	–	86
XII. Straty nadzwyczajne	34	73
XIII. Odpis wartości firmy jednostek podporządkowanych	6 756	7 118
XIV. Odpis ujemnej wartości firmy jednostek podporządkowanych	–	–
XV. Zysk (strata) brutto	2 948 613	4 469 869
XVI. Podatek dochodowy	604 178	869 408
a) część bieżąca	773 920	1 031 008
b) część odroczone	(169 742)	(161 600)
XVII. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	–	–
XVIII. Udział w zyskach (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	–	–
XIX. Zyski (straty) mniejszości	(14)	16
XX. Zysk (strata) netto	2 344 449	3 600 445

2008

Zysk (strata) netto (zanalizowany)	2 344 449	3 600 445
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	86 352 300	86 352 300
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)	27,15	41,69
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych	86 352 300	86 352 300
Rozwodniony zysk/strata na jedną akcję zwykłą (w zł)	27,15	41,69

2008

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		
I. Wpływy	22 523 488	16 610 355
1. Wpływy z działalności bezpośredniej oraz reasekuracji czynnej	21 870 257	15 877 132
1.1. Wpływy z tytułu składek brutto	21 575 818	15 677 702
1.2. Wpływy z tytułu regresów, odzysków i zwrotów odszkodowań	214 151	128 310
1.3. Pozostałe wpływy z działalności bezpośredniej	80 288	71 120
2. Wpływy z reasekuracji biernej	115 370	259 709
2.1. Wpłaty reasekuratorów z tytułu udziału w odszkodowaniach	102 679	234 207
2.2. Wpływy z tytułu prowizji reasekuracyjnych i udziałów w zyskach reasekuratorów	9 073	11 404
2.3. Pozostałe wpływy z reasekuracji biernej	3 618	14 098
3. Wpływy z pozostałej działalności operacyjnej	537 861	473 514
3.1. Wpływy z tytułu czynności komisarza awaryjnego	135 983	102 897
3.2. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych składników aktywów trwałych innych niż lokaty	4 504	12 233
3.3. Pozostałe wpływy	397 374	358 384
II. Wydatki	18 005 124	14 549 226
1. Wydatki z tytułu działalności bezpośredniej oraz reasekuracji czynnej	15 815 939	12 946 333
1.1. Zwroty składek brutto	146 372	130 288
1.2. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	11 569 922	9 108 948
1.3. Wydatki z tytułu akwizycji	1 219 614	1 187 364
1.4. Wydatki o charakterze administracyjnym	2 144 270	2 095 255
1.5. Wydatki z tytułu likwidacji szkód i windykacji regresów	340 860	304 591
1.6. Wypłacone prowizje i udziały w zyskach z tytułu reasekuracji czynnej	17 358	2 163
1.7. Pozostałe wydatki z działalności bezpośredniej oraz reasekuracji czynnej	377 543	117 724
2. Wydatki z tytułu reasekuracji biernej	178 146	202 206
2.1. Składki zapłacone z tytułu reasekuracji	124 820	165 222
2.2. Pozostałe wydatki z tytułu reasekuracji biernej	53 326	36 984
3. Wydatki z pozostałej działalności operacyjnej	2 011 039	1 400 687
3.1. Wydatki z tytułu czynności komisarza awaryjnego	339 293	90 728
3.2. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych składników aktywów trwałych innych niż lokaty	137 532	185 546
3.3. Pozostałe wydatki operacyjne	1 534 214	1 124 413
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I-II)	4 518 364	2 061 129

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności lokacyjnej		
I. Wpływy	432 034 772	441 743 627
1. Zbycie nieruchomości	48	3 834
2. Zbycie udziałów, akcji w jednostkach podporządkowanych	73 852	–
3. Zbycie udziałów, akcji w pozostałych jednostkach oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	3 329 656	6 383 153
4. Realizacja dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez jednostki podporządkowane oraz spłata pożyczek udzielonych tym jednostkom	32 501	9 652
5. Realizacja dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez pozostałe jednostki	19 951 253	14 176 273
6. Likwidacja lokat terminowych w instytucjach kredytowych	206 864 509	184 817 106
7. Realizacja pozostałych lokat	200 476 324	235 149 755
8. Wpływy z nieruchomości	27 988	29 600
9. Odsetki otrzymane	1 173 259	1 051 296
10. Dywidendy otrzymane	102 965	105 386
11. Pozostałe wpływy z lokat	2 417	17 572
II. Wydatki	436 472 662	443 699 707
1. Nabycie nieruchomości	1 541	8 741
2. Nabycie udziałów, akcji w jednostkach podporządkowanych	7 500	8 972
3. Nabycie udziałów, akcji w pozostałych jednostkach oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	3 494 933	5 975 303
4. Nabycie dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez jednostki podporządkowane oraz udzielenie pożyczek tym jednostkom	–	–
5. Nabycie dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez pozostałe jednostki	21 863 873	20 807 741
6. Nabycie lokat terminowych w instytucjach kredytowych	212 723 053	185 152 058
7. Nabycie pozostałych lokat	198 246 522	231 638 621
8. Wydatki na utrzymanie nieruchomości	44 621	44 364
9. Pozostałe wydatki na lokaty	90 619	63 907
III. Przepływy pieniężne netto z działalności lokacyjnej (I-II)	(4 437 890)	(1 956 080)

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
I. Wpływy	1 516	2 795
1. Wpływy netto z emisji akcji oraz dopłat do kapitału	–	–
2. Kredyty, pożyczki oraz emisja dłużnych papierów wartościowych	1 516	2 795
3. Pozostałe wpływy finansowe	–	–
II. Wydatki	5 356	3 141
1. Dywidendy	3 851	341
2. Inne niż wypłata dywidend, wydatki z tytułu podziału zysku	–	–
3. Nabycie akcji własnych	–	–
4. Spłata kredytów, pożyczek oraz wykup własnych dłużnych papierów wartościowych	1 502	2 797
5. Odsetki od kredytów, pożyczek oraz wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	3	–
6. Pozostałe wydatki finansowe	–	3
III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)	(3 840)	(346)
D. Przepływy pieniężne netto, razem (A.III+/-B.III+/-C.III)	76 634	104 703
E. Bilansowa zmiana środków pieniężnych, w tym:	76 988	103 368
– zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	354	(1 335)
F. Środki pieniężne na początek okresu	465 105	361 737
G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/-D), w tym:	542 093	465 105
– o ograniczonej możliwości dysponowania	124 978	193 200

ZESTAWIENIE ZMIAN W SKONSOLIDOWANYM KAPITALE WŁASNYM

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
I. Kapitał własny na początek okresu (BO)	16 864 989	13 330 887
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	-	-
b) korekty błędów podstawowych	-	-
I.a. Kapitał własny na początek okresu (BO), po uzgodnieniu do danych porównywalnych	16 864 989	13 330 887
1. Kapitał zakładowy na początek okresu	86 352	86 352
1.1. Zmiany kapitału zakładowego	-	-
a) zwiększenia	-	-
b) zmniejszenia	-	-
1.2. Kapitał zakładowy na koniec okresu	86 352	86 352
2. Należne wpłaty na kapitał zakładowy na początek okresu	-	-
2.1. Zmiany należnych wpłat na kapitał zakładowy	-	-
a) zwiększenia	-	-
b) zmniejszenia	-	-
2.2. Należne wpłaty na kapitał zakładowy na koniec okresu	-	-
3. Akcje własne na początek okresu	-	-
3.1. Zmiany akcji własnych	-	-
a) zwiększenia	-	-
b) zmniejszenia	-	-
3.2. Akcje własne na koniec okresu	-	-
4. Kapitał zapasowy na początek okresu	13 058 343	7 869 693
a) zmiany przyjętych zasad rachunkowości	-	-
b) korekty błędów podstawowych	-	-
4.1. Kapitał zapasowy na początek okresu, po uzgodnieniu do danych porównywalnych	13 058 343	7 869 693
4.2. Zmiany kapitału zapasowego	1 420 204	5 188 650
a) zwiększenia (z tytułu):	1 420 204	5 188 650
– podziału zysku (ponad wymaganą ustawowo minimalną wartość)	1 420 088	5 188 251
– z kapitału rezerwowego z aktualizacji	116	399
b) zmniejszenia	-	-
4.3. Kapitał zapasowy na koniec okresu	14 478 547	13 058 343
5. Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	277 405	301 411
a) zmiany przyjętych zasad rachunkowości	-	-
b) korekty błędów podstawowych	-	-
5.1. Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu, po uzgodnieniu do danych porównywalnych	277 405	301 411
5.2. Zmiany kapitału z aktualizacji wyceny	(119 060)	(24 006)
a) zwiększenia (z tytułu):	566 981	252 370
– aktualizacja wyceny	423 183	252 370
– przeniesienie odpisu z tytułu trwałej utraty wartości lokat dostępnych do sprzedaży	143 798	-
b) zmniejszenia (z tytułu):	686 041	276 376
– zbycia środków trwałych	116	399
– aktualizacja wyceny	685 925	275 977
5.3. Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	158 345	277 405

2008

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
6. Pozostałe kapitały rezerwowe na początek okresu	–	–
6.1. Zmiany pozostałych kapitałów rezerwowych	–	–
a) zwiększenia	–	–
b) zmniejszenia	–	–
6.2. Pozostałe kapitały rezerwowe na koniec okresu	–	–
7. Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych	(15 058)	(12 445)
8. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu	3 455 334	5 073 286
8.1. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu	3 455 334	5 073 286
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	–	–
b) korekty błędów podstawowych	–	–
8.2. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu, po uzgodnieniu do danych porównywalnych	3 455 334	5 073 286
a) zwiększenia	–	–
b) zmniejszenia (z tytułu):	1 440 088	5 218 397
– wypłata dywidendy	–	–
– przeniesienie na kapitał zapasowy	1 420 088	5 188 251
– przeniesienie na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	20 000	30 146
8.3. Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu	2 015 246	(145 111)
9. Wynik netto	2 344 449	3 600 445
a) zysk netto	2 344 449	3 600 445
b) strata netto	–	–
c) odpisy z zysku	–	–
II. Kapitał własny na koniec okresu (BZ)	19 067 881	16 864 989
III. Kapitał własny, po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty)	19 039 881	16 844 989

15.3 JEDNOSTKOWE DANE FINANSOWE – PZU SA

Ernst & Young Audit sp. z o.o.
Rondo ONZ 1
00-124 Warszawa
Tel. +48 22 557 70 00
Faks +48 22 557 70 01
warszawa@pl.ey.com
www.ey.com/pl

**OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA O SKRÓCONYM
SPRAWOZDANIU FINANSOWYM**

Dla Rady Nadzorczej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej

Przeprowadziliśmy badanie sprawozdania finansowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej („Spółka”) z siedzibą w Warszawie przy Al. Jana Pawła II 24 („pełne sprawozdanie finansowe”), na podstawie którego Zarząd Spółki sporządził załączone skrócone sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku („skrócone sprawozdanie finansowe”). Pełne sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadami rachunkowości określonymi w ustawie z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości i wydanymi na jej podstawie przepisami oraz na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych.

Badanie pełnego sprawozdania finansowego, na podstawie którego sporządzono skrócone sprawozdanie finansowe, przeprowadziliśmy stosownie do obowiązujących w Polsce postanowień rozdziału 7 ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości oraz normami wykonywania zawodu biegłego rewidenta, wydanymi przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów i w dniu 19 marca 2009 roku wydaliśmy opinię bez zastrzeżeń o tym sprawozdaniu finansowym.

Naszym zdaniem załączone skrócone sprawozdanie finansowe jest zgodne, we wszystkich istotnych aspektach, z pełnym sprawozdaniem finansowym, na podstawie którego zostało ono sporządzone.

Dla lepszego zrozumienia sytuacji majątkowej i finansowej Spółki na dzień 31 grudnia 2008 roku oraz jej wyniku finansowego za okres od dnia 1 stycznia 2008 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku, jak również zakresu naszego badania, załączone skrócone sprawozdanie finansowe należy czytać

1

ERNST & YOUNG W POLSCE JEST CZŁONKIEM GLOBALNEJ PRAKTYKI ERNST & YOUNG
Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, KRS. 000000646B
NIP 526-020-79-76, Kapitał zakładowy: 5 210 500 zł

2008

łącznie z pełnym sprawozdaniem finansowym, na podstawie którego zostało ono sporządzone, oraz z opinią niezależnego biegłego rewidenta o tym sprawozdaniu finansowym.

w imieniu
Ernst & Young Audit sp. z o.o.
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa
nr ewidencyjny 130

Marcin Dymek
Biegły rewident nr 9899

Dominik Januszewski
Biegły rewident nr 9707

Warszawa, dnia 20 sierpnia 2009 roku

ERNST & YOUNG
AUDIT sp. z o.o.
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa
-74-

BILANS PZU SA

AKTYWA (w tys. złotych)	31.12.2008	31.12.2007 (dane porównywalne)
A. Wartości niematerialne i prawne	31 855	40 699
I. Wartość firmy	–	–
II. Inne wartości niematerialne i prawne i zaliczki na poczet wartości niematerialnych i prawnych	31 855	40 699
B. Lokaty	30 450 050	27 920 595
I. Nieruchomości	602 697	333 509
1. Grunty własne oraz prawo wieczystego użytkowania gruntu	46 645	37 728
2. Budynki i budowle oraz spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu	533 883	280 753
3. Inwestycje budowlane i zaliczki na poczet tych inwestycji	22 169	15 028
II. Lokaty w jednostkach podporządkowanych	6 335 748	7 026 880
1. Udziały lub akcje w jednostkach podporządkowanych	6 303 548	6 983 405
2. Pożyczki udzielone jednostkom podporządkowanym oraz dłużne papiery wartościowe emitowane przez te jednostki	32 200	43 475
3. Pozostałe lokaty	–	–
III. Inne lokaty finansowe	23 499 258	20 556 457
1. Udziały, akcje, inne papiery wartościowe o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych	923 581	1 587 466
2. Dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu	21 149 694	17 801 244
3. Udziały we wspólnych przedsięwzięciach lokacyjnych	–	–
4. Pożyczki zabezpieczone hipotecznie	–	–
5. Pozostałe pożyczki	269 741	584 272
6. Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	1 156 091	579 461
7. Pozostałe lokaty	151	4 014
IV. Należności depozytowe od cedentów	12 347	3 749
C. Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	–	–
D. Należności	1 162 220	1 061 306
I. Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	996 159	949 322
1. Należności od ubezpieczających	943 571	923 375
1.1. od jednostek podporządkowanych	107	83
1.2. od pozostałych jednostek	943 464	923 292
2. Należności od pośredników ubezpieczeniowych	24 182	23 797
2.1. od jednostek podporządkowanych	–	–
2.2. od pozostałych jednostek	24 182	23 797
3. Inne należności	28 406	2 150
3.1. od jednostek podporządkowanych	1 628	1 638
3.2. od pozostałych jednostek	26 778	512

AKTYWA (w tys. złotych)	31.12.2008	31.12.2007 (dane porównywalne)
II. Należności z tytułu reasekuracji	30 034	20 789
1. od jednostek podporządkowanych	–	392
2. od pozostałych jednostek	30 034	20 397
III. Inne należności	136 027	91 195
1. Należności od budżetu	128	133
2. Pozostałe należności	135 899	91 062
2.1. od jednostek podporządkowanych	4 135	7 128
2.2. od pozostałych jednostek	131 764	83 934
E. Inne składniki majątku	363 394	341 981
I. Rzeczowe składniki aktywów	107 155	145 903
II. Środki pieniężne	256 239	196 078
III. Pozostałe składniki aktywów	–	–
F. Rozliczenia międzyokresowe	717 995	682 415
I. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	–	–
II. Aktywowane koszty akwizycji	358 028	354 851
III. Zarachowane odsetki i czynsze	1 323	437
IV. Inne rozliczenia międzyokresowe	358 644	327 127
SUMA AKTYWÓW	32 725 514	30 046 996

PASYWA (w tys. złotych)	31.12.2008	31.12.2007
A. Kapitał własny	19 151 579	17 017 442
I. Kapitał podstawowy	86 352	86 352
II. Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	–	–
III. Akcje własne (wielkość ujemna)	–	–
IV. Kapitał (fundusz) zapasowy	10 245 766	8 825 562
V. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	5 792 663	6 675 440
VI. Pozostałe kapitały rezerwowe	–	–
VII. Zysk (strata) z lat ubiegłych	–	–
VIII. Zysk (strata) netto	3 026 798	1 430 088
B. Zobowiązania podporządkowane	–	–
C. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	12 659 941	12 217 050
I. Rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	3 911 924	3 828 549
II. Rezerwy ubezpieczeń na życie	–	–
III. Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	8 238 223	7 830 704
IV. Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	–	–
V. Rezerwy na wyrównanie szkodowości (ryzyka)	509 794	489 794
VI. Rezerwy na zwrot składek dla członków	–	–
VII. Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe określone w statucie	–	68 003
VIII. Rezerwa ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	–	–
D. Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych (wielkość ujemna)	(878 416)	(1 007 581)
I. Udział reasekuratorów w rezerwie składek i w rezerwie na pokrycie ryzyka niewygasłego	(60 383)	(61 942)
II. Udział reasekuratorów w rezerwie ubezpieczeń na życie	–	–
III. Udział reasekuratorów w rezerwie na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	(818 033)	(945 639)
IV. Udział reasekuratorów w rezerwie na premie i rabaty dla ubezpieczonych	–	–
V. Udział reasekuratorów w pozostałych rezerwach określonych w statucie	–	–
VI. Udział reasekuratorów w rezerwie ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	–	–
E. Oszacowane regresy i odzyski (wielkość ujemna)	(52 401)	(51 715)
I. Oszacowane regresy i odzyski brutto	(52 537)	(52 132)
II. Udział reasekuratorów w oszacowanych regresach i odzyskach	136	417
F. Pozostałe rezerwy	450 269	469 006
I. Rezerwy na świadczenia emerytalne oraz inne obowiązkowe świadczenia pracowników	233 394	238 866
II. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	62 218	91 139
III. Inne rezerwy	154 657	139 001
G. Zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	56	56

PASYWA (w tys. złotych)	31.12.2008	31.12.2007
H. Pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	790 191	662 453
I. Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	151 386	143 467
1. Zobowiązania wobec ubezpieczających	62 482	45 837
1.1. wobec jednostek podporządkowanych	–	2
1.2. wobec pozostałych jednostek	62 482	45 835
2. Zobowiązania wobec pośredników ubezpieczeniowych	74 545	75 663
2.1. wobec jednostek podporządkowanych	–	–
2.2. wobec pozostałych jednostek	74 545	75 663
3. Inne zobowiązania z tytułu ubezpieczeń	14 359	21 967
3.1. wobec jednostek podporządkowanych	1 146	963
3.2. wobec pozostałych jednostek	13 213	21 004
II. Zobowiązania z tytułu reasekuracji	21 590	23 736
1. wobec jednostek podporządkowanych	–	141
2. wobec pozostałych jednostek	21 590	23 595
III. Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych oraz pobranych pożyczek	–	–
1. zobowiązania zamienne na akcje zakładu ubezpieczeń	–	–
2. pozostałe	–	–
IV. Zobowiązania wobec instytucji kredytowych	13	–
V. Inne zobowiązania	470 842	332 296
1. Zobowiązania wobec budżetu	73 037	220 807
2. Pozostałe zobowiązania	397 805	111 489
2.1. wobec jednostek podporządkowanych	2 221	6 251
2.2. wobec pozostałych jednostek	395 584	105 238
VI. Fundusze specjalne	146 360	162 954
I. Rozliczenia międzyokresowe	604 295	740 285
I. Rozliczenia międzyokresowe kosztów	334 846	515 392
II. Ujemna wartość firmy	–	–
III. Przychody przyszłych okresów	269 449	224 893
SUMA PASYWÓW	32 725 514	30 046 996

POZYCJE POZABILANSOWE (w tys. złotych)	31.12.2008	31.12.2007
1. Należności warunkowe, w tym:	6 098 064	4 403 198
1.1. otrzymane gwarancje i poręczenia	3 699	5 840
1.2. pozostałe	6 094 365	4 397 358
2. Zobowiązania warunkowe, w tym:	45 810	51 033
2.1. udzielone gwarancje i poręczenia	6 599	8 531
2.2. weksle akceptowane i indosowane	–	–
2.3. aktywa z zobowiązaniem odsprzedaży	–	–
2.4. inne zobowiązania zabezpieczone na aktywach lub na przychodach	–	–
2.5. roszczenia sporne, nieuznane przez ubezpieczyciela, skierowane przez wierzycieli na drogę postępowania sądowego	38 642	41 927
3. Zabezpieczenia z tytułu reasekuracji ustanowione na rzecz zakładu ubezpieczeń	–	–
4. Zabezpieczenia z tytułu reasekuracji ustanowione przez zakład ubezpieczeń na rzecz cedentów	–	–
5. Obce składniki aktywów, nieujęte w aktywach	229 879	680 686
6. Pozostałe pozycje pozabilansowe	–	62 700
6.1. zabezpieczenia ustanowione na aktywach zakładu ubezpieczeń	–	62 700
6.2. pozostałe pozycje pozabilansowe	–	–

Wysokość środków własnych	16 618 912	14 815 493
Wysokość marginesu wypłacalności	1 338 798	1 271 014
Nadwyżka (niedobór) środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	15 280 114	13 544 479
Wysokość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto*	12 607 404	12 164 918
Wysokość aktywów stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	24 062 266	22 010 171
Nadwyżka (niedobór) aktywów na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	11 454 862	9 845 253

* Po pomniejszeniu o oszacowane regresy, odzyski i dotacje brutto.

TECHNICZNY RACHUNEK UBEZPIECZEŃ MAJĄTKOWYCH I OSOBOWYCH

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
I. Składki (1-2+/-3+/-4)	8 028 557	7 590 398
1. Składki przypisane brutto	8 217 789	7 981 990
2. Udział reasekuratorów w składce przypisanej	104 298	152 418
3. Zmiany stanu rezerw składek oraz rezerw na ryzyko niewygasłe brutto	83 375	277 215
4. Udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw składek	(1 559)	38 041
II. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione z ogólnego rachunku zysków i strat	219 426	204 419
III. Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	56 185	74 306
IV. Odszkodowania i świadczenia (1+/-2)	5 063 091	4 900 080
1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym	4 528 652	4 329 030
1.1. odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	4 586 363	4 512 263
1.2. udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach wypłaconych	57 711	183 233
2. Zmiana stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia na udziale własnym	534 439	571 050
2.1. Zmiana stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto	407 114	377 260
2.2. Udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	(127 325)	(193 790)
V. Zmiany stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym	(68 003)	(312 712)
1. Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto	(68 003)	(312 712)
2. Udział reasekuratorów w zmianie stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	-	-
VI. Premie i rabaty na udziale własnym, łącznie ze zmianą stanu rezerw	350	3 116
VII. Koszty działalności ubezpieczeniowej (1+2-3)	2 080 925	2 102 083
1. Koszty akwizycji	1 230 011	1 115 203
1.1. w tym zmiana stanu aktywowanych kosztów akwizycji	(3 177)	(50 379)
2. Koszty administracyjne	939 278	1 022 369
3. Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	88 364	35 489
VIII. Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym	489 542	222 869
IX. Zmiany stanu rezerw na wyrównanie szkodowości (ryzyka)	20 000	(83 007)
X. Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych	718 263	1 036 694

OGÓLNY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
I. Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych	718 263	1 036 694
II. Przychody z lokat (1+2+3+4+5)	3 521 245	1 398 665
1. Przychody z lokat w nieruchomości	6 443	5 725
2. Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych	2 170 349	3 325
2.1. z udziałów i akcji	2 167 480	655
2.2. z pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	2 869	2 670
2.3. z pozostałych lokat	–	–
3. Przychody z innych lokat finansowych	1 282 366	980 377
3.1. z udziałów, akcji, innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	51 469	49 165
3.2. z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	1 133 623	877 115
3.3. z lokat terminowych w instytucjach kredytowych	63 188	5 012
3.4. z pozostałych lokat	34 086	49 085
4. Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	1 158	356
5. Wynik dodatni z realizacji lokat	60 929	408 882
III. Niezrealizowane zyski z lokat	20 613	161 830
IV. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione z technicznego rachunku ubezpieczeń na życie	–	–
V. Koszty działalności lokacyjnej (1+2+3+4)	282 289	184 992
1. Koszty utrzymania nieruchomości	465	301
2. Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	12 816	16 929
3. Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	85 630	89
4. Wynik ujemny z realizacji lokat	183 378	167 673
VI. Niezrealizowane straty na lokatach	464 670	293 612
VII. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione do technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych	219 426	204 419
VIII. Pozostałe przychody operacyjne	41 315	47 767
IX. Pozostałe koszty operacyjne	51 913	176 432
X. Zysk (strata) z działalności operacyjnej	3 283 138	1 785 501
XI. Zyski nadzwyczajne	–	86
XII. Straty nadzwyczajne	–	19
XIII. Zysk (strata) brutto	3 283 138	1 785 568
XIV. Podatek dochodowy	256 340	355 480
XV. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	–	–
XVI. Zysk (strata) netto	3 026 798	1 430 088

2008

RACHUNEK PRZEPIŹYWÓW PIENIĘŻNYCH

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
A. Przepływy netto z działalności operacyjnej	416 009	1 095 896
I. Wpływy	8 823 026	8 732 981
1. Wpływy z działalności bezpośredniej oraz reasekuracji czynnej	8 487 583	8 304 523
1.1. Wpływy z tytułu składek brutto	8 247 122	8 155 759
1.2. Wpływy z tytułu regresów, odzysków i zwrotów odszkodowań	206 380	121 151
1.3. Pozostałe wpływy z działalności bezpośredniej	34 081	27 613
2. Wpływy z reasekuracji biernej	112 287	247 226
2.1. Wpłaty reasekuratorów z tytułu udziału w odszkodowaniach	99 596	221 724
2.2. Wpływy z tytułu prowizji reasekuracyjnych i udziałów w zyskach reasekuratorów	9 073	11 404
2.3. Pozostałe wpływy z reasekuracji biernej	3 618	14 098
3. Wpływy z pozostałej działalności operacyjnej	223 156	181 232
3.1. Wpływy z tytułu czynności komisarza awaryjnego	135 519	102 022
3.2. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych składników aktywów trwałych innych niż lokaty	2 523	4 001
3.3. Pozostałe wpływy	85 114	75 209
II. Wydatki	8 407 017	7 637 085
1. Wydatki z tytułu działalności bezpośredniej i reasekuracji czynnej	7 320 102	7 021 570
1.1. Zwroty składek brutto	145 222	128 587
1.2. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	4 158 454	4 230 279
1.3. Wydatki z tytułu akwizycji	837 444	817 314
1.4. Wydatki o charakterze administracyjnym	1 628 713	1 605 365
1.5. Wydatki z tytułu likwidacji szkód i windykacji regresów	177 113	138 445
1.6. Wypłacone prowizje i udziały w zyskach z tytułu reasekuracji czynnej	17 358	2 163
1.7. Pozostałe wydatki z działalności bezpośredniej oraz reasekuracji czynnej	355 798	99 417
2. Wydatki z tytułu reasekuracji biernej	155 954	169 482
2.1. Składki zapłacone z tytułu reasekuracji	102 628	132 498
2.2. Pozostałe wydatki z tytułu reasekuracji biernej	53 326	36 984
3. Wydatki z pozostałej działalności operacyjnej	930 961	446 033
3.1. Wydatki z tytułu czynności komisarza awaryjnego	339 293	90 728
3.2. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych składników aktywów trwałych innych niż lokaty	80 122	75 324
3.3. Pozostałe wydatki operacyjne	511 546	279 981
B. Przepływy z działalności lokacyjnej	(352 008)	(1 107 483)
I. Wpływy	161 197 068	187 670 584
1. Zbycie nieruchomości	–	–
2. Zbycie udziałów, akcji w jednostkach podporządkowanych	19	–
3. Zbycie udziałów, akcji w pozostałych jednostkach oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	502 166	2 057 476
4. Realizacja dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez jednostki podporządkowane oraz spłata pożyczek udzielonych tym jednostkom	43 233	7 107

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
5. Realizacja dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez pozostałe jednostki	13 187 030	10 374 569
6. Likwidacja lokat terminowych w instytucjach kredytowych	63 598 476	69 818 753
7. Realizacja pozostałych lokat	81 622 546	105 344 902
8. Wpływy z nieruchomości	7 713	6 261
9. Odsetki otrzymane	26 842	21 083
10. Dywidendy otrzymane*	2 209 017	40 358
11. Pozostałe wpływy z lokat	26	75
II. Wydatki	161 549 076	188 778 067
1. Nabycie nieruchomości	244 919	–
2. Nabycie udziałów, akcji w jednostkach podporządkowanych	176 074	90 304
3. Nabycie udziałów, akcji w pozostałych jednostkach oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	792 149	1 603 087
4. Nabycie dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez jednostki podporządkowane oraz udzielenie pożyczek tym jednostkom	32 200	–
5. Nabycie dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez pozostałe jednostki	15 876 168	13 938 835
6. Nabycie lokat terminowych w instytucjach kredytowych	63 935 478	70 201 297
7. Nabycie pozostałych lokat	80 478 480	102 930 162
8. Wydatki na utrzymanie nieruchomości	5 707	6 289
9. Pozostałe wydatki na lokaty	7 901	8 093
C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	(3 840)	(343)
I. Wpływy	1 516	2 795
1. Wpływy netto z emisji akcji oraz dopłat do kapitału	–	–
2. Kredyty, pożyczki oraz emisja dłużnych papierów wartościowych	1 516	2 795
3. Pozostałe wpływy finansowe	–	–
II. Wydatki	5 356	3 138
1. Dywidendy	3 851	341
2. Inne niż wypłata dywidend wydatki z tytułu podziału zysku	-	-
3. Nabycie akcji własnych	-	-
4. Spłata kredytów, pożyczek oraz wykup własnych dłużnych papierów wartościowych	1 502	2 797
5. Odsetki od kredytów, pożyczek oraz wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	3	-
6. Pozostałe wydatki finansowe	-	-
D. Przepływy pieniężne netto razem	60 161	(11 930)
E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych:	60 161	(11 930)
I. w tym zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	503	(363)
F. Środki pieniężne na początek okresu	196 078	208 008
G. Środki pieniężne na koniec okresu	256 239	196 078
I. w tym o ograniczonej możliwości dysponowania	67 344	109 669

ZESTAWIENIE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
I. Kapitał własny na początek okresu (BO)	17 017 442	13 448 705
a) korekty błędów podstawowych	–	–
I.a. Kapitał własny na początek okresu (BO), po korektach	17 017 442	13 448 705
1. Kapitał podstawowy na początek okresu	86 352	86 352
1.1. Zmiany stanu kapitału podstawowego	–	–
a) zwiększenia (z tytułu)	–	–
b) zmniejszenia (z tytułu)	–	–
1.2. Stan kapitału podstawowego na koniec okresu	86 352	86 352
2. Należne wpłaty na kapitał podstawowy na początek okresu	–	–
2.1. Zmiana należnych wpłat na kapitał podstawowy	–	–
a) zwiększenie	–	–
b) zmniejszenie	–	–
2.2. Należne wpłaty na kapitał podstawowy na koniec okresu	–	–
3. Akcje własne na początek okresu	–	–
3.1. Zmiany akcji własnych	–	–
a) zwiększenie	–	–
b) zmniejszenie	–	–
3.2. Akcje własne na koniec okresu	–	–
4. Kapitał zapasowy na początek okresu	8 825 562	5 564 534
4.1. Zmiany kapitału zapasowego	1 420 204	3 261 028
a) zwiększenie (z tytułu)	1 420 204	3 261 028
– emisji akcji powyżej wartości nominalnej	–	–
– podziału zysku (ustawowo)	–	–
– podziału zysku (ponad wymaganą ustawowo minimalną wartość)	1 420 088	3 260 883
– z kapitału rezerwowego z aktualizacji – tytułem sprzedaży i likwidacji środków trwałych	116	145
b) zmniejszenie (z tytułu)	–	–
– pokrycia straty	–	–
– inne zmniejszenia	–	–
4.2. Kapitał zapasowy na koniec okresu	10 245 766	8 825 562

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
5. Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	6 675 440	4 516 936
5.1. Zmiany kapitału z aktualizacji wyceny	(882 777)	2 158 504
a) zwiększenie (z tytułu)	503 172	2 425 782
– wyceny lokat finansowych	417 551	2 425 782
– przeniesienia odpisu z tytułu trwałej utraty wartości lokat dostępnych do sprzedaży	85 621	–
b) zmniejszenia (z tytułu)	1 385 949	267 278
– wyceny lokat finansowych	1 369 565	267 133
– przeniesienia odpisu z tytułu trwałej utraty wartości lokat dostępnych do sprzedaży – podatek odroczony	16 268	–
– wyceny nieruchomości	–	–
– sprzedaży i likwidacji środków trwałych	116	145
5.2. Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	5 792 663	6 675 440
6. Pozostałe kapitały rezerwowe na początek okresu	–	–
6.1. Zmiany pozostałych kapitałów rezerwowych	–	–
6.2. Pozostałe kapitały rezerwowe na koniec okresu	–	–
7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu	1 430 088	3 280 883
7.1. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu	1 430 088	3 280 883
a) korekty błędów podstawowych	–	–
7.2. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach	1 430 088	3 280 883
a) zwiększenie (z tytułu)	–	–
b) zmniejszenie (z tytułu)	1 430 088	3 280 883
– wypłaty dywidendy	–	–
– przeniesienia na kapitał zapasowy	1 420 088	3 260 883
– przeniesienia na ZFŚS	10 000	20 000
7.3. Zysk z lat ubiegłych na koniec okresu	–	–
7.4. Strata z lat ubiegłych na początek okresu	–	–
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	–	–
7.5. Strata z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach	–	–
7.6. Strata z lat ubiegłych na koniec okresu	–	–
7.7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu	–	–
8. Wynik netto	3 026 798	1 430 088
a) zysk netto	3 026 798	1 430 088
b) strata netto	–	–
II. Kapitał własny na koniec okresu (BZ)	19 151 579	17 017 442
III. Kapitał własny po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty)	19 130 579	17 007 442

15.4 JEDNOSTKOWE DANE FINANSOWE – PZU ŻYCIE SA

Ernst & Young Audit sp. z o.o.
Rondo ONZ 1
00-124 Warszawa
Tel. +48 22 557 70 00
Faks +48 22 557 70 01
warszawa@pl.ey.com
www.ey.com/pl

**OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA O SKRÓCONYM
SPRAWOZDANIU FINANSOWYM**

Dla Rady Nadzorczej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń na Życie Spółka Akcyjna

Przeprowadziliśmy badanie sprawozdania finansowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń na Życie Spółki Akcyjnej („Spółka”) z siedzibą w Warszawie przy Al. Jana Pawła II 24 („pełne sprawozdanie finansowe”), na podstawie którego Zarząd Spółki sporządził załączone skrócone sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku („skrócone sprawozdanie finansowe”). Pełne sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadami rachunkowości określonymi w ustawie z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości i wydanymi na jej podstawie przepisami oraz na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych.

Badanie pełnego sprawozdania finansowego, na podstawie którego sporządzono skrócone sprawozdanie finansowe, przeprowadziliśmy stosownie do obowiązujących w Polsce postanowień rozdziału 7 ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości oraz normami wykonywania zawodu biegłego rewidenta, wydanymi przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów i w dniu 19 marca 2009 roku wydaliśmy opinię bez zastrzeżeń o tym sprawozdaniu finansowym.

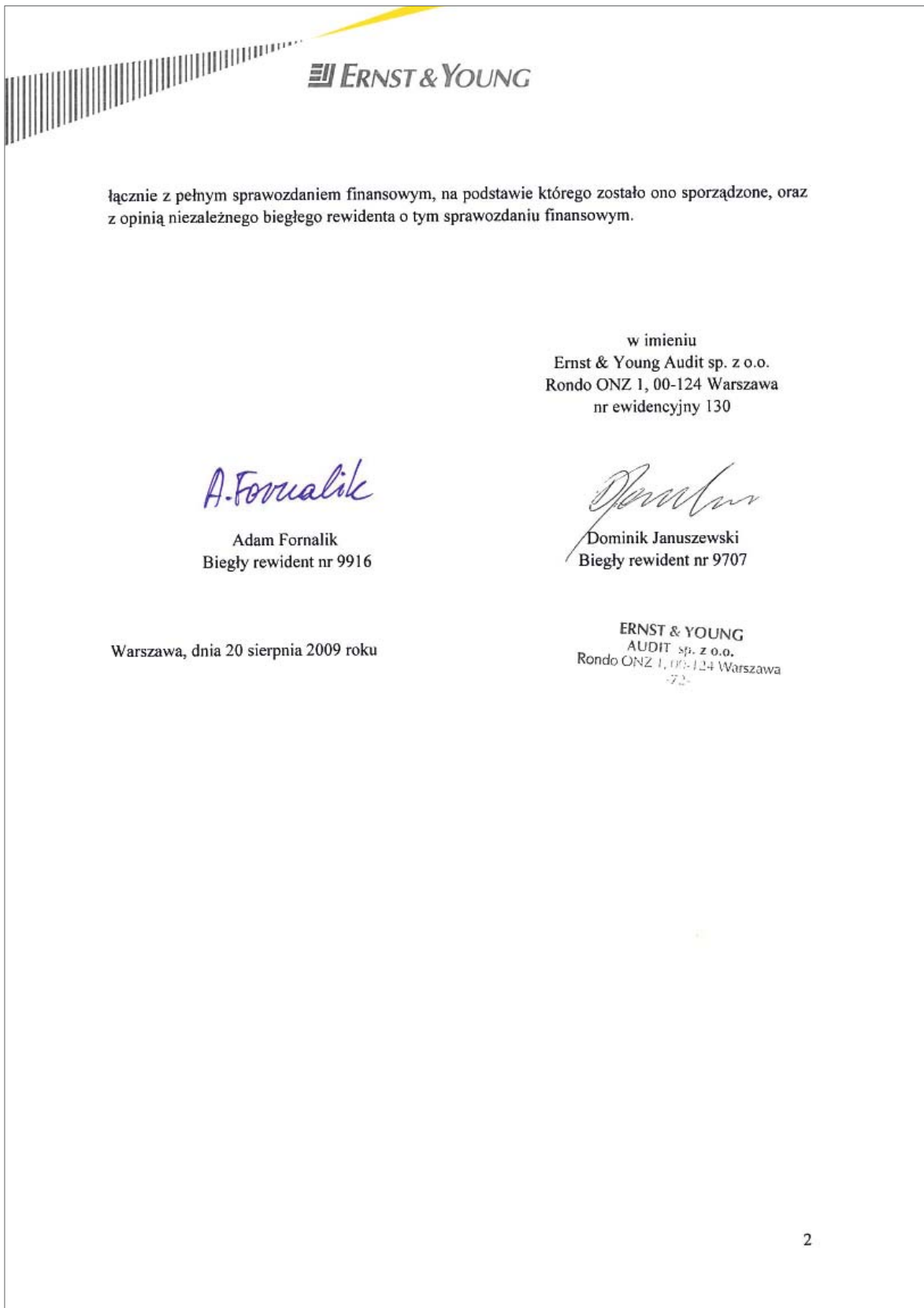
Naszym zdaniem załączone skrócone sprawozdanie finansowe jest zgodne, we wszystkich istotnych aspektach, z pełnym sprawozdaniem finansowym, na podstawie którego zostało ono sporządzone.

Dla lepszego zrozumienia sytuacji majątkowej i finansowej Spółki na dzień 31 grudnia 2008 roku oraz jej wyniku finansowego za okres od dnia 1 stycznia 2008 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku, jak również zakresu naszego badania, załączone skrócone sprawozdanie finansowe należy czytać

ERNST & YOUNG W POLSCE JEST CZŁONKIEM GLOBALNEJ PRAKTYKI ERNST & YOUNG
Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, KRS: 0000006468
NIP 526-020-79-76. Kapitał zakładowy: 5 210 500 zł

2008

ERNST & YOUNG

łącznie z pełnym sprawozdaniem finansowym, na podstawie którego zostało ono sporządzone, oraz z opinią niezależnego biegłego rewidenta o tym sprawozdaniu finansowym.

w imieniu
Ernst & Young Audit sp. z o.o.
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa
nr ewidencyjny 130

A. Fornalik

Adam Fornalik
Biegły rewident nr 9916

Dominik Januszewski

Dominik Januszewski
Biegły rewident nr 9707

Warszawa, dnia 20 sierpnia 2009 roku

ERNST & YOUNG
AUDIT sp. z o.o.
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa
-72-

BILANS PZU ŻYCIE SA

AKTYWA (w tys. złotych)	31.12.2008	31.12.2007
A. Wartości niematerialne i prawne	31 280	76 080
I. Wartość firmy	–	–
II. Inne wartości niematerialne i prawne i zaliczki na poczet wartości niematerialnych i prawnych	31 280	76 080
B. Lokaty	27 859 379	24 792 721
I. Nieruchomości	381 884	242 428
1. Grunty własne oraz prawo wieczystego użytkowania gruntu	89 845	84 526
2. Budynki, budowle oraz spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu	266 579	134 250
3. Inwestycje budowlane i zaliczki na poczet tych inwestycji	25 460	23 652
II. Lokaty w jednostkach podporządkowanych, w tym:	820 248	993 049
1. Udziały lub akcje w jednostkach podporządkowanych	820 248	853 483
2. Pożyczki udzielone jednostkom podporządkowanym oraz dłużne papiery wartościowe emitowane przez te jednostki	–	139 566
3. Pozostałe lokaty	–	–
III. Inne lokaty finansowe	26 657 247	23 557 244
1. Udziały, akcje oraz inne papiery wartościowe o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych	1 374 805	2 061 057
2. Dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu	19 355 377	19 555 365
3. Udziały we wspólnych przedsięwzięciach lokacyjnych	–	–
4. Pożyczki zabezpieczone hipotecznie	–	–
5. Pozostałe pożyczki	171 001	1 234 311
6. Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	5 733 284	665 662
7. Pozostałe lokaty	22 780	40 849
IV. Należności depozytowe od cedentów	–	–
C. Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	2 571 140	3 778 247
D. Należności	199 109	191 222
I. Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	74 134	67 976
1. Należności od ubezpieczających, w tym:	59 125	67 433
1.1. Od jednostek podporządkowanych	–	–
1.2. Od pozostałych jednostek	59 125	67 433
2. Należności od pośredników ubezpieczeniowych, w tym:	119	150
2.1. Od jednostek podporządkowanych	–	–
2.2. Od pozostałych jednostek	119	150
3. Inne należności	14 890	393
3.1. Od jednostek podporządkowanych	–	–
3.2. Od pozostałych jednostek	14 890	393
II. Należności z tytułu reasekuracji, w tym:	–	–
1. Od jednostek podporządkowanych	–	–
2. Od pozostałych jednostek	–	–

AKTYWA (w tys. złotych)	31.12.2008	31.12.2007
III. Inne należności	124 975	123 246
1. Należności od budżetu	122	65
2. Pozostałe należności, w tym:	124 853	123 181
2.1 Od jednostek podporządkowanych	5 452	3 073
2.2 Od pozostałych jednostek	119 401	120 108
E. Inne składniki aktywów	328 889	318 201
I. Rzeczowe składniki aktywów	53 292	70 233
II. Środki pieniężne	273 481	245 640
III. Pozostałe składniki aktywów	2 116	2 328
F. Rozliczenia międzyokresowe	356 446	156 440
I. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	70 445	–
II. Aktywowane koszty akwizycji	85 593	93 699
III. Zarachowane odsetki i czynsze	146 824	9 326
IV. Inne rozliczenia międzyokresowe	53 584	53 415
Aktywa, razem	31 346 243	29 312 911

PASYWA (w tys. złotych)	31.12.2008	31.12.2007
A. Kapitał własny	5 934 705	6 697 157
I. Kapitał podstawowy	295 000	295 000
II. Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	–	–
III. Akcje własne (wielkość ujemna)	–	–
IV. Kapitał zapasowy	4 206 071	4 206 071
V. Kapitał z aktualizacji wyceny	14 488	18 833
VI. Pozostałe kapitały rezerwowe	–	–
VII. Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych	–	–
1. Dodatnie różnice kursowe	–	–
2. Ujemne różnice kursowe	–	–
VIII. Zysk (strata) z lat ubiegłych	–	–
IX. Zysk (strata) netto	1 419 146	2 177 253
X. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	–	–
B. Zobowiązania podporządkowane	–	–
C. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	24 744 157	21 675 897
I. Rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	106 391	71 870
II. Rezerwa ubezpieczeń na życie	20 773 185	16 485 953
III. Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	557 944	470 625
IV. Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	1 553	1 474
V. Rezerwy na wyrównanie szkodowości (ryzyka)	–	–
VI. Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe określone w statucie	733 944	867 728
VII. Rezerwa ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	2 571 140	3 778 247
D. Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych (wartość ujemna)	–	–
I. Udział reasekuratorów w rezerwie składek i w rezerwie na pokrycie ryzyka niewygasłego	–	–
II. Udział reasekuratorów w rezerwie ubezpieczeń na życie	–	–
III. Udział reasekuratorów w rezerwie na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	–	–
IV. Udział reasekuratorów w rezerwie na premie i rabaty dla ubezpieczonych	–	–
V. Udział reasekuratorów w pozostałych rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	–	–
VI. Udział reasekuratorów w rezerwie ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	–	–
E. Oszacowane regresy i odzyski (wielkość ujemna)	–	–
I. Oszacowane regresy i odzyski brutto	–	–
II. Udział reasekuratorów w oszacowanych regresach i odzyskach	–	–
F. Pozostałe rezerwy	127 667	190 864
I. Rezerwy na świadczenia emerytalne oraz inne obowiązkowe świadczenia pracowników	59 943	57 972
II. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	–	82 508
III. Inne rezerwy	67 724	50 384
G. Zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	–	–

PASYWA (w tys. złotych)	31.12.2008	31.12.2007
H. Pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	417 309	627 909
I. Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	196 141	171 561
1. Zobowiązania wobec ubezpieczających, w tym:	166 105	155 805
1.1. wobec jednostek podporządkowanych	–	–
1.2. wobec pozostałych jednostek	166 105	155 805
2. Zobowiązania wobec pośredników ubezpieczeniowych, w tym:	21	175
2.1. wobec jednostek podporządkowanych	–	–
2.2. wobec pozostałych jednostek	21	175
3. Inne zobowiązania z tytułu ubezpieczeń, w tym:	30 015	15 581
3.1. wobec jednostek podporządkowanych	–	–
3.2. wobec pozostałych jednostek	30 015	15 581
II. Zobowiązania z tytułu reasekuracji, w tym:	2 252	2 252
1. Wobec jednostek podporządkowanych	–	–
2. Wobec pozostałych jednostek	2 252	2 252
III. Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych oraz pobranych pożyczek, w tym:	–	–
1. Zobowiązania zamienne na akcje zakładu ubezpieczeń	–	–
2. Pozostałe	–	–
IV. Zobowiązania wobec instytucji kredytowych	8 000	14 393
V. Inne zobowiązania	136 853	348 274
1. Zobowiązania wobec budżetu	26 669	278 400
2. Pozostałe zobowiązania	110 184	69 874
2.1. Wobec jednostek podporządkowanych	2 639	1 755
2.2. Wobec pozostałych jednostek	107 545	68 119
VI. Fundusze specjalne	74 063	91 429
I. Rozliczenia międzyokresowe	122 405	121 084
I. Rozliczenia międzyokresowe kosztów	120 334	118 892
II. Ujemna wartość firmy	–	–
III. Przychody przyszłych okresów	2 071	2 192
Pasywa, razem	31 346 243	29 312 911

POZYCJE POZABILANSOWE (w tys. złotych)	31.12.2008	31.12.2007
1. Należności warunkowe, w tym:	-	-
1.1. Otrzymane gwarancje i poręczenia	-	-
1.2. Pozostałe	-	-
2. Zobowiązania warunkowe, w tym:	1 000 031 479	55 200
2.1. Udzielone poręczenia i gwarancje	-	-
2.2. Weksle akceptowane i indosowane	-	-
2.3. Aktywa z zobowiązaniem odsprzedaży	-	-
2.4. Inne zobowiązania zabezpieczone na aktywach lub na przychodach	-	-
3. Zabezpieczenia z tytułu reasekuracji ustanowione na rzecz zakładu ubezpieczeń	-	-
4. Zabezpieczenia z tytułu reasekuracji ustanowione przez zakład ubezpieczeń na rzecz cedentów	-	-
5. Obce składniki aktywów nieujęte w aktywach	-	-
6. Inne pozycje pozabilansowe (wg rodzaju)	-	-
Wysokość środków własnych	5 594 240	6 435 293
Wysokość marginesu wypłacalności	1 734 314	1 517 094
Nadwyżka (niedobór) środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	3 859 926	4 918 199
Wysokość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	24 744 157	21 675 897
Wysokość aktywów stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	27 917 095	25 313 567
Nadwyżka (niedobór) aktywów na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	3 172 938	3 637 670

TECHNICZNY RACHUNEK UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
I. Składki	13 040 247	7 258 933
1. Składki przypisane brutto	13 082 075	7 265 830
2. Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(7 307)	(9 047)
3. Zmiana stanu rezerw składek i rezerwy na ryzyko niewygaśle brutto	(34 521)	2 150
4. Udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw składek	–	–
II. Przychody z lokat	1 827 918	1 879 349
1. Przychody z lokat w nieruchomości	339	362
2. Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych	121 167	106 466
2.1. Z udziałów lub akcji	114 289	83 998
2.2. Z pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	6 878	22 468
2.3. Z pozostałych lokat	–	–
3. Przychody z innych lokat finansowych	1 453 011	1 153 656
3.1. Z udziałów, akcji, innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	59 925	59 552
3.2. Z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	1 178 039	1 059 856
3.3. Z lokat terminowych w instytucjach kredytowych	215 047	33 587
3.4. Z pozostałych lokat	–	661
4. Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	19 305	25 270
5. Wynik dodatni z realizacji lokat	234 096	593 595
III. Niezrealizowane zyski z lokat	182 822	495 397
IV. Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	50 321	39 608
V. Odszkodowania i świadczenia	(7 517 334)	(4 918 881)
1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym	(7 430 015)	(4 897 365)
1.1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	(7 430 015)	(4 897 365)
1.2. Udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach wypłaconych	–	–
2. Zmiana stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia na udziale własnym	(87 319)	(21 516)
2.1. Rezerwy brutto	(87 319)	(21 516)
2.2. Udział reasekuratorów	–	–

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
VI. Zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym	(2 946 341)	(198 629)
1. Zmiana stanu rezerw w ubezpieczeniach na życie na udziale własnym, w tym:	(4 287 232)	289 527
1.1. Rezerw brutto	(4 287 232)	289 527
1.2. Na udziale reasekuratorów	–	–
2. Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym dla ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	1 207 107	(616 597)
2.1. Rezerw brutto	1 207 107	(616 597)
2.2. Na udziale reasekuratorów	–	–
3. Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych przewidzianych w statucie na udziale własnym	133 784	128 441
3.1. Rezerw brutto	133 784	128 441
3.2. Na udziale reasekuratorów	–	–
VII. Premie i rabaty łącznie ze zmianą stanu rezerw na udziale własnym	(1 870)	(1 403)
VIII. Koszty działalności ubezpieczeniowej	(980 199)	(912 494)
1. Koszty akwizycji, w tym:	(356 450)	(328 864)
– zmiana stanu aktywowanych kosztów akwizycji	(8 106)	(10 696)
2. Koszty administracyjne	(623 749)	(583 630)
3. Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach	–	–
IX. Koszty działalności lokacyjnej	(676 166)	(237 070)
1. Koszty utrzymania nieruchomości	(1 331)	(1 228)
2. Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	(21 322)	(31 876)
3. Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	(91 992)	(9 382)
4. Wynik ujemny z realizacji lokat	(561 521)	(194 584)
X. Niezrealizowane straty na lokatach	(1 131 481)	(571 086)
XI. Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym	(46 635)	(82 647)
XII. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione do ogólnego rachunku zysków i strat	500 563	(401 651)
XIII. Wynik techniczny ubezpieczeń na życie	2 301 845	2 349 426

OGÓLNY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
I. Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych lub ubezpieczeń na życie	2 301 845	2 349 426
II. Przychody z lokat	–	–
1. Przychody z lokat w nieruchomości	–	–
2. Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych	–	–
2.1. Z udziałów lub akcji	–	–
2.2. Z pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	–	–
2.3. Z pozostałych lokat	–	–
3. Przychody z innych lokat finansowych	–	–
3.1. Z udziałów, akcji, innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	–	–
3.2. Z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	–	–
3.3. Z lokat terminowych w instytucjach kredytowych	–	–
3.4. Z pozostałych lokat	–	–
4. Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	–	–
5. Wynik dodatni z realizacji lokat	–	–
III. Niezrealizowane zyski z lokat	–	–
IV. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione z technicznego rachunku ubezpieczeń na życie	(500 563)	401 651
V. Koszty działalności lokacyjnej	–	–
1. Koszty utrzymania nieruchomości	–	–
2. Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	–	–
3. Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	–	–
4. Wynik ujemny z realizacji lokat	–	–
VI. Niezrealizowane straty na lokatach	–	–
VII. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione do technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych	–	–
VIII. Pozostałe przychody operacyjne	64 236	72 702
IX. Pozostałe koszty operacyjne	(114 172)	(160 344)
X. Zysk (strata) z działalności operacyjnej	1 751 346	2 663 435
XI. Zyski nadzwyczajne	–	13
XII. Straty nadzwyczajne	–	(13)
XIII. Zysk (strata) brutto	1 751 346	2 663 435
XIV. Podatek dochodowy	(332 200)	(486 182)
a) część bieżąca	(484 700)	(589 725)
b) część odroczone	152 500	103 543
XV. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	–	–
XVI. Zysk (strata) netto	1 419 146	2 177 253
Zysk (strata) netto	1 419 146	2 177 253
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	11 800 000	11 800 000
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)	120,27	184,51

2008

RACHUNEK PRZEPLYWÓW PIENIĘŻNYCH

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	–	–
I. Wpływy	13 195 995	7 376 721
1. Wpływy z działalności bezpośredniej oraz reasekuracji czynnej	13 151 170	7 325 533
1.1. Wpływy z tytułu składek brutto	13 105 661	7 283 255
1.2. Wpływy z tytułu regresów, odzysków i zwrotów odszkodowań	–	–
1.3. Pozostałe wpływy z działalności bezpośredniej	45 509	42 278
2. Wpływy z reasekuracji biernej	–	–
2.1. Wpłaty reasekuratorów z tytułu udziału w odszkodowaniach	–	–
2.2. Wpływy z tytułu prowizji reasekuracyjnych i udziałów w zyskach reasekuratorów	–	–
2.3. Pozostałe wpływy z reasekuracji biernej	–	–
3. Wpływy z pozostałej działalności operacyjnej	44 825	51 188
3.1. Wpływy z tytułu czynności komisarza awaryjnego	–	–
3.2. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych składników aktywów trwałych innych niż lokaty	1 454	7 646
3.3. Pozostałe wpływy	43 371	43 542
II. Wydatki	(9 173 913)	(6 540 059)
1. Wydatki z tytułu działalności bezpośredniej oraz reasekuracji czynnej	(8 332 699)	(5 763 769)
1.1. Zwroty składek brutto	–	–
1.2. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	(7 275 031)	(4 740 377)
1.3. Wydatki z tytułu akwizycji	(333 993)	(318 167)
1.4. Wydatki o charakterze administracyjnym	(551 966)	(529 930)
1.5. Wydatki z tytułu likwidacji szkód i windykacji regresów	(154 983)	(156 988)
1.6. Wypłacone prowizje i udziały w zyskach z tytułu reasekuracji czynnej	–	–
1.7. Pozostałe wydatki z działalności bezpośredniej oraz reasekuracji czynnej	(16 726)	(18 307)
2. Wydatki z tytułu reasekuracji biernej	(7 828)	(11 025)
2.1. Składki zapłacone z tytułu reasekuracji	(7 828)	(11 025)
2.2. Pozostałe wydatki z tytułu reasekuracji biernej	–	–
3. Wydatki z pozostałej działalności operacyjnej	(833 386)	(765 265)
3.1. Wydatki z tytułu czynności komisarza awaryjnego	–	–
3.2. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych składników aktywów trwałych innych niż lokaty	(42 367)	(99 896)
3.3. Pozostałe wydatki operacyjne	(791 019)	(665 369)
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I–II)	4 022 082	836 662

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności lokacyjnej	–	–
I. Wpływy	251 265 959	240 211 467
1. Zbycie nieruchomości	–	–
2. Zbycie udziałów, akcji w jednostkach podporządkowanych	73 833	–
3. Zbycie udziałów, akcji w pozostałych jednostkach oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	2 825 302	4 307 811
4. Realizacja dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez jednostki podporządkowane oraz spłata pożyczek udzielonych tym jednostkom	146 445	28 273
5. Realizacja dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez pozostałe jednostki	8 689 048	3 537 838
6. Likwidacja lokat terminowych w instytucjach kredytowych	119 387 137	101 358 640
7. Realizacja pozostałych lokat	118 853 778	129 804 853
8. Wpływy z nieruchomości	339	362
9. Odsetki otrzymane	1 126 775	1 024 759
10. Dywidendy otrzymane	162 853	132 461
11. Pozostałe wpływy z lokat	449	16 470
II. Wydatki	(253 094 922)	(240 942 092)
1. Nabycie nieruchomości	–	–
2. Nabycie udziałów, akcji, w jednostkach podporządkowanych	–	–
3. Nabycie udziałów, akcji, w pozostałych jednostkach oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	(2 702 754)	(4 371 442)
4. Nabycie dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez jednostki podporządkowane oraz udzielenie pożyczek tym jednostkom	–	–
5. Nabycie dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez pozostałe jednostki	(7 865 495)	(6 538 633)
6. Nabycie lokat terminowych w instytucjach kredytowych	(124 531 713)	(101 267 447)
7. Nabycie pozostałych lokat	(117 937 568)	(128 708 459)
8. Wydatki na utrzymanie nieruchomości	(1 331)	(1 228)
9. Pozostałe wydatki na lokaty	(56 061)	(54 883)
III. Przepływy pieniężne netto z działalności lokacyjnej (I–II)	(1 828 963)	(730 625)

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	–	–
I. Wpływy	–	–
1. Wpływy netto z emisji akcji oraz dopłat do kapitału	–	–
2. Kredyty, pożyczki oraz emisja dłużnych papierów wartościowych	–	–
3. Pozostałe wpływy finansowe	–	–
II. Wydatki	(2 167 253)	–
1. Dywidendy	(2 167 253)	–
2. Inne niż wypłata dywidend, wydatki z tytułu podziału zysku	–	–
3. Nabycie akcji własnych	–	–
4. Spłata kredytów, pożyczek oraz wykup własnych dłużnych papierów wartościowych	–	–
5. Odsetki od kredytów, pożyczek oraz wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	–	–
6. Pozostałe wydatki finansowe	–	–
III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I–II)	(2 167 253)	–
D. Przepływy pieniężne netto, razem (A.III+/-B.III+/-C.III)	25 866	106 037
E. Bilansowa zmiana środków pieniężnych, w tym:	27 841	105 788
– zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	1 975	(249)
F. Środki pieniężne na początek okresu	245 640	139 852
G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/-D), w tym:	273 481	245 640
– o ograniczonej możliwości dysponowania	55 866	82 825

ZESTAWIENIE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
I. Kapitał własny na początek okresu (BO)	6 697 157	4 517 269
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	–	–
b) korekty błędów zasadniczych	–	–
I.a. Kapitał własny na początek okresu (BO), po korektach	6 697 157	4 517 269
1. Kapitał podstawowy na początek okresu	295 000	295 000
1.1. Zmiany stanu kapitału podstawowego	–	–
a) zwiększenia (z tytułu)	–	–
b) zmniejszenia (z tytułu)	–	–
1.2. Stan kapitału podstawowego na koniec okresu	295 000	295 000
2. Należne wpłaty na kapitał podstawowy na początek okresu	–	–
2.1. Zmiana należnych wpłat na kapitał podstawowy	–	–
a) zwiększenie	–	–
b) zmniejszenie	–	–
2.2. Należne wpłaty na kapitał podstawowy na koniec okresu	–	–
3. Akcje własne na początek okresu	–	–
3.1. Zmiany akcji własnych	–	–
a) zwiększenie	–	–
b) zmniejszenie	–	–
3.2. Akcje własne na koniec okresu	–	–
4. Kapitał zapasowy na początek okresu	4 206 071	2 279 488
4.1. Zmiany stanu kapitału zapasowego	–	1 926 583
a) zwiększenie (z tytułu)	–	1 926 583
– emisji akcji powyżej wartości nominalnej	–	–
– podziału zysku (ustawowo)	–	–
– podziału zysku (ponad wymaganą ustawowo minimalną wartość)	–	1 926 329
– z kapitału rezerwowego z aktualizacji – z tytułu sprzedaży i likwidacji środków trwałych	–	254
b) zmniejszenie (z tytułu)	–	–
– pokrycia straty	–	–
– inne zmniejszenia	–	–
4.2. Kapitał zapasowy na koniec okresu	4 206 071	4 206 071

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
5. Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	18 833	6 452
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	–	–
b) korekty błędów zasadniczych	–	–
5a. Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu po korektach	18 833	6 452
5a.1. Zmiany kapitału z aktualizacji wyceny	(4 345)	12 381
a) zwiększenie (z tytułu)	58 177	19 105
– wycena długoterminowych lokat finansowych	–	19 105
– przeniesienie odpisu z tytułu trwałej utraty wartości lokat zakwalifikowanych do portfela, dostępnych w sprzedaży do rachunku zysków i strat	58 177	–
b) zmniejszenia (z tytułu)	62 522	6 724
– wycena długoterminowych lokat finansowych	62 522	6 470
– wycena nieruchomości	–	–
– sprzedaży i likwidacji środków trwałych	–	254
5a.2. Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	14 488	18 833
6. Pozostałe kapitały rezerwowe na początek okresu	–	–
6.1. Zmiany pozostałych kapitałów rezerwowych	–	–
6.2. Pozostałe kapitały rezerwowe na koniec okresu	–	–
7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu	2 177 253	1 936 329
7.1. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu	2 177 253	1 936 329
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	–	–
b) korekty błędów zasadniczych	–	–
7.2. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach	2 177 253	1 936 329
a) zwiększenie (z tytułu)	–	–
b) zmniejszenie (z tytułu)	2 177 253	1 936 329
– wypłaty dywidendy	2 167 253	–
– przeniesienie na kapitał zapasowy	–	1 926 329
– przeniesienie na ZFŚS	10 000	10 000
7.3. Zysk z lat ubiegłych na koniec okresu	–	–
7.4. Strata z lat ubiegłych na początek okresu	–	–
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	–	–
7.5. Strata z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach	–	–
7.6. Strata z lat ubiegłych na koniec okresu	–	–
7.7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu	–	–
8. Wynik netto	1 419 146	2 177 253
a) zysk netto	1 419 146	2 177 253
b) strata netto	–	–
II. Kapitał własny na koniec okresu (BZ)	5 934 705	6 697 157
III. Kapitał własny po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty) (*)	5 934 705	6 697 157

(*) W dniu 26 maja 2009 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy PZU Życie SA podjęło uchwałę o przeznaczeniu 1.419.146 tys. zł na wypłatę dywidendy.

15.5 JEDNOSTKOWE DANE FINANSOWE – PTE PZU SA

Ernst & Young Audit sp. z o.o.
Rondo ONZ 1
00-124 Warszawa
Tel. +48 22 557 70 00
Faks. +48 22 557 70 01
warszawa@pl.ey.com
www.ey.com/pl

**OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA O SKRÓCONYM
SPRAWOZDANIU FINANSOWYM**

Dla Rady Nadzorczej Powszechnego Towarzystwa Emerytalnego PZU S.A.

Przeprowadziliśmy badanie sprawozdania finansowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku Powszechnego Towarzystwa Emerytalnego PZU S.A. („Spółka”, „Towarzystwo”) z siedzibą w Warszawie przy Al. Jana Pawła II 24 („pełne sprawozdanie finansowe”), na podstawie którego Zarząd Spółki sporządził załączone skrócone sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku („skrócone sprawozdanie finansowe”). Pełne sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadami rachunkowości określonymi w ustawie z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości i wydanymi na jej podstawie przepisami oraz na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych.

Badanie pełnego sprawozdania finansowego, na podstawie którego sporządzono skrócone sprawozdanie finansowe, przeprowadziliśmy stosownie do obowiązujących w Polsce postanowień rozdziału 7 ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości oraz normami wykonywania zawodu biegłego rewidenta, wydanymi przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów i w dniu 6 marca 2009 roku wydaliśmy opinię z objaśnieniem o tym sprawozdaniu finansowym. Objąsnienie dotyczyło rozpoznawania przychodów z tytułu opłat od składek i opłat za zarządzanie (na podstawie faktycznie otrzymanych i przeliczonych na jednostki rozrachunkowe wpłat na rachunek bankowy z tytułu składek bądź otrzymanych obligacji) oraz opóźnień w przekazywaniu składek przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Naszym zdaniem załączone skrócone sprawozdanie finansowe jest zgodne, we wszystkich istotnych aspektach, z pełnym sprawozdaniem finansowym, na podstawie którego zostało ono sporządzone.

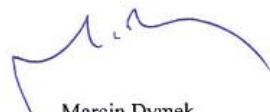
1

ERNST & YOUNG W POLSCE JEST CZŁONKIEM GLOBALNEJ PRACOWNI ERNST & YOUNG
Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. KRS: 0000006468
NIP 526 020 79 76. Kapitał zakładowy: 5 210 500 zł

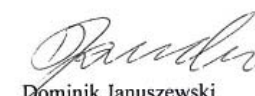
2008

Dla lepszego zrozumienia sytuacji majątkowej i finansowej Spółki na dzień 31 grudnia 2008 roku oraz jej wyniku finansowego za okres od dnia 1 stycznia 2008 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku, jak również zakresu naszego badania, załączone skrócone sprawozdanie finansowe należy czytać łącznie z pełnym sprawozdaniem finansowym, na podstawie którego zostało ono sporządzone, oraz z opinią niezależnego biegłego rewidenta o tym sprawozdaniu finansowym.

w imieniu
Ernst & Young Audit sp. z o.o.
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa
Nr ewidencyjny 130

Marcin Dymek
Biegły rewident nr 9899

Dominik Januszewski
Biegły rewident nr 9707

Warszawa, dnia 20 sierpnia 2009 roku

ERNST & YOUNG
AUDIT sp. z o.o.
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa
-72-

BILANS PTE PZU SA

AKTYWA (w tys. złotych)	31.12.2008	31.12.2007
A. Aktywa trwałe	174 138	90 266
I. Wartości niematerialne i prawne	218	18
1. Koszty zakończonych prac rozwojowych	–	–
2. Wartość firmy	–	–
3. Inne wartości niematerialne i prawne	218	18
4. Zaliczki na wartości niematerialne i prawne	–	–
II. Rzeczowe aktywa trwałe	1 487	1 906
1. Środki trwałe	1 487	1 906
a) grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)	–	–
b) budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	–	–
c) urządzenia techniczne i maszyny	324	194
d) środki transportu	1 088	1 588
e) inne środki trwałe	75	124
2. Środki trwałe w budowie	–	–
3. Zaliczki na środki trwałe w budowie	–	–
III. Należności długoterminowe	185	185
1. Od jednostek powiązanych	185	185
2. Od pozostałych jednostek	–	–
IV. Inwestycje długoterminowe	167 667	86 546
1. Nieruchomości	–	–
2. Wartości niematerialne i prawne	–	–
3. Długoterminowe aktywa finansowe	167 667	86 546
a) w jednostkach powiązanych	–	–
– udziały lub akcje	–	–
– inne papiery wartościowe	–	–
– udzielone pożyczki	–	–
– inne długoterminowe aktywa finansowe	–	–
b) w pozostałych jednostkach	167 667	86 546
– udziały lub akcje	–	–
– inne papiery wartościowe	167 667	86 546
– udzielone pożyczki	–	–
– inne długoterminowe aktywa finansowe	–	–
4. Inne inwestycje długoterminowe	–	–
V. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	4 581	1 611
1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	4 581	1 611
2. Inne rozliczenia międzyokresowe	–	–

2008

AKTYWA (w tys. złotych)	31.12.2008	31.12.2007
B. Aktywa obrotowe	184 942	254 167
I. Zapasy	–	–
1. Materiały	–	–
2. Półprodukty i produkty w toku	–	–
3. Produkty gotowe	–	–
4. Towary	–	–
5. Zaliczki na dostawy	–	–
II. Należności krótkoterminowe	2 748	5 081
1. Należności od jednostek powiązanych	–	–
a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	–	–
– do 12 miesięcy	–	–
– powyżej 12 miesięcy	–	–
b) Inne	–	–
2. Należności od pozostałych jednostek	2 748	5 081
a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	2 462	4 980
– do 12 miesięcy	2 462	4 980
– powyżej 12 miesięcy	–	–
b) z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych świadczeń	–	–
c) Inne	286	101
d) dochodzone na drodze sądowej	–	–
III. Inwestycje krótkoterminowe	182 060	248 788
1. Krótkoterminowe aktywa finansowe	179 726	246 641
a) w jednostkach powiązanych	–	–
– udziały lub akcje	–	–
– inne papiery wartościowe	–	–
– udzielone pożyczki	–	–
– inne krótkoterminowe aktywa finansowe	–	–
b) w pozostałych jednostkach	146 368	196 716
– udziały lub akcje	–	–
– inne papiery wartościowe	146 368	196 716
– udzielone pożyczki	–	–
– inne krótkoterminowe aktywa finansowe	–	–
c) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	33 358	49 925
– środki pieniężne w kasie i na rachunkach	33 358	49 925
– inne środki pieniężne	–	–
– inne aktywa pieniężne	–	–
2. Inne inwestycje krótkoterminowe	2 334	2 147
IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	134	298
Aktywa razem	359 080	344 433

PASYWA (w tys. złotych)	31.12.2008	31.12.2007
A. Kapitał (fundusz) własny	312 245	303 372
I. Kapitał (fundusz) podstawowy	32 000	32 000
II. Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	–	–
III. Udziały (akcje) własne (wielkość ujemna)	–	–
IV. Kapitał (fundusz) zapasowy	171 191	171 191
V. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	1 393	(-1 821)
VI. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe	–	–
VII. Zysk (strata) z lat ubiegłych	–	–
VIII. Zysk (strata) netto	107 661	102 002
IX. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	–	–
B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	46 835	41 061
I. Rezerwy na zobowiązania	17 127	1 915
1. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	2 965	1 434
2. Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	763	481
– długoterminowa	711	475
– krótkoterminowa	52	6
3. Pozostałe rezerwy	13 399	–
– długoterminowe	13 399	–
– krótkoterminowe	–	–
II. Zobowiązania długoterminowe	–	–
1. Wobec jednostek powiązanych	–	–
2. Wobec pozostałych jednostek	–	–
a) kredyty i pożyczki	–	–
b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	–	–
c) inne zobowiązania finansowe	–	–
d) inne	–	–
III. Zobowiązania krótkoterminowe	15 067	26 079
1. Wobec jednostek powiązanych	2 788	124
a) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	2 788	124
– do 12 miesięcy	2 788	124
– powyżej 12 miesięcy	–	–
b) inne	–	–

PASYWA (w tys. złotych)	31.12.2008	31.12.2007
2. Wobec pozostałych jednostek	12 118	25 843
a) kredyty i pożyczki	–	–
b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	–	–
c) inne zobowiązania finansowe	–	–
d) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	3 434	2 375
– do 12 miesięcy	3 434	2 375
– powyżej 12 miesięcy	–	–
e) zaliczki otrzymane na dostawy	–	–
f) zobowiązania wekslowe	–	–
g) z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń	8 481	23 281
h) z tytułu wynagrodzeń	1	3
i) inne	202	184
3. Fundusze specjalne	161	112
IV. Rozliczenia międzyokresowe	14 641	13 067
1. Ujemna wartość firmy	–	–
2. Inne rozliczenia międzyokresowe	14 641	13 067
– długoterminowe	–	–
– krótkoterminowe	14 641	13 067
Pasywa razem	359 080	344 433

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT (WARIANT PORÓWNAWCZY)

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
A. Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi, w tym:	291 829	263 744
od jednostek powiązanych	–	–
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów	291 829	263 744
II. Zmiana stanu produktów (zwiększenie – wartość dodatnia, zmniejszenie – wartość ujemna)	–	–
III. Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki	–	–
IV. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	–	–
B. Koszty działalności operacyjnej	162 455	149 893
I. Amortyzacja	703	628
II. Zużycie materiałów i energii	1 208	1 099
III. Usługi obce	82 750	78 629
IV. Podatki i opłaty, w tym:	301	263
– podatek akcyzowy	–	–
V. Wynagrodzenia	20 557	18 335
VI. Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	3 438	3 025
VII. Pozostałe koszty rodzajowe	53 498	47 914
VIII. Wartość sprzedanych towarów i materiałów	–	–
C. Zysk (strata) ze sprzedaży (A – B)	129 374	113 851
D. Pozostałe przychody operacyjne	645	370
I. Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	–	3
II. Dotacje	–	–
III. Inne przychody operacyjne	645	367
E. Pozostałe koszty operacyjne	14 036	1 305
I. Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	6	–
II. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	–	–
III. Inne koszty operacyjne	14 030	1 305
F. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (C+D–E)	115 983	112 916
G. Przychody finansowe	17 318	13 150
I. Dywidendy i udziały w zyskach, w tym:	–	–
– od jednostek powiązanych	–	–
II. Odsetki, w tym:	5 758	2 629
– od jednostek powiązanych	–	–
III. Zysk ze zbycia inwestycji	3 950	4 420
IV. Aktualizacja wartości inwestycji	7 601	6 099
V. Inne	9	2

2008

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
H. Koszty finansowe	218	161
I. Odsetki, w tym:	–	–
– dla jednostek powiązanych	–	–
II. Strata ze zbycia inwestycji	–	–
III. Aktualizacja wartości inwestycji	–	–
IV. Inne	218	161
I. Zysk (strata) z działalności gospodarczej (F+G–H)	133 083	125 905
J. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych (J.I.–J.II.)	–	–
I. Zyski nadzwyczajne	–	–
II. Straty nadzwyczajne	–	–
K. Zysk (strata) brutto (I±J)	133 083	125 905
L. Podatek dochodowy	25 422	23 903
M. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	–	–
N. Zysk (strata) netto (K–L–M)	107 661	102 002

RACHUNEK PRZEPLYWÓW PIENIĘŻNYCH (METODA POŚREDNIA)

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		
I. Zysk (strata) netto	107 661	102 002
II. Korekty razem	(12 243)	12 913
1. Amortyzacja	703	628
2. Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych	–	–
3. Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	(18 065)	(11 473)
4. Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej	6	3
5. Zmiana stanu rezerw	15 212	(1 219)
6. Zmiana stanu zapasów	–	–
7. Zmiana stanu należności	2 334	2 325
8. Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	(11 012)	20 311
9. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	(1 233)	3 187
10. Inne korekty	(188)	(849)
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I±II)	95 418	114 915
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
I. Wpływy	210 763	232 716
1. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	33	248
2. Zbycie inwestycji w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne	–	–
3. Z aktywów finansowych, w tym:	210 730	232 468
a) w jednostkach powiązanych	–	–
b) w pozostałych jednostkach	210 730	232 468
– zbycie aktywów finansowych	200 000	228 354
– dywidendy i udziały w zyskach	–	–
– spłata udzielonych pożyczek długoterminowych	–	–
– odsetki	10 730	4 114
– inne wpływy z aktywów finansowych	–	–
4. Inne wpływy inwestycyjne	–	–
II. Wydatki	220 746	244 787
1. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	522	1 395
2. Inwestycje w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne	–	–
3. Na aktywa finansowe, w tym:	220 224	243 392
a) w jednostkach powiązanych	–	–
b) w pozostałych jednostkach	220 224	243 392
– nabycie aktywów finansowych	220 224	243 392
– udzielone pożyczki długoterminowe	–	–
4. Inne wydatki inwestycyjne	–	–
III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I–II)	(9 983)	(12 071)

2008

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
I. Wpływy	–	–
1. Wpływy netto z wydania udziałów (emisji akcji) i innych instrumentów kapitałowych oraz dopłat do kapitału	–	–
2. Kredyty i pożyczki	–	–
3. Emisja dłużnych papierów wartościowych	–	–
4. Inne wpływy finansowe	–	–
II. Wydatki	102 002	83 883
1. Nabycie udziałów (akcji) własnych	–	–
2. Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli	102 002	83 883
3. Inne niż wypłaty na rzecz właścicieli, wydatki z tytułu podziału zysku	–	–
4. Spłaty kredytów i pożyczek	–	–
5. Wykup dłużnych papierów wartościowych	–	–
6. Z tytułu innych zobowiązań finansowych	–	–
7. Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego	–	–
8. Odsetki	–	–
9. Inne wydatki finansowe	–	–
III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I–II)	(102 002)	(83 883)
D. Przepływy pieniężne netto razem (A.III±B.III±C.III)	(16 567)	18 961
E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym	(16 567)	18 961
– zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	–	–
F. Środki pieniężne na początek okresu	49 925	30 964
G. Środki pieniężne na koniec okresu (F±D), w tym	33 358	49 925
– o ograniczonej możliwości dysponowania (ZFŚS)	165	112

ZESTAWIENIE ZMIAN W KAPITALE (FUNDUSZU) WŁASNYM

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
I. Kapitał (fundusz) własny na początek okresu (BO)	303 372	287 627
– korekty błędów podstawowych	–	–
– zmiany zasad rachunkowości	–	–
I.a. Kapitał (fundusz) własny na początek okresu (BO), po korektach	303 372	287 627
1. Kapitał (fundusz) podstawowy na początek okresu	32 000	32 000
1.1. Zmiany kapitału (funduszu) podstawowego	–	–
a) zwiększenie (z tytułu)	–	–
– wydania udziałów (emisji akcji)	–	–
b) zmniejszenie (z tytułu)	–	–
– umorzenia udziałów (akcji)	–	–
1.2. Kapitał (fundusz) podstawowy na koniec okresu	32 000	32 000
2. Należne wpłaty na kapitał podstawowy na początek okresu	–	–
2.1. Zmiana należnych wpłat na kapitał podstawowy	–	–
a) zwiększenie (z tytułu)	–	–
b) zmniejszenie (z tytułu)	–	–
2.2. Należne wpłaty na kapitał podstawowy na koniec okresu	–	–
3. Udziały (akcje) własne na początek okresu	–	–
a) zwiększenie	–	–
b) zmniejszenie	–	–
3.1. Udziały (akcje) własne na koniec okresu	–	–
4. Kapitał (fundusz) zapasowy na początek okresu	171 191	171 190
4.1. Zmiany kapitału (funduszu) zapasowego	0	0
a) zwiększenie (z tytułu)	–	–
– emisji akcji powyżej wartości nominalnej	–	–
– z podziału zysku (ustawowo)	–	–
– z podziału zysku (ponad wymaganą ustawowo minimalną wartość)	–	–
b) zmniejszenie (z tytułu)	–	–
– pokrycia straty	–	–
4.2. Stan kapitału (funduszu) zapasowego na koniec okresu	171 191	171 190
5. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny na początek okresu	(1 821)	554
5.1. Zmiany kapitału (funduszu) z aktualizacji wyceny	3 214	(2 374)
a) zwiększenie (z tytułu)	3 214	–
– wycena inwestycji	3 214	–
b) zmniejszenie (z tytułu)	–	2 374
– wycena inwestycji	–	2 374
5.2. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny na koniec okresu	1 394	(1 820)

2008

(w tys. złotych)	01.01–31.12 2008	01.01–31.12 2007
6. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe na początek okresu	–	–
6.1. Zmiany pozostałych kapitałów (funduszy) rezerwowych	–	–
a) zwiększenie (z tytułu)	–	–
b) zmniejszenie (z tytułu)	–	–
6.2. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe na koniec okresu	–	–
7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu	102 002	83 883
7.1. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu	102 002	83 883
– korekty błędów podstawowych	–	–
7.2. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach	102 002	83 883
a) zwiększenie (z tytułu)	–	–
– podziału zysku z lat ubiegłych	–	–
b) zmniejszenie (z tytułu)	102 002	83 883
– pokrycia straty z lat ubiegłych	–	–
– wypłaty dywidendy	102 002	83 883
7.3. Zysk z lat ubiegłych na koniec okresu	–	–
7.4. Strata z lat ubiegłych na początek okresu	–	–
– korekty błędów podstawowych	–	–
– korekty wynikające ze zmian zasad rachunkowości	–	–
7.5. Strata z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach	–	–
a) zwiększenie	–	–
– przeniesienia straty z lat ubiegłych do pokrycia	–	–
b) zmniejszenie	–	–
– pokrycia z zysku z lat ubiegłych	–	–
– pokrycia straty z kapitału zapasowego	–	–
7.6. Strata z lat ubiegłych na koniec okresu	–	–
7.7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu	–	–
8. Wynik netto	107 661	102 002
a) zysk netto	107 661	102 002
b) strata netto	–	–
c) odpisy z zysku	–	–
II. Kapitał (fundusz) własny na koniec okresu (BZ)	312 245	303 372
III. Kapitał (fundusz) własny, po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty)	312 245	303 372

16. DANE TELEADRESOWE GRUPY PZU

www.pzu.pl

infolinia: 801 102 102
z zagranicy i tel. komórkowych: (+48 22) 566 55 55

Rzecznik Prasowy

tel. (22) 582 58 07
faks (22) 582 58 09
rzecznik@pzu.pl

Koordynator ds. Relacji Inwestorskich

tel. (22) 582 26 23
faks (22) 582 30 16
ir@pzu.pl

PZU SA

al. Jana Pawła II 24
00-133 Warszawa

PZU Życie SA

al. Jana Pawła II 24
00-133 Warszawa

PTE PZU SA

al. Jana Pawła II 24
00-133 Warszawa

TFI PZU SA

al. Jana Pawła II 24
00-133 Warszawa

